

UZUN YÜRÜYÜŞ

Mart - Nisan 2002 Sayı:57 Fiyatı: 1.500.000 TL.

Korkuyu Sil Yerine Cesaret Yaz!

GÖZLEMİNİN BUGÜSÜYDÜ

ŞİİR

ŞAHİN BULUT

ÇOKKÜLTÜRLÜLÜKTEN TEKKÜLTÜRLÜLÜĞE "ANADOLU"

AYTEKİN YILMAZ

AYTEKİN YILMAZ

ÇİĞLİKLER DÜŞÜNCE

ROMAN

OZAN VELİ

KEMAL

ELEKTRİK VE KELEME

OTURAN ADAM

Devrim ve sosyalizm mücadelesinin küçük ama emek dolu bir adamı olan Uzun Yürüyüş'tün 57. sayısıyla yine sizlerle buluşmanın heyecanı içindeyiz. Her adımımızın sizlerde nasıl bir etki-tepki yaratacağını düşünürken ne yazık ki beklediğimiz oranda bir katılım göremiyoruz. Bu durum giderek bir duyarsızlığa yol açmaktadır.

Devrimci mücadele açısından yoğun bir geçmiş bulunan Mart ayını da geride bıraktık. Yine 2002'nin Mart'ında dört yıldız daha özgür yarınlar adına dövüşürken aramızdan ayrıldı. Yusuf Kutlu, Yeter Güzel, Doğan Tokmak, Tuncay Yıldırım dayatılan bütün baskılara ve katliamlara karşı yaşamalarını özgür yarınlar için başladılar. Bu kavgada onlar ezilenlerin meşalesi oldular. Bu baskıların yanında Ortadoğu'da da işgal bütün şiddetiyle doruğa tırmandı. Abluka Filistinliler üzerinde iyice daraltılırken İsrail katliamcılığı karşısında bütün dünya sessizliğini korumakta.

Newroz her zamanki gibi büyük coşkular eşliğinde kutlandı. Birçok yerde yasaklanıp kana bulandı. Görüntülere yansıyan resimlerde bile egemenler cephesinden hiçbir şeyin değişmediğini rahatlıkla görmekteyiz. Her zaman ki gibi egemenler emekçi yığınlar üzerindeki kaskacı istediği doğrultuda daraltıp baskının şiddetini ayarlayabiliyorlar.

Geçen sayımız da toplatıldı. Daha nitelikli ve daha akıcı yayın seyri için herkesi ısrarlı çalışmaya bekliyoruz. Yazılarına bu sayıda yer veremediğimiz arkadaşların yazılarına bir sonraki sayıda yer vermeye çalışacağız.

Önümüzdeki 1 Mayıs eyleminde bütün ezilenlerle birlikte alanlarda buluşmak üzere...

Ön kapak resmi: Recep Maraşlı
Arka kapak şiir: Orhan Kutan

TOHUM BASIM YAYIN, GÖSTERİ VE ORGANİZASYON LTD. ŞTİ. ADINA

Sahibi ve Yazışmaları Müdürü: M. Ali VARİŞ
Adres: İstiklal cad. Turnacıbaşı sok. Çeşme hanı
No: 21/3 Beyoğlu / İSTANBUL
TEL: (0212) 251 05 61
uzunuyuruyus@uzunuyuruyus.com
bilgi@uzunuyuruyus.com
www.uzunuyuruyus.com
Dizgi: Tohum Basım Yayın
Baskı: Berdan Matbaacılık

Avusturya İrtibat: B. KAHRAMAN
Enns gasse 21/33 1020 WIEN AVUSTURYA

İsviçre İrtibat: MUSTAFA KORU
Grahmatt Weg 14 3176 Neuene gg Bern
Tel: 0041 0317415986

ABONE KOŞULLARI:

Bir yıllık Yurtiçi: 9.000.000 TL
Yurtdışı: 100 DM
Altı aylık Yurtiçi: 3.500.000 TL
Yurtdışı: 50 DM

BANKA HESABI: Mehmet Ali VARİŞ- İŞ BANKASI
TL/1519452 Beyoğlu şubesi
Mark/ 3246817
İsviçre, Frang/ 3246838
Fransız Frang/ 3246821
Avusturya Şilini/ 3246840
EURO/Vakıflar Bankası-Beyoğlu/026-4032973

UZUN YÜRÜYÜŞ

MART-NİSAN 2002 SAYI: 57

Fiyatı: 1.500.000 TL (KDV Dahildir)

İÇİNDEKİLER

SUNU.....	01
UZUN YÜRÜYÜŞ'TEN.....	02
Ulusal Baskı Üzerine	
UMUT ŞENGÜL.....	04
24 Nisan ve Goleneğimiz	
CAN CEMAL.....	09
Çatışma Büyür Çatlak Derinleşirken	
METİN İNCE.....	13
ABD-İsrail-Türkiye	
DEVİRİM M. TEKİN.....	16
Kadınlar; Erkek Egemen Düzeni Yıkın!	
GONCA ERDOĞAN.....	20
Öğrenci Gençlik Üzerine	
ALİ FIRAT DEMİRCİ.....	22
Buğday, Kılıç ve İnsan-2	
OZAN VELLİ.....	26
İntifada Kazanacak	
TEMEL DEMİNER.....	33
İşgal Suçtur, Gerilliliktir	
EDWARD SAİD.....	51
İşgale Katılmayı Reddediyorum	
İŞAY MENUHİN.....	54
Vahşice Hareket Ediyorlar	
YASER ARAFAT.....	55
İş Hukukunun Esnekleştirilmesi	
MURAT ÖZVERİ.....	57
Karşılaştırmalı Mitoloji-Parti Mitosu	
HAŞMET ZEYBEK.....	60
Kara Atena	
ÖZCAN BÜZE.....	62
Kızıldereyi Bugüne İzdüşürebilmek	
MEHMET YEŞİLTEPE.....	68
ÖDP'de ÖSP Darbesi	
TEMEL/SİBEL.....	72
ABD-İsrail Kapanına Dikkat	
TARİK MUSAVERA.....	76
Esnekliğin Farklı Boyutları	
ŞULE DALDAL.....	77
Siyasi Partiler ve İşçi Hareketi-1	
ALPASLAN İŞIKLI.....	84
Bizim Nâzım	
KİRVE KALENDER.....	90
Dil Kampanyasının Düşündürdükleri	
GORAN SİDAR.....	94

Korkuyu Sil Yerine Cesaret Yaz!

Baharın toprağa sıcak elini bastığı şu günlerde, hayatın karmaşasına düşen cemrenin titreşimleri fay hatlarını sarsmaya devam ediyor. Yine o keskin karşıtlıklarıyla vuruyor kıyıları dalgalar. Dalga kıranlar yıkıyor; boşalan ölkelerin suladığı hayatta. Direniş sürüyor hücrelerde. Ölenler, sakatlananlar ve diğerleri. Kolluk kuvvetleri Kürt kadınlarını, gençlerini kovalıyorlar sokaklarda. Dili yasak, kültürü yasak bir ülkenin gerçeğine çarpıyor, çocukların sevilgen çılgınları. Amerikan iktisatçıları düzenlerini gözden geçiriyorlar. Türk ticaret odalarında. Generalleri yeni katlim planları için, titreklerle görev deklere ettiriyorlar. 'Uyuyan melekleri' vasıtasıyla 'uyuyan köpeklerle' cilve yapıyor Avrupa'nın tescilli uzmanları. Açlık sokaklarda cirit atmaya devam ediyor. 'Ülkemde insan manzaraları' her zamankinden daha acılı.

Her şeye inat, işte yine geliyor bahar. Cemresini bir sır gibi saklayıp, yokluyor usulca uyuyan toprağın döşünü. Kengerler köke duracak yine. Sular ısınacak, fideler boy verecek, tarih ilerlemeye devam edecek. Kan pıhtılarına kesilecek güneş. Her yer çok ısınacak, hem de çok. Demirci Kawa'nın o mazlum gürzül gürleyecek ve çok uzaklardan görünecek, isyanları ağıt gibi dillendirecek göğe yükselen yangınların tütsüsü. Bir baş daha düşecek yastığından. Bir yıldız daha gömecek başını mavi karanlığın derinliklerine. Tohumlar çatlayacak, depremle saracak yer kürenin her hücresini. Hücreler...yine kan kokacak ölkelerimizde. Yine fermanlar yazılacak, idamlar çizilecek, katırlar tepişecek ölümlerimizin üzerinde.

Varsın yamyamlar dünyanın mazlumları üzerine kanlı planlar yasadursunlar. Varsın, ölkelerimizin sokakları zulüm ve sefalet tamamlarıyla dövüle dursun. Varsın, satılmadık bir karış yeri kalmasın memleketin. Bu devran hep böyle sürmeyecek beyler. Bu tarih hep böyle yazılmayacak. Hayat insandan yana iletliyor. İnsanın doğasına aykırı olan her şeyi silip süpürmek için akıyor hayat. Bu akışı durdurmaya ne onların, ne de onların efendilerinin gücü yetmeyecek. Belki biraz mahzun, belki biraz yıkık bu memleketin insanı; ama, gelecek o görkemli günlerin eylemci direngen bakışlıları. Madencilere, işportacılar, işsiziler, ve bilcümle ezilenlerin nasırlı elleri. Gelecek, o hürriyet diye bağırın haykırırlar. Bu ölkeler ki Nazımların, Ariflerin ülkesi; gelecek onların, yürek tınlarını şaha kaldıran haykırırları.

Gelecek güzel günler; yeter ki korkuları silip, üzerine cesaret yazabilsin bu ölkelerin emekçileri, ezilenleri, kadınları, gençleri, proleterleri ve tüm ezilenleri.

Onların silahları, toplan, tankları, uçakları, bombaları var. Ama biz halkız. Tüm savaşlarda, tüm çatışmalarda belirleyici olan silah değil insanlar olmuştur. Bu savaşta da belirleyici olan insan olacaktır. Çin'de o yenilmez sanılan Japon silahlarını yere gömen, Vietnam'da önce Fransız sonra Amerikan tekniğini yerle bir eden, generallerini karıncalaştıran şey insan gücüdür. Yüreğine, vatanına ve özgürlüğüne adanmış insan gücü. Bu güç milyonlardadır ve tüm geri ölkelerde, tüm sömürgelerde yağmalanmaktadır. Savaş her alanda sürmektedir. Her alan bir Newroz yeridir; her yer bahardır artık.

'Korkularınızı her şeyin önüne çıkarıyorsunuz... korku sözcüğünü silin! Yerine cesaret yazın...' diyor, proletaryanın usta öğretmenlerinden Mao. Öğretmenlerin kaleminden öğrenmek gerek. Tarihin mazlumlardan yana yazımında yer alan her kalem değerlidir. Her kalem anlamlıdır. İleri atılan her adım iyidir. Ve cesaret; hoyratça esen fırtınada gereklidir. En az bir kalem, en az bir adım, en az bir okkalı tümce kadar, en az bir yumruk kadardır. Biz korkularımızın etkeleri altına sığındıkça, onlar omuzlarımızda yükselmeye devam edeceklerdir. Korkular, insanı silikleştirir, biat etmeye davetiye çıkarır, açmaza alır ve kendi tımaclarına tünemiş tavuklar haline getirir. Korkular, bilinmezliklerin çocuklarıdır. Enginliklere uzanan bakışlardan yoksun olmanın, derinliklere dalma deneyini edinmemenin sonucudurlar. Bu nedenle yerleştikleri yerlerden ancak yeni eylemsel süreçlerle sökülebirlirler. Korkularımızı sökmeden, kendimiz olma imkanına erişemeyiz. Kendi davasını sahiplenebilen her mazlum, bu kıskacı söküp atacaktır. Korkularımız üzerine kurulan saltanatları yıkmak için yekünmek zorundayız. Onlar; korkularımız ve sessizliğimiz üzerine inşa ettikleri sırça saraylarında rahatlırsa; bunun esas nedeni biziz; evet biziz ey ezilenler!

Bu coğrafyada, halkın içindeki o muazzam enerjiyi açığa çıkarmak için, baharlar iyi bir vesiledir. Korkuları cesaretle karşılaştırır bu aylar. Silkelendikçe doğa kendi hücreleriyle ısıtır insanın en köhnemiş duygularını. Egemenlerin korkulu hallerini büyütür. Kadınlar ayaklanır, zıvanadan çıkmış ataerkil egemenliklere karşı. Bayrakları Newroz zamanına uzanır ve birleşir

en cesur yüreklerle meydanlarda. Bahar bir atımlık öfkedir, zindan kapılarında dayanır bir solukta. Zindanlar ki, duvarlarında kırılan seslerimiz ve kan kızılı renklerimizle süslenmiş. Zindanlar ki, biz oraları da gölen yerine kesmesini biliriz. Ve çocuklar vardır; dünyanın her bir köşesinde, çiçek bakışlı ve aç. Toprak nasıl uyarır sa daldığı derin uykulardan, yağınların uğultusu gelir yansır kulaklarımıza. Bu ses, devrimi yaldızlı harflerle yazmanın umududur. Geleceğin tınısı. Bir gizemdir, kendi kozasında olgunluğa duran. Ve meydan okumaktır, her şeyin soysuzlaştırıldığı dünyaya. Bu dünya insanların olmalı; başka şansımız yok.

Silkelenmek zorundayız. İnsan olmanın gereklerine uygun olarak silkelenmek ve sırtımızdakilere baş diremek zorundayız. Uzaklara, çok uzaklara bakmasını öğrenmek, korkularımızı atmak zorundayız. Kendi kudretimizi kavramak, onu yeniden yaşamak, değiştirmek için değişmek zorundayız. *'İnsanlar dağların ardındaki ya da denizlerin ötesindeki güzellikler yerine yalnız ayaklarının altındaki toprağı görmeye başlayınca, kuyunun dibindeki kurbağa kadar dar görüşlü olurlar. Oysa kafalarını kaldırıp evrenin sınırsızlığını, yaşamın zenginliğini, insanın yüce davasının güzelliğini ve erdemini, insan yeteneklerinin çeşitliliğini ve bilginin verimini gördüklerinde daha alçakgönüllü davranmaya başlarlar'* diyor öğretmen Mao. Evet, insan olabilmek için yarı çok geç, bu günden başlamak gerek. Çevremize daha geniş bakmasını becerebiliriz. Olayları kavramak için gerçeklerin üzerindeki tozları silkeleyip, yüzümüzü güneşe çevirebiliriz. Ancak böyle yapabilirsek, Afganistan'da süren yamyam dansını anlayabilir, okullardan öğrencilerin atılmasını hissedebilir, altın kapılar ardındaki pazarlıkların çözümlenebiliriz. Ancak böyle yapabilirsek, dünyayı yakıp yıkan, sonrada barış güvercinleri uçuran riyakar sermayedarların gerçekliğini görebiliriz. Ancak böyle yapabilirsek insan olarak kalabiliriz. İnsan olarak kalabilmek için, insanca tepkiler vermek zorundayız.

Bahar adım adım giriyor benliğimizden içeri. Bir anda 8 mart oluveriyor. Kadınların o görkemli ve cesur yürekleri, kendi tarihini kanlarıyla yazıyor fabrika duvarlarına. Bir isyan güncesi tutuluyor dünyanın her bir yerinde. Tezgahlar kapanıyor, mutfaklar kilileniyor, yataklar dürlüyor o gün. O gün isyanın emekçileri vardır meydanlarda. Bütün acıların taşıyanları, bütün sanıkların sahipleri konuşacaktır artık. Lütfen erkekler geriden ve kenardan takip edin ve sadece alkışlarınızla ses verin kadınlara. Meydanları onların haykırışlarına bırakın. Evren, yeryüzündeki en acılı, en sevimli, en cüretkar, en içten seslere doyursun kendini. (zaten çoktandır bıkıyordu o kaba ataerkil borazandan). Ve bahar, seve seve tomurcuklansın, cesur yürekli kadınların ellerinde.

Sonra Dehakların zulmüne dayanamayıp, dağlara yürüsün insanlık. Dağlar; her daim isyandır ve her daim mazlum. 'Görkemli bir ananın kucacı' gibi emin, bir o kadar dost. Dağlardır bu ülkede Dehakların korkulu rüyası. Kasırgalarıdır dağların. Çığı, tipisi, tufanı. Onlar sokakları zapt ettiler; dağları da yıkacak deşiller ya.

Büyük gümbürtülere şimdiden hazırlanmalıdır herkes. Çelişkiler büyümektedir. Kemer sıkma politikaları, sıkılacak bel dahi bulamamakta. Her gün işsizler ordusuna yenileri ekleniyor; her gün yeni bir vaat. Sefaletin girdabında ezilen bu halk; onların attığı gibi hep sağduyulu, uysal Türk köleler olmayı sonuna dek kabul etmeyecektir. Bu hayatın ve doğanın yasalarına tezdır. Biz biliyoruz ki, bu iktisadi açmaz, militarist yapı, faşist iktidar; bu halkı sokaklara dökülmeye mecbur edecektir. Bu gidişata tepki vermemek olanaklı değildir. Her yer ısınmaya adaydır. Korkularını yavrusu gibi korumaya devam etmeyecektir ezilenler.

Bahann gözbebeklerinin ısıdamaya başladığı şu günlerde, herkes daha pek bakmalıdır ileriye. Umutsuzluk ve korkaklık silinmeli, cesaret umut sözcükleri yazılmalıdır her yere. Ne devasa güçlerin tescilli sözcükleri, ne onların tarih karşısındaki gericilikleri, ne de emperyalist efendileri; toplumsal gelişmenin yasalarını engelleyemeyeceklerdir. Yalan ve riyalar bir bir dökülmektedir eteklerinden. Dünyanın yeniden talanı üzerine kurulu hülyalarını dağıtmak, kovanlarına çomak sokmak; onların gerçek yüzlerini daha erkenden deşifre edecektir. Bu ülkelerin sanatçıları, aydınları, düşünönlöri, öğrencileri daha fazla kıpırdamak, daha fazla ezilen yoksul halkın yanında yerlerini almak, onların aydınlanmasına katkıda bulunmak zorundadırlar. Bekleyecek fazla zaman yok. Her gün, her saat yeni bir yerin paylaşımı üzerine hesaplar yapılmakta; her gün başka başka coğrafyanın mazlumları katledilmekte; her gün bunlara yenileri eklenmektedir. Soykırımcı barbarların Filistin halkına çektiği acılar karşısında seyircidir bütün insanlık. Bütün insanlık bu vahşet karşısında utanmayı dahi unutmuş; efendilerin İsrail'e verdiği desteğı alkışlar olmuştur. Askeri anlaşmalar, gizli temaslar, ve sırt sıvazlamalar. Bütün acılara rağmen bahar geliyor. Newroz zamanıdır artık orada da. Kawa'lar sapanlarını taşlarla doldurmuş, bir bir indirecekler hedeflerini. Özgürlük ateşleri kavuracak yerküreyi. Gözlerimizin içine bakıyor, elleri kara, küçük generaller. Ne kadar da benziyor gözleri, ülkemizin mazlum bebelerinin gözlerine. Vuruluyorlar, hiç tınmadan. Çoktan silmişler korkuları, o küçük yüreklerinden. Hayata sarılışın ilk dersini verir gibi, akıyorlar hayatın olduğu her yere. Bir kere daha yineleyelim; korkulan silmek, yerine cesaret yazmak zorundayız. Yoksa bilinsin ki, barbarlar dünyayı mahvedecek.

Ulusal Baskı Üzerine...

Umut ŞENGÜL

Toplumsal olguları olduğu gibi kavramak; onun gerçekliğine bilimsel bir gözlemlerle bakmayı gerektirir. Böyle bir bakış açısından yoksun olanların, doğru sonuçlara varması olanaklı değildir. Doğru sonuçlara varma kriterleri doğru bir bakış açısının yollarını bilmekle sınırlı da değildir. Gerçekler karşısında dürüst olmak gibi, etik anlamı olan değerlere de sahip olmayı gerektirir. Bu değerlere sahip olmayan bir çok fikir 'uzmanın' burjuvazinin emrine girmesinde bu ikinci yan çok belirleyicidir. Gerçekleri bilmek ama onlara, iktidarların ya da belli sermaye güçlerinin istemleri doğrultusunda yön vermek, bu ikinci tiplerin genel karakteristik özelliğidir. Son dönemlerde de egemen burjuvaziye yedeklenen ve onun yönemlerini doğru, geçerli ve tek sonuç alıcı çözümler olarak sunan aldatmacalar ortalıkta dolanıp durmaktadır. Halkımıza vaat edilenler; tarihsel olarak eskimiş ve çoktan dürüldü tozlu raflara kaldırılmış önermelerdir.

Ulusal sorun ele alındığı her durumda; ulusların oluşum sürecinin ve devletin tarihsel oluşumunun, geçirdiği aşamaların bir analizinin yapıldığı ve T.c'nin de bu çok uluslu faşist devlet modellerinin bir türevi olduğu artık genel kabul gören bir sonuç olsa da; gerçekleri çarpıtmamanın binlerce yolu bulunabilmektedir. Şimdilerde bolca demokrasi havarisi kesilmek ve köhnemiş faşist sistemlerin medet sunacağını vaat etmek, bir aldatmaca değilse; tam anlamıyla rıyanın en kabasıdır. Ezilen halkları ezen sınıflarla; ezilen ulusları ezen ulusların egemenleriyle barıştırmaya çalışmak; sadece kaba bir kandırmaca ve yanlış yönlendirme değil; aynı zamanda ahlaki olarak da düşkünlükten başka

bir şey değildir. Çok uluslu devletler, egemen ulusun kesin belirleyiciliği üzerine kuruludur. Ulusların devlet olarak biçimlenemeyip, çok uluslu devletler şeklinde örgütlendiği her yerde, ulusal sorun çok karmaşık bir hal aldığı gibi, devlete egemen olan ve kendi egemen güçlerini ve bağlaşıklarını kalıcı hale getiren her devlet modelinde; ulusal baskı çok boyutlu ve kalıcı bir hal almaktadır. Tarihsel bir evrim ve gelişme seyri dahilinde, bu çok uluslu örgütlenmeler; ya şiddetli çatışmalar yaşayarak dağılmış ve bir çok ulusal devlete ayrılmışlardır ya da egemen olan esas güç tarafından zorla, sindirilerek, ulusal baskının en katmerlilerinin ortaya çıkmasına zemin oluşturmuşlardır. Egemen olan ulusun varlık koşuluna göre yürüten bu devlet modellerinde, hukuk, kültür, felsefe, sanat, ahlak ve tüm üst yapı formasyonları; bağımlı ve sömürge olanın ezilmesi, yok edilmesi; egemen olanın egemenliğinin pekiştirilmesi amacına hizmet etmiştir. Bu tarz örgütlenmiş devlet modelleri içinde, kapitalist ve pre-kapitalist iktisadi yapılar kapsamında ulusal sorunun barışçıl yollarla çözülmesi; yani tam hak eşitliğine dayalı bir ulusal sistemler birliğinin oluşması; ancak çok çok demokratik cumhuriyetlerde olanaklı olabilmektedir ki bu tür devletlerde burjuva demokrasisi, güçlü iktisadi zeminler üzerinden var olabilmektedir. Bu da ancak yükselen kapitalizm dönemine has bir gelişmeydi. Emperyalizm bu durumu tümünden değiştirmiştir ve hiçbir devlet kendi iç iktisadi gelişmesiyle anılamayacak kadar küresel bir bağımlılık ve açmaz içine girmiştir. Dolayısıyla bu tip devletlerde, demokrasinin iktisadi temeli yoktur. Çünkü bu devletler emperyalist sermaye tekellerinin

yağması altındadır ve ancak onlardan aldıkları borçların faizlerini ödeme gücü kadar bir demokratik alan yaratabilmektedirler. Bu da en ağır baskı koşullarıyla; devletin çok uluslu karakterinden doğan çatışmaları ve sınıflar arasındaki devası dengesizliği korumayı ilk görevleri olarak dayatmaktadır. Devletin çok uluslu 'birliği' ve sınıfların sefaleti, emperyalist barbarların çıkarına olduğu sürece de bu durum böyle devam edecektir.

Doğu Avrupa'da ki ve diğer tüm kıtalarda ki çok uluslu devletlerin örgütleniş biçimleri ve bunların bundan sonraki müfredatları tümüyle emperyalist tekellerin belirlemesi altındadır. İç sorun olarak neredeyse hiçbir şey kalmamıştır. Her hangi bir çok uluslu devletin statüsünü değiştirmesi, ya alttan gelen mücadeleler yoluyla olmakta, ya da emperyalist efendilerin türlü oyunları ile tezgahlanan yöntemlerle. Bu tip devletlerde, kendiliğinden bir demokrasi evrimi geçirdiği ve ulusların tam hak eşitliğine kavuştuğunu gösteren örnekler neredeyse yoktur. Kapitalizm ve emperyalizm, bağımsız ulusların oluşumuna ancak, yeni etnik çatışmaları ve bölgesel anlamda halkların birbirini boğazlamasını sağlama imkanları ölçüsünde hak tanımaktadır. Yakın dönemde Balkanlar ve Avrasya'daki son gelişmeler yeterince açık örnekler sunmaktadırlar.

Elbette ki bunlar bize, her coğrafyada ve her özgün gelişme de bire bir aynı metotlar uygulandığı sonucunu vermiyor. Mali finans grupları, ulusal karmaşaya ve ulusal çatışmalara kendi bölgesel ve ulusal çıkarları dahilinde bakmışlardır. Bu gün Amerika'nın, dünyanın en uzak köşesinde Amerikan çıkarlarını araması artık çok aleni biçimde gündemleşmektedir. Çok uluslu

devletlerde yaşanan ulusal çatışmalara ve onların doğurduğu sonuçlara bakışın kendisi de bu realiteden beslenmektedir. Amerika'nın ve tüm emperyalistlerin Balkanlar'da, Afganistan'da, Dağılan Sovyet Cumhuriyetlerinde, Irak'ta, Filistin'de, Türkiye'de izlenen politikaların tümü bu özden beslenmektedir. Emperyalizmden bağımsız bir ulusal çatışma ve bir ulusal baskıyı düşünmek; onun genel eğilimlerinden ayrı olarak ele almak olanaklı değildir. Türkiye'deki her bir gelişme de, bu sermaye çevrelerince belirlenmektedir.

Ulusal baskıyı artıran etmenler

Ulusal baskı, otokrasinin, monarşinin ve bunların çeşitli türevlerinin kahrntıları üzerine kurulan bağımlı kapitalizm koşullarında daha katmerli bir hal almaktadır. Kapitalizm öncesi yönetim ve üretim alışkanlıkları; çok uluslu örgütlenmelerde uzun süre ortadan kalkmıyor, daha güçlü ulus devletlere ve doğal olarak dışa karşı örgütlenmelerde bu baskıcı yöntemlere daha fazla ihtiyaç duyuyordu. Çünkü bir yandan kendi iç evrimiyle gelişme olanakları bulamayan ve kendi gelişimine uygun bir üst yapı şekillenmesi oluşturmamış olması; burjuva demokrasisinin bu örneklere uğramasını imkansız hale getiriyor; diğer yandan dışa bağımlılığın kaçınılmaz hale geldiği evrelerde, üstten dayatılan bir başkalaşımın yarattığı açmazlar ve büyük karmaşalar; yönetim biçimlerinin daha da katı olmasını kaçınılmaz hale getiriyor. İktisaden emperyalizme akan servetler; içeri de sefaleti artırırken, bağımlı ezilen veya iç sömürge ulusların devlet bütünlüğüne bağımlı kalması yönünde zorlamalar ve ezilen halklar üzerindeki baskılar da sürekliliğini korumaktadır.

Baskıların artmasında, ezilen ulusların veya azınlıkların demok-

ratik talepler ileri sürmesi, bunlar için mücadele etmesi ya da etmemesi durumuyla da bağlantılıdır. Çünkü, her burjuva egemen anlayış; kendine bağımlı etnik gurupları eritmeyi ve bunları mümkün olduğunca sessiz sedasız halletmeyi, bu süreci mümkün olan en iyi biçimde hızlandırmayı amaç edinir. Emperyalizm döneminde bu kaçınılmaz genel bir uygulama biçimini almıştır. Küçük milli gurupların büyük milletlere entegrasyonu; egemen olan büyük burjuvazinin iktisadi yararını içermiştir hep. Eğer kimi devletlerde bu genel tablonun dışına çıkmışsa bunlar ya yükselen kapitalizm koşullarının ürünü olan ve burjuva demokrasisini en geniş biçimiyle yaşayan ülkeler olmuş, yada ezilen ulusların hakları için mücadele edip, sistemlerden kimi reformları koparmaları şeklinde olmuştur. Diğer yarıyla bırakalım üçüncü dünyanın çok daha katı faşist rejimlerini; İngiltere'de, İspanya'da, ve daha bir çok Batı ülkesinde demokratik yollarla ulusal sorunun çözülemediğini yaşadığımız süreçler çok iyi tanımlamıştır. Ulusal baskı bu tip ülkelerde de en uç safhalarda yaşanmakta olup, burjuvazinin ulusal sorunu çözme yöntemi tam anlamıyla iflaslarla sonuçlanmıştır. Ezilen her hangi bir ulusun uysal pozisyonunda kalıp, entegrasyona ve asimilasyona onay vermesi; burjuvazinin işini ne kadar kolaylaştırırsa, o kadar da mutlu edecektir. Bu genellikle onursuz bir dayatma şekli alır; kendini inkar edip, bir başkası olmak. Bu durumda baskı biçimleri ortadan kalkmaz, ama biçimleri farklılık gösterir. Hatta kimi dönemlerde, onursuz bir kimlikle ve öteki olma bedbahtlığıyla yaşamaya yemin içmiş, ram olmuş kesimler; ulusal kalkışmaları ulusal baskının nedeni varsayarlar. Ve genellikle sorunu egemen olanın politikasında, duruşunda, inkar edişinde ve yok saymasında aramak

yerine; ulusal talep ve istemlerini dillendiren, bunun için mücadele eden kesimleri baskının kaynağı gibi göstermeye çalışırlar. Bu mantık Amerikan varidir; 'tecavüz kaçınılmazsa yat keyfine bak.' Ve böylelikle, daha düne kadar Kürtleri, karada yürürken kart-kurt ses çıkaran dağ Türkleri olarak gösteren resmi yaklaşımı aklamış olurlar. Bu durumda buna evet demek ya da dememek, insan onuruyla, ezilmiş olmanın ruhunda yarattığı acıyı duyup duymamaya ilgilidir. Ulusal, sınıfsal her türden hak arama durumunda, egemen anlayışların daha da pervasızlaştığı, daha saldırgan olduğu ve baskının dozajını artırdığı ret edilemez; ama bu hiçbir biçimde dayatılanı kabulün gerekçesi sayılamaz. Çatışmalar yaşanmadan, baskıları göze almadan bir tek reform dahi olanaklı değildir.

Ulusal baskıyı artıran etmenler, sadece uluslar arası dengelerin ve bunların yarattığı handikapların sonucuyla sınırlı değildir. Özeldeki devletlerin tarihsel gelişiminin ve onun kültürel, siyasi argümanlarının; yaşam alışkanlıklarının da önemli etkiler yarattığı söylenebilir. Kültürel gerilik ve kaba ırkçılığın beslediği kapitalizm öncesi yönetim biçimleri; sakat büyüyen kapitalizm döneminde esas olarak inkara dayanmaktadır. Tarih karşısındaki yeri; geçmişini katı biçimde olumlama ve böylece ayakta kalma gücü edinme gibi gayri bilimsel bir mecra kalır. Ulusal farklılıkların ve bunların bir arada yaşamasının yarattığı ileri avantajları görme özürlü yüklü olan sistemlerin hemen hepsi faşizan, oligarşik, monarşik yapıdadırlar. Emperyalizme tüm hücreleriyle bağlıdırlar ve onların emri olmaksızın tuvalete dahi gidemeyecek bir yönetim erkine sahiptirler. Türkiye'deki yönetim biçimi bu noktada oldukça iyi bir örnektir. En kaba milliyetçisinden, sözüm ona anti-emperyalist olan İslamcısına ve

en muhafazakarına kadar hemen her kesim; AB'nin ve ABD'nin en uçtaki emirlerine verdikleri ilk reflekslerden hemen sonra, üstelik onların karşısında köpürdüklerini de onlara hissettirmeden çark edip, tamam bu emirleri en iyi biz yerine getiririz, naraları atmaya başlamalarına hepimiz her gün tanık olmaktadır. Buda şunu gösteriyor ki, hükümetler veya çeşitli siyasi klikler ne olurlarsa olsunlar, devlet mekanizması tam bir bağımlılık kuralına göre işliyor ve hiç birinin bu kural dışına çıkma olanağı yoktur; istese de çıkamaz. Emperyalizm döneminin tipik yönetim ve uluslar arası ilişkilerinin niteliğidir bu. Bu çağda ulusal sorunun çözümünde de ne çok uluslu devletlerin, ne de ulus devletlerin bu genel işleyişten kopuk hareket etmeleri olanaklı değildir ve emperyalizmin iktisadi çıkarları gerildikçe, ulusal baskı ve buna bağlı olarak ulusal boğazlaşmalar da artacaktır.

Ulusal baskıyı artıran en önemli etkenlerden biri de emperyalizmin pazar kapma mücadelesi vesilesiyle ulusal kıskırtmaları sürekli gündemde tutması ve sahte bir ulusal kurtuluş havarisi kesilmesidir. ABD'nin Taliban'ları yaratma örneğinde, Kuveyt'i bahane ederek körfeze girmesi örneğinde olduğu gibi, emperyalist karakterli ulusal savaşların tümünde, pazar sorunu esas ana karakteri oluşturmaktadır. Bu tür savaşlar, (Balkanlardaki gibi) ulusal baskıyı ortadan kaldırmak değil, onları daha karmaşık ve kaçınılmaz hale getirmektedir. Buna karşın, ulusal özgürlük ve geniş halk yığınlarının ulusal baskıya direnişini ifade eden ulusal kurtuluş savaşları, kendi rotalarında geliştikleri ölçüde emperyalizmin çıkarlarını tehdit ederler ve bu noktada emperyalizmin top yekun baskısıyla karşılaşılır. Artık bu aşamada ulusal baskı en şiddetli halini almış, savaş; dünya mazlumları ile onları ezen emperyalistler arasında bir

muharebeye dönüşmüştür. Çok uluslu devletlerde ulusal baskı, bu noktadan sonra uluslar arası bir hal alır ve bunun neredeyse tüm karşı stratejileri uluslar arası finans kapital güçlerince, onların kontra yöntemlerince belirlenir.

Ulusal baskının, herhangi bir devletin iç yapısına uygun olarak artması, o devleti karakterize eden siyasal, kültürel ve ideolojik argümanlarına bağlıdır. Bu gün Türkiye Cumhuriyeti Devleti, ulusal soruna karşı seksen öncesi dönemde nasıl bakıyordusa, ondan daha katı ve daha baskıcı bakmaktadır. Yirmi yıllık bir savaşın yarattığı uluslar arası etki ve yığınlardaki dönüşüm, bu resmi bakışı hafifletmemiş, hatta daha da katılaştırmıştır. Buna neden olarak da, yakın dönem içinde bir bölünme histerisi içine girmiş olmasını göstermektedir. Kürt halkının mücadelesi, ulusal baskının ve onun realitesinin ürünü olarak doğmuş olduğu kadar, ulusal baskıyı ortadan kaldırmaya da muktedir olamamıştır. Bunun yanında ulusal istemleri ayağa kaldırmış olması, demokratik taleplerin canlılığını getirmiş ve bu realite var olduğu, bu canlılık korunduğu ölçüde de ulusal karşıtlık devam edecektir.

Ulusal baskının reformlar yoluyla ortadan kalkacağını, demokratik bir cumhuriyet yaratmanın mümkün olacağını söyleyen yanlış ve inkarcı yaklaşımlar; Kürt halkının özgürlükçü yürüyüşünü sistem içine çeken ve onu evcilleştirenlerdir. Kapitalizmin ve bu günkü Türkiye devleti gerçeğini ters yüz edip, sistemin en geri, ırkçı kliklerinden medet umar hale gelmek; ulusal baskıyı kaldırmaya yetmemektedir; bundan sonrada yetmeyecektir. Nitekim, gerçekler bunu çok iyi bir biçimde ifade etmektedir. Kürtçe eğitim tartışmalarında olsun, Kürtlere çeşitli kültürel haklar noktasında olsun yaşanan gerçekler; değindiğimiz

yanlısımları savunanların başlarını bir kere daha duvara toslamadıklarını gösteren açık veriler sunmaktadır.

Emperyalistler statükoyu korumayı emrediyor!

Ulusal sorunun ele alınışında emperyalist 'çözüm' yöntemleri; tümüyle kâra pazara ve sermayenin hareketine göre belirlenmektedir. Katı faşist gerici rejimlere göre, mali oligarşik yönetim biçimlerinin, serbest rekabetçi dönemin iktisadi zemininden kalan ve -bu gün daralmış olmasına rağmen- görece daha geniş olanaklar sunan burjuva demokrasisini, bu geri ülkelere ihraç etmeye çalışmaları anlaşılır bir durumdur. Finans kapital grupları, özellikle ulusal sorunun başından itibaren çözülerek geliştiği ülkelerde, azınlıkların ya da bağımlı ezilen ulusların kimi kültürel haklar edinmesi, onların varlık koşulluna ve genel olarak büyük sermayenin iktisadi çıkarlarına tezat değildir. Hatta kimi durumlarda, ezilen veya sömürge uluslar nezdindeki bu kazanımlar, pazarların esenliği için daha uygun düşebilmektedir. Büyük sermayenin esas olarak bu çerçeveden baktığını bildiğimizde, ezilen ulusların kimi kazanımlarına göz kırpmalarına da şaşmamak gerektiğini biliriz. Fakat sorun ulusal özgürlükleri kazanmak ve bir devletin coğrafyasında yeni durumlar yaratmak veya o bölgede yeni dengeler, yeni çatışma alanları oluşturmak; doğal olarak pazarların birliğini darbelemek; emperyalist sermayeyi yakinen ilgilendirmektedir ve bu yöndeki her değişime büyük güçler müdahale etmektedir. Bu müdahale bölgesel güçlerin ilişkileri, bu alanda etkin olan sermaye gruplarının çatışmaları, çıkar durumları vb. etkenlere göre değişir. Ulusal çatışmaları körükleyerek bölgeye ve ya malum devlete daha

etkin müdahale etmenin zeminini yaratmayı, o pazarı bu yolla daha sıkı biçimde kontrol etmeyi isteyeceği gibi, çıkarına gelişebilecek yeni bir statü de yaratmayı isteyebilir. Bu tümüyle, emperyalistlerin yüce çıkarlarınınca belirlenen bir durumdur.

Türkiye özelinde, statükoyu korumak, bütünlüklü bir Türkiye pazarını elde tutmak; hem bölgedeki dengeler açısından, hem de yine ABD'nin o yüce çıkarları için zorunlu görülmüştür. Kürt kartını Irak'ta oynadığı biçimiyle Türkiye'ye karşı da bir süre oynamak istemesinde; devleti daha çok kendine muhtaç duruma getirmenin hesapları vardır. Ve bu gün Amerika, evin baş şeyhi gibi ağırlandıysa; bunda TC'nin ABD'ye duyduğu ihtiyaç, iktisadi bağımlılık ve karşılıklı çıkar çatışmaları belirleyici olmaktadır. Türkiye'deki statükoyu korumak bu yüzden belirleyici ve gerekli olmuştur. Bu yüzden ki, ulusal harekete karşı girişilen her hareket, CIA'nin bürolarında planlanıp, yine onların uzmanlarınca uygulanmıştır. Varsın egemen burjuvazi, Amerika'nın kendilerini çok sevdiğini uydurmaya devam ede dursun, gerçekler her halükarda kendi doğasına uygun olanı savunmaya devam edecektir. ABD'nin Ortadoğu'ya ve Avrasya'ya dönük politikalarında, Türkiye ve İsrail iki önemli ayağı oluşturmaktadır ve bölgenin sıcak çatışmalar yaşadığı ve yenilerini de yaşamaya gebe olduğu yakın zaman dilimi içinde, bu devletlerin iç istikrarsızlığının ve devlet zaafının ABD'nin görevlerini yerine getirmede yeteri verimi veremeyeceği için; Türkiye pazarının ve devletinin bütünlüğünün korunması önem arz etmektedir. Bu nedenle Kürtlerin statükosu da bu ihtiyaca göre biçim almaktadır. Emperyalizm her ne kadar belirleyici esas taraf olsa da, Küçük ve bağımlı devletlerinde bu pazarlıklardan kimi siyasi noktalarda diretme- si veya bu noktalarda tavizler

koparması, bu türden ilişkilerin doğasında vardır. Bu nedenle Türk devletinin kendi resmi politikasını sağlamlaştırması ve uygulamada destek bulması söz konusudur.

Avrupa Birliği'nin, Türkiye'yi kendisine uyarlamaya çalışmasında ileri sürdüğü kimi reform talepleri, neredeyse tümüyle demode olmuş olmasına ve bunlara en kaba Avru- palının dahi itiraz edemeyeceği bir duruma gelmiş olmasına rağmen, Türkiye'de dirençle karşılanması; devletin geçmişten gelen zapt-u rapçı, ırkçı ve kaba ilkeliliğinin bir sonucu olduğu kadar, kendine güvensizliğinin dışa vurumu, ve bu gelişmelerin Kürt ulusal varlığını canlı tutacağı gerçeğinden korkma- larının ürünüdür. Bölüneceğiz his- terilerinin başladığı yer de burası- dır. Tam da bu noktada, AB'nin ve diğer emperyalistlerin, Kürt realite- sini canlı tutmaları ve bu alanda sü- rekli sıcak bir durumun yaşanıyor olmasını kendi çıkarlarına uygun bulmalarında da şaşılacak bir şey yoktur. Zayıf bir devletin istikrar- sızlığı, güçlü emperyalist devletle- rin bağımlılık ilişkilerinde daha ru- hat davranmasını getirecektir. Bu kaçınılmaz olarak böyledir ve do- ğası gereği bunlar birbirini karşılık- lı olarak etkileyecektir. Bu genel yaklaşımdan, ezen ulusun egemen burjuvazisi de, ezilenleri de kendi hesaplarına bir takım avantajlar ve- ya dezavantajlar elde edebilirler. Ezilen ulusların bu noktada, Avru- pa'da veya dünya genelinde esen havayı arkalarına almalarında da şaşılacak bir şey yok. Fakat bu gün- nün gerçekliği içinde, Kürtlerin ki- mi demokratik reformları dahi ka- zanamaları zordur. Bunun yanı sıra, kimi demokratik reformlar elde edilse bile; ulusal baskının ortadan kalkması olanaklı değildir. Çünkü, ulusal baskının temelinde Kürtlerin statükosunun korunması vardır. Bu statüko her alandaki işgal ve ilhak gerçeğidir. Bu gerçek var olduğu sürece, ulusal çatışma ve karşılık-

ların ortadan kalkması, ulusal bas- kının son bulması olanaklı değildir. Ulusal baskının yok olmasındaki temel nokta, her alanda tam hak eşitliğine dayalı bir birlik; yada öz- gürlüktür. Birincisi, en gelişmiş burjuva demokrasisi koşullarında; ikincisi ise -ki bu birinciye de kap- sar- devrimci sosyalist bir zaferle mümkündür. Birincisinin iktisadi, siyasi ve kültürel zemini yoktur. İkincisinin, kaçınılmaz hale gelen zeminleri mevcuttur. Birincisi; em- peryalist ablukanın iktisadi yağma- sına ve Pazar birliğine dayduğu ih- tiyaca takılmaktadır, ikincisi; bu sınırların hiç birini tanımamaktadır. Birincisi; kaba ırkçı ve şoven bir yerli politika ve onun yamanarak korunmasını salık veren uluslar arası politikaca yadsınmaktadır, ikincisi; halkların kendi gönüllü birlikteliğinden ve halkın öz gücün- den başka bir etkene tabi olmamak- tadır.

Ulusal baskı bundan sonraki ev- relerde, -bundan önce olduğu gibi,- çok çeşitli gerekçelere ve biçimlere bürünerek devam edecektir. Kürt halkının demokratik reformlar elde etmesi sınırlı da olsa, bu olanak tümünden inkansız değildir. Bunun için verilen mücadeleyi yadsıma- mak kadar, devrimci özgürleşme- ci bir mücadelenin olmadığı yerde, demokrasi mücadelesini destekle- mek gereklidir. Ezilen halklar ve ulusalar bu yolla ulusal baskının ve her türden ayrıcalığın pratik işlerli- ğini yaşamın kendisinden bir kere daha öğreneceklerdir.

Ulusal baskı sadece bu gün gün- demin esasını oluşturan Kürtlere karşı değil; her dönem de; en başta Ermenilere ve çeşitli milli azınlık- lara, ayrı dinsel guruplara uygulan- gelmiştir. Bu türden baskılar; dev- letin kabul gören resmi politikası durumundadır. Yok sayma, inkar ve jenosit düzeyinde bir resmi politi- kadır bu. Bu baskının boyutlu ol- masında, Osmanlı'nın son dönem- lerindeki zayıflama ve Cumhuriyet

döneminin 'büyüklük' histerilerinin etkisi mevcuttur. Bunun yanında Cumhuriyeti Türkleştirme politikaları bir strateji düzeyinde uygulanmış, azınlıklar ve diğer milliyetler sindirilmiştir. Egemen sınıfların konumlanışını güçlendirmek ve bunları da türden Türkleştirmek için, çeşitli yöntemler denenmiştir. Gayri Müslimlerin ve azınlıkların elindeki servetleri çekip almanın en uç örneklerinden biri olarak 'varlık vergisi', hala en yakın tanıklarının hafızasındadır.

Ulusal baskı; kendi olan, kendi olma onurunu koruyan her kesime uygulanmaktadır. Bunun dışında kalmak; kendini inkar ve kendi realitesini yok saymak ve öteki görünmek gibi onursuzluğa evet demekle olanaklıdır. Kimliklerini, isimlerini ve kendilerini başkalaştırma; kendi ulusal ve yığinsal çıkarlarını değil de, egemen anlayışların yararına var olma ile olanaklıdır. Eğer herhangi bir mercide yükselmek ve o alanda var olmak istiyorsanız; Türk'ten daha çok Türk; egemen anlayıştan daha çok kendine düşman olmak zorundasınız. Egemen anlayış geçmişte olduğu gibi; Kürtleri yok sayma ve giderek unutturma stratejileri gütmektedir. Son dönemlerde Kürt ulusal hareketin girdiği rotada ne kadar samimi olduğunu öğrenmeyi amaçlayan ve kamuoyuna, 'PKK'ye 12 maddelik ultimatom' diye yansıyan belgede istenilenlere bakıldığında da görülecektir ki, Kürt adının geçtiği her türden faaliyetin yasaklanması ve Kürdistan teriminin kesinlikle kullanılmaması gerektiğini emretmektedir. Bu yaklaşım resmi ideolojinin genel muhtevasının hiç değişmediğini ve bundan sonraki süreçlerde de değişme niyeti taşımadığını gösteriyor. Ulusal baskının; dil vb. kültürel talepler noktasında dahi görülmedik biçimde artırılmasının da tanıtladığı bu gerçekler; halkımızın üzerine düşünmesi gereken olguları işaret etmektedir.

Ne anlayış, ne de statüko değişmiştir. Kürtlerin ulusal bilincini geliştirebilecek her gelişmenin önünü bugünden kesmek ve ezilen ulus olarak 'vatanı bölme' tehlikeli potansiyelini etkisizleştirmek; resmi ideolojinin ana dayanağını oluşturmaktadır ve bu dayanağı ters yüz edebilecek bir demokratik gelişme de bulunmamaktadır.

Ulusal sorun, bu türden önlemlerle ve ateşin üzerini küllemelerle gündemden kalkmış olmayacaktır. Özellikle yılları bulan ulusal çatışmanın Kürtler halkı nezdinde yarattığı ulusal bilinç, birkaç ucuz yöntemle ortadan kaldırılamaz. Öte yandan; Kürt halkının ulusal baskıya karşı ulusal çıkarları ve özgürlük arayışları, bir anayasa sorununa indirgenemez. Çünkü bu özgürlük ulusal sorun, kimi reformlarla halledilemeyecek kadar köklüdür ve bu köklü var oluş, tam hak eşitliğine; - hem de pratik işlerliğe bürünen tam eşitliğine- dayalı bir çözüme kavuşturulmadıkça çözülemeyecektir. Bu nedenle sorunun bir devrim sorunu olduğunu; halkların tam hak eşitliğine dayalı gönüllü birlikteliğinin ancak sosyalist federal cumhuriyetlerin oluşturulması ile mümkün olacağını bir kere daha belirtme gereği duyuyoruz. Bundan ötesi bir burjuva aldatmacadır. Faşist rejimlerde halklara ve ezilen uluslara mutluluk arama rüyakarlığı yeni bir yanılsama değil belki; lakin bunun daha kapsamlı bir yanılsama olduğunu belirtmek isteriz. Ulusal baskı ancak, devrimci bir çözümle birlikte ortadan kalkacaktır. Reformlar için mücadele etmek, hiçbir şey etmemekten iyidir ve bu mücadele, bir kere daha gerçekleri, faşist devlet gerçeğini ve resmi ideolojinin Kürt halkına bakışını aşına hale getirecektir. Ve halkımız, devrimci görevleri ve gereklilerini daha yakından görebilecektir.

Yaşadığımız kısa dönem içinde devrimci bir hareketin reformist bir harekete dönüşümünü hep birlikte

izlemekteyiz. Genel kurmayın ve CIA'nın özel planları dahilinde uygulamaya konularak, halkımıza dayatılan ve gerçekleri alabildiğine çarpıtan; devletin karakterini, resmi anlayışını gizleyerek teslimiyeti adım adım kalıcılaştıran sürecin, yaratacağı tahribatlar elbette ki ağır olacaktır. Halkımızın önemli bir dayanağı olan silahlı güçlerinin dağıtılması planları da peyderpey uygulanmaya konulmuştur. Bütün bunlar halkımızın maruz kaldığı ulusal baskıyı ortadan kaldırmayacak, aksine kendi dayanaklarından yoksun kalan halkın üzerinde eritme, sindirme ve yok sayma siyaseti daha kolay uygulanabilir hale getirilecektir. Devrimci çizgiyi terk edip, sisteme yamayan reformist bir çizgiyi halklarımızın kabul etmesi pratik açıdan da zor görünmektedir. Çünkü reformlar uğruna atılan her adım, resmi yaklaşım tarafından ezilmektedir ve bu anlayışın ve pratik uygulamaların son bulması da söz konusu değildir. Ulusal farklılıkların sürmesi; bu zemindeki demokratik tepkileri de sürekli kılacaktır. Bu süreklilik halkımızın kaybettiği mevzileri yeniden, daha nitelikli biçimde elde etmesine kaynaklık edecektir. Tarihi geri götürmek isteseler de, bunun pratik olarak mümkün olmadığını her toplum bilimci, her tarihçi, her bilgi sahibi insan bilir.

Yaşanan bütün gelişmeler göstermektedir ki; tarih bu mücadeleye uzun süre tanıklık edecek ve öyle sanıldığı kadar kolayca yok olup gitmeyecektir. Ulusal baskının zeminini var oldukça, ulusal çatışmalar kaçınılmazdır. Bu da sistemin varlık durumuna paralellik arz etmektedir. Hayat gerçek olanı su yüzüne çıkarmakta gecikebilir; ama asla onları kendine ait bir sır olarak saklamayacaktır. Gerçeklerden korkulmamalıdır; çünkü 'devrimci olan sadece gerçeğin kendisidir.'

24 Nisan ve Gelenegimiz

Can CEMAL

Kavramlar kimi kere yerden yere sürülür, içine herkesin kendi elindeki tortular doldurulur ve çoğu kere de yararlı olacağı ölçülerde elastiki bir biçimle şekilden şekile sokulur. Kavramlar içerdikleri gerçek anlamlarından böylelikle koparılıp alınırlar. Kavramın içeriğine uygun duruş gösterme, ya da kendi durduğu yere uygun kavramlar telaffuz etme yerine; içeriği güçlü ve devrimci bir çok kavramı, sadece egosunu doyurmak, duygularını okşamak ya da bilinçli bir biçimde kavramların içeriğini boşaltmak, onların içerdikleri anlamları pasifize etmek için kullananların, yanında bulunduranların sayısı oldukça fazla.

'Gelenek' derken de, bunun çoğu kere statükoculuk, statikçilik veya bunları da kapsayacak biçimde, geriden bakma, geri olana tapma gibi anlamlar yüklenerek, ilericiliği kimseye bırakmayanların sayısı bir hayli yüksek. Bizim gelenekçiliğimizde, devrimcilik vardır. Devrimci olmak; hayatın nesnel varlığını olduğu gibi kavrayarak, onun içindeki evrimsel gelişmeleri yakından takip edip, gelişmeler yasasının derinliğine nüfuz ederek, toplumsal gelişmelere sıçramalı ritimler vermektir. Bu anlamda gelenekçiyiz. Yani tarihsel ve diyalektik materyalizme bağlı kalmayı, gelenekçiliğimizin özü olarak tanımlıyoruz. Bunu ne kadar becerebildiğimiz sorunu ise ayrı bir yan. Bunu başarmaya çalışmak, dünyaya bakışımızı bunun üzerine oturtmaya çalışmak ayrı bir şey; bunu başarmak ve pratik reaksiyon içinde tam olarak buna uygun düşmek ise

apayrı bir şey. Diyalektiğe ve materyalizme uygun düşmeye çalışanların teorik ve pratik yaklaşımlarında statikçilik ve dogmatizm hiçbir zaman esaslı temsil etmez/ etmemelidir. Bu nedenle 'gelenek'ten dem vurmamak, bir yerde çakılı kalmış ve katı yerleşik alışkanlıklara, gelenek ve göreneklere bağlılık andı içmiş gericiçilik değil; hayatın sürekli yenilendiği, sürekli geliştiği ve her şeyin dönüşebileceği, her şeyin yeniden yeniden kavranabileceğini tanımlayan Marksizm'in özüne uygun düşmeyi anlıyoruz. Ve bu anlamda hareketin sürekliliğine itaat etme ve ona uygun duruş alma gelenegini korumayı ısrarla sürdürmeğe çalışacağız.

Bu tarz bir yaklaşımı bilip, geçmişin anlamlı mirasını korumaya, yarını yaratmanın meşakkatini göze almaya cüret edemeyenlerin; nedomet getirip, devrimci gelenekçiliği bir katı tabu, bir gerici statüko gibi sunup, sonra da burjuvazinin etkelerine yapışıp af dilediklerini ve sık sık devrimcilerin üzerine yürüyüp, onları 'eskide' tutunmakla suçladıklarını biliyoruz. Bu tipler için yeni olan tek şey, özlere ile pratiklerinin uyumlu hale gelmiş olması, ve artık kayırmaya gerek duymadan burjuvaziye yamanmalarıdır. Devrimin uzun ve yorucu güzergahında yorulup köşesine çekilirken, kendi zayıflıklarını güçlü yanlarıyla sahipsizlenen, en azından kendisinin olan zafları başkalarına yıkarak değil, mütevazı olmayı bir büyüklük olarak koruyabilen ve devrimci gelişmelere yüreğinin inceliğinde yer verebilenler bu söylemlerimizin dışındadırlar. Bunlar sosyalizme olan inançlarını

tümünden yitirmiş bireyler değildir ve yakın, uzak dönemlerde devrimin dostu olma durumundadırlar.

'Gelenekçilik' kullanıldığı yere, duruma göre değil; daha ziyade gelenegün tekabül eden her şeye bağlı kalmak gibi genel bir anlam taşır. 'Gelenegimiz', denildiğinde ise bu daha özel bir durumu ifade eder. Bizim 'gelenegimiz'den kast ettiğimiz, Türkiye ve Karaduk devrimci tarzı ve bunun 72'de kök vermiş ve bu güne kadar dal budak salmış, yaprak dökmüş, dal kırmış, renk vermiş, fırtınalar yaşamış, yorulmuş, düşmüş, yeniden kalkmış ama her şeye rağmen Türkiye ve Karaduk devriminde önemli bir yer edinmiş ve bundan sonra da bu yerini koruyup geliştirecek ve devrimi zafere taşıyacak dinamikleri doğurmaya ilk aday olan; Kaypakkaya'nın şahsında somutlaşan Maoist çizgiyi ve bileşenlerini ifade ediyoruz. Bu gelenek devrimci ve Marksist bir gelişmeyi temsil etmeye çalışan, hayatın kendi ifadesidir. Bireyler tarihsel olarak kendi rollerini somutlarken, bu pratiğin ve teorisinin gerçekliği oranında hayat bulurlar. Kaypakkaya yoldaş, bu yönüyle gerektiği kadar anlam ve ıslatıyla iz düşürmesini bilmiştir. Onun adını bir savunma gürzü olarak almaktan ziyade, temsil ettiği çizginin özünü ifade etmeyi ve geliştirmeyi daha doğru buluyoruz. Gerçek anlamda ancak bu vesileyle temsil edilmış olunacaktır.

**Geçmişten
bugüne bir yol.**

Geleneğimiz; Kaypakkaya'nın teorik ve pratik erdemleriyle, onun kişiliğinde somutlaşan direnme ruhuyla yıkanan bir küçük tohum olarak düştü yaşadığımız coğrafyaya. O günü ele alırken, o günden sonra ortaya çıkan tecrübeleri değil, daha ziyade o günün öncesindeki gelişmelerden yansıyan teorik ve pratik eylemin niteliği; ve o günden sonra bu niteliğin yaşam karşısında gösterdiği başarı şansını kriter olarak almayı daha doğru buluyoruz. Başarı şansı derken, o günden sonra işleyen pratikten ziyade, o günün teorik yaklaşımlarının gerçek yaşam karşısında nasıl durduğu, neler kazanıp neler kaybettiğidir. Soruna bu yönden bakmak, teoriyi korumak ve geliştirmek için gereklidir. Korunamayan ve geliştirilemeyen teorinin de pratiği yönlendirilmesi söz konusu olamaz.

Bununla birlikte, doğrular uzun zaman yaşama yön verir bir eylem haline gelmeyebilir. Ama bu teorinin yaşama denk düşmediği anlamına gelmez. Bu gün sosyalizm uygulanmıyor diye, bunun yanlış olduğu sonucu nasıl çıkarılamazsa, her hangi bir devrimci stratejinin dar pratikçilikle doğrulandığı ya da yadsındığı da bire bir söylenemez. Tabi burada sorun, yaşanan pratiğin hangi nitelikte olduğudur. Bunun doğru biçimde ortaya konulması, teorinin doğru biçimde geliştirilmesinin de biricik yoludur. Olgulara karşı tutum, niyetlerden bağımsız olarak var olan dünyaya bakış kapasitesinin sorunu olarak biçimlenir. Niyetler kimi durumlarda bu gelişmeleri etkileyebilirler; ama, bütünü üzerinde belirleyici olan etmenler değildir. Olay ve olguları niyetlerden bağımsız olarak, tamamen kendi iç ve dış yasalarıyla ele almak gerekmektedir. Böyle olduğu takdirde doğru sonuçlara ulaşma şansı daha yüksek olur.

Geleneğimiz açısından 24 nisan, toprağa tohumların düşmesini ifade etmektedir. Tohumların çimlenip

boy vermesi, ve bunların özenle beslenip, geliştirilmesi sonrası sürecin işidir. Bu başlangıç, sonraki süreçle diyalektik olarak kopmaz bir bağ içindedir. Hayatın her alanında bir tarihsel süreç işlemektedir ve tarihin kendine uygun olarak geliştirdiği dönemleri bulunmaktadır.

Türkiye devrimci hareketi içinde Kaypakkaya'nın başını çektiği komünist hareket, -bu gün bir çok çevrenin ret edemeyeceği gibi- kalıcı iz düşümleri oluşturarak tarihe geçmiştir. Öncelikle, teorik olarak kavramları geliştirme ve uygun biçimde adlandırma, onların yerel ulusal düzeylerde karşılıklarını arama noktasında, devrimci ve diyalektik bir yöntem üzerine kurulu olan arayışı, devrimci hareket içinde onun yerini ayrıcalıklı kılmıştır. Devrimci teoriyi diğerlerinden ayıran en temel özellikte budur. Sürekli aramak ve sürekli yenilenmek. Çünkü hayatın sürekli ilerleyişini ifade eden evrimlerin sonucudur, devrimler. Arama ruhunu yitiren, dinamizmi kaybeden her kuram, statiktir ve hayatın bir yerinde çakılıp kalmaya mahkumdur.

Kaypakkaya şahsında, bu geleneğin en önemli avantajları sonraki süreçte ne yazık ki iyi değerlendirilemedi. Böyle olunca da insan kapasitesi yanlış ve sığ yönlendirildi. Kendi özüne uygun bir teorik gelişme ve buna denk düşen pratik sıçramalar sergilenemedi. Ama bu eksikliklerin tümü, tohumu pek olan bu geleneğin stratejisini çürütmüş olmuyor. Çünkü eksik olan, çizgiyi geliştirip, hayatın akışına doğru kanalize edememektir.

Parti geleneği

Devrimi mümkün kılabilmenin subjektif yasalarını irdelediğimizde, en temel sorun olarak onun mücadele araçları çıkmaktadır karşımıza. Parti bu araçların başında gelmektedir. Kaypakkaya geleneğinin en

önemli avantajlarından biri, parti kültürünü daha ilk evresinden itibaren duyumsanmış olmasındadır. Parti; Bolşeviklerin ve devrim sonrası tecrübeleri özümseyerek yeni sonuçlara varan Mao Zedung'un tespit ettiği sonuçlara uygun olarak biçimlenmeyi gerektirmektedir. İbrahim ve arkadaşları bu çalışma evresinin henüz başında bulunuyorlardı ve buna rağmen atıkları adımların anlamı olduğunu hepimiz tasvip etmekteyiz. İbrahim sonrası süreçte bu yaklaşım bir gelenek haline almış, sınıf bilinçli faaliyetin en üst örgütlü ifadesi olan kolektif parti anlayışı korunmuş olması yanında, parti gerekli niteliklere kavuşturulamamıştır. Parti derken, öncelikle şunu belirtmek gerekmektedir. Parti hiçbir zaman sosyalizm ve komünizm ve doğal olarak insana adanmış en yüksek amaçların üzerinde bir mistizm olarak ele alınmamalıdır; bu şekilde algılamayı da doğru bulmamaktayız. Parti, o nihai hedeflere ulaşmanın bir aracıdır. Araç her zaman, gerçek amaçlara uygun olarak işlev görmelidir ve bu yan sürekli olarak daha fazla işlenerek, devrimin insanı nitelikli hale getirilmelidir. Çünkü ancak böylelikle parti yozlaşmaktan ve bürokratlaşmaktan kurtulabilir. Devrimin bilinçli insanı, ne derece yüksek bir bilgiye, deneyime ve derinliğe sahip olursa, parti ve diğer insanal araçlarda o denli yüksek kapasitede olacaklardır. Aksi durumda, bu oluşumların her biri burjuva karargahlar haline gelebilmektedirler. Özellikle bu konuda Maoizmin çok iyi özümsemesi gerekmektedir. Fakat bu söylediklerimizin tümünün soyut şeyler olduğu, gerçeğin; pratik içindeki insan etkinliğinin somut halinde saklı olduğunu anımsamak gerekmektedir.

İbrahim sonrası gelenek, partiyi gerekli niteliğe ve nicel olgunluğa kavuşturmada başarılı olamadı. En başta, partinin bayrağı olacak olan teorik sorunlarını çözmede, onları yeniden tanımlamada ve onları

günün ihtiyaçları kapsamında yeniden düzenleme noktasında sığ ve yetersiz kalmıştır. Parti geleneği, statik bir olgu olarak ele alınmış, ilk çıkışın o canlı devinimi, kısmen daraltılmıştır. Elbette ki bu eleştiri yönümüz, hiçbir şey yapılmadığı inkarcılığından farklı olarak ele alınmalıdır. İbrahimlerin başından itibaren çok hassas olduğu ve bir kongreyle kuruluşunu netleştirmeyi ilk görevleri arasında ele aldıkları bu yoğunlaşmayı, sonraki süreçte gerekli biçimde sürdüremeyen kadroların bu durumuna kaynaklık eden bir dizi iç ve dış neden bulunmaktadır.

Toplumsal mücadele seyri, teorik evrim ve bunun pratik işleviyle tarihsel bir bütünlüktür. İstemlerin ve niyetlerin insan faaliyeti üzerinde belirleyici etkileri bulunmaktadır. Fakat, insanı güdümleneyen esas etmen, politik doğrultunun kabulü ve ona olan inançtır. Devrimcilerde bu inanç, bilimin gücüne dayanır. Toplum bilim alanında uzman, ve onun sosyolojik, politik, kültürel yanlarını da kapsayan geniş bir bütünsellikte şekillenmiş bir parti devrime kılavuzluk edebilir. Kaypakmaya geleneğinin güçlü zemini, her dönem kendi dinamiklerini yaratacak olanakları yeniden yaratabilir. Bu yaratıcılığı elde tutabilmenin tek yolu; Maoizmin ruhunu derinlemesine özümsemekten geçiyor. Partinin, sınıf mücadelesinin bir yansıması ve onun kendi çelişkilerinden var olduğunu bilmek yetmiyor; öğrenmenin ve mücadelenin yöntemlerini doğru belirlemek, doğru araçlar oluşturmak gerekiyor. Toplumsal olgu kapsamında var olan eğitim, kültür ve politik durum, komünist partilere de, onların bireylerine de yansımalar sunar. Hiçbir birey bu realitenin üzerinde değildir. Aksine herkes, bu karmaşık ve balçıklı zeminin üzerinde yürümek zorundadır. Böyle olunca, sınıf çelişkilerinin daha fazla biçimde parti bünyesinde kendini göstereceğini bilmek gerekiyor.

Parti geleneği, kimi dönemlerde önemli zaafarla bir hayli sarsılmış, politik ve ideolojik niteliğinin esasını koruyamamıştır. 94'te başlayan ayrışimlardan sonra yaşanan lokal karşı devrimci hareketlerin ortaya çıkmasını sağlayanda bu yozlaşma olmuştur. Parti fetişizmi ve bireye tapma kültürü, Maoizm'i yaşama geçirememenin bir ürünü olarak ortaya çıkmaktadır. Temel alınması gereken ideolojik ve politik çizgi yerine birey kültürü ikame ettirildiğinde, Leninizm ve Maoizm'den eser kalmaz geriye. 24 nisanın köklerine geri döndüğünde, bu aykırılıkları söküp atmak kolaylaşır. Yozlaşma; bu kökün gölgesinde boy veren ayrıntıların fidelelerini sarmasıyla etkileyici hale gelmiştir. Ama otların kısa süre içinde kuruyacağı ve köklerin yeni filizler vereceğini unutmamak gerek.

Her ne olursa olsun, parti geleneğini ve komünist parti işlevini yaşatmak, onu nitelikli hale getirmek ve hayata onun önderliğinde müdahale etmek zorunludur. Bu devrimin olmazsa olmazıdır. Parti örgütünü sağlam nitelikli hale getirmeden, sınıf mücadelesinin zorlu fırtınalarını geçmek olanaklı olmayacaktır. Parti yaşamın aktif unsurudur ve 24 Nisan'da atılan adımlarda olduğu gibi, kendi kadrolarını kendi mücadele stratejisinin en sıcak alanlarında yetiştirecek ve olgunlaştıracaktır. Maoist partinin çalışma esasları, araç ve yöntemlerini daha yakından irdelemek; günümüz ve coğrafyamız insanını dikkate alan, onun değişimi mantığına dayanan ongun politik yönelimler üzerine kurulan bir minvalde hareket etmek gerekmektedir. Parti geleneğini yaşatmanın anlamı da bu olacaktır.

Geçmişten bugüne politik gelişim ve pratik

Politik üretim, bir siyasal hareketin varlığının ifadesidir. Sürekli

yenilenen bir tarih akışı içinde, politik gelişme akışkandır. Mutlak olarak, hareketin gelişim yasalarıncı belirlenir. Politik üretim yoksa ya hayat durmuş demektir, ya da hayatın akışını göremeyecek kadar sığ bir yaklaşım var demektir. Geleneğimiz bu konuda çok iyi şeyler yapabildi diyemiyoruz. Her şeyden önemlisi; kendi politik doğrultumunu açmılayacak ve İbrahimlerin tamamlayamadığı süreçleri tamamlayarak, politik tezleri bir kongre kapsamında genişletmek ve bunları belli periyotlarla yenilemek gibi en temel gerekleri yerine getirememiştir. Bunları yapacak öznel gücünün olmadığını söyleyemeyiz. Bunu söylemek kimi ara dönemler için mümkün olabilir belki, fakat esasta var olan gücündü doğru kullanamadığı gerçeği ile karşı karşıya bulunmaktayız.

Politik üretim sadece kongreyi gerçekleştirmek, programı daha ongun hale getirmekle de sınırlı değildir. Her an her dakika, her gelişmeye denk düşebilen verimli ve sürekli bir çalışmayı yürütmek zorunludur. İbrahim bu konuda oldukça iyi bir örnek, iyi bir miras olması yanında, onun bu yanı ne yazık ki yaşatılabilmemiş değildir. İbrahim'in çok kısa bir sürede bir çok teorik değerlendirmeye yapmış, daha bir çoğu için ön hazırlıklar içinde bulunmuş ve o günün sınırlı olanaklarını da aşarak verimli temel politik bakışlar üretmiş olması yanında; gelenek bu mirası sahiplenememiştir. Aksine; kuru bir İbrahimcilik savunusu ile, felsefi siyasi kavramı ezber derekesine indirgemiş, politik üretimi dumura uğratmıştır. İbrahim'in öncel konular olarak ele aldığı temel tezleri noktasında dahi bir ileri atılım sergilenememiştir. Kemalizm, Ulusal sorun, Komünist hareketin tarihi gibi en temel sorunlar; İbrahim'in belirlediği, ve sınırlı bir çalışmayla ifade edebildiği şekilde donup kalmıştır. Zaten bu yüzdendir ki, Kürt ulusal sorununa yeni çözümler ve özgül

politik üretimler yapamadığından, devrimci ulusal savaşa komünistler önderlik edememişlerdir. Kemalizm konusundaki o muazzam eleştirel güç, sonraki süreçlerde güncelleştirilip devam ettirilememiştir. Tekrarlarla yetinilmiş, İbrahim'in tezlerinin arkasında savunma durumunda kalınmıştır. Oysa bu yan, sonraki süreçte, devrimci hareket üzerinde çok olumlu etkiler yapabilecek ve bu alanda açtığı çığır daha da genişletilebilecek bir etkiye sahipken, yaşanan üretimsizlik; hareketin avantajlarını daraltmıştı. Yine geçmiş devrimci harekete ve günün gelişmelerine karşı takınan politik ve ideolojik niteliklere dayalı eleştirel yaklaşım; ve bu minvalde kendi güzergahını bırakça savunma noktasında da teorik güdüklük yaşanmıştır.

Teorik canlılığı yitirmenin bir nedeni; çizgiyi bilimsel dayanaklarıyla öne çıkaramamaktır. Felsefi politik enginlik ve derinlik geleceği daha ayrıntılı ve sıçramalı biçimde ifade edebilir. Eğer teorinin mantığını derinlemesine kavramak eksik kalıyorsa orada keskin, kuru, ajitatif sahiplenmeler öne çıkar. Çizginin özüne dair açılımlar yapma, kendini sürekli yenileyip donatma yerine, eklektik bir çizgi savunusuna öne çıktığını görüyoruz. İbrahim'in özellikle pratik çizgi noktasında PDA ile polemiklerinin ve çıkışının da temelini oluşturan yaklaşımına rağmen seksenlere kadar halk savaşının esemesi okunmamıştır. Ki yetmiş sonlarının o muazzam olanaklarını dahi halk savaşı için yeterli görmeyen, onun temel mantığından uzak kalınmıştır. 72'deki çıkışa denk düşen bir savunma yapılamamış, çizgicilik sadece kağıt üzerinde kalmıştır. Maoizm'i esas alan bu çizgi, diğer küçük burjuva devrimci çizgilerin pratiğinin dışında bir pratik seyir içine girememiştir. Pratik temel yaklaşımlara uygun düşmediğinde, çizgiyi geliştirmekte olanaklı olmamıştır. Ortada halk savaşı yokken, savaşı geliştirmek olanaklı

olabilir miydi? Elbette ki hayır! Böyle olunca çizgiyi savunmak zorlaştığı gibi, dışardan gelen saldırılar karşısında yalpalamak ve bocalamakta kaçınılmaz hale gelecektir.

Birinci konferansa (78) ve ikinci konferansa (81) yansıyan esas yan da bu tezatlık olmuştur. Ne genişleme dönemlerinde, ne de yenilgi dönemlerinde halk savaşının, Maoizm'in ruhuna uygun bir pratik seyir içine girilememiştir. Girilmek istenip de girilememiş değildir; aksine girme gereği tam olarak kavranamamış, şartlar doğru değerlendirilememiş, yanlış taktik politikalar üretilmiştir. Böyle olunca da, pratik ile teori birbirini koşullayamamıştır. Pratiğe yön veren Maoizm değil, başka bir çizgi olmuş, özellikle birinci konferans döneminin ongun koşulları gerektiği biçimde değerlendirilememiştir. Bu dönemin taktik çizgiye karşı parti saflarında gelişen sol eğilim de böyle bir evrime kaynaklık edememiştir.

İkinci konferans cunta koşullarında yapılmış ve bu döneme kadar parti varlığını koruyabilmiştir. Fakat 2. konferansta şartları doğru biçimde değerlendirememiş, doğru taktik politikalar üretememiştir. Cunta koşullarında şehirlerde yayılma siyaseti güdülmüştür. Bu dönemlerde karşı saldırının merkezi olan şehirlerde daraltma ve kırlara çekilme taktiklerinin izlenmemesi, yenilgiyi hazırlamıştır. Bu taktik belirlenimlerin tümü, dönemin koşullarını doğru kavramamakla ilintilidir. Maoizm'in ruhuna tezattır. Kaypakmaya çizgisini ve onun pratik yönelimini anlayamamaktır. Çizginin genel mantığına uygun pratiğin uygulanması durumunda, yenilgiyi getiren başka nedenlerde mümkün olabilir. Daha sonraki süreçler bunu tanıtlamaktadır. Sadece halk savaşını uyguluyoruz demek, ve bu pratik içinde olmak başarı kazanmak ve ilerlemek için yeterli değildir. Her ne kadar bu süreçler, önemli deneyimler kazandırmışsa da çizgiyi zaafa uğratan da-

ha bir çok neden aşılamamıştır. Her şeyden önce teorik derinlik ve yetkinlik oluşturulamamış, parti teorik sarsıntılara ve kaoslara sürekli açık bırakılmıştır. Teorik sorunları erteleme ve kalıpcılığı koruma; önemli oranda partinin nitelik edimini daraltmış, politik sapmaları ve dejenerasyonları kaçınılmaz hale getirmiştir. İdeolojik eğitim ve yenilenme, bu teorik açılımlarla birlikte yürür. Politik sorunlarını kavramaktan uzak olan bilinç, ideolojisini güçlü hale getiremez. Çünkü ideoloji dediğimiz şey; manevi dünya alemi değildir. Bir bütün olarak komünistlerin dünyaya bakışının ifadesidir ve bu bakış bilimsel temellerde yeterince aydınlanılmamış ise, manevi dünyaları belirlemede de yetersiz kalacaktır. Eğitilmemiş her alışkanlık nasıl ki sistemin bir yanını yansıtıyorsa, kavrama çıkarılmamış her politik yönelimde metafizik bir yönelimi ve içeriği yansıtacaktır.

Politik eylem ile kılıgı, hareketin gelişimini karakterize eden iki ana bileşendir. Bunlarda denek taşı toplumsal pratik ve onda somutlaşan çizginin ifadesidir. Hangi çizginin savunulduğu değil, hangi pratiğin hangi çizgiyi yansıttığı sorunsalı önem arz etmektedir. Gelenek tarihini irdelerken, sonradan ortaya çıkmış, tanımlanmış doğrulardan yola çıkarak değerlendirmelerde bulunurken, dönemin koşullarına, iç ve dış çelişkilerine vakıf olmaya çalışmak önemli olduğu kadar, haksız bir yüklenime düşmemek içinde gereklidir. 24 Nisan'la başlayan süreç, otuz yıllık bir evrimin sonunda elbette ki olumlu olumsuz bir dizi çakarsamaya da kaynaklık edecektir. Bu sürecin politik ve pratik sorunlarına dair kafa yorarken; her çakarsamanın, önümüzdeki dönemin devrimci dinamizmine yön verecek katkıları oluşturmaya hizmet etmelidir. Geçmişin eleştirilerinden, geleceğin doğru çizgisine ulaşmak amaç olmalıdır. Geçmişin eleştirisi, geleceğin öngörüsünü de hazırlamalıdır.

Çatışma Büyür, Çatlak Derinleşirken; 'Büyük Patron' Yeniden Sahne Alıyor!

Metin İNCE

Görünen o ki, T.C. dönüşü olmayan bir biçimde ABD/İsrail eksenini ile Avrupa Birliği arasında kendi çıkarlarını realize ederek 'stratejik' bir 'tercih' yapmak durumuyla karşı karşıya. Kuşkusuz bu 'tercih', iç dinamiklerin özgür iradesiyle değil, 'dış' basınç odaklarının ve onların 'içerideki' siyasal temsilcilerinin çıkarları temelinde şekillenecek ve biçim kazanacaktır. Çeşitli emperyalist merkezler ve onları temsil eden klikler arasındaki dalaşa baskın çıkacak olan bu süreç damgasını vuracaktır. Ama bilinmeli ki, özellikle 11 Eylül süreci ile birlikte oluşan yeni konjonktür içerisinde, Türkiye'nin artık bir yandan AB üyeliği için yapısal reformlara devam etmesi ya da Birliğe üye olması ile diğer yandan bölgede önemli bir 'müttefik' olarak ABD ile ittifak siyasetini bir arada sürdürmesinin koşulları kalmamıştır.

Genel kabul gören kant, AB ile ABD arasındaki çıkar çatışmasının yarattığı 'kırılmanın', kısa süreli bir yumuşama devresinden sonra yeniden büyülmeye başladığıdır. Bu 'kopuş' emarelerini bütün şiddetiyle 'içerideki' siyaset üzerinde de göstermekte gecikmedi. Şu ana kadar AB

üyeliği konusunda 'ürkek' ve sessiz kalan Amerikancı kliğin son dönemlerde köprüleri yıkmaya pahasına orta şiddete arttığı itirazlar, yol ayrımında bulunan Türkiye siyasetine ABD merkezli müdahil olma çabasının ifadesidir. Zira Washington merkezli geliştirilen yeni strateji içerisinde Türkiye coğrafi açıdan önemli bir yerde bulunuyor. Bölge üzerinde yeniden denetimi artırmak ve buraları kontrol altında tutmak isteyen ABD için, biçimsel bile olsa sivil, demokratik, özgürlükçü eğilim ve talepleri bastırması; 'otoriter', 'askeri' yanları 'şişirilmiş' bir Türkiye daha bir tercih edilir hale gelmiştir. İsrail ile birlikte böyle bir Türkiye, askeri üstünlüğü üzerinden gücünü sinayarak hegemonyasını yenileme uğraşı içerisinde girmiş Washington için hayati önem kazanmıştır. Bu yüzden Amerikancı klik bir yandan sertlik dozajı artırmış manevralar ile Türkiye'nin geleceğe dönük vitrinini düzenlemede aktif olmaya çalışırken, diğer yandan da 'içeride' vitrini gölgeleyecek en ufak bir adıma bile tahammül göstermeyeceklerinin altını çiziyorlar. Dolayısıyla bu 'tercih' içerik olarak, salt dış politika sınırlı olmayıp 'içeriye' de doğrudan ilgilendiren bir mahiyettedir. Geçerken belirtelim ki diğer 'tercih', yani AB ekseninde yapılacak bir 'tercih'in de biçimsel bazı değişiklikler

dışında getirebileceği çok fazla şey olamaz. Sözde 'Kopenhag Kriterleri' ile dayatılan 'demokratik dönüşüm ve açılımlar' göz boyamaktan ibaret olup, Türkiye'yi kendi çıkarları yola getirmenin hesaplarını taşımaktadır. Bu noktada bazı kesimler nezdinde beliren iyimser umutlar olsa olsa politik cehalete ya da en hafifinden siyasi körlüğe dalalettir.

Yeniden Restore Edilen Emperyalist Politikalar İçerisinde Önem Kazanan Türkiye

11 Eylül ile birlikte ABD emperyalizmin dizayn edilen yeni stratejisi; açık askeri yayılmacı, müdahaleci bir niteliktedir. Enerji ve petrol bölgeleri olan Orta Asya-Hazar Havzası ve Ortadoğu ise bu stratejinin hedef-merkezinde yer almaktadır. Ekonomideki daralmaya bağlı olarak ciddi bir hegemonya sorunu yaşayan, bölgede etkisi Çin, Rusya ve AB karşısında giderek azalan ABD etkinlik alanını, sahip olduğu askeri üstünlük üzerinden hamlelerini yeniden kurarak açmaya çalışıyor. Bu ise, ABD ile özellikle AB arasında, ABD'den bağımsız NATO'nun işlevlerini üstlenecek bir Avrupa güvenlik yapısının (AGSP)

MART-NİSAN 2002

kurulması v.b. gibi 11 Eylül öncesine dayanan dalaşın fikri plandaki yansımaların hortlamasına ve çatışmanın keskinleşmesine neden oluyor.

"11 Eylül sonrası Washington merkezli geliştirilen bölgesel stratejilerde Türkiye, İsrail ile birlikte ABD için önemli kale işlevi görüyor." (Dr. İhsan Dağı, 12 Mart tarihli Radikal Gazetesinden) Yeniden biçimlendirilerek dolaşıma sokulan emperyal siyasa, Türkiye egemenlerine de, ülkenin yeniden önem kazanan jeo-politik, jeo-stratejik konumuna bağlı avantajlarını iyi kullanmaya, 'stratejik tercih'lerini iyi belirlemeye zorluyor. Çünkü, ABD merkezli gelişen 'daha müdahaleci', 'daha aktif' askeri strateji, Türkiye'yi coğrafik konumu açısından önemli ve gerekli kılıyor. Kuşkusuz bu strateji, iştah kabartan bu pastadan daha fazla pay alma uğraşı içerisinde olacak T.C. içinde fazlasıyla cazip gelmekte ve memnun etmektedir.

Yeni stratejinin menziline bulunan enerji ve petrol bölgelerine olan yakınlık, bölge ülkeleri ile olan kültürel-tarihsel bağlar, Türk egemenlerinin öteden beri hep kendilerine biçtikleri 'önemli' kimlik ayrıcalıkları idi ve her platformda bu önemli noktanın dikkate alınmasının ısrarlı takipçisi oldular. Ne var ki, 'tek kutuplu' dünyada bu özellikler pek önemsenmedi. Ama emperyalist haydutların şiddetli muharebelerine tanık olunan/olunacak olan bir bölgenin yanı başında bulunma avantajından başka bir şansı olmayan egemenler sabırla önemlerinin anlaşılacağı günü belediler. Egemenler için ekonomik kriz ve bundan beslenen siyasal krizi aşmak, dünyanın paylaşımında gönüllü neferliğe soyunarak pay almak için fazla dikkate alınmayan bu gerçeğin görülmesi ve anlaşılması gerekiyordu. Öyle de oldu. Koşullar

Türkiye'yi, bölge üzerine çıkar hesapları içerisinde olan hem ABD hem de AB nezdinde vazgeçilmez, stratejik bir 'değer' haline getirdi. Bölgeye dönük kapışmaların daha da arttığı bu dönemde emperyalist odaklar bütün adımlarını, Türkiye'nin avantaj sağlayan bu konumunu kendi lehine kullanma hesabı üzerinde yürütmekte, kısa ve uzun vadeli stratejilerini bu eksende kurmaya zorlamaktadır. Doğrusu bu ilgi de, Türk egemenlerinin uzun süreden beri yaşadıkları hayal kırıklığını giderecek çapta güçlü ve sarhoş edicidir. Sonuçta ekonomisi dibe vurmuş, siyaseten bir güç olma şansı bulamamış Türkiye, jeo-politik konumunun verdiği avantajlarla büyük tekellerin emperyalist politikaları yörüngesinde kendisini 'rehabilite' etmekten başka şansı da zaten bulunmamaktadır.

Dedik ya Türkiye, Ortadoğu, Kafkasya, Rusya ve Orta Asya'ya uzanabilen 'bölgesel bir güç' olarak ABD'nin stratejik analizlerinde önemli bir yer tutuyor. Bu açıdan Türkiye'nin AB'ye üyeliği, "ABD'nin bölgesel politikaları uygulamada büyük bir 'ortak' kaybetmesi anlamına gelecektir." (a.g.y) Bu önemli, Irak sorunu bağlamında görmekte mümkündür. Gelişmeler, Irak'a yönelik olası bir müdahale konusunda neredeyse yalnız kalan ABD için Türkiye'nin öneminin daha da arttığını gösteriyor. Ve -Amerikalı uzmanların da belirttiği gibi- ABD kararlılığını gösterdiği takdirde Türkiye'nin desteğinin 'kesin' olacağı görünüyor. Bu durumda soru şu? AB'ye entegre olmuş ya da bu yolda yürüyen bir Türkiye ABD'nin 'terör odak'larını bitirme maskesi altında gerçekte ise kendi hegemonyasını yeniden tesis etmeye dönük bölgesel politikalarında aktif bir pozisyon alabilir mi? Güvenilir bir 'müttefik'

olarak görülebilir mi? Ve hepsinden öte AB buna karşı sessiz kalır mı? Kuşkusuz sessiz kalmayacağı gibi kendi etki altına aldığı Türkiye'yi bölgede ABD'ye karşı kendi çıkarları ekseninde kullanmaktan da kaçınmayacaktır. Bu ise, en iyimser tahminle ABD'nin bölgesel politikalarını hayata geçirmede önemli bir 'siyasi partneri'ni kaybetmesi ve "ikili savunma anlaşmaları ve IMF kredileri aracılığıyla bölgede Türkiye'ye öngördüğü rolü oynatmasının mümkün olmayacağı" (a.g.e) anlamına gelecektir.

Bu yüzden 'büyük patron' ABD, Türkiye'nin AB'ye üyeliğine karşıdır. Geçmişte izlenen tavır bu tespiti yanlışlamıyor. Evet yakın zamana kadar ABD, Türkiye'nin AB'ye girmesi için destek vermiş, hatta AB merkezlerinde Türkiye lehine 'kulis' faaliyeti de yürütmüştür. Ancak o politik tavrın biçimlenmesinde etkin olan ve bunu belirleyici kılan nasıl ABD ve onun çıkarları idi ise bugünde yine ABD eksenli çıkarlar aksi istikamette yeni bir yönelimi gündeme getirebilir/getirmektedir. Çelişki gibi duran bu ani tavır değişikliklerini anlayabilmek ise, ancak farklılaşmayı doğuran koşulları yani ekonomik/siyasi çıkar hesaplarını ve bunun ortaya çıkardığı ihtiyaçları analiz edebilmekten geçiyor. Bu yüzden geçmişte daha çok Türkiye üzerinden AB içerisinde kendine bir saha açmak, bu blok içerisinde bir müdahale odağı yaratmak ihtiyacı ile hareket eden ABD bugün değişen koşullar karşısında strateji değişikliğine giderken Türkiye'ye de yeni bir rol vermiştir. İşte ABD'nin bugün AB üyeliğine karşı çıkış hamlesi, bu strateji değişikliği ve AB ile son dönemde girilen ve şiddeti artan açık hegemonya savaşı ile açıklanabilir.

AB ile ABD arasındaki pazar dalışının ürünü olarak her iki bloğun Türkiye üzerine farklı hesapları vardır ve üyelik süreci bu dalışın politik yansımaları üzerinde yönünü bulacaktır. Ancak artık geleneksel bir özellik kazanan ekonomik-siyasi ve askeri denetim, İsrail ile yapılan 'askeri işbirliği' gibi etkenler dolayısıyla ABD bir adım öndedir ve bu nedenle de Türk egemenleri AB dışında yine ABD merkezli yeni seçenekler içerisinde yer almakta zaman kaybetmeyeceklerdir. Kuşkusuz ABD seçeneğini yeniden baskın kılan bir diğer neden ise, ABD'nin 'şiddet'i tırmandırma, hak ve özgürlükleri budama yönelimiyle kurulan 'doğal uyum' ve gerekliliği konusunda sağlanan konsensüstür. Böylece 'iç-dış tehdit' refleksi etrafında biçimlenen ve en küçük bir demokratik kırıntıya dahi tahammül göstermeyen şiddet yüklü, geleneksel 'iç güvenlik siyaseti' kendisine yeni ve 'haklılaştırıcı' bir manevra alanı bulmuştur. Hele ki, 'hassasiyetlerini sürekli göz ardı eden, koşullarını dikkate almayan' nemrut Batı karşısında kendi haklılığını ispatlamış olmak, özgüven sorunsalını aşmaya dönük şansını da artırmıştır.

Yoğunlaşan ABD-AB Çatışması Ekseninde Türkiye'nin Girdiği Rota

Gelişmeler, artık Türkiye'nin hem AB sürecine devam etmek hem de ABD'nin bölgesel politikalarıyla 'uyum' içerisinde yol almaya devam etmek gibi bir 'belirsizlik' politikası izlemesini mümkün kılmıyor. Uluslar arası alanda ABD ile AB arasında, AB'nin ABD'nin 'küresel' liderlik

arayışına dönük - özellikle Irak'a yönelik olası bir müdahale somutluğunda beliren- tepkileri sonucunda iplerin kopma noktasına gelmesi, neticede Türkiye'yi bir 'netleşmeye' varmayı zorunlu kılıyor. Ki egemen klikler arasında son dönemde ayyuka çıkan sertleşme ve restleşmelerde bu öngörümüzü doğrular niteliktedir.

Oldukça kırılgan ve kaygan bir zemin üzerinde yürüten AB'ne üyelik süreci, 'uyum yasaları' etrafında kopan sert polemik ve çatışmalarla yara alırken, 'Ulusal Program' etrafında sağlanan konsensüs, yerini, dünya siyasetindeki yeni gelişme ve dengelere bağlı olarak beliren saflaşmanın etkilerine bıraktı. Siyasi etkinlik yitimine bağlı olarak AB üyeliği gibi Türkiye'nin geleceğe dönük projeksiyonu konusunda 'sessiz' kalan Amerikancı klik, ABD'nin 11 Eylül sonrası tek yanlı 'küresel' liderlik rolüne soyunmasının sağladığı manevra kabiliyeti ile yeniden siyasi baskıcı artırmaya başladı. Nasıl ki, 11 Eylül ABD'ye aşınan hegemonyasını sahip olduğu askeri üstünlük ile yeniden onarma olanakları açtı ise, bu aynı oranda siyasal açıdan önemli bir prestij sorunu ve tıkanma yaşayan statükocu Amerikancı kliğin de yeni hamlelerine önemli argüman ve 'haklılık' kazandırdı. Burada önemle belirtilmesi gereken en önemli nokta; saflaşmanın dağılmaya, dağılmanın dozajı artan cepheleşmeye, cepheleşmenin ise bir 'siyasi temsil krizine' eşlik ediyor oluşudur.

Siyasi arenada AB karşıtı odağın aşıktan ve 'tehditkar' bir üslupla tavrını dillendirme çabası, taahhüt edilen 'uyum yasaları'nın bir türlü çıkarılamaması, yapılan değişikliklerin ise karşılaşılan güçlü tazyik sonucunda biçimsel kaldığı gerçeği, siyasi iklimi "milliyetçilik, bağımsızlık, Kıbrıs ve Kürt sorunu etrafında üre-

len 'ulusal güvenlik ideolojisi'" (a.g.y) ile germe çabaları, ABD'yi kapsamayan bir 'tercih'in mümkün olamayacağını gösteriyor. Yine siyasi iklim ve kültürün içkin bir ögesi olan 'milli hassasiyetler'in, konjonktürün sağladığı geo-politik önemin hakkının sadece ABD tarafından veriliyor/verilebilir olduğu şeklindeki manipülasyon, söz konusu 'tercih'in 'anlaşılır' ve 'haklılaştırılabilir' olmasına da önemli olanaklar sunuyor. Üzerinde durulması gereken bir diğer nokta da, AB kliğinin (DSP ve özellikle ANAP) bu iç ve dış baskılar karşısında yalpalayan, dengesiz, tutarsız bir tavır sergiliyor olmasıdır. Buna neden olan ise bu kliklerin beslendikleri hakim siyasi iklimin yoğun baskıcı altında kalmaları ve geçmişte en has Amerikancı olan bu partilerin 'geleneksel refleksi'lerinin bir ürünü olarak AB konusunda kendi içlerinde yaşadıkları gerilim ve çatışmadır.

Bütün bunlar ABD üzerinden gelen bir baskının etkisiyle AB dışındaki bir başka seçeneğin daha güçlendiğini (ki Orgeneral Kılıç'ın "AB dışında yeni seçenekler üzerinde düşünmekte fayda vardır. ABD'yi dışalamayan Rusya ve İran'ı da kapsayan yeni seçenekler üzerinde düşünülmelidir" mealindeki cümleleri bunu doğrular niteliktedir) ve AB üyelik sürecinin giderek zorlaştığını gösteriyor. Ama sonuçta siyaset, düz bir hat izlemiyor. Bugün üyelik konusunda isteklerinde dayatıcı olan AB, kendisini dışarıda bırakacak bir eğilimin gelişmesi karşısında beklentilerinden vazgeçerek Türkiye'yi tam üye de yapabilir. Orta vadede ABD'nin etki ve denetimini enterne etmeyi hedefleyebilecek böylesi bir hamle şaşırtıcı gelmeyeceği gibi emperyalist AB'nin karakterine de uygun olacaktır.

ABD-İsrail-Türkiye: 'Şer Mihveri' İş Başında! Hedef Irak

Devrim M. TEKİN

Ekonomideki durgunluk ve gerilemeye rağmen geçen yıllar içinde özellikle teknolojik ve askeri alanlarda kendini yenileyerek hegemonyasını korumaya/genişletmeye amaçlayan ABD, sonunda 11 Eylül ile birlikte aradığı fırsatı buldu. 'Küresel satranç tahtasını düzenleme' amacını taşıyan ABD merkezli yeni askeri hamleler ise, özellikle Ortadoğu'da sıcak bölgesel çatışmaların önünü açmakta, emperyalist dalaş ve çatışmaları körüklemektedir.

Siyasi iklimin bütün dehlizlerine egemen kalınan çatışma ve savaş nazarları eşliğinde Orta Asya-Hazar Havzası enerji kaynaklarını ve Ortadoğu petrol rezervlerini kontrolüne almaya çalışan ABD, bu noktada en çok askeri üstünlüğüne güveniyor. Bundan hareketle, sözde dünyayı tehdit eden 'terörizm'le mücadele adı altında askeri gücünü sınamaya 'haklılık' kazandırmaya çalışan Washington'un, yeni bölge stratejisi en net anlamı ile, "hegemonyasını zayıflatan yapısal sorunları aşmak için öncelikle rakipsiz (şimdilik) askeri gücüne güvenerek dayatmacı/müdahaleci bir politika izleme" (Temel DEMİRER, Uzun Yürüyüş, s.56, sf. 94) şeklindedir. Bu ise kontrol edilebilir bölgesel istikrarlılık, süreklileşen

bir çatışma hali ve yüksek gerilimin varlığını, Amerika tarafından şimdilik daha tercih edilir olacağına işaret ediyor. (Böylece hem içeride hem sömürge/ yarı-sömürge ülkelerde baskıcı, hak ve özgürlükleri budayan faşizan yönelimlerin yürürlüğe girmesine kolaylık yaratılacağına da inanılıyor.) Çünkü askeri yayılmacı/müdahaleci stratejine haklılık kazandırarak buralarda kendi hegemonyasını kurması ve genişletmesinin başka yolu yine şimdilik mümkün gözüküyor. Yükseltilecek bu askeri tehdit aynı zamanda, bu bölgelere dair beklenti ve hedefler peşinde olan diğer emperyalist odak ve ülkelere (AB, Rusya ve Çin) gözdağı vermek gibi bir amacı da bağrında taşıyor. Ama herhalde en önemlisi, bu strateji son noktada küresel ekonominin yaşadığı resesyona son vermeyi, emperyalist ekonominin rahatlamasına imkan tanıyacak koşulları oluşturmayı hedeflediğinden, bir çok yerde gelişme/genişleme eğilimi taşıyan küreselleşme karşıtı, Amerika karşıtı güçler liste başına çıkarılacaktır. İşte Afganistan'a müdahalenin düşünüldüğü ilk günlerde ifade edilen "terörle savaşın çok uzun, yıllarca süreceği" hatta Afganistan ile bitmeyeceği ve yayılarak değişen şiddette birçok başka devleti de içine alacak şekilde genişleyeceğinin ilanı,

tamda bu yeni politik tercihin izdüşümü olarak öne çıkıyor.

**Ortadoğu, Silahların
Gölgesinde
Kaynamaya Devam
Ediyor!**

Orta Asya- Hazar Havzası ile birlikte Ortadoğu, her daim emperyalistler için ekonomik/siyasi/askeri açılardan önem arz etmektedir. Ancak oynak ve hassas dengeler, bölgede etkinliğini artırmak isteyen emperyalist güçleri, süreklileşen askeri müdahale ve tehditlerle yol almaya zorluyor. Yani siyasi/ekonomik abluka ve denetime eşlik eden askeri müdahaleler Ortadoğu'nun bir gerçeğidir ve bölgede etkinlik alanını genişletmek isteyen emperyalist odaklar, yayılmacı politikalarını bu gerçek üzerinde inşa eder hale gelmişlerdir.

Bölgede belirgin bir etkinlik alanına sahip ABD'nin, sahip olduğu avantajlara rağmen yaşadığı siyasi/ekonomik gerileme nedeniyle bölgedeki hegemonyasının yara aldığı aşikar. Bunu gidermek içinde askeri hamleleri içeren yeni manevraların gündeme gelmesi kaçınılmaz hale geliyor. Bu açıdan, gerek ekonomik/siyasi etkenler nedeniyle gerekse de öteden beri gelen

'husumet' nedeniyle Irak kesinlikle ilk elden halledilmesi gereken bir hedef. Bu, aynı zamanda ona kendi gücünü ispatlama şansı da verecektir.

Türkmenistan'daki doğalgaz ve petrol rezervleri için tasarlanan geçiş yolunun güvenlik altına alınması için başlatılan Afganistan müdahalesi, beklenilenden daha kısa bir sürede hedefine ulaşmış gibi. En azından 'istikrarlı Afganistan' hedefine dönük ilk hamle başarıya ulaştı(!). Şimdi sırada, asıl hedef olarak gösterilen ve yıllardır bölgede (Ortadoğu'da) ABD'nin çıkarları açısından bir çaban başı olan Irak ve İran var. Ancak İran'a döntük müdahale planları, daha çok buradaki reformların varlığına bağlı olarak uzun vadede şekillenecek gibi görünüyor. Bu süreç ise daha çok yoğun bir diplomatik baskı, yoğunlaştırılmış ulusal, bölgesel baskı ve 'tehdit'lerle geçirilmeye çalışılacak. Bu anlamda Körfez'de kendi politik yörengesi etrafında önemli bir baskı unsuru olacak bir Irak'ta çok önemseniyor. Ancak son nokta da İran'a yönelik doğrudan bir müdahale planı, İran yönetiminin dünya kapitalist ekonomisiyle 'bütünleşme', ona entegre olma noktasındaki beklentileri karşılama hamlelerinin hızına bağlı olacaktır.

Irak'ın durumu ise malum. Uzun zamandan beridir ABD merkezli örülen tecrit kuşağı içerisinde sürekli tehdit ve tacizlere maruz kalmakta ve Saddam'sız bir seçeneği 'tercih' etmeye zorlanmaktadır. Kuşkusuz ABD tarafından açıklanan 'şer mihver'i listesinin başına oturtulmuş üç ülkeden (Irak, İran ve Kuzey Kore) Irak'ın öne çıkarılması birçok açıdan değerlendirildiğinde şaşırtıcı gelmiyor. Bir kere Irak önemli petrol rezervlerine sahip bir ülke. Suud kuyularından sonra en fazla petrol rezervine sahip olan Kuma petrol sahası iştah kabartıyor. Yine

biliniyor ki, öteden beri bu rezervlerden en büyük payı Rusya ve Fransa almaktadır. Bu açıdan Ortadoğu'daki denetim ve hegemonyasını yeniden sağlamlaştırmak isteyen ABD için Irak, öteden beri sunduğu olanaklar itibarıyla kaçırılmaz, iyi bir hedefdir. Bu sayede hem diğer emperyalist güçler karşısında pozisyonunu güçlendirme, etkinlik alanını geliştirme/genişletme şansı bulacak hem önemli bir petrol rezerv sahasını denetimine alacak hem de Irak üzerinde sunanacak askeri üstünlüğünü, bölgeyi etkisi altına alacak bir politik etkinliğe tahvil etme şansı bulacaktır.

Yine süregelen 'husumet', bir diğer etkeni oluşturmaktadır. Kuşkusuz bu 'husumet', emperyalistler arasındaki siyasi/ekonomik çıkar kavgalarından bağımsız bir nitelik taşıyor. İzlediği, tehditlere pabuç bırakmayan, 'boyun eğmeyen' ve Arap milliyetçiliğinden rengini alan anti-Amerikancı tavrından beslenen bu 'husumet'in, Saddam'ın Irak'ı dize getirme konusunda Washington'u daha da saldırgan kaldığı bir gerçek. Ve bu gerçek, aynı oranda bu 'cüretkar' anti-Amerikancı tavrın yayılma ve özellikle Arap ülkeleri kamuoyu nezdinde giderek bir sempati oluşturacağı ihtimali ile birleşince; bir müdahale daha gerekli ve acil hale geliyor. Kuşkusuz bu ilgi ve sempati ihtimalini güçlendiren/gerekçelendirecek yeterli ekonomik-siyasal-sosyal-kültürel-tarihsel nedenler öteden beri embriyon halinde de olsa var. Korkutucu olan bunun, yıllardır bölgede at koşutran ve her istediğini fütursuzca yapmakta beis görmeyen ABD'ye karşı fiili karşı çıkışın fitilini tutuşturup tutuşturamayacağıdır. İşte ABD açısından Irak'a bir müdahaleyi geciktirecek ya da gündemden çıkarcak en büyük tehlikelerden biri budur. Bu yüzden mümkün olduğunca adunlarını dikkatli atmaya çalışıyor.

Ama açıktır ki, Saddam'lı Irak, gücü her şeye yeten, özgüveni kabarcık, muhteris ABD açısından bir yenilgi faturasıdır. Ve bu fatura, kendilerince öyle kolay kolay hazmedilecek gibi de değildir.

Bukez Kolay Olmayacak Gibi Görünüyor!

Irak'a yönelik bir müdahale olası 11 Eylül ile birlikte gündeme daha sıcak bir şekilde girdi. ABD açıkladığı 'şer mihveri' listesinin başına koyduğu Irak'a yönelik bir müdahalede kararlı görünürken bölgedeki gelişmeler, emperyalistler arasındaki tavır 'farklılaşmaları' böylesi bir müdahaleyi karmaşık hale getiriyor.

İlk önemli neden, ABD'nin 11 Eylül ile birlikte yakaladığı 'meşruluk' zeminini Irak'a yönelik olası bir müdahale kolay kolay kullanamayacağı gerçeğidir. Oluşumuna elbirliği ile destek verilen teyakkuz ortamında 'terör odakları'nı kurutmaya dönük saldırılarına psikolojik, toplumsal, ideolojik bir haklılık sağlayan ve bu nedenle Afgan müdahalesinde uluslararası bir koalisyonu oluşturmada zorluk çekmeyen ABD, Irak konusunda kendisini 'haklılaştıracak' argümanları kurmakta büyük zorluk çekiyor. AB içinde olası bir müdahaleye karşı ciddi tepkiler var. Özellikle, Afgan müdahalesi sonrası Washington'da giderek taraftar bulmaya başlayan başına buyruk, saldırgan ve askeri-müdahaleci eğilim, AB çevrelerinde önemli bir tedirginlik kaynağı. Fransa ve Almanya'nın, "Saddam'ı başka bir BM denetleme planına kapıyı açması ve 'ABD yönetimine bombalama bahanesi vermemesi' konusunda ikna etmeye çalışılması" tamamen bundandır. ABD'nin adeta kader birliği yaptığı

İngiltere'de de durum çok farklı değil. 11 Mart tarihli Radikal Gazetesi'nin haberine göre "Irak'a askeri bir hareket Britanya hükümetinde bölünmelere yol açmış durumda. Britanya basınına göre Uluslar arası Kalkınma Bakanı Clare Short ve eski Dışişleri Bakanı, yeni Avam Kamarası Başkanı Robin Cook bu yüzden istifa bile edebilir. Avam Kamarasında çoğu İşçi Partili 70 parlamenter Irak'a harekate karşı çıkan bir yönerge imzaladı." Sonuçta kendi emperyalist çıkar politikalarına uygun olarak dillendirilen bu 'karşı' tavırlar, ABD'yi olası bir müdahale konusunda zorluyor.

Tepkiler sadece AB ile sınırlı olmayıp Arap ülkeleri nezdinde de benzer biçimde yayılma temayülleri gösteriyor. Dolayısıyla Afgan müdahalesi sırasında, saldırıya uğramış olmanın vermiş olduğu 'haklılık' ve zorbalıkla Arap ülkelerini peşine takan, 91 Körfez müdahalesinde bir Arap koalisyonu kuran ABD'nin, benzer konsensüsü geline anında yakalayabilmesi mümkün gözükmemektedir. Nitekim ABD Başkan Yardımcısı Dick Cheney'in olası bir operasyon konusunda nabız yokladığı Ortadoğu turunda yeterli ilgi ve desteği görememiş olması bu iddiamızı doğrular niteliktedir. Başkan Yardımcısının Mısır ziyareti sırasında Hüsnü Mübarek'in "Cheney'yi Irak saldırısının Araplardaki Amerikan karşıtı hissiyatı kamçılacağı konusunda uyar(ması)", (14 Mart 2001 tarihli Radikal Gazetesi) yine 27-28 Mart'ta yapılacak Arap Birliği zirvesi öncesi "Arap ülkelerinin ABD'ye Irak konusundaki muhalefeti ortak zemine otur(tma)"(abg) çabaları ve en sonu "Kuveyt dahil Körfez ülkelerinin Irak ile ilişkilerini yeniden kurulması ve normalleşmesi-ne"(abg) dönük diyalog çağrılarının

gündeme gelmesi ABD'nin bölgede girişeceği bir hareket öncesi iyi düşünmesi gerektiğinin sinyallerini veriyor. Hatta bu gelişmeler (ki, bu noktada İsrail'in Filistin'e yönelik saldırıları önemlidir) bir ittifakın tersten, sınırlı ve zor da olsa giderek Irak etrafında örülebileceği ihtimalini de güçlendiriyor.

Dikkate alınması gereken önemli bir nokta ise, müdahale sonrasına dönük korkutucu belirsizliktir. Bu korkuyu betimleyen en iyi ifadeler, girilecek askeri bir müdahale sırasında ABD'nin yanında yer almaktan çekilmeyecek Türkiye'nin dile getirdiği itiraz ve çekincelerinde saklı. "Belirsizlik ortamı içerisinde varlığını güçlendirerek etkin, bağımsız bir siyasal iradeye dönüşecek Kürt Devleti tehdidi, bölgede istikrarsızlığı daha da büyütür" mealindeki itirazlar bu tür belirsizliğin korkutucu sonuçlarından biridir. Biliniyor ki, Irak'ta halihazırda Saddam sonrası iktidara getirilebilecek bir siyasal irade mevcut değildir. Var olanlar ise yeterli bir güce ve etkinliğe sahip olmayıp, yerel otorite peşinde koşmaktadırlar. Bu ise, olası bir müdahalenin yerleşmesini, yerel bir kimlik edinmesini zora koşarken aynı zamanda Irak üzerinden bütün bölgeye yayılabilecek, kontrol edilmesi zor bölgesel çatışma ve istikrarsızlıkların da fitilini tutuşturabilir. Kuşkusuz bu noktada akla, Çelebi önderliğindeki INC'nin (Irak Ulusal Kongresi) bu boşluğu doldurup dolduramayacağı gelebilir. Ancak 95 fiyaskosu Washington'un Çelebi üzerindeki hesaplarını yeniden yeniden gözden geçirmesine neden oluyor.

'En Erken Sonbahar'

Ancak bütün bunlar, bir müdahale olasılığını ortadan kaldırmıyor;

sadece bu müdahaleyi kısa vadede mümkün kılmıyor. Yoksa, ABD'nin Ortadoğu'daki, kamuoyuna pek yansımayan askeri yığınağı, "bölge ülkelerinin olası bir saldırı konusunda nabızını yoklayan" diplomatik faaliyetleri tam hızla sürüyor. Yine, bu müdahalede 'neşter' işlevi görecektir Türkiye'nin belirginleşen siyasal tercih ve talepleri, "bir saldırı planına dair Ankara ile bir ittifakın sağlandığı" yönündeki 'söylentiler', giderek müdahalenin bir olasılık olmaktan çıkıp somutlaştığını gösteriyor. Artık lazım gelen uygun zamanda vurabilmektir. Uygun zaman ise, Irak'a sahip olduğu kimyasal silahların denetimi için BM görevlilerine kapıları açması verilen Mayıs ayı, en iyimser tahminle de sonbahar olarak düşünülmekte. Uygun zamanı beklemeyi tercih edecek ABD, bu süreci bir dizi diplomatik atak ve Irak'a yönelik daha yoğun bir tehdit ve tecridi devreye sokarak geçirecektir.

Öncelikle, İngiltere Başbakanı Tony Blair'in de belirttiği gibi "müdahale için gerekli hukuki gerekçeleri oluşturmaya" çalışacaktır. Bu anlamda, Irak'ın kitle imha silahlarının BM eliyle denetlenmesi için denetçilerin kabul edilmesi talebi; buna karşılık Saddam'ın kuvvetle muhtemel olumsuz tavrının uygun bir gerekçe oluşturabileceği düşünüyor. Ki bu gerekçe ABD tarafından sürekli olarak işleniyor.

İkinci olarak, Arap dünyasından gelen/gelebilecek tepkilerin önüne geçmeye daha bir önem verilecektir. Çünkü olası bir müdahalede Arap dünyasından yeterli desteğin alınamayacağını ya da en azından kamuoyu baskısı sonucu Arap yönetimlerinin bunu kolay kolay yapamayacağını görmektedir. En tehlikeli olan ise, bu tepkilerin giderek, Irak etrafında bir 'güvenlik sarmalı'

oluşturabileceği ihtimalidir. Bu nedenle ABD'nin, bölge ülkelerini en azından 'tarafsızlaştırmaya' büyük ihtiyacı var. Başkan Yardımcısı Cheney'in Ortadoğu ziyareti de bu anlamda birden fazla amacı taşıyan içerikle değerlendirilmelidir. Bu konuda ikinci bir olasılık ise, Filistin halkına karşı sürdürülen İsrail saldırıları karşısında 'derin sessizliğini' koruyan ABD'nin, Arap dünyasına bir 'iyi niyet mesajı' olarak saldırıların sona erdirilmesi için de devreye girebileceğidir. Ki Ortadoğu temaslarından alınan en önemli mesajlardan birisi de budur.

Bir diğer konu ise, bir askeri müdahaleye gerek kalmadan sorunu 'içerden', bir hükümet darbesi ile halletme seçeneğini zorlayacağıdır. Bu konuda Washington çevrelerinde "INC'nin desteklenerek Irak içinde bir isyanın kıvılcımını çakmak" görüşü, giderek daha fazla dillendiriliyor. Hatta bu isyanın çok kısa sürede yayılacağı da kuvvetle düşünülüyor. Bu açıdan ABD, bütün olanaklarını kullanarak bu şansını zorlamaya, özellikle Irak ordusu içinden Saddam'ı devirmeye dönük bir güç oluşturma, var olan yerel güç odaklarını olası bir müdahale konusunda askeri açılarından destekleme çabalarına devam edecektir. Bu çabalar hiç olmadı, en azından olası bir müdahalede başarı şansını yükseltecektir.

Önemli bir ayrıntı da, son dönemlerde ikili görüşme ve anlaşmalarla işbirliğine önem verdiği Rusya'nın Irak'taki çıkarlarıdır. Yukarıda da belirttik, Rusya, Fransa ile birlikte Irak petrolü üzerinde önemli bir denetim ve paya sahiptir. Dolayısıyla olası bir saldırı da en büyük 'itiraz'ın bu ülkelerden gelebileceği ve bununla, güneyde büyük petrol yataklarının kendilerine tahsis edilmesi garantisiyle yatıştırılmasıyla hedeflendiğinin altını çizelim.

'Neşter' Görevi Türkiye'nin!

Olası bir saldırı da Türkiye, İsrail ile birlikte ABD planlarının en önemli lojistik ve vurucu gücünü oluşturduğu aşikar. Gerek Ecevit'in Amerika gezisi gerekse de Cheney'in Ankara ziyareti, bu saldırı da Türkiye'nin oynayacağı rolü biçimlendirmeye dönük planların görüşülmesi etrafında gerçekleşmiştir.

Bir kere sahip olduğu coğrafi avantajlar, Türkiye'yi olası bir saldırı planında önemli bir aktör haline getirmiştir. Güneyden İsrail ile bir baskın oluşturmak isteyen ABD, Türkiye'ye de kuzeyden bir kara saldırısı için önemli bir görev veriyor. Türkiye'deki Amerikan üslerinden kalkacak uçaklarla yürütülecek bir hava saldırısına Türk ordusunun da bir kara harekatıyla destek vermesi düşünülüyor. Bu açıdan açılan cephenin öncü gücü Türkiye'dir ve sıcak çatışmalar içerisinde en aktif görev Türkiye'ye düşüyor. Önemli bir nokta ise, Türkiye'nin Müslüman kimliğinin yarattığı olanaklardır. ABD-İsrail ittifakına dahil edilecek Müslüman Türkiye, bölge ülkelerinden gelebilecek özellikle dini temalı 'itiraz'ları savuşturmada ve hatta onay almasında da etkili olacaktır.

Siyasal/ekonomik/askeri bağımlılığın pekiştirdiği ABD yanlısı geleneksel Türk 'dış politikası'nın, gerek uluslararası çatışma ve tazyiklerden gerekse de şiddeti artan ekonomik krizin etkisi altında bir başka bir 'arayış' içinde olma, bağımsız bir tavır geliştirme şansı yoktur. Özellikle ekonomik kriz, bu krizin büyüttüğü dış kaynak ihtiyacı neticesinde ABD'ye daha da muhtaç hale gelen Türkiye, coğrafi konumunun sağladığı bu avantajlardan en iyi şekilde yararlanmaya çalışacaktır. Dolayısıyla bütün 'çekince', 'itiraz' ve 'gönülsüz-

lük' gösterileri tamamen alacağı payı artırmaya dönüktür. Geo-politik, geo-stratejik konumunu hatırı sayılır bir dış kaynak yardımıyla tahvil etmek ve yine olursa Musul-Kerkük'ü denetimi altına almak istiyor. Kuşkusuz bu 'macera', krizin şiddetlendirdiği ve giderek daha çok endişelendiren 'sosyal patlama' ihtimalinin önüne geçmek, AB rüzgarlarının etkisiyle oluşan 'demokratik hak ve talepler'in bir baskınca dönüşmesini engellemek için de gerekli manevra arayışlarına önemli bir cevap veriyor. Böylece kamuoyu tepki ve dikkatinin, yeniden örülecek 'ulusal güvenlik' kuşağı içerisinde eritilmesi hedefleniyor.

Sonuç Yerine

Emperyalist saldırganlığın fütursuzlaştığı, bölgede çıkar dalaşlarına bağlı olarak sıcak çatışmaların daha da yoğunlaşacağı bir döneme giriyoruz. Küresel krizin tetiklediği bu emperyal stratejiye devrimciler de, dünya halkları arasında yükseltilecek dayanışma ve mücadele gücü ile cevap vermelidirler. Dayanışmanın sınırlarını ise, koordineli eylem tarzını içerecek somut bir politik hat ekseninde ulusal, bölgesel cephe ekseninde tanımlamak gerekiyor.

Irak'a yönelik olası müdahale karşısında devrimcilerin-komünistlerin görevi ABD'ye karşı Saddam'ın yanında yer almak değildir. Görev, "emperyalist savaşı iç savaşa çevirme" şiarı ekseninde kendi ülkelerindeki devrimci savaşı yükseltmek, emperyalizme ve onun yerli uşaklarına karşı yönelmektir. Görev, Irak halkı ile dayanışmayı yükseltmek ve onun kendi bağımsız önderliğini yaratarak hem ABD emperyalizmine hem de Saddam diktatörlüğüne karşı vereceği kavgaya destek sunmaktır. Devrimcilerin / komünistlerin bir başka seçeneği ve görevi olamaz.

“Kadınlar; Erkek Egemen Düzeni Yıkın!”

Gonca ERDOĞAN

Ekonomik krizin gittikçe yoğunlaştığı, yaşamsal ihtiyaçlardan tasarruflar elde edildiği bir dönemden geçmekteyiz. Hiç şüphesiz böyle bir dönemden en çok zarar gören kesim kadınlardır. “Türkiye’de 27 milyon insan temel gereksinim maddelerini karşılayabilecek gelire sahip değildir. Bunların da %66,35’ini kadınlar oluşturmaktadır.” Rakamlarda göstermektedir ki; ülkemizde yaşayan her 2,48 kişiden 1’i temel gereksinim maddelerini karşılayamamaktadır. Temel gereksinim maddeleri ise sadece ve sadece insanın yaşamak için gereksinim duyduğu maddeleri içermektedir. Öyleyse insanlar yaşamla ölüm arasındaki o ince çizgi- de, yaşamdan feragat ettikleri kadar ölümden uzaklaşarak yaşamını idame ettirme çabası içerisinde. Bu kuyumcu titizliğini gerektiren iş ise çoğunlukla ailenin her türlü sorumluluğunu üstlenen kadınlara kalmaktadır. Yoksullukla başa çıkma için uygulanan stratejilerin tümü karşılıksız kadın emeğine dayandığı için yoksulluk kadınlar tarafından çok daha ağır yaşanmaktadır.

Kadın yoksulluğunun en temel ve yaygın nedenlerinden üçü; kadınların eşit iş karşısında eşit ücret alamamaları, doğurganlık, güç vb.

nedenlerden ötürü işe alımlarda tercih edilmemeleri ve karşılıksız çalışmalarının yaygınlığıdır. Kadın yoksulluğunda en önemli nedeni teşkil eden karşılıksız çalışma ne yazık ki erkek egemen sistemin kültürü etkisi altında çoğunlukla ne kadınlar ne de erkekler tarafından bir emek, bir üretim biçimi olarak kabul görmektedir. Sorunun en önemli boyutunu da, binlerce kadını bu sisli perde teşkil etmektedir.

Karşılıksız çalışmanın iki temel biçimi; ev içi emek ve ücretsiz aile işçiliğidir. Bunlar kadınların farklı bir işte çalışsa da, çalışmasa da erkek egemen ideoloji ve kültürün dayatmasıyla yapmak zorunda bırakıldıkları ‘temel ve doğal’ görevleridir.

“Ev işlerini kendi yapan kadın oranı %66,7’dir. Erkek oranı ise %00 ile %06 arasında değişmektedir.” Ev işleri; bireyin yaşamını idame ettirme, yeniden üretime dönme koşullarını sağlama ve kendini var edebilecek süreçleri oluşturma işinin ta kendisidir. İşte tüm bunları sağlamak için harekete geçen erkek sayısı ya hiç yok ya da binde altı gibi komik bir rakamı oluşturmaktadır. Bu rakamlar temel olarak iki farklı yaklaşımdan kaynaklanabilir. Birincisi; erkekler açısından ev işleri sürecinin kendini var etme süreçlerini oluşturma mücadelesi olarak algılanmama-

sı ve zaten birileri tarafından oluşturulan bu koşulların hiç görülmemesi, fark edilmemesi. İkincisi ise, erkek egemen ideolojinin de onayıyla kadın tarafından yapılan tüm bu işlerin ne anlama geldiğinin bilince çıkarılmasıyla oluşabilecek olası bir rahatsızlığın kaçacağı düşüncesi. Yani kadının sırtındaki kambur olarak yaşamaktan duyulan memnuniyet.

Kadınlar hangi sosyal katman ve tabaka içerisinde yer alırsa alsınlar kişisel gelirden yoksundurlar. “Hiçbir kişisel geliri olmayan kadın oranı bütün gelir gruplarında %75’in üzerindedir.” Bunun dışında ailenin ortak çabaları sonucunda elde edilen mülklerin sahibi yine erkek olmaktadır. Kadının payına düşen küçük kesim ise ya istisna olarak algılanmalı ya da bazı vergi vb. yaptırımlardan kurtulmak için tasarlanmış sanal bir mal varlığı olarak görülmelidir. Kadınlar dünya çapındaki mülkiyetin sadece %1’ine sahiptir. Toplam iş saatlerinin 2/3’ünü karşıladığı halde pastanın bize düşen dilimi sadece 1/10’dur.

Bugün en zengin ülkelerin geliri en fakir ülkelerin gelirinin 59 katıdır. Ülkeler için söylediğimiz bu istatistik bilgi insanlar içinde geçerlidir. Dünyanın en zengin %20’si ile en fakir %20’si arasındaki fark 2’ye katlanmıştır. Dünyanın zenginliği 5

kat artarken; yoksul insanlarda aynı oranda artmıştır. Önceden dünya zenginliği her 3 kişiden birine verilirken şimdi zenginlik 5 kat arttığı halde 15 kişiden birine verilir hale gelmiştir.

Tüm bu rakamlar göstermektedir ki; yoksulluk artık insanları özellikle de kadınları insan dışılaştırmaya itmektedir. En basit, en sıradan ihtiyaçlar karşılanamaz, insanlar yaşama mücadelesinden kafalarını kaldırıp etraflarına bakamaz, sadece insanlara özgü olan sıradan bir düşünmeyi bile gerçekleştiremez hale gelmişler / getirilmişlerdir.

Yoksulluk en temel insan haklarının yadsınmasıdır. Çünkü yoksulluk insanın gelişmesi için zorunlu olan fırsat ve seçeneklerin ve bunun da ötesinde doğru düzgün bir yaşam için gerekli şartların, onurun, kendine ve diğerlerine saygının yadsınmasıdır.

Yazımızda genel olarak yoksulluğun kadınlar için daha ağır bir yük olduğunu vurguladık. Yoksulluk kadınların hep yaşadıkları ayrımcılık ve şiddete daha fazla maruz kalmalarını beraberinde getiriyor. Çünkü kadın; en genel tabiriyle güçlünlün güçsüzlü ezdiği bu sistemde hangi sosyal kaman ve tabaka içerisinde bulunursa bulunsun ezilenin ezilenidir.

Evet yoksulluk arttı. İnsanlar daha bir katmerli ezilmekte. Kadın daha da...

O zaman kapitalizm ve emperyalizmin boğazına dolanan mücadele ipinin ucunu nereden ve nasıl düğümlemeliyiz?

Genel olarak bilindiği üzere kadın; sınıflı toplumların oluşması yani özel mülkiyetin ortaya çıkmasıyla

ikinci sınıf konumuna getirilmiştir. Öyleyse bu sömürüyü ortadan kaldırmanın ilk ve ön koşulu da sınıfsız bir toplumun kurulmasıdır. Bu sınıfsız toplumu kurma mücadelesinde kadın ve erkek el ele mücadele ederken, kadının ezilenin ezileni olduğunu unutmamalı ve kendi uyanışı ve başkaldırısını da örmeye başlamalıdır. Bu mücadelede dikkat edilmesi gereken nokta kadının erkeğe karşı mücadele etmediği, erkek egemen ideolojiye karşı mücadele ettiğinin bilince çıkartılmasıdır. Kadınlar; erkek egemen ideolojinin sürdürücüsü olan, yüzyıllardır kromozomlarımızı kadar işlenen ahlak, değer yargıları v.b.nin bilinçlerden kazınmasını, yeni norm ve değerlerin tohumunun bilinçlere ekilmesi ve yeşertilmesinin nüvelerini oluşturmak zorundadırlar.

Kadın mücadelesinin orijini; ne yeniden ana erkil sistem kurmak için bir iktidar mücadelesi vermek, ne de iki eşitsiz arasında var olan eşitsizliği yok sayarak bir eşitlik kurmaya çalışmak olmalı. Kadın mücadelesinin orijini; var olan eşitsizliğin farkını varıp, özden kopmayan bir eşitlik ve özgürlük mücadelesi vermek olmalıdır.

Genel olarak kadın coğrafyamızda üçlü bir sömürü altındadır. Bunlar sınıfsal, ulusal ve cinsel sömürüdür. Yani kadınlar sırf cinsiyet özelliğinden dolayı ezildiği gibi, aynı zamanda sınıfsal ya da ulusal karakterinden dolayı da ezilmektedirler. Sınıfsal ve ulusal sömürüye maruz kalan sadece kadınlar değildir. Erkeklerde bu sömürü biçimlerinden birinci derecede etkilenmek ve ezilmektedirler. Yalnız kadın

sınıfsal veya ulusal sömürüyü erkekten daha fazla ve çetin yaşar derssek; bu yanlış olmaz. Mesela kadın sırf cinsiyetinden yani ikinci cins olmasından kaynaklı erkekle birlikte yaşadığı sınıfsal sömürde erkekle aynı işi yapsa da daha az ücret alır, daha fazla angarya işlerine koşturulur, erkekten daha fazla süre çalıştırılır. Ya da ulusal kimliğinden dolayı zorla göç politikasının kadını karşı karşıya bıraktığı çevre ile uyum sorunu, ulusal kimliğine sahip çıkarak politik mücadele yürüten kadınların cinsel taciz ve tecavüze varan uygulamalara maruz kalmaları v.b. gibi.

Erkek egemen şekillenışı kırbilmek bu üçlü sömürüye karşı bütünsel bir ayak diremeyle olur. Kadın mücadelesini erkekle ortaklaştırdığı oranda ortaklaştırmalıdır. Ama kendi geleceğini kurabilmek için genel mücadeleyi destekleyen kadının özgürleşmesi mücadelesini de şimdiden örmek ve erkek egemen ideolojiye karşı bayraklaştırmak kadının asli görevleri arasındadır.

Haydi kadınlar;

"Savaş, Yoksulluk, Yıkım

Kadınlar; Erkek Egemen Düzeni Yıkın!

Yararlanılan Kaynaklar:

* Kadın Araştırmaları Kütüphanesi, "Yoksulluk ve Kadın" araştırması

* Kadınların Dünya Talepleri için bir Rehber

Öğrenci Gençlik Üzerine Bir Değerlendirme

Ali Fırat DEMİRCİ

Lenin "... Eylemsiz ilimiz, doktriner katılığı, bilgiç hareketsizliğimiz, yaşlılığa özgü girişkenlik korkumuz bugünün kötülüğüdür." (Lenin, Gençlik Üzerine) derken; hazır reçetelere, hantal beyinlere, eylemden kopuk ölü teoriye işaret eder. Ve devamla partiyi esir alan ve içten içe kemiren eylemsizliği, hareketsizliği, örgütlü saran kof böbürlenmeyi eleştirinin merkezine koyarak şiddetle gürler. "... Altı ayı aşkın bir süreden beri bir tek bomba yapılmadan bombalardan söz edildiğini görüyorum. Ve bunlardan söz edenler de en bilgili kişiler... Gençlere gidin baylar! Her derde deva tek şey, işte bu." (a.g.e) Lenin, partiyi kemiren tehlikeyi bertaraf etmek için gençliğe, onun dinamik, militan eylemci yanına çok güvendiğini çeşitli defalar dile getirmiştir. Maoistlerin gençlik mücadelesine olan yakın ilgisi, Lenin yoldaşın bu hassasiyetinden besleniyor. Bu açıdan bu topraklar üzerinde verilen mücadeleye, devrimci ruh ve atılganlık, militanlık ve kadro desteği ile önemli katkılar sunan, kimi dönemler toplumsal hareketlilik ve devrimci mücadelenin gelişmesine basınç sağlayan gençliğe, gençlik hareketine dün olduğu gibi bugün ve yarında gereken önemi vermeye devam edeceklerdir.

Gençlik özelde ise öğrenci gençlik kümelenmesi genel olarak çeşitli sınıf ve tabakalardan oluşan; esasta

küçük burjuvazinin sınıf özelliklerini gösteren, tutarlı bir ideolojik çizgisi olmayan ara bir tabakadır. Burjuvazi ve proletaryanın basıncı altında yalpalayan, savrulan ikili bir karakter gösterir. Bu yüzden bir yandan sisteme olan bağlarını kırmaya, sistemin çizdiği sınırların dışına taşma eğilim ve potansiyeli, diğer yandan ise bağrında taşıdığı zaatlardan ötürü sisteme eklenme çabası ve gayretkeşliği gençliği karakterize eden özellikler olarak göze çarpar. Bilimsel bilgiye olan yakınlığı, varolanla yetinmeyen doğası, yeniye açık oluşu ve sahip olduğu dinamizm gibi özellikler onu devrimci mücadelenin önemli bir potansiyel gücü haline getirirken, diğer yandan da burjuva devlet aygıtının ideolojik etkilerine fazlasıyla açık oluşu onu, saldırılar karşısında yalpalamaya, savrulmaya ve gelecek ile ilgili beklentilerini sistem merkezli bir mecrada konumlandırmaya iteler. Özellikle öğrenci gençlik, bu ikili karakterin zorladığı iç çatışmaları daha fazla yaşar. Eğitim hakkı bir yandan burjuva eksenli ideolojik teslim alma şansını artırırken, bu 'olanak' beraberinde 'rehabilitate' edilmiş gelecek düşlerinin gelişmesine de kulvar açar. Ama yine aynı ölçüde bu durum, gençliğin bilimsel bilgi ile ilişki kurmasına, aydınlanmasına, olgu/olayları daha iyi anlamasına ve sonuçta çıkarlarının onu devrim saflarına taşıyacağını da kabul etmek gerekir. Toplumdaki çeşitli sınıf ve tabakalarla ilişki ve etkileşim içindeki gençliğin

siyasal tercih ve tavrı, burjuvazi ile proletarya arasındaki mücadelenin seyrine bağlı olarak belirginleşecektir. Bağrında bir dizi karmaşa, taktik ve değişim taşıyacak bu "son tahlile" (ise) bazen yıllar ve on yıllar süren uzun inatçı bir mücadeleyle varılır.

Kuşkusuz gençliğin önemi sadece proletarya tarafından değil burjuvazi tarafından da iyi anlaşılmış ve kavranmıştır. Bu yüzden de gençliği kazanmaya dönük çabalarına özel bir önem verirler. Bütün kurum ve aygıtlarını devreye sokarak onun devrimci etkilere açık yanlarını törpülemeye, ahklaştırmaya; onu kendi yoz kültürü ve değerleri ile teslim almaya çalışır. Medya, eğitim kurumları ideolojik teslim almanın araçları olarak devreye sokulurken 'zor' politikaları da hiç gündemden düşmez. Özellikle 'zor', bu teslim alma mücadelesinin en önemli ayağı olup ideolojik hegemonyanın da önünü açar niteliktedir. Gerek sahip olduğu özellikler gerekse de geleceğin kazanılmasında arz ettiği önem dolayısıyla proletaryada, doğru politika, taktik ve yöntemlerle bu burjuva etkileri kırma ve gençliği kendi etrafında harekete geçirmeye çalışacaktır/çalışmalıdır.

**"Yenilgi, Ordular
İçin En İyi Okuldur!"**

Devrim gereklidir, toplumun iktisadi hareket yasalarının ortaya koyduğu bir zorunluluktur. Tamamen bir

alt-üst oluş, bir uzun yürüyüşür. Hiçbir zaman düz bir hat izlemez. Aksine sarp ve engebelerdir. Değişmek/değiştirmek işidir. Deprem, ilk önce bireyin kendi özünde başlar. Tıpkı bir gerillanın, ilk kurşunu içindeki burjuvaya sıkması gibi. Ve oradan yola koyulur, kendi mecrasında 'artçılarla' olgunlaşarak görkemli şölene döner. Elbette, yenilgilerimiz de olacaktır... yenginin fitilini tutuşturacak geçici yenilgiler. Ve biz o yenilgilerden dersler çıkarıp öğrenecek ve yolumuza devam edeceğiz.

Genel olarak ülkemiz devrimci gençlik hareketi, 61 Anayasasının sağladığı kısmi özgürlükler ortamında gelişerek ve 68 rüzgarlarından beslenerek maddi bir güce dönüştü. İdeolojik kargaşa ve siyasal deneyimsizliğe rağmen açık ve yasal bir zeminde gelişen hareket, kısa sürede toplumsal muhalefetin motor gücü haline geldi. Ancak bu dönemin talep ve eylem hattı üzerinde, özellikle oportünizm ve reformizmin ciddi etkileri vardır. Harekete rengin veren ekonomik/demokratik taleplerdi. Ancak son noktada bu talepler, nitelik ve koşulları gereği -sınırları zorlasa da- sistem içinde kalan taleplerdi. Yeterli bir teorik birikimin olmayışı, pratik deneyim eksikliği, Marksist eserlerin basımının çok sınırlı oluşu gibi nedenlerin önünü açtığı bu sapmalar, yine de hareketin nicelik olarak gelişmesini, topluma yayılan etkiler yaratmasını ve kendi içinde nitel bir sıçrama yaratmasını engellemedi. Özellikle yükselen toplumsal muhalefet içerisinde emekçi sınıflarla buluşan, onlarla aynı harikatta savaştan gençlik hareketinin ileri unsurları, siyasal gelişimleri, sezgileri ve deneyimleri ile bu sapmalara karşı mücadeleye girilerek özellikle örgütsel ve pratik planda

bir kopuşu gerçekleştirmişlerdir. Ne var ki, ideolojik etkiler, hareketin bağrında uzun bir süre daha varlığını korumaya devam etmiştir.

Ezilen toplumsal tabakaların artan talep ve ihtiyaçları, hareketin talep ve eylemleriyle üniversitelerden bu alana doğru kaymasını ve dolayısıyla hareketin kabuk değişimini zorlamıştır. Yine toplumsal bir alt-üst oluş için devrimin partisini örgütlenme zorunluluğu fikri ve bunun ilk nüvelerinin bu hareket içinde gelişmesi de yine bu hareketin ileri kadroları tarafından atılmıştır. Bu zorunluluğun gerektirdiği siyasal yoğunlaşma ve insan gücü ihtiyacı dolayısıyla gençlik hareketi eylem tarzı ve talepleriyle daha da siyasallaşan bir hatta evrildi. Gençlik hareketi 70'li yılları, yoğun bir politizasyon ve koordinatların üniversite dışında kuran bir kimlik farklılaşması ile karşıladı.

70'li yıllarda öğrenci gençlik hareketi; varlığını, taleplerini kendi dışındaki toplumsal kesimlerin mücadelesine bağlayarak ve bu mücadelelerin ileri, profesyonel kadro ve militan gücünü karşılama ereğiyle yürüdü. Bu anlamıyla gençlik mücadelesine, siyasi/pratik/örgütsel yanlarıyla bir devrimi örgütlenme görevi biçildi.

Bütün bunlar üzerinde birkaç noktanın alınması çizmemiz gerekirse; biraz da zorunlu nedenlerden dolayı bağımsız, üzerinde yükseldiği alanın somut talep ve ihtiyaçlarını öne çıkaran bir gençlik hareketi en baştan mümkün olmamıştır. Daha ziyade varlığını siyasal talepler etrafında biçimlendiren ve buradan kendisini sürekli toplumsal alana akmaya kitleleyen bir rol biçmiştir. 12 Eylül darbesine kadar çeşitli kırılmalara uğrasa da bu politik zemini korumayı bilmiştir.

'Tarihi Fırsat' Heba(mı) Edildi!

80 öncesinde daha çok siyasal temelde gelişen ve şekillenen öğrenci gençlik hareketi, darbeden nasibini fazlasıyla alarak; uzun sürecek, etkileri günümüze dek gelecek bir suskunluk ve geri çekilme dönemine girecektir. Bu süreni uzun olmasında etken olan temel faktörler şunlardır: İlk olarak gençlik mücadelesinin öne çıkan, politik eylemine yön veren önder kadrolarının cunta yönetimi tarafından gözaltına alınması, tutuklanması, katledilmesi ya da okullardan atılması ile önemli bir boşluğun ortaya çıkmasıdır. İkinci olarak 12 Eylül'ün yürürlüğe soktuğu 'zapt-u rap' yöntemlerinin, toplumsal dinamikleri 'hiza'ya sokmada önemli bir başarı kazanmasıdır. Karakteri gereği bu baskı ve geri çekilmeden en çok gençlik yığınlarının etkilenmesi ve sinmesi de kaçınılmazdır. Önemli bir üçüncü nokta ise, hareketin, bir 'varlık' sorunu ise baş başa kalmasıdır. 'Zor' ve baskı politikaları ile zerk edilen kendi sorunlarına duyarsız, bireyci, apolitik, kendine ve topluma yabancılaşan kimlik, gençlik saflarında geniş bir etki alanı buldu. Dolayısıyla dönem itibarıyla siyasal talepler etrafında şekillenecek bir mücadele zeminini bulma ya da kısa sürede bunu yaratma olanağı da kalmadı. Varlığını kısa sürede hissettiren bu sorun, bu açılardan yeni bir siyaset tarzı ve kitle politikası, kitlelerle bağ kurmada yeni ve daha etkin araçlara olan ihtiyacı gündeme getirdi. Hareketin önünde duran önemli bir diğer sorun ise, darbenin yelkenine rüzgar doldurduğu "siyasal tasfiyecilik" eğiliminin, devrimci saflarda yarattığı erozyondur.

Bu anlamda 12 Eylül sonrası gençliğini önemli sorunlar ve görevler bekliyordu. Sorunlar, daha çok üniversiter alana dönük somut, 'bağımsız' bir gelenek var olmamasından beslenirken, bu durum gençlik hareketinin önüne, bir anlamda kendini yeniden yaratmak, kendi birimleri üzerinde yol almak ve kendi bağımsız eylemini yaratmak gibi bir görevi koyuyordu. Ancak, gerek darbenin ezici etkileri, gerek devrimci saflarda yaşanan genel dağınlık gerekse de gelişen reformcu-tasfiyeci rüzgar bu olanağın kullanılma şansını mümkün kılmadı. Safalarımızda mevcut olan politik şekilleniş ve geriliğinde bunda etkisi olmuştur. Dolayısıyla 80'li yılların ikinci yarısında kıpırdanmaya başlayan hareket kısa sürede önemli bir kitleliliğe ulaşmasına rağmen, bunu sürekli kılma ve egemenlerin etkinlik alanını, devrimci cephe lehine daraltma imkanına ulaşamamıştır. Kitleliliğin basıncıyla, kısa sürede politik söylem ve tarz yeniden start almıştır.

Oysa geçmiş öyküden, 'ikame'ci, anlık refleksi devrimci bir müdahalenin kapsamı içinde yer almaz. Devrimci müdahale, kendi bağımsız programı etrafında, alanın somut talep ve sorunları üzerinde belirginleşen şiarlar eşliğinde, kitlelerden öğrenmeyi önemseyen, buradan toplumsal alana akan yığınsal bir eylemle gerçek anlamını bulur. Daha somut bir ifadeyle devrimci tarz, bulunduğu alanda yığınların baskın çelişkilerini, sorunlarını, beklenti ve taleplerini analiz eden; sınıf mücadelesinin alana olan etkilerini tespit edebilen, bir mücadele kültür ve etiği yaratabilendir. Bunun dışındaki bütün yollar, uçurum başlarına çıkar.

Oysa ki, 82 Anayasasının gerici-faşist eğitimi müfredatına, üniversitelerdeki anti-demokratik yapılanmaya, YÖK'e karşı gerek öğrenci yığınlarından gerekse de öğretim görevlilerinden önemli tepkiler gelmekteydi. Yine ekonomik sıkıntılar, demokratik hak ve özgürlüklerin yokluğuna, hak ihlallerine karşı duyulan toplumsal tepkiler de gençlik hareketine önemli olanaklar sunmaktaydı. Yapılması gereken tek şey, devrimci bir müdahalenin yaratılması ve bunun üzerinden kitlelere gidilmesi idi. Koşulların örgütlenme ve harekete geçme noktasında zengin olanaklar sunduğu bu dönem, böylece geçmişten devralınan militan, mücadele ruhu ile kısa sürede ciddi, genişleyen bir hareketin önünü açabilirdi. Ne var ki, kendimizi tekrar etmekten öteye gidemedik.

Ağırlaşan problemlerin tetiklediği kendiliğinden tepkilerin estirdiği rüzgarlar, özellikle 87'den itibaren gençlik mücadelesinin yelkenlerini doldurmasına rağmen görüldü ki, yapılmaya çalışılan gençlik mücadelesinin 'kaotik' sorunları üzerinden 'yeni' bir hareket yaratmaktı. Bu kendini tekrar ise, doğal olarak kısa sürede ivmenin düşmesine ve yakalanan kitleliliğin erimesine neden oldu.

Bu açıdan 80 sonrası için yapacağımız en iyi tespit; koşulların belirlendiği kitle bilinci ile öne çıkarılan talepler arasındaki 'çatışma'nın, talep-eylem uyumsuzluğuna neden olduğu ve bunun da marjinalleşmeyi, dağınlığı ettirdiğidir. Bu duruma verilen cevap ise, daha üst perde de bir içe bütülmeye ve kastlaşmaya olmuştur. Bunun ise, sağ ya da 'sol' savrulmalara yol açacağı aşikardır. Ancak burada, mücadelenin ileri unsurlarının

deneyimsizliği, teorik ve pratik yetmezliklerinin yanı sıra sistemin pervasız ideolojik ve 'zor'a dayalı saldırılarının da etkisi olmuştur. Özellikle Rus Sosyal Emperyalizminin çöküşü ile birlikte sosyalizme karşı girilen saldırı furyası sadece geniş emekçi yığınlarda değil, devrimci saflarda da önemli tahribatlar yarattı. 'Kapitalizmin ebediliği' teranelerine eşlik eden ideolojik saldırılar neticesinde önemli ideolojik savruluşlar (tasfiyecilik, reformizm) varlığını hissettirmekte gecikmedi. Bilinci tarumar edilen, gelecek ile ilgili düşlerine gölge düşürülen emekçiler, kapitalist hegemonyanın kısıpıcı altında seçenezsiz bir hayat tahayyülü ile baş başa kaldı. Buna eşlik eden toplumsal ve ulusal kurtuluş hareketlerindeki düşüş, kapitalizmin 'zafer' naralarının hoyratça tesciline, kolay ve rahat bir şekilde gündelik yaşamın dolaşımına sokulmasına olanak sundu. Gençlik hareketi de uluslar arası alandan gelen bu taziyeler altında çareyi, içe bütülmekte ve dogmatizmi 'kutsamak'ta buldu.

Çözüm; Gençliğin 'Bağımsız' Program ve Eylemini Oluşturmak, İdeolojik Mücadeleyi Yükseltmekten Geçiyor!

Lenin "... koşullar ne olursa olsun devrimcilerin yan çizme hakkı yoktur. Karşılaşılan güçlükler ne olursa olsun biz yinelemeyi sürdürmeliyiz. Kapıyı vurun, size açacaklardır! Siyasal ajitasyon çalışması hiçbir zaman gereksiz değildir. Bir başarı kazanmak, ille de hemen, bir çoğunluğu sağlamak ya da eşgüdümlü bir siyasal etkinliği kabul ettirmek anlamına gelmez. Ola ki

şimdilik bu hedeflere erişemeyiz. Ama eğer biz, örgütlü bir proleter parti isek, bu şu anlama gelir ki biz, geçici başarısızlıklardan yılmıya kapılmak şöyle dursun, en güç koşullar içinde bile direşme, direnme ve direngenlikle yapmaya devam etmek zorundayız." der. (a.g.e) anlattıklarımız bizim resmimizdir. Ortada bir yenilgi varsa ki vardır-bu yenilgi bizim yenilgimizdir. Amacımız yenilgilerimizi yengiye çevirebilmektir. Buda yenilgiye neden olan sebepleri iyi analiz etmekten, doğru çözümleri hayatla buluşturmaktan geçiyor. O halde ne yapmalıyız?

Her alanda olduğu gibi öğrenci gençlik hareketini de, zorunlu olarak geçmesi gereken çeşitli alt-evre ve aşamalara bölmek, geçilmesi gereken eşikler çizmek ve bu eşiklerden geçmeye zorlamak doğru bir siyaset olmaz. Bu görüş zararlı bir bilgiçlik ve oportünist bir siyasete yol açar.

Bazı koşullarda akademik-demokratik mücadele kendi sınırlarını aşarak siyasal karakter taşıyan bir harekete dönüşebilir. Önemli olan devrimci tarzın ve ideolojik ısrarın korunmasıdır. Her deneyimin iyi analiz edilip yeni hamlelere imkan verecek siyasal uyanıklığın kuşanılmasıdır.

Yaşadığımız anda, halk muhalefetinin dibe vurduğu, ülke dinamiklerinin üzerine ölü toprağı serpildiği, bu durağanlık içinde kısmi özerkliğe sahip akademik-demokratik bir zeminde yer bulabilmek, bu alanı genişleterek devrimci bir içerikle harekete geçirmek önemli bir yer tutuyor. Sistemin ideolojik saldırıları altında bilinci tarumar edilmiş, kimliksizleştirilmiş gençliği kazanmanın yolu, bu içerikle güçlendirilmiş ideolojik

mücadeleyi yükseltmekten geçiyor. Bu anlamda, gençlik kitlelerinin yaşadığı yakıcı sorunlarının sistemle olan bağlarını somut bir yalınlıkla verecek ve harekete geçirecek müdahale hattını örmek gerekiyor. Bunun ilk adımı ise sorunlara, onlara aynı yerden bakabilmek ve birlikte mücadele etmek, kendi gündemi üzerinden doğru, somut, yaratıcı müdahaleler de bulunmak gibi yeni bir konumlanmayı gerektirdiği aşıkardır. Yine araçlarını ve kurumlarını yaratarak dışı doğru genişleyen, en geniş yığınlarla buluşan ve onları kucaklayan sağlam bir örgütlülükler de bu dönemin olmazsa olmazıdır.

Yineliyoruz, bize lazım gelen koşulların önümüze koyduğu talep ve ihtiyaçları kucaklayan bir mücadele programı, sağlam bir temele oturmuş kitle çizgisi ve devrimci tarzında ısrar eden bir eylem hattıdır.

Sonuç Yerine

Verili tablo üzerinden şunu söylemeliyiz ki, önümüzdeki süreç kompleks sorunlarıyla mücadele gücümüzü iki katına çıkarmayı zorunlu hale getiriyor. Bir yandan artan bir sıklıkla süregelen saldırılar, diğer yandan yaşadığımız sorun ve yetmezliklerimiz. Bir yanda bu saldırılara eşlik eden yoksullaşma, sefalet, yabancılaşma diğer yanda kendi kullerinden kendini yeniden var etmeye çalışan, tarihsel haklılığından aldığı güçle öfkeyi devrimci teorinin pratiğinde bileyleyen, geleceği ellerinde taşıyan devrimci irade. Kazanan devrimci irade olacaktır. Ve gençlik devrimcileşen, militanlaşan özellikleriyle bu zafer eyleminin barikat başında olacaktır.

DÜN GİBİ BUGÜN GİBİ

Bir ülke vardı
Dört duvar arasında
Uyku nedir bilmezdi ki gözleri
Ekmekleri, gelecek kaygıları
Katıkları, kavgalarıydı
Ve bir sabah
Güneş al kanlara boyandı
henüz gecenin karanlığında
Bir gül dalı kırılıp
Akabinde bir tomurcuk
gülümserdi
Önce pembe
sonra kırmızı
Ve uranos'un mavilikleri
kıp kırmızı boyanırdı
güneş henüz uykusundayken
Korkusuz güller büyürdü
arasında dört duvarlarında
dün gibi bugün gibi

Atilla OĞUZ

Buğday, Kılıç ve İnsan-(2)

Ozan VELİ

4.

Kapitalizmin Bencil Çocuğu ve Bireycilik.

Genelde tüm sınıflı toplumlar-
da, özeld de kapitalizmde bireyci-
lik, bu sistemlerin en temel özelli-
ğini ifade eder ve gıahlı tüm ide-
olojik hastalıklar buradan beslenir.
Kapitalizm öncesi toplumsal mo-
dellerde bireycilik daha geniş top-
lumsal bileşene sahiptir. Kapita-
lizmde olduğu gibi, anne baba ve
çocuklardan oluşan dar aile ve hat-
ta giderek tek tek bireyi kapsayan
sınırlardan daha geniştir. Bu o top-
lumsal sistemin iktisadi modelince
belirlenmektedir. Feodalitede aile
kavramı daha kapsamlı ve bir top-
lum içinde, emek gücünü satan öz-
gür köleler şeklinde parçalanmış bi-
reylerden ziyade; hala insan gücü-
nün aile, aşiret, klan, sülale, vb. bi-
çimlerde kullanıldığı ve örgütlendi-
ği özellikler içermektedir ve bu aşı-
malarda, bireyin çıkarı bu küçük
toplulukların çıkarıyla özdeştir.

Kapitalizm bunu tümünden de-
ğiştirir; üretim şeklini, toplumsal so-
yut çalışmanın belirlediği, özgür kö-
lelerin bireyselliklerine dönüştür-
müştür. Birey; kapitalizmin bu genel
işleyişi dahilinde o meşhur tımarha-
neye ayağını atar atmaz, iktisadi ka-
pitalizmin belirlediği genel havayla
tanışır. Ne yazık ki dünya ondan ön-
ce paylaşılmış, herkes konumunu al-
mış ve yerli yerine oturmuştur.

Patronun çocuğu patron, işçinin ço-
cuğu işçidir. Herkesimin hareket
serbestiliği önceden belirlenmiş ve
genel hukuk, ahlak, tüm kural ve
kaideler bu iktisadi eşitsizliğe kar-
şın, herkese 'eşit' olarak dayatıl-
mıştır. Her bir bireyin zengin olma,
mülk edinme hakkı yasalarca ga-
ranti edilmiştir; ama, işçinin çocu-
ğunun simit parası yokken, serma-
yedarın çocuğuyla yasalar karşısın-
da eşit olmasının ne anlamı olabilir
ki? Ama kapitalizm; her ikisini ay-
nı yarışın atları olarak ele alır ve
bak sende pek ala kazanabilirsin;
kazanmak için koskoca bir olanak-
lar dünyası var önünde; çalış kazan!
diye haykırır. İşte kapitalizmde ki-
şinin bireyciliğini karakterize eden
de bu ekonomik temeldir. Özgür
kölelerin kazanma hırsıyla avutul-
maları. Bu aynı zamanda, kapitaliz-
min ilk dönemlerinden -serbest re-
kabetçi dönemden- kalan ve gide-
rek tekelleşen piyasa ekonomisinin
yarattığı gizemli atmosferdir.

Kapitalizmin serbest rekabetçi
örgütlenişi, geniş çevrelerin iktisa-
den yarışını ve buna bağlı olarak si-
yasal, kültürel genişliğini içeriyor
olduğu kadar; tekelleşme bu ola-
nakları daha dar çevrelere indirge-
di. Ve toplumsal tüm oluşumlar bu
iktisadi öze belirlenir oldu. Alt ya-
pıda olduğu gibi üst yapıda da te-
kelci kült belirleyici oldu. Yükselen
kapitalizmin daha geniş iktisadi er-
ke dayanan ve sınırları daha geniş
toplumsal kesimleri kapsayan de-
mokrasi, hukuk vb. tüm edinimleri-
nin çaptı giderek daraldı. Faşizm ve

mali-oligarşik diktatörlüklerce be-
lirlenen üst yapı formasyonları tüm
dünya insanına dayatılmaya başlan-
dı. Kapitalizmin serbest rekabeti,
toplumsal eşitsizlikleri aza indiren
bir dönem değildi elbette; o sadece,
sermaye edinimini daha geniş bir
toplumsal oran için varsayabiliyor-
du. Tekelcilik, tamda bu serbest re-
kabet koşullarının yasalarından doğ-
du ve toplumdaki egemen güçleri
sayıca daralttı; buna tam tezat bi-
çimde de bu dar kesimin gücünü
muazzam derecede artırdı. Bu top-
lumsal iktisadi gelişme, toplumun
büyük çoğunluğunu, servet edinimi-
nin dışında bıraktı. Uluslararası ser-
mayenin oluşumu; doğal bir seyir
dahilinde, tüm sermaye dışı gurup-
lara kabul ettirildiği gibi; buna uy-
gun biçimde oluşan üst yapıdaki ru-
hi şekillenme, sadece tekel sermaye-
sinin doğduğu ülkelerde değil; aynı
zamanda dünyanın bütün egemenlik
alanlarında aynı dozajlarda empoze
edilmeye başlandı. Hatta bu alanlar-
daki kültür bombardımanları daha
da güçlü ve etkili bir hal aldı. Bunun
en temel nedenlerinin başında; geri
ülkelerdeki iç gelişmenin henüz
emekleme döneminde olması ve dış
baskıya karşı direnme gücünden
yoksun olmasından gelmektedir.

Tekelcilik, bireysel kap kaç kül-
türü olarak geri ülkelere empoze
edilmektedir. Herkesin, her şeyin
zararına yükselme hırsı. Sadece işin
merkezinde bireyin kendi çıkarları
vardır. Bu daha üst sınırdaki, sadece
tekelin, tröstün, konsorsiyumun,
egemen zümrenin çıkarı geçerlidir.

Onun yükselmesi ve kari için, onun dışındaki her şeyin crimesi mübahdır. Birinin gücü, diğerinin güçsüzlüğüne dayanır, dolayısıyla güçlü olmak, her şeye ve herkese rağmen güçlü olmak zorunludur. Bunun için de, bireysel olanı en üst biçimde özümsemek gerekmektedir. Güçlü olan ayakta kalır, diğerleri köle olarak yaşar ve ölürler.

İşte bu genel hava, modern ailenin da ruhunu oluşturmaktadır ve bu modern hücreye ayak atan her çocuk; bireycilikle ta başından itibaren şekillendirilmeye başlanır. Daha henüz çocuğa mama yedirilirken başlar bu fasıl. Bir çok anne baba, bunu hiç ayırt etmeden sürekli çocuğun bilincine işlerler. 'Ye! ya da abla yiyecek!' 'ye Hasan gelip yiyecek' diye başlayan bu ilk fasıl; çocuğun yemesini, başkasının yemesi eylemiyle açıklamaya, ve başkasına yedirmemeyi, başkasıyla paylaşmamayı meşrulaştırmaya; başkasının yememesi gerekliliği üzerine kurulu bir şekillendirmeye başlamaktadırlar. Kardeşleri ve en yakın arkadaşları tehdit olarak gösterilerek; onların gelip yemeğini yiyecekleri korkusu verilerek çocuğa yemek yedirme, elbise giydirme fasıl; baştan başlayarak çocuğun bilincine bireyciliği işlemekten başka bir şey değil. Aynı davranış biçimleri; çocuğun aile ortamında kullandığı tüm gereçlerin ve oyuncakların sahiplenilmesinde de sergilenmektedir. Oyuncaklarını herkesten koruyarak bencilleştirilen çocuk; onları paylaşarak yaşayacağı mutluluktan uzaklaştırılmakta; bireycilik, bir iç kültür olarak yerleştirilmektedir. Hastalıklı başlayan bu ilk süreç; kapitalist insan tiplerinin, beşikten mezara kadar biçimlenmesinin bir resmini ifade etmektedir. İstisnasız büyük çoğunluğun bilinçsizce tercih ettiği bu tarz; o ülke insanın eğitimsizliğini ve kültürel karmaşasını

da ifade etmektedir. Çocuklara şiddete kadar varan bu kaba görünüşler; ailede okulda, işte, askerlikte bir genel eğitim biçimini almaktadır ve toplumun travmalı bireyleri böyle yetiştirilmektedir. Özellikle kaba ataerkil bağnazlıkların revaçta olduğu bir toplumsal olgu kapsamında, kapitalizmin gelişimi çok daha çarpık ve karmaşık olmaktadır. Bu gelişme içinde en büyük acıları yaşayanlar; üstelik büyük çoğunluğu bunu doğallaştırarak benimsemiş olanlar- kadınlardır.

Kapitalizmin Pazar kültürünün ve onun tüketim ihtiyaçlarının bir ürünü olarak; çocuğun dünyası diye belirlenen şeyler; aslında, ebeveynlerin gözüne gönüne hitap eden şeyleri içermektedir. Çocuk, renklerin çok karmaşığından, düzensizliğinden, şu elbisenin ya da bu elbisenin biçimlerinden, şeklerinden, kesiminden kendince bir anlam çıkarır ve her çocuk; en basit şeylerle mutlu olabilirken; henüz beşikte iken bile, ebeveynlerin en pahalı olanı, en çok para edeni en 'değerli' olan şeyi çocuğa çekici hale getirmek gibi bir görevleri bulunur ve bunu istisnasız, -her anne baba-, kapitalizmin memurları olarak programlanmış, daimi görevlerini yerine getirir gibi sürekli yaparlar. Her şey kapitalizmin ihtiyaçlarına göre belirlenir ve pazarlanır. Zevkler, renkler, ihtiyaçlar, ve ruh halleri. Pazarın ihtiyacı, istisnasız her alanı belirlemektedir. Tabi bunlar çocukların gelişiminde tümünden işlevsizdir denilemez; burjuvazi, bilimsel açıdan yararlı olan, çocukların bireysel ve toplumsal gelişimine katkı sağlayacak şeyleri de pazarlamak zorundadır. Toplumda ihtiyaç duyulan her alana el atan pazar; kendi yasalarını bu alana da taşımak durumundadır. Yararlı şeylerden yararlanma, elbette ki yine sınıfsal durumca belirlenmektedir. Yoksulların yararlanabildiği tek

şey, pazara sürülmüş en nitelsiz ve en riskli olanıdır. Örneğin paralı ve en gelişmiş eğitimi veren bir çok okul, yoksulların çocuklarına kapılarını kapatmıştır. Ama yasalar üzerinde herkesin eşit olduğu ve herkesin bu okullara gidebileceği yazar.

Bencillik; bireye, ergenlik çağına da da, yetişkinlikte de özenle, ve sürekli empoze edilir. Başka ergenlerin, yetişkinlerin başarılarıyla kıyaslama yapılır. Onların ne kadar çok para kazandıkları, nasıl köşeyi döndükleri örneklerle anlatılır ve bunu beceremeyenler dışlanır. Bireydeki bencil yanlar ateşlenmeye, onun bencil duyguları harekete geçirilerek ondan fayda sağlanma amacı sürekli işlenir. Bu yüzden psikolojik bunalımlar yaşayan, intihar eden gençlerin sayısı bir hayli yüksektir. Bak o okudu sen okuyamadın; bak o kazandı sen kazanamadın, bak o iş kurdu sen kuramadın, türü söylemlerin örnekleri her birinin güncesinde mutlaka vardır. Hatta bunların açtığı tahribatlardan bir çok kimse muzdariptir. Bir çoğu da bunları derinlemesine kavramaktan uzaktır ve bunların yarattığı tahribatlardan bihaber yaşayarak, kendisinden sonraki kuşağa aynı tarzı dayatmaktadır.

Bireyciliğin, beşikten itibaren bir yaşam tarzı ve ruhi şekillenme biçimi olarak empoze edildiği birey; dış dünya ile temasa başladığı anla birlikte, kapitalizmin insan tipi olarak bireyciliği en üst sınırdan ifade etmeye başlar. Bu kapitalist sistemlerin ideolojik karakterinin bir yansımasıdır. Özünü sistemin iktisadi işleyişinden alan ve onun ihtiyaçlarına göre ruhi şekillenmesini tamamlayan her şey; ideolojik bütünü bir yanını ifade ederler. İdeoloji, sadece bir felsefi tercih olmadığı gibi; bir teorik betimleme de değildir. İdeoloji; bunları da kapsayan; bir düşünme ve yaşama biçiminin bütünüdür.

Temelinde de bir iktisadi realite vardır. Sistemlerin ablukasında olan her birey, bu sistemlerde belirleyici olan ideolojik öze uygun olarak şekillenir. Bu sistemlerin bilinçli eleştirisini yapma evresine kadar, ve bunu yaşam biçimi haline getirme süresine kadar, bu esas karakter belirleyici olur. Bu evreden sonrada bu orijinin etki ve yansımaları görülür ve bunların gücü, karşıtının gücüyle tezat olarak durum değişir.

İnsan başlı başına, tekil ve her şeyden yalıtık bir olgu değildir. Aksine; insanı belirleyen koşullardan ayrı olarak ele almak, o koşulların dışına çıkararak ifade etmek olanaksızdır. Toplumsallaşma kültürü; insanın gelecek kültürünün temelini oluşturur ve bu ancak; maddi malların mülk edinmesi realitesinin ortadan kalktığı durumlarda gerçek toplumsal özüne kavuşmuş olacaktır. Kapitalizmin temel iktisadi yasalarının işlediği her koşulda, onun şekillendirdiği insan tipi esas belirleyen durumunda olacaktır. Kültürel değişim, genellikle iktisadi değişimleri geriden takip eder ve çoğu kere iktisadi gelişmelere ayak uydurmada bir hayli zorlanır. Bireycilik kültürü yıkmak, bu günün sorunu olarak ele alındığında; bu tamamen bir üst yapı devrimi olarak ele alınmak zorundadır ve güçlü direnişler sürekli kılınmadan; bu devrimleri ayakta tutmanın olanaklı olmadığı kavranmalıdır.

Üretimin muazzam derecede toplumsallaştığı koşullarda, buna tezat olarak gelişen bireyselleşme; esas olarak, bu toplumsallaşma ile maddi malların tek elde toplanmasının çelişkisinden beslenmektedir. Ve bu durum, kapitalist birey ile onun da bir parçası olduğu üretimin toplumsallaşmasıyla çatışması olduğu kadar, aynı zamanda kapitalizmin yıkıcı gücüdür de. Bireyselleşmenin

karşısına toplumsallaşmayı koyan her devrimci yönelim; bireyin var olan sistemler içindeki realitesini iyi değerlendirmek ve onu iyi kavramak zorundadır. Neredeyse her ideolojik-politik hastalığın, kişilik bozukluklarının temelinde var olan bireycilik; kapitalizmin kucagında belenip, büyütülmektedir.

Bireycilik, bireylerde sonradan ortaya çıkan bir olgu değil; aksine, toplumsal gelişmesinin her kertesinde özenle işlenmiş, büyütülmüş bir iktisadi temelin ürünüdür ve bu realite içinde yaşayan her birey bundan nasibini almaktadır. Toplumsallaşma, kapitalizmin ve pre-kapitalist üretim biçimlerinin varlığına rağmen; bireyin düşünsel alanda ret edebilmesi ve giderek buna uygun bir pratik içine girmesiyle olanaklıdır. Bu tamamen üst yapıdaki bir değişimi yansıtabilir. Bu nedenledir ki, insanın ruhsal ve kültürel gelişimi; devrimlerin temel sorunlarından biridir. İnsanı değiştirmenin ve yenilemenin olmazsa olmazı; insanı anlamayı ve yaşadığı koşulları kavramayı gerektirmektedir. İnsanı; kapitalist sistemin her hangi bir yerinde, belli bir sınıfa ait olduğundan; ondaki değişim ve gelişimde buna göre farklılık kazanacaktır. Sistemle tam bir uyum içinde olan egemen kesim; ve bu uyumdan çıkan olan daha alt kesimlere doğru basamaklar şeklinde iner. Sosyal ve siyasal statüsü en kötü olanların, en ağır koşulda ezilenlerin değişme dinamiğinin daha devingen olması; tamamen bu olgulara dayanmaktadır.

Bireycilik; maddi mallara sahip olan sınıflar nezdinde daha katı ve gelişkin iken; maddi malları olmayan ve emek gücünün kullanımına ve satımına dayanan proleter insanda, bu alışkanlıklar daha asgari ölçülerdedir. Bu tümüyle yaşam tarzının, yılları bulan bir pratikle

cisimleşmesidir. Böyle olması demek, kapitalizmin yarattığı ruhi ve kültürel şekillenmeden etkilenmediği anlamına gelmiyor. Aksine, egemen olan kültür biçimi, proleter kendine yabancılaştırmakta ve onu kendinin olmayan bir kültürle manipüle etmektedir. Bunlar günlük yaşamda her an her saat işlenmekte ve her adımda bireyle buluşturulmaktadır. Akşama kadar en ağır koşullarda çalışan insan, eve geldiğinde televizyonun karşısına geçip, televizyon programları izleyerek dinlenmeye çalışmaktadır. Her yan yoğun biçimde ablukaya alınmıştır ve birey kendine, kendi olması gerekene yabancılaşmıştır.

Bu tür bireyler; toplumsal sorunlar karşısında da son derece duyarsızdır ve ancak bıçağın kanlı ucu gırtlığına dayandığında homurdanmaya başlayabilmektedir. Bireyselleşme, topluma kolektif pencereden bakmayı dumura uğratar. Birey yalnızdır ve bireysel olarak yükselme, büyüme, güç edinme derindedir. Tabi ki, bu derde sahip olanların büyük çoğunluğu kısa zamanda hayal kırıklığına uğramakta ve ruhsal açıdan daha marazlı hale gelmektedirler.

5.

Güven yitimi ve birey

İnsana dair olan sanatsal, kültürel, ruhsal, duygusal ve politik her kavram, maddi dünyanın varlığını yansıtan bir şekillenmedir. Toplumsallaşmanın çelişkisinde boy veren en önemli hastalıklardan biri; özgüven yitimidir. Daha doğrusu öz güvenin kazanılamamasıdır. Öz güven, kendi iç dinamiklerine dayanarak gelişen iktisadi yapının bireyi şekillendirmesi ve onun doğasındaki enerjiyi açığa çıkarmasına bağlıdır. Bu aynı zamanda, üretici

güçlerin üretim ilişkilerine uygun olması anlamına gelmektedir. Bunun olmadığı veya aksak geliştiği her durumda, birey kendi doğal gelişim yasalarınınca değil, iktisadi piyasa tarafından belirlenir.

Gerçeklerde aile yapısı ve genel sosyal yapı; bireylerin kolektifleşmesini, kendi dinamiklerine yaslanarak gelişmesini engeller. Bireyler; ya servetin ve devasa sermayelerin güvencesindedirler ve kendi yeteneklerinden ziyade varlıklarının gücüne dayanmaktadırlar; yada tersi biçimde her alanda olanaksızlıklarla çevrili bir savrulmanın girdabında, bir adım ötesini dahi belirleyemeyecek kadar güçten yoksun olarak, kendi devinimlerini aşçıya hale getirememektedirler. Serbest rekabetin görece daha geniş sınıfları kapsadığı kapitalizmin ilk dönemlerinde, iktisadi bu gelişmenin kendi iç dinamikleriyle biçimlendiği üst yapı öğeleri de buna uygun olarak daha geniş, daha esnek ve daha verimliydi. Bu çağın insanı, burjuva demokrasisinin ve onun daha geniş olanakları kapsamında iç gelişimini daha sağlıklı biçimde tamamlarken; kapitalizmle yeni tanışan ve emperyalizmin güdümüne giren devletlerde bu gelişme tam anlamıyla prematüre bir hal alıyordu. Bir yandan gerici-feodal ilişki biçimlerinin belirlediği, diğer yanda burjuva alışkanlıkların dışarıdan empoze edildiği insan; yaşadığı maddi ilişkilerin kaygan ve düzensiz zemini üzerinde iyice anlaşılmaz bir hal aldı. İç gelişimi kendi maddi gelişmesinin evriminde gerçekleşmeyen geri ülke insanları; doğal olarak çok daha karmaşıktılar. Ağır dinsel motiflerle, yerel alışkanlıklarla, sözde modern olma gayretleriyle bir açmazın girdabına daldılar ve hala orada debelenmektedirler.

Bireyi belirleyen toplumsal ilişkiler, Türkiye gibi ülkelerde

tam bir kaosu ifade etmektedir. Osmanlıdan gelen fetihçi ve zapt-ı rap kültürü; yerel halkların doğal yeteneklerini, ürünlerini, sanat ve estetik anlayışını yağmalayarak hayatını idame ettiren bir minvalle belirlendi ve bu süreklilik hala bu toplumu derinden etkilemektedir. Kurtuluş savaşı dönemlerinin anti-emperyalist tarzı, ayakları üzerine dikilemedi ve güdükleşerek doğasını tümünden yitirdi. Devletin zorbalığı dayanan karakteri, Osmanlıdan kalan dünyaya egemenlik histerileri ve tehditleri bastırma adına, demokrasiden yana ne varsa ezilmeye mahkum etti. 'Bir Türk dünyaya bedel' gibi ırkçı söylemler; bir toplumun ruh halini yansıması açısından önemli bir örnektir. Bu genelleme, toplumsal olarak kendine güvensizliği yansıtan bariz bir örnektir. Gerçekte dünyaya bedel olanlar böyle bir söyleme asla gerek duymazlar; çünkü onları doyuran gerçek hayatın kendisidir. Özüyle uyum içinde olan ve hayatın gereklerine yanıt olabilenlerin, 'dünyaya bedel' olmak gibi bir bencillikleri de olamaz zaten. Olmak isteyenlerin ruhsal travmalar içinde olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz.

Genel bir soyutlama içindeki bu ülkenin bireyleri; var olan çarpıklıkların ve güvensizliklerin birer resimleridir. Toplumun her hücresi bu öyle biçimlenmektedir. Güven; bireylerdeki yeterlilik ve yeteneklerin ürüne dönüşmesidir. Olay ve olguları kavrayamayan birey, onların çelişkili halleri karşısında sürekli bocalar ve sürekli bir yitlilik duygusuyla var olur. Kişinin öz güven duygusunu alması yada almaması tanrısal ve genetik olaylarla açıklanamayacağı kadar; toplumsal ilişkilerden de ayrı olarak ele alınmaz. Bu genel sosyal bir olgu olduğu kadar; sistemsel anlamda bilimsel bir eğitim ve onun alt yapısının

oluşturulması sorunudur. Buda bir sistem değişikliğine tekabül etmektedir. Sistemleri reformdan geçirmek, kimi evrimsel ilerlemeleri ifade edebilir, ama sistemi karakterize eden esas noktaları değiştirmesi söz konusu olamaz.

Bir kere daha vurgulamak gerekir ki; özgüven; tümüyle bireyin yaşadığı dış dünyayla ilgili bir sorundur. İnsana değil de, kara ve onun yasalarına dayanan sistemlerin tümünde; insanın her türden gelişimi, sermaye edinmeye sağladığı yararca belirlenir. Eğitim, sağlık gibi toplumsal sorunların özü de buna göre şekillenir. Parası olanın imkan bulduğu, okuduğu, sağlıklı olduğu bir gerçek karşısında; yoksul ve olanaksız olan her bireyin 'hakkı'; cehalet, hastalık, ve olanaksızlıktır. Bu genel kapitalist tablo dahilinde; bireysel duruşlar ve dar aile çeperleri de buna uygun biçimde düzenlenir, buna uygun biçimde konum alırlar. Bireylerin bu çeperi yırtmaları, toplumsal olanaklardan yararlanma sınırlarınca belirlenmektedir. Sistemin dayatmalarını aşmak, bilinçteki değişimle direk ilintilidir ve ilk ret bu alanda başlamaktadır. Maddenin belirlendiği bilinç, kendi gerçekliğini tanımlamaktan uzak kalmaktadır. Çünkü kapitalizmde egemen olan güç, maddi yaşamı düzenlediği gibi, buna uygun üst yapı kültürü ve alışkanlıklarını da belirlemektedir. Bireyin kendine yabancılaşması ve kendi realitesinden uzaklaşması da bu sayede, egemen erkin bilinçli yönlendirmeleriyle sistemli hale getirilmektedir. Bireyin üzerinde durduğu maddi gerçek ile onun beynini çevreleyen sanal yanılma sürekli bir karşıtlık halinde olduğu halde, kapitalizmin egemen gücü, bu çatışmayı uzlaşma olarak sunmayı başarır ve bunu başardığı oranda, bireyin kendine yabancı

kalmayı devam etmektedir. Kendi olamayan birey bir başkası olmaya çalışmaktadır ve bu büyük çoğunlukla hüsranslarla yürümekte ve birey iyiden iyiye bunalımlı kişilikler edinmektedir. Sokakta, kahvede, okulda, iş yerinde gördüğümüz bireyci, bencil, dalkavuk tipler bu sayede var olmaktadır.

Geri toplumların bireyleri, ilk gıdasını, yine aile denilen gerici hücrede almaktadırlar. Kendi iç dinamiklerine dayanmayan ebeveynlerin çocuklarını kısıp almasıyla ve her şeyi onlar için, onlar adına yürütmeye başlamasıyla; bireyi manipüle eden bir tarz, başından itibaren kurulmuş olur. Değindiğimiz toplumsal olgu kapsamında, bireylerin kendi kendilerine yeterli olmaları, sistemin belirlediği sınırlar içinde daha da zorlu olmaktadır. Bireysel anlamda özgüven yitimi, bireyin bütün yaşamını başından itibaren belirleyen bir öneme sahiptir. Toplumun ablukası, aile denilen hücreye indiğinde, tam anlamıyla bir bunalımlar yumağıyla karşılaşırız. İktisadi gelişme ve onun araçlarının belirlediği insan; ruhen kötürim olarak başlar hayata. Hayat, sadece iktisadi koşulların sefilliği değildir. Ruhsal ve kültürel sefalet esas belirleyici ve etkileyici olandır. Kendi maddi doğallığını kazanamamış, kendi dinamikleri üzerinde biçimlenememiş insan, kendi doğasının doygunluğuna ulaşamaz. Bu durum, ailedeki ataerkil, dinsel, gerici uygulamalarla birleşince ruhsal travmaları artırmaktadır. Toplumsal uçurumlar ve dışarıdaki felaket ortamı, ortaçağın karanlık kuyularını 'güvenli' hale getirmektedir.

Birey koşulların ağırlığını kavramaktan ve onlara karşı donanmaktan yoksun olunca; gelişmelere yanıt olabilmesi de zorlaşır. En başta edinmiş olduğu bilinç, yaşadığı

coğrafyanın maddi dünyasına yanıt olmaktan uzak kalır. Bilime ve insana dayalı bir eğitimden uzak olan yetiştirme süreci, insani erdemleri geliştirmeye yanıt olamaz. Hayatın tüm karmaşası, onu biçimleyen araçların bir toplamıdır. İnsan; bu araçlar ve ilişkiler karmaşasını kavradığı oranda çözüm üretebilir. Çözüm üretme gücünden yoksun olan birey; bocalamaktan ve şaşımaktan, çaresiz düşmekten başka bir noktaya ulaşamaz. Kendine güveni olmayan bireyler, bu tür bir realitenin kaçınılmazlarıdır. Sorunları ayırtma ve çözüm üretme yeteneğinden yoksun olan birey; doğal olarak güçsüz olan bireydir. Ayakları yere güçlü basamaz, hayata doğru bakamaz. Kapsamlı ve uzun vadeli bir istikrara kapalıdır. Hayat ne kadar düzensizse, bireyde onun bir karış üzerinde durur. Aileler çoğunlukla, çocuklarını dış tehlikelere karşı koruma güdüsüyle, onun dış dünyayla yüzleşmesini engeller. Bu durum kız çocukları açısından daha vahim boyutlardadır. Yeteneklerinin açığa çıkmaması için her türden çirkeflilikler örülmüştür adeta. Bireyin doğal gelişme seyri, egemen şürekânın ve onların ihtiyaçlarına tabi kılınarak köreltilir. Çünkü en nitelikli ailenin kendisi dahi, bu sistemin yeniden üretimi paralelinde varlığını sürdürür.

Kır ve kent yaşamının ayrışan özel yanlarının olması yanında, üretimin aldığı soyut biçimler kapsamında, bireyin silikleşmesi daha hızlı yaşanmaktadır. Her soyutlama, bireysel somutluğa indiğinde, bir dizi bunalım ve anlaşılması zor kaoslarla görünür. Aile sadece bu karmaşanın basite indirgenmiş, iş gücünü idame ettiren hücreleri olarak değer bulurlar. Bu nedenledir ki, toplumun muazzam derecede büyüyen soyutlaması, bireyde dar ve

sorunlu bir hal alır. Geri toplumlar da, paylaşımın çok dengesiz olması nedeniyle, paylaşımın payına yoksulluk düşen büyük çoğunluk; ruhsal ve manevi olarak sürekli küçülme-ktedir. Manevi yaşam, kaygan ve güvenilmez olan maddi yaşamın zemini üzerinde sürekli sarsıntılar geçirerek var olabilmektedir.

Kapitalizmin insana dayattığı olanaksızlıkların ve maddi mallara göre kişilikleri şekillendirmeleri, doğal olarak sınıfsal öze tekabül eden şekillenmeleri belirleyici kılmaktadır. Bununla da yetinmemekte, her sınıfsal katmandan insanı, egemen kültürün çeperine çekebilmekte, onu kendi maddi dünyasından uzaklaştırmaktadır. Özgüven yitimi, sürekliliği olmayan iş kollarında çalışan, ve sınıfsal olarak proleter olmayan bireylerde daha yoğun biçimde ifadesini bulur. İşçi, özellikle ağır sanayi işçisi- iş yaşamının ve onun ilişkilerinin verdiği hayat tarzından dolayı, kendi gücüne daha çok güvenen, çalışma kültürünü ve yaratma etkinliğini daha canlı tutan öze daha yakın durur. Sınıf bilinci edinmemiş olsa dahi, sınıfsal alışkanlıklar onu hayatın zorlukları karşısında daha iyi eğitir ve sistemin dayadığı aldatmacalardan bir nebze daha mesafeli yerde durur. Dayanacağı esas gücün kendi kollarında olduğu gerçeğini koruması daha bir olanaklıdır. Bunun aksine, ara sınıflarda ve küçük burjuva özellikler taşıyan üretim faaliyetleri kapsamında olan bireyler, sistemin empoze ettiği kültürel yanılsamaya daha açık olurlar ve bu kesim bilinç bunalımını daha yoğun biçimde yaşamaktadır.

Özgüvenini kazanamayan birey; kapitalizmin dayattığı tüm yanılsamalara ve zaafıya açıktır. Otorite olarak önüne çıkan her ne ise ona imrenir ve onun bir türevi olma

gayretkeşliğine soyunur. Bu tür durumlarda genellikle kraldan daha çok kralcı olur. Güce tapmanın çok yaygın olmasındaki yanlardan biri budur; kendine güvensizlik. Bu nedenle iktidarlara daha kolay çalışır ve daha fazla yaşarlar. Hayatın ilerleme ve gerileme yasalarını kavramaktan uzak olan birey, açıklayamadığı olaylar karşısında teslimiyeti seçer. Teslimiyet, en güvenilir sığınaktır. Bilgisizliği, kofluğu, sıradanlığı, düşkünlüğü gizleyen en kolay yöntemdir. Her açıklanamayan bir başkasına havale etmek; bu taneleri ortaya çıkaran fikrin de temelini teşkil etmektedir. Korkunun başladığı yerde burasıdır. Bilememek! Yani hayata yanıt olmasını becerememek. Açıklamaktan, çözmekten ve değiştirmekten aciz olanın korkması kaçınılmazdır. Korkunu olduğu her yerde ise, yalan, rüya, dalkavukluk, yamanma ve hile vardır. Kapitalizmi temsil eden üst yapı biçimleri de bunlardır. Ama onların nedeni, sorunları çözememek değil, varlığını korumak için yığınları denetimde tutma ihtiyacıdır. Sistem kendi sermayesinin nereden aktığını bilir, ama bunu hiçbir zaman açıkça yığınlara ifade etmez. Gizler ve sürekli kitleyi kendi ihtiyaçları doğrultusunda yeniden biçimlendirir. Bu egemenlik altında olan birey ise, bu yanılsamanın ağındadır ve gerçekleri görmemesi için gözlerine çekilen peçeyi bir türlü yırtıp atamamaktadır. Kendi iç dinamiklerinden yoksun oldukça, egemen olan kültürün, rüyanın ve biçimlendirmenin daha fazla etkisinde kalmaktadır. Toplumsal soyutlamadaki karmaşa büyüdüğü, bireydeki korkuda buna paralel büyümektedir. Korkuları büyüten birey, daha fazla biçimde kendini dar bir hücrenin "güvenine" teslim etmektedir. Aileye ve onun dar çepeline sığınmakta, toplumsal kaostan

aile hücresi içinde parçalamaya çalışmakta, bunu başaramadıkça da aileyi bunalım ve ruhsal travma odağı haline getirmektedir. Çünkü sorunun çözüm noktası yanlış tespit edildiğinde, çözüm bir yana, sorunlar giderek daha fazla katlanmaktadır. Devlet büyüktür yenilmez, rüyasına inanan birey, ona karşı eleştirel durma cüretinden yoksun olur. Bu yoksunluk, onun içindeki çarpıklıkları büyütür, aynı zamanda onu farklı alanlarda boşalmaya iter. Ataerkil ailede babanın ruhsal boşalma ve tatmin olması ve böylelikle kendini ifade etmesi sağlanır. Güçlü olan herkes, kendinden güçlü olanın yanına yapışır ve kendinden zayıf olanın üzerine hücum eder. Bu genel geri kapitalist kültürlerin bir sonucudur. Yetenek ve ayrıcalık edinenler şişirir, onu diğerlerine karşı baskı aracı ve bir tür üstünlük olarak sürekli kullanır; bu yeteneklerden ve ayrıcalıklardan yoksun olanlar ise sürekli güçlü olana, ayrıcalıklı olana öykünerek, ona yamanarak varlığını idame ettirmeye çalışırlar. Her gün medyada izlediğimiz, kafası bomboş dalkavuklar ve beyinsiz kokanalar böyle bir kültürün ürünleri olarak çıkarlar ortaya.

Arabada giderken bindiğin otobüsün şoförü bir başka sürücüye karşı hatalı bir hareket yapar, ama o anda arabada bulunan bütün yolcular bindiği arabanın sürücüsüne destek çıkar. Çünkü o anda ona yamanma ve onun köpürmesine karşı gelememe güdüsüyle hareket eder. Memur amirine, alt üstüne, kadın kocasına, yamanır. Otobüs firmasında servis arabasının sürücüsü arkadaşının çocuğunu arabaya almıştır ve sorumlu müdüre yakalanır. Müdür onu yanına çağırdığında koşar adım gidip karşısında hazır ola geçer. Fırcasını yedikten sonra arabaya döner, arabaya aldığı beş yaşındaki

çocuğa küfürle hakarete varana kadar, veryansın eder. Tipik bir Türkiye insanı gerçeğidir bu. Üste karşı yaranmacı dalkavuk olduğu kadar, güçlü yeten herkese karşı da amansız saldırgandır. Kendine güvenden tamamen yoksun, travmatik bir ruh haline sahiptir. Sürücüyü çocuğa karşı hırçınlaştıran, üstüne karşı hazır ola geçiren gerçek, toplumsal bir kültür biçimidir ve bir çok nedene dayanmaktadır. İşini kaybetme korkusu gibi ülkenin sosyal nedenleri kadar; bu korku karşısında insani bir tavır takınamayacak kadar da iç güvenden ve beceriden yoksun olma durumu vardır. Bunların her ikisi bir araya gelince, en alttakinin vay haline, demek kahyor. İşini kaybetme pahasına, insani erdemlerinden ödün vermeyecek bir iç gelişime ve bütünselliğe sahip değildir bu tür bireyler. Onu hazırola geçiren ruh hali ile, çocuğa karşı hırçınlaştıran ruh hali aynı gömeçte birbirini besleyerek büyümektedir. Güçlüye, haksıza karşı olma, güçsüze, mazluma destek sunma gibi insani duyarlılıktan eser yoktur. Bu nedenledir ki, Türkiye toplumu kendi mezar kazıcılarını başının üzerinde ağırlamaya devam etmektedir.

Kadınların gelişim süreci çok daha kötüdür. Buna rağmen, kadınların doğasında var olan, annelik duyguları, çocuk sevgisi, ezilmişliğin verdiği iç sızı, umuda karşı beslediği sıcaklık vb. gibi olumlu yanlar; onların insani gereklerini daha canlı tutmalarını sağlamaktadır. Toplumsal baskı biçimlerinden en fazla payı alanlar yine kadınlar olduğundan; demokratik yönleri her zaman erkek egemen anlayışına karşıt olagelmıştır. Bütün bu olumlu yanlarına rağmen, kadının toplumsal statüsü; onların kendi gelişim seyrini kendi yasalarına dayandırmalarını engellemiştir. Özgüven yitiminin en bariz göstergüsü, kadının

kendi doğasına yabancılaşarak ata-erkil şekillenmeye uymaya soyunması, onun ihtiyaçlarına yanıt olmaya çalışması şeklinde yansır. Kadın toplumsal yelpazenin en önde unsuru olma yerine, erkek egemenliğini tamamlayan, perçinleyen, onun ihtiyaçlarına yanıt olmaya çalışan bir yedek durumuna getirilmiş ve kadınların büyük bir bölümü de bu görevi kabullenmiş, ona göre biçimlenmiştir. Kadın kendi olmaktan ziyade, karşıtı olmaya zorlanmış ve öylece biçimlenmiştir. Çünkü karşıtı olan, toplumsal yelpazede 'en iyi' olandır; pastadan en iyi payı alandır. Böyle olunca, doğal olarak ondan yararlanması da, ancak ona benzemesiyle yada ona adanmasıyla mümkündür. Sistemin öngördüğü ve kabul ettiği tek vargı budur. Toplumsal baskının ve tüm iktisadi siyasi olanaksızlıkların çemberini yaran kadınlar, sosyal gelişmelerini erkeklerle göre daha hızlı ve daha verimli yürütebilirken; bu kısıktan kurtulmayanlar; kendi öz benliklerini egemen erkekte yansıtmaya zorunlu kılınmıştır. Çok çok ezilen sınıflar açısından da durum böyledir. Kadın erkeğinin başarısı veya maddi olanakları oranında değer bulur. Aileyi yeniden üretme görevini, iş gücünü sürekli yerine koymanın gereği olarak ifşa eder; ama, bu soyut faaliyet; kadına değil yine erkeğin başan hanesine yazılır. Kız çocukları babanın ve erkek kardeşlerin hukukundan ve onların olanaklarından koparılan küçük kıvrıntılarla beslenir. Kendi iç devinimini ancak bu dar sınırların çapı oranında harekete geçirebilir. Bütün tabular, katı yerleşik gelenekler manevi hayatı belirlemektedir ve bunlar sürekli olarak yürütülmektedir. En demokratik aile ortamlarında bile, manevi baskılar çok üst safhada kız çocuklarına karşı yürütülmektedir.

Kız çocuklarının yeteneklerini geliştirmeleri, dışındaki dünyayı tanımları, onun acımasız yasalarını kavramaları ve bu noktada donanmaları; genellikle kız çocukları yerine babaların veya erkek kardeşlerin yerine getirdiği şeyler olarak değer bulmaktadır. Bu gerekleri çoğu kere babalar direk yapmaz, her baba bir annenin yöntemini aracı olarak kullanır. Görev, sadece büyütme, evlenecek hale getirmek ve bir başka sahabe devretmek olarak algılandığında; kız çocuklarının iç gelişimlerini tamamlaması da ne oluyor, diye sorulabilmektedir.

Kadın, kabullendiği en kötü statü içinde de olsa, kendi varlığını kendiyle barışık yürütmeyi, daha katlanıcı olmasına borçludur. Bu anlamda daha direngen ve kendi iç dinamikleri daha güçlüdür; ama toplumsal olanaklardan en fazla biçimde yoksundur. Becerileri ve olanakları köreltilmiş kadının sığınağı, ekmeğini sağlayan bir koca ve bir aile ortamıyla sınırlandırılmıştır. Bunu başaran kadın, kendinden emin görünür. Çünkü alabileceği şeyin bu kadar olduğuna inandırılmıştır. Belli bir eğitimden geçmiş, belli olanaklara kavuşmuş kadının dahi, kendi iç güvenliğini kazanması olanaklı olmamaktadır. Bu en başta çocukluk ve ergenlik dönemlerinin şekillenmesi ve bu dönemde empoze edilen manevi baskının bir sonucudur. Çocukluk ve ergenlik dönemlerinde babanın ve erkek kardeşin belirleyiciliğine, onların maddi ve manevi baskısına tabi olan kadınlar; eğitimden geçtikten ve kendi bağımsız iktisadi koşullarına dayanmaya başladıktan sonra da kocanın veya başka bir erkeğin sığınağına ihtiyaç duymaya başlamaktadır. Türkiye gibi geri ülkelerde bu durum çok daha yaygındır. Çünkü bu gibi ülkelerde, dış dünya, aile kabusundan daha da güvensiz

olarak görülür. Kadın bu karmaşaya ve kabaşa göre donatılmış değildir ve dışındaki her koşul onun aleyhine işlemektedir. Manevi dünyasını güçlü kılamayan kadının ekonomik bağımsızlığı, onun yükünü ikiye katlamıştır. Ev işlerini yürütme ve aileyi yeniden üretme faaliyeti sona ermemiş, bu birincil görev korunarak, erkeğin yükümlülüğü olarak addedilen görevleri de omuzlamaya başlamıştır. Bu durum, toplum içindeki tedrici gelişmesini hızlandırmakla birlikte, ataerkil egemen dünya ile arasındaki çelişkileri yok etmemiş, sadece bu çelişkileri daha aşına hale getirmiştir. Bu durum kadının açısında ileri bir adım olsa da, sorunu çözmekten hala çok uzaktadır. İktisadi alanda ayakları üzerinde durmak, kadının üzerindeki manevi baskıları yok etmeyecek ama gelişmesini olumlu yönde etkileyecektir. Ekonomik bağımsızlığı olmayan kadın açısından, durum tam anlamıyla felakettir.

Kadının genel baskılanmasının ve tüm bireylerin iç güvenden yoksun olmasının baş sorumlusu, onu çevreleyen toplumsal koşullardır. Bu koşullar değişmeden, bireylerin gelişimini tamamlamak olanaklı değildir. Bu koşulları değişime uğratan tüm demokratik çalışmalara katılmak, insan olmanın zorunlu gereği iken; insanlığı köklü çözümlere ulaştıracak devrimci dönüşümlere hız vermek gerekmektedir. Bütün bu istemlerin ve çabaların yanında, yaşadığımız coğrafyanın insanını doğru anlamak, onun iç oluşumunu ve başkalaşımını doğru tanımlamak gerekmektedir. Bu noktada bilinçlere hücum etmek, eskiyeni, yabancı olanı deşifre ederek çözmek ve onun yerine yeni fikişel, ruhsal etiksel değerler yüklemek temel ödevlerden biridir.

-SÜRECEK-

İntifada Kazanacak!

Temel DEMİRER

*"İlerlemeler,
başkaldırıyla gerçekleştirilmiştir.
Başkaldırı ve ayaklanmayla..." (1)*

"İsrail'de İşçi Partisi'nin, Arafat ile gizlice bağlantı kurarak başlattığı Oslo görüşmeleriyle -10 Eylül 1993'te-İsrail ve FKO birbirlerini tanımışlardı. Oslo sürecinin ilk belgesi ilkeler bildirgesi, 13 Eylül 1993'te ABD Başkanı Bill Clinton,İsrail Başbakanıİzak Rabin ve Yaser Arafat arasında imzalandı. I. Oslo Antlaşması ileİsrail, Filistin Özerk Yönetimi kurulmasına izin verdi. 1995'te imzalanan II. Oslo Antlaşması ile 3 yıllık bir ara dönemden sonra statü görüşmeleri ile bir nihai barış antlaşmasına varılması öngörüldü. Ara dönemdeİsrail, işgal ettiği Gazze ve Batı Şeria'dan çekilerek Filistin devletine yer açarken Arafat,İsrail'in güvenliğini sağlayacak önlemler alacaktı. Ancak, 'Toprak karşılığı barış' ilkesine dayanan süreç, taraflar arasında barış için gereken güveni sağlayamadığı için yürümedi. Arafat,İsrail'in asla bağımsız devlete izin veremeyeceğini savunan dinci ve milliyetçiler tarafından 'Davayı satan Tunus çetesi' olarak damgalandı.İsrail, Gazze'nin çevresini tel örgülerle çevirdi, Filistin bölgeleri arasındaki bağlantıyı keserek, dolaşımı kısıtladı.İsrail, yükümlülüklerine uymadı ve Yahudi yerleşimleri yapımını hızla sürdürdü.İsrail'deki Yahudi yerleşimciler, aşırı sağcılar ve bazı askerler. Oslo'yu 'İsrail'in güvenliğine vurulmuş darbe' olarak niteledi.

1995'te öldürülen Rabin'in yerine Şimon Peres başbakan oldu. Peres, 29 Mayıs seçimlerini kazanamadı.

Aşırı sağcı Benyamin Netanyahu başbakan oldu ve 20 Aralık'ta barış süreci tamamen durdu. İsrail halkı, 1999 seçimlerinde 'barış' sözü verenİşçi Partisi lideri Barak'ı iktidara getirdi. Ancak Barak, III. geri çekilmeyi gerçekleştirmedi ve yerleşim yapımını durdurmadı. 1998'de bağımsız devlet bekleyen Filistinliler, 2000'e gelindiğinde, barış sürecinden çoktan umutlarını kesmişlerdi. 14 Temmuz'da başlayan Camp David Duruşu da başarısız oldu. Muhalefetteki Likud'un lideri aşırı sağcı Ariel Şaron, 28 Eylül'de Mescit-i Aksa'ya beraberinde 2000 polisle giderek gövde gösterisi yaptı ve El Aksaİntifada'sı başladı.İsrail'in tepkisi sertleştikçe Filistinlilerin eylemleri de arttı. Şaron, 6 Şubat seçimlerini kazandı. ABD'yi de yanına alanİsrail'in, Arafat ile ilişkilerini kesme kararıyla bölge tam bir belirsizliğe sürüklendi.⁽²⁾

Şaron'un Mescid-i Aksa'daki provokasyonu, Oslo patentİsrail-Filistin barış süreci büyük bir yara alıp, buna bir yanıt olarak ikincİİntifada⁽³⁾ başlamıştı...

I-) Nereden Nereye?

*"Siz savaşla ilgili olmayabilirsiniz,
ama savaş sizinle ilgilidir."⁽⁴⁾*

Filistinlilere yönelik Siyonist saldırıların icraatların nelere yol açabileceği bir sır değildi! Ya da Perşembe'nin gelişi Çarşamba'dan beliydi: Barak'ı yeterli görmeyenİsraililer, Başbakanlığa Şaron'u seçtiler... "Başbakanlık seçimi için sandık başına gidenİsraililer, Filistinlilere karşı sertlik yanlısı 'buldozer' lakaplı Şaron'a oy verdiler... Filistinliler kaygılıydılar.⁽⁵⁾ "İsrail buysa kral

Şaron... "du!⁽⁶⁾ "Ortadoğu'da Şaron 'hayaleti' dolaşıyordu... Şaron'u kutlayan Bush ise,İsrail'e ilişkilerin 'kaya gibi sağlam' olduğunu vurguluyordu..."⁽⁷⁾

Yani Siyonizmin "Barak'la havuç, Şaron'la sopa"⁽⁸⁾ siyasetinde "Senaryo aynı, sadece roller değişti."⁽⁹⁾ Seçimleri Şaron kazandı. Ancak Filistinliler, seçimi kaybeden Barak'la da umduğunu bulamamıştı..."⁽¹⁰⁾

Zaten bulması da mümkün değildi. Şaron ile Barak arasındaki bir mukayese her ikisinin de (nihayetinde!) birbirlerine yakınlığını yeterince sergiliyordu: "Filistin'de doğan Şaron, 14 yaşındayken direnişe katıldı. 25 yaşında Ürdün harekâtını yönetti. 1967'de '6 gün', 1973'te 'Büyük Gün (Yom Kippur)' savaşında birliklere komutanlık yaptı. 1972'de ordudan ayrıldı. Ancak bir yıl sonra geri çağırıldı. Tümgeneral rütbesiyle Mısır 3. Ordusu'na karşı başarı sağlayıp savaşın sona ermesinde rol oynadı. Başına sardığı bir bezle çekilmiş fotoğrafı ile ün saldı. Ordudaki adı 'Buldozer'. Taktikçi, zeki, bilgili, deneyimli,İsrail'in en 'şahin' generali, yaşam boyu savaşçı. Araplara göre 'akbaba'. Yayılmacı. İşgalci. 1973'ten sonra siyasa adamı. Kendinden 'pragmatik' olarak söz ediyor. Sabra-Şatila katliamından sorumlu tutulunca geri plana düştüyse de siyasadan hiç kopmadı. Çeşitli bakanlıkların yanı sıra savunma ve dışişlerinde de görev yaptı. Yahudi göçmenleri, işgal edilmiş topraklara yerleştirmenin mimarı oldu. 1999'da Benyamin Netanyahu'nun yerine Likud Partisi'nin başına geçmeden bir yıl önce ABD'de bir barış diyalogunda Arafat'ın elini sıkmadı. Müslümanların kutsal

Haram ül Şerif'ine yaptığı ziyaretle Filistin ile İsrail arasında yeniden nefret yangınının çıkmasına yol açan, 373 kişinin ölümüne neden olan olayları başlatan kıvılcımı çaktı.

Ehud Barak (58), İsrail'in gelmiş geçmiş en büyük generali. Bir başka unvanı da İsrail'in 'en çok ödülle sahip subayı' oluşu. Şaron tümgeneral, Barak ise korgeneraldi. Şimdiye değin Barak'tan başka hiç kimse bu rütbeye yükselmedi. 1994'te genelkurmay başkanı oldu. Kudüs Üniversitesi'nde fizik ve matematik okudu. ABD Stanford Üniversitesi'nde ekonomi mastırı yaptı. 17 yaşında gönüllü bir askerdı. Çeşitli savaşlara katıldı. Kadın kılığında bir komando timiyle gizlice gittiği Beyrut'ta FKÖ'nün üç liderinin, 1988'de FKÖ'nün 2. komutanı Ebu Cihad'ın öldürülmesi olaylarını gerçekleştirdi. 1972'de Filistinli gerillaların Tel Aviv Havaalanı'nda el koydukları Belçika uçağını kurtardı. 1978'de Uganda'da ünlü Entebe Havaalanı baskınına başarı ile yönetti. 1992'de gizli bir harekatta yaralı askerleri çölde bırakmakla suçlandıysa da aklandı.⁽¹¹⁾

"İsrail'de Şaron'un başbakan seçilmesi ile Ortadoğu Barış Süreci'nin sonu mu geldi? Bölgede olduğu gibi, ABD'de de bu soruya 'Evet' yanıtı verenler fazla"ydı.⁽¹²⁾

Kaldı ki Şaron'un seçimleri kazanması tesadüfi bir gelişme değildi. Çünkü "Şaron'un, Müslümanların Mekke ve Medine'den sonra üçüncü önemli merkezi olan Mescid-i Aksa'ya bir perşembe günü bin kişilik polis gücüyle bir işgal kuvveti gibi girmesi, İsrail'in sonuçlarını hesap ettiği bir girişimdi. Birinci sonucu, İsrail içinde Ehud Barak'ı zor durumda bırakmak ve Şaron'un önünü açmaktı. Nitekim oldu. İkincisi İsrail, Ortadoğu barış sürecini durdurmak istiyordu. Çünkü süreç devam etseydi 'Kudüs'ün statüsü' konuşulacaktı.

Böylece Şaron'un iktidara gelmesiyle, İsrail barış sürecinde kazandıklarının tümünü muhafaza ederek, yeni bir şey vermeden bu süreci durdurmuş oldu. İsrail'in güvenliğinin barıştan daha önemli olduğunu vurgulayan Şaron, 'Barış sürecini uzun döneme yayalım' diyordu.⁽¹³⁾

Bu açıdan "Arafat'ın, Şaron'un seçilmesi halinde 'çatışmaların tırmanacağını, barış umudu kalmayacağını' belirtmesi şaşırtıcı değildi. Lübnan Başbakanı Refik Hariri'nin 'Şaron'un tavrı, savaşa çağrıdan başka bir şey değildir' demesi de... ABD'deki bir numaralı destekçisi Daniel Pipes dahi, Şaron'un barışa hizmet edeceğine dair iddiasını, yüreklerine dehşet saçarak Filistinlileri ve Arapları savaştan caydıracağı fikrine dayandırıyor.⁽¹⁴⁾

Şaron'a bu 'dehşetli' ünü kazandıran, işlediği ileri sürülen savaş suçları, İsraili siyaset bilimci James Ron'un sıraladığı başlıca vakalarıysa şunlardı:

*İsraili tarihçilere göre Şaron komutasındaki İsrail birlikleri 1953 yılında Filistinli gerillaların saldırısına misilleme olarak Batı Yakası'ndaki Kibya köyünü bastı ve 60'tan fazla sivil katletti. Amerikan Time dergisi Şaron'un askerlerinin 'bulabildikleri bütün erkek, kadın ve çocukları öldürdükünü' yazdı. Şaron otobiyografisinde olayı kabullendi, fakat bir hata yapıldığını söyledi.

* 1982 yazında Savunma Bakanı Şaron komutasındaki İsrail ordusu Lübnan'ı işgal etti. İsraili gazetecilere göre Şaron, 85 bin kişinin yaşadığı Güney Beyrut'taki Filistin mülteciler kampının 'yerle bir edilmesi' emrini verdi; binlerce kişinin ölümünden, siviller arasında saklanan Filistin gerillalarını sorumlu tuttu.

* Eylül 1982'de Şaron, İsrail'in desteklediği Lübnanlı Falanj milislerine Filistin mülteciler kamplarındaki direnişi kırma emri verdi. Milisler

bin dolayında sivil katletti. New York Times'dan Thomas Friedman, elleri ve ayakları bağlı gençlerin gözleri önünde kurşuna dizildiğini yazdı. İsraili resmi bir araştırma komisyonu, katliamdan Şaron'u 'dolaylı olarak sorumlu' buldu. Şaron'la birlikte, Ortadoğu'da çok tehlikeli bir dönem açıldığını söylemek herhalde kehanet olmazdı.⁽¹⁵⁾

Ve öyle de oldu!

Öncelikle "İsrail'in yeni başbakanı Şaron, Filistin'in görüşmelere Tab'a'da kaldığı yerden devam edilmesi çağrısını reddetti."⁽¹⁶⁾

Ve de "Şaron ile Barak Filistin'le nihai anlaşma yapılmaması üzerinde anlaştı."⁽¹⁷⁾

Bunların bir adım sonrası da şunlar oldu: "Filistin sorununa çözüm yok..."⁽¹⁸⁾

"Filistin'de barış sil baştan..."⁽¹⁹⁾

"İsrail'den Gözlem Gücü'ne hayır..."⁽²⁰⁾

"Ortadoğu'da şiddet rüzgârı..."⁽²¹⁾

"İsrail terörü tırmanıyor..."⁽²²⁾

"İsrail Filistinlilere karşı sınır gazı kullanıyor..."⁽²³⁾

"İsrail'den topyekûn saldırı kararı..."⁽²⁴⁾

"İsrail daha da sertleşecek..."⁽²⁵⁾

"İsrail'de yeni dönem..."⁽²⁶⁾

"ABD Dışişleri Bakanı'ndan İsrail'e tam destek..."⁽²⁷⁾

"Filistin'e 'Berlin Duvarı'..."⁽²⁸⁾

"Gazze ve Batı Şeria'da Utanç Duvarı-2..."⁽²⁹⁾

"İsrail'den Filistinli çocukların okuluna el bombası..."⁽³⁰⁾

"Şiddet, bebek tanımadı..."⁽³¹⁾ "El Halil kentli İsrail topçusunu bombardımanıyla yarıyor..."⁽³²⁾

"İsrail'den yıldırım harekâtı..."⁽³³⁾ "Çocuklar katledilirken Filistin'deki kâbusa dur diyen yok..."⁽³⁴⁾

"Filistin'de kanın durması için daha kaç çocuğun ölmesi gerekiyor?"⁽³⁵⁾ "İsrail işgaline öfke dolup taşı..."⁽³⁶⁾

"Kutsal toprakları alev sardı..."⁽³⁷⁾

"ABD Başkanı Bush, Filistin'deki şiddetten Arafat'ı sorumlu tuttu..."⁽³⁸⁾ "İsrail'den misilleme döngüsü..."⁽³⁹⁾ "İsrail ateşi körüklüyor..."⁽⁴⁰⁾ "İsrail aralıksız vuracak..."⁽⁴¹⁾ "İsrail uyarmadan vuracak..."⁽⁴²⁾ "Şaron dediğini yaptı ve Filistin topraklarını uyarmadan vurdu! Ortadoğu kan ve ölüm girdabında..."⁽⁴³⁾ "İsrail tankları Filistin'de..."⁽⁴⁴⁾ "İsrail şiddet batağında..."⁽⁴⁵⁾

"Filistin Özerk Yönetimi, yeni Yahudi yerleşim birimlerine sert çıktı..."⁽⁴⁶⁾ "Filistin Özerk Yönetimi, taleplerini İsrail Dışişleri Bakanı'na iletti: Yahudi yerleşimlerine son..."⁽⁴⁷⁾ "Yahudi yerleşimine dur denmeli... Yerleşim durmadan şiddet bitmez..."⁽⁴⁸⁾ "Arap Birliği Genel Sekreteri Amr Musa, 'İsrail işgalci şiddet politikasına son vermelidir,' dedi..."⁽⁴⁹⁾

"Şaron 'Savaş devam' dedi..."⁽⁵⁰⁾ "İsrail Gazze'yi yeniden işgal etti..."⁽⁵¹⁾ "İsrail El Halil'i topa tuttu..."⁽⁵²⁾ "İsrail'den provokasyon operasyonu..."⁽⁵³⁾ "Şaron hükümetinin Turizm Bakanı Rehavam Zeevi, 'Arafat'ın evini vuralım' dedi..."⁽⁵⁴⁾

"Filistin halkı İsrail'e lanet okudu..."⁽⁵⁵⁾ "İsrail çocuk kanı akıtıyor..."⁽⁵⁶⁾ "İsrail yangını körüklüyor..."⁽⁵⁷⁾ "İsrail aralıksız vuruyor..."⁽⁵⁸⁾ "İsrail askerleri her gün öldürüyor..."⁽⁵⁹⁾ "İsrail'den rutin saldırı..."⁽⁶⁰⁾

"Şaron 'işgale devam' dedi..."⁽⁶¹⁾ "İsrail tankları 'özerk yönetim' dinlemiyor..."⁽⁶²⁾ "İsrail Filistinlilere sokak aldırmayacak..."⁽⁶³⁾ "ABD Dışişleri Bakanı Colin Powell İsrail'i cesaretlendirdi..."⁽⁶⁴⁾ "İsrail gemi azıya aldı..."⁽⁶⁵⁾ "İsrail tanklarından El Halil'e yıldırım baskın..."⁽⁶⁶⁾

"İsrail ürkütüyor. İsrail Ordusunun Batı Şeria'ya büyük miktarda asker yığması işgal işaretine yorumlandı..."⁽⁶⁷⁾ "Şaron, Filistin'i imha saldırısına hazırlanıyor..."⁽⁶⁸⁾ "Filistinliler, İsrail'in saldırılarına karşı taş ve molotof kokteylleriyle karşı koyacaklar..."⁽⁶⁹⁾

"ABD, Şaron'a 'hak verdi'..."⁽⁷⁰⁾ "Ortadoğu'da kanlı çıkmaz..."⁽⁷¹⁾ "İsrail tufan gibi esip gürüyor..."⁽⁷²⁾ "İsrail ateşle oynuyor..."⁽⁷³⁾ "İsrail savaşa hazırlanıyor..."⁽⁷⁴⁾ "İki kere iki: Filistin'de savaş..."⁽⁷⁵⁾

1.1-) İç Savaş Kareleri

"Gelişme hayattır ve hayat da öteden beri işığa doğru gider."⁽⁷⁶⁾

Siyonist saldırgan "İsrail'in kutsal topraklarda sadece adı kalan ateşkesi toptan sona erdirmeye taktikleri sürüyor"ken;⁽⁷⁷⁾ "İsrail'in Filistinlilere yönelik sistematik yıkım siyaseti uluslararası toplumu çileden çıkardı. Ancak İsrail 'Yıkımlara devam' diyor"du!⁽⁷⁸⁾ "Tulkarem kentinde İsrail bayrakları çekildi, ordu Filistinli avını sürdürüyor"du!⁽⁷⁹⁾

"30 Aralık 2002'de Ahmed Muhammed Banat (15), Muhammed al Madhun (15) ve Muhammed al Lubad (16) Gazze'de öldürüldü. İsrail yetkilileri, önce çocukların İsrail yerleşimine sızmak isterken İsraili devriyelere ateş açtığını, çatışmada vurulduklarını söyledi. Sonra devriyelerin ateş açtığı açıklandı. Aileleri, çocukların kuş avlamaya çıktığını ve silahsız olduğunu belirtti ve cesetlerini istedi. 3 Ocak'ta teslim edilen cesetlerde yapılan incelemede, çocukların, kaybolduktan üç gün sonra, yani 2 Ocak'ta öldürüldüğü ortaya çıktı. Üç cesette de işkence ve darp izleri vardı. Al Lubad'ın cesedinde kurşun yarası yoktu ancak, cesedin gözleri ve beyni de yoktu!"⁽⁸⁰⁾

"Filistin yönetimi halkı İsrail'in kamp işgallerine karşı direniş çağrısı yaptı. İsrail ordusu, 150 tankla Ramallah'ı işgal ederken Batı Şeria ve Gazze Şeridi'ndeki çatışmalarda 30'u aşkın Filistinli yaşamını yitirdi. El Amari kampında kadınlar ve çocuklar askerlere meydan okudu..."⁽⁸¹⁾

Bunlarla birlikte "İşkence olarak tanımlanan sorgulama taktiklerisi İsrail Parlamento'sunda ezici çoğunlukla kabul edilir"ken;⁽⁸²⁾ "İsrail her gün geçiş noktalarında aşağılayıcı uygulamalarla saatlerce beklettiği Filistinlilere artık topyekûn abluka uyguluyor. Ve İsrail'in abluka uygulamalarıyla zaten yoksul Filistin Yönetimi'nin ekonomik zararı 1.5 milyar doları geçiyorken; Filistin işgücüne ihtiyacı olan İsrail'in gayrisafi yurtiçi hasılası dalkıncılıktıfada başladığından beri yüzde 9.8 azalıyor"du!⁽⁸³⁾

"Filistin Lübnan'laşıyor"ken; "İsrail'de ilk kez bir Filistinli kadın intihar saldırısı gerçekleştirdi."⁽⁸⁴⁾ Tarihinde ilk kez bir kadın intihar komandosu tarafından gerçekleştirilen saldırıda, eylemciyle birlikte 2 kişi öldü, 40 kişi yaralandı. Hizbullah televizyonundan yapılan açıklamada, 'Şehitlik eylemi, Batı Şeria'nın Nablus kentindeki El Necceh Üniversitesi'nden bir kadın öğrenci tarafından gerçekleştirildi,' denildi..."⁽⁸⁵⁾ Kudüs'ün işlek caddelerinden birinde gerçekleştirilen ve onlarca kişinin yaralanmasına neden olan eylemin, 28 yaşındaki Vefaidris tarafından düzenlendiği açıklandı. İdris'in düzenlediği eylemi El Fetih'e yakın El Aksa Şehitleri Tugayı üstlendi. Filistinli yetkililer Batı Şeria'nın Nablus kentindeki El Necceh Üniversitesi'nden mezun olan İdris'in, Batı Şeria'daki El Amari mülteci kampında yaşadığını açıkladı..."⁽⁸⁶⁾

" Hamas silaha davrandı..."⁽⁸⁷⁾ "Korkma sırası İsraililerde"ydi."⁽⁸⁸⁾ "Tel Aviv'de can pazarı..."⁽⁸⁹⁾ "İsrail'de kanlı pazar..."⁽⁹⁰⁾ "Tel Aviv'de otobüslü intihar saldırısı..."⁽⁹¹⁾ "İsrail'e misilleme..."⁽⁹²⁾ "İsrail'in kıyı kenti Netanya'da intihar saldırısı..."⁽⁹³⁾ "İsrail'i vatandaşı vurdu... İkinci intifada'nın başlamasından beri sayısız saldırı gören İsraili Arap olmasıyla sarsıldılar... İsrail 'içerideki düşman'a karşı' alarmda..."⁽⁹⁴⁾

"Şaron'a Kudüs'te kanlı karşıla-
ma...İslâmi Cihad'ın düzenlediği
saldırıda 18 kişi öldü, 90 kişi yara-
landı..."⁽⁹⁵⁾ "Ortadoğu dipsiz ku-
yu" ydu artık..."⁽⁹⁶⁾

Ve de "İsrail'in intikam yemi-
ni"⁽⁹⁷⁾ "Doğu Kudüs'teki Arap oku-
luna düzenlenen saldırıda 7 öğrenci
ve 1 öğretmen yaralandı. İsrailli
Arap öğrencilerin gittiği okula dü-
zenlenen bombalı saldırıya daha ön-
ce adı duyulmamış aşırı sağcı 'Bebe-
ğinİntikamı' örgütü üstlendi..."⁽⁹⁸⁾

"İsrail yargısız infazlara devam
ediyor. Hamas da her yargısız infaza
bir intihar eylemiyle cevap veriyor-
du... Derken Hadera'da dini bir töre-
ne yapılan makineli tüfekle intihar
saldırısının bir Tanzim üyesi tarafın-
dan gerçekleştirilmiş olması 'rutini'
bozdu: Bu saldırı, Filistinİdaresi'nin
askeri güçlerinin de Hamas veİslâmi
Cihad örgütlerinin yöntemlerini be-
nimsemeye başladığını gösteriyordu.
Biriİsrail askeri yetkilisine göre 'bu,
yeni ve korkutucu bir gelişmey-
di.'⁽⁹⁹⁾ İsrail Genelkurmay Başkan
Yardımcısı Ya'alon'a göre şimdi, 'İs-
rail, Oslo anlaşmasıyla terk ettiği
toprakları yeniden işgal etmeyi düşü-
nebilirdi.'⁽¹⁰⁰⁾ Arafat ise hâlâİsrail
birliklerinin kuşatması altında, fiilen
göz hapsindeydi; büyük olasılıkla,
bir gün ateşkesi sağlayarak Oslo bar-
ış sürecine geri dönmek için planlarını
yapıyordu. Ancak Graham Usher'ın
bildirdiği gibi Filistin halkının büyük
çoğunluğu, işgal sona ermeden yapı-
lacak bir 'ateşkes'e karşıydı.⁽¹⁰¹⁾ Fi-
listin halkı arasında yapılan kamu-
oyu yoklamaları, ilginç bir gelişmeye
daha işaret ediyordu. Hamas,İslâmi
Cihad ve Arafat'ın toplam toplumsal
desteği yüzde 44 düzeyine gerilemiş,

Öyleyse, Edward Said'e göre, ik-
tidarsız Arafat'la, dinci fanatiklerin
destekçilerinin dışında, yüzde 56'lık
bir toplumsal kesim var. Said işte bu
yüzde 56'nın içinde, Dr. Haydar Ab-
dul Şafi, Dr. Mustafa Barguti (Tan-
zim liderlerinden Marwan Barguti'yle

karıştırmayın), Yasama Konse-
yi'nden Raviya El-Şava ve Kemal
Şirafi, yazar Hasan Kadir ve Mahmut
Derviş gibi aralarında Edward Sa-
id'in de olduğu birçok aydın ve siya-
setçiye kapsayan laik, demokratik,
halkçı ve ulusalcı bir hareketin doğ-
makta olduğuna inanıyor.⁽¹⁰²⁾ Avru-
pa'daki aydınlar ve parlamenterlerle
de dayanışma içinde olan bu hareket,
İsrail'deki barış hareketiyle de ittifak
kurmak, işgale son vermek istiyor.
Bu hareket Oslo barış sürecine dön-
meyi amaçlamıyor; buna karşılık, Fi-
listin yönetimini demokratikleştir-
mek, yasaların egemenliğini, yargı-
nın bağımsızlığını, kamu fonlarının
yağmalanmasını engellemek, kamu
kurumlarını dolayısıyla vatandaşlığı
güçlendirmek, böylece işgale karşı
direnişe demokratik, temsili, dolay-
ısıyla çok daha güçlü bir zemin yarat-
mak istiyor. Said'e göre çıkmazdan
kurtulmak için bu hareketin güçlen-
mesinden başka yol yoktu..."⁽¹⁰³⁾

Çünkü "İsrail, İşgal Altındaki
Topraklar ve Filistinİdaresi altındaki
bölgede, 29 Eylül 2000'de başlayan
ve El-Aksa İntifada'sı olarak da bili-
nen ikinciİntifada sırasında çıkan ça-
tışmalarda 130'dan fazla Filistinliİs-
rail güvenlik güçleri tarafından hukuk
dışı bir şekilde öldürüldü. Yaralanma
sonucu hastaneye kaldırılan en az 18
Filistinlinin tıbbi bakım reddedildiği
için öldüğü bildiriliyor. Aynı zaman
dilimi içinde 31'i sivil olmak 47'den
fazlaİsraili, Filistinli silahlı politik
gruplar ve bireyler tarafından yapılan
saldırılarda hayatını kaybetti. Eylül
2000'den bu yana öldürülenlerin
200'den fazlası, hiçbir tehlikeli du-
rum arz etmedikleri halde çocuklar.
Binlerce yaralananın pek çoğu yaşam
boyu sakat kalmaya mahkûm.

İsrail yönetimi, İntifada'ya veİs-
railli sivililerin öldürülmesine, kont-
rol noktaları ve sınırlarda Filistinli-
leri öldürerek cevap verdi.İsrail yer-
leşim bölgelerine yapılan saldırıların
karşılığı ise Filistin kasabalarının ve

köylerinin bombalanıp, binlerce evin
oturulamaz hale getirilmesi oldu. Fi-
listin kasaba ve köylerinin dış dünya
ile bağlantısı askeri kontrol noktaları,
fiziki yer bariyerleri, beton bloklar
ya da metal duvarlarla kesildi. Filis-
tin yerleşim bölgelerinin dörtte birin-
de sokağa çıkma yasağı uygulanıyor.
Bu bölgelerde oturanlar günler, haf-
talar hatta aylardır evlerinden ça-
kılmıyorlar. Çocuklar okullarına, ça-
şanlar işlerine gidemez halde. Gü-
venlik adı altında Filistinlilerin evle-
ri yıkılıp işgal altındaki topraklarda
seyahat etmeleri yasaklanıyor. Böl-
gede yaşayan üç milyondan fazla Fi-
listinli toplu bir şekilde cezalandırıl-
ırken, intikam arayışı içindeki Filis-
tinli muhaliflerin intihar saldırıları
nefreti derinleştiriyor.

Filistinlilerinİsraili göçmenler
tarafından öldürülmesi ve saldırılara
maruz kalması tamamıyla cezasız
kalıyor. Filistinliler de işgal altın-
daki topraklarda seyahat edenİsrail
plakalı arabalara saldırıp, alışveriş
merkezlerinde ve restoranlarda bom-
balar patlatıyor.İsraililer, kalabalık
caddelerde, kafelerde ve işgal altın-
daki topraklarda yer alan yollarda
bulunmaktan çekinirken, Filistinliler
evlerinde ya da dışarıda, özellikle de
kontrol noktalarında hiçbir sebep
yokken sinirli, kayıtsız ve ihmalci
askerler tarafından öldürülme korku-
su içinde. Şiddet günlük yaşamın bir
parçası ve korku ile iç içeydi..."⁽¹⁰⁴⁾

II-) "Nereden Nereye"nin Nedeni?

"Yalnız kendini düşünen adam,
yumurtasını pişirmek için
komşusunun evini yakar."⁽¹⁰⁵⁾

Bunların böyle olmasının ya da
tablonun böylesine biçimlenmesinin
tek nedeni Filistin'i işgali altında tu-
tan sömürgeci-korsan Siyonizmin ve
Ortadoğu'daki marifetleriydi...

"ABD Başkanı Bush, Filistin'deki şiddetten Arafat'ı sorumlu tuttu..."⁽³⁸⁾ "İsrail'den misilleme döngüsü..."⁽³⁹⁾ "İsrail ateşi körüklüyor..."⁽⁴⁰⁾ "İsrail aralıksız vuracak..."⁽⁴¹⁾ "İsrail uyardıktan vuracak..."⁽⁴²⁾ "Şaron dediğini yaptı ve Filistin topraklarını uyardıktan vurdu! Ortadoğu kan ve ölüm girdabında..."⁽⁴³⁾ "İsrail tankları Filistin'de..."⁽⁴⁴⁾ "İsrail şiddet batağında..."⁽⁴⁵⁾

"Filistin Özerk Yönetimi, yeni Yahudi yerleşim birimlerine sert çıktı..."⁽⁴⁶⁾ "Filistin Özerk Yönetimi, taleplerini İsrail Dışişleri Bakanı'na ilettiler..."⁽⁴⁷⁾ "Yahudi yerleşimlerine son..."⁽⁴⁸⁾ "Yahudi yerleşimine dur denmeli..."⁽⁴⁹⁾ "Yerleşim durmadan şiddet bitmez..."⁽⁵⁰⁾ "Arap Birliği Genel Sekreteri Amr Musa, 'İsrail işgalci şiddet politikasına son vermelidir,' dedi..."⁽⁵¹⁾

"Şaron 'Savaşa devam' dedi..."⁽⁵²⁾ "İsrail Gazze'yi yeniden işgal etti..."⁽⁵³⁾ "İsrail El Halil'i topa tuttu..."⁽⁵⁴⁾ "İsrail'den provokasyon operasyonu..."⁽⁵⁵⁾ "Şaron hükümetinin Turizm Bakanı Rehavam Zeevi, 'Arafat'ın evini vuralım' dedi..."⁽⁵⁶⁾

"Filistin halkı İsrail'e lanet okudu..."⁽⁵⁷⁾ "İsrail çocuk kanı akıtıyor..."⁽⁵⁸⁾ "İsrail yangını körüklüyor..."⁽⁵⁹⁾ "İsrail aralıksız vuruyor..."⁽⁶⁰⁾ "İsrail askerleri her gün öldürüyor..."⁽⁶¹⁾ "İsrail'den rutin saldırı..."⁽⁶²⁾

"Şaron 'işgale devam' dedi..."⁽⁶³⁾ "İsrail tankları 'özerk yönetim' dinlemiyor..."⁽⁶⁴⁾ "İsrail Filistinlilere soluk aldırmayacak..."⁽⁶⁵⁾ "ABD Dışişleri Bakanı Colin Powell İsrail'i cesaretlendirdi..."⁽⁶⁶⁾ "İsrail gemi azıya aldı..."⁽⁶⁷⁾ "İsrail tanklarından El Halil'e yıldırım baskın..."⁽⁶⁸⁾

"İsrail ürkütüyor. İsrail Ordusunun Batı Şeria'ya büyük miktarda asker yığması işgal işaretine yorumlandı..."⁽⁶⁹⁾ "Şaron, Filistin'i imha saldırısına hazırlanıyor..."⁽⁷⁰⁾ "Filistinliler, İsrail'in saldırılarına karşı taş ve molotof kokteylleriyle karşı koyacaklar..."⁽⁷¹⁾

"ABD, Şaron'a 'hak verdi'..."⁽⁷²⁾ "Ortadoğu'da kanlı çıkmaz..."⁽⁷³⁾ "İsrail tufan gibi esip gürliyor..."⁽⁷⁴⁾ "İsrail ateşle oynuyor..."⁽⁷⁵⁾ "İsrail savaşa hazırlanıyor..."⁽⁷⁶⁾ "İki kere iki: Filistin'de savaş..."⁽⁷⁷⁾

1.1-) İç Savaş Kareleri

"Gelişme hayattır ve hayat da öteden beri ışığa doğru gider..."⁽⁷⁸⁾

Siyonist saldırgan "İsrail'in kutsal topraklarda sadece adı kalan ateşkesi toptan sona erdirmeye taktikleri sürüyor"ken,⁽⁷⁹⁾ "İsrail'in Filistinlilere yönelik sistematik yıkım siyaseti uluslararası toplumu çileden çıkardı. Ancak İsrail 'Yıkımlara devam' diyor"du!⁽⁸⁰⁾ "Tulkarem kentinde İsrail bayrakları çekildi, ordu Filistinli avını sürdürüyor"du!⁽⁸¹⁾

"30 Aralık 2002'de Ahmed Muhammed Banat (15), Muhammed al Madhun (15) ve Muhammed al Lubad (16) Gazze'de öldürüldü. İsrail yetkilileri, önce çocukların İsrail yerleşimine sızmak isterken İsraili devriyelere ateş açtığını, çatışmada vurulduklarını söyledi. Sonra devriyelerin ateş açtığı açıklandı. Aileleri, çocukların kuş avlanmaya çıktığını ve silahsız olduğunu belirtti ve cesetlerini istedi. 3 Ocak'ta teslim edilen cesetlerde yapılan incelemede, çocukların, kaybolduktan üç gün sonra, yani 2 Ocak'ta öldürüldüğü ortaya çıktı. Üç cesette de işkence ve darp izleri vardı. Al Lubad'ın cesedinde kurşun yarası yoktu ancak, cesedin gözleri ve beyni de yoktu!"⁽⁸²⁾

"Filistin yönetimi halkı İsrail'in kamp işgallerine karşı direniş çağrısı yaptı... İsrail ordusu, 150 tankla Ramallah'ı işgal ederken Batı Şeria ve Gazze Şeridi'ndeki çatışmalarda 30'u aşkın Filistinli yaşamını yitirdi. El Amari kampında kadınlar ve çocuklar askerlere meydan okudu..."⁽⁸³⁾

Bunlarla birlikte "İşkence olarak tanımlanan sorgulama taktikleri İsrail Parlamento'sunda ezici çoğunlukla kabul edilir"ken;⁽⁸⁴⁾ "İsrail her gün geçiş noktalarında aşağılayıcı uygulamalarla saatlerce beklettiği Filistinlilere artık topyekûn abluka uyguluyor. Ve İsrail'in abluka uygulamalarıyla zaten yoksul Filistin Yönetimi'nin ekonomik zararı 1.5 milyar doları geçiyorken; Filistin işgücüne ihtiyacı olan İsrail'in gayrisafi yurtiçi hasılası dalkincilintifada başladığından beri yüzde 9.8 azalıyor"du!⁽⁸⁵⁾

"Filistin Lübnan'laşıyor"ken; "İsrail'de ilk kez bir Filistinli kadın intihar saldırısı gerçekleştirdi." ⁽⁸⁶⁾ Tarihinde ilk kez bir kadın intihar komandosu tarafından gerçekleştirilen saldırıda, eylemciyle birlikte 2 kişi öldü, 40 kişi yaralandı. Hizbullah televizyonundan yapılan açıklamada, 'Şehitlik eylemi, Batı Şeria'nın Nablus kentindeki El Necceh Üniversitesi'nden bir kadın öğrenci tarafından gerçekleştirildi,' denildi...⁽⁸⁷⁾ Kudüs'ün işlek caddelerinden birinde gerçekleştirilen ve onlarca kişinin yaralanmasına neden olan eylemin, 28 yaşındaki Vefaldris tarafından düzenlendiği açıklandı. İdris'in düzenlediği eylemi El Fetih'e yakın El Aksa Şehitleri Tugayı üstlendi. Filistinli yetkililer Batı Şeria'nın Nablus kentindeki El Necceh Üniversitesi'nden mezun olan İdris'in, Batı Şeria'daki El Amari mülteci kampında yaşadığını açıkladı...⁽⁸⁸⁾

" Hamas silaha davrandı..."⁽⁸⁹⁾ "Korkma sırası İsraililerde"ydi.⁽⁹⁰⁾ "Tel Aviv'de can pazarı..."⁽⁹¹⁾ "İsrail'de kanlı pazar..."⁽⁹²⁾ "Tel Aviv'de otobüslü intihar saldırısı..."⁽⁹³⁾ "İsrail'e misilleme..."⁽⁹⁴⁾ "İsrail'in kıyı kenti Netanya'da intihar saldırısı..."⁽⁹⁵⁾ "İsrail'i vatandaşı vurdu... İkinci İntifada'nın başlamasından beri sayısız saldırı gören İsrailiiler, bu seferki eyleminin İsraili Arap olmasıyla sarsıldılar. İsrail 'içerideki düşman'a karşı alarmda..."⁽⁹⁶⁾

"Şaron'a Kudüs'te kanlı karşıla-
ma...İslâmi Cihad'ın düzenlediği
saldırıda 18 kişi öldü, 90 kişi yara-
landı..."⁽⁹⁵⁾ "Ortadoğu dipsiz ku-
yu"ydı artık..."⁽⁹⁶⁾

Ve de "İsrail'in intikam yemi-
ni"⁽⁹⁷⁾ "Doğu Kudüs'teki Arap oku-
luna düzenlenen saldırıda 7 öğrenci
ve 1 öğretmen yaralandı. İsraili
Arap öğrencilerin gittiği okula dü-
zenlenen bombalı saldırıyı daha ön-
ce adı duyulmamış aşırı sağcı 'Bebe-
ğinİntikamı' örgütü üstlendi..."⁽⁹⁸⁾

"İsrail yargısız infazlara devam
ediyor, Hamas da her yargısız infaza
bir intihar eylemiyle cevap veriyor-
du... Derken Hadera'da dini bir töre-
ne yapılan makineli tüfekle intihar
saldırısının bir Tanzim üyesi tarafın-
dan gerçekleştirilmiş olması 'rutini'
bozdu: Bu saldırı, Filistinlilerin'nin
askeri güçlerinin de Hamas veİslâmi
Cihad örgütünün yöntemlerini be-
nimsemeye başladığını gösteriyordu.
Birİsrail askeri yetkilisine göre 'bu,
yeni ve korkutucu bir gelişmey-
di.'⁽⁹⁹⁾ İsrail Genelkurmay Başkan
Yardımcısı Ya'alón'a göre şimdi, 'İs-
rail, Oslo anlaşmasıyla terk ettiği
toprakları yeniden işgal etmeyi düşü-
nebiliyor.'⁽¹⁰⁰⁾ Arafat ise hâlâİsrail
birliklerinin kuşatması altında, filen
göz hapsindeydi; büyük olasılıkla,
bir gün ateşkesi sağlayarak Oslo ba-
rış sürecine geri dönmek için planlarını
yapıyordu. Ancak Graham Usher'ın
bildirdiği gibi Filistin halkının büyük
çoğunluğu, işgal sona ermeden yapı-
lacak bir 'ateşkes'e karşıydı.'⁽¹⁰¹⁾ Fi-
listin halkı arasında yapılan kamu-
oyu yoklamaları, ilginç bir gelişmeye
daha işaret ediyordu. Hamas,İslâmi
Cihad ve Arafat'ın toplam toplumsal
desteği yüzde 44 düzeyine gerilemiş.

Öyleyse, Edward Said'e göre, ik-
tidarsız Arafat'la, dinci fanatiklerin
destekçilerinin dışında, yüzde 56'lık
bir toplumsal kesim var. Said işte bu
yüzde 56'nın içinde, Dr. Haydar Ab-
dul Şafi, Dr. Mustafa Barguti (Tan-
zim liderlerinden Marwan Barguti'yle

karıştırmayın), Yasama Konse-
yi'nden Raviya El-Şava ve Kemal
Şirafi, yazar Hasan Kadir ve Mahmut
Derviş gibi aralarında Edward Sa-
id'in de olduğu birçok aydın ve siya-
setçiyi kapsayan laik, demokratik,
halkçı ve ulusalcı bir hareketin doğ-
makta olduğuna inanıyor.⁽¹⁰²⁾ Avru-
pa'daki aydınlar ve parlamenterlerle
de dayanışma içinde olan bu hareket,
İsrail'deki barış hareketiyle de ittifak
kurmak, işgale son vermek istiyor.
Bu hareket Oslo barış sürecine dön-
meyi amaçlamıyor; buna karşılık, Fi-
listin yönetimini demokratikleştir-
mek, yasaların egemenliğini, yargı-
nın bağımsızlığını, kamu fonlarının
yağmalanmasını engellemek, kamu
kurumlarını dolayısıyla vatandaşlığı
güçlendirmek, böylece işgale karşı
direnişe demokratik, temsili, dolay-
ısıyla çok daha güçlü bir zemin yarat-
mak istiyor. Said'e göre çıkmazdan
kurtulmak için bu hareketin güçlen-
mesinden başka yol yoktu..."⁽¹⁰³⁾

Çünkü "İsrail, İşgal Altındaki
Topraklar ve Filistinlilerin altındaki
bölgede, 29 Eylül 2000'de başlayan
ve El-Aksa İntifada'sı olarak da bili-
nen ikincilİntifada sırasında çıkan ça-
tışmalarda 130'dan fazla Filistinliİs-
rail güvenlik güçleri tarafından hukuk
dışı bir şekilde öldürüldü. Yaralanma
sonucu hastaneye kaldırılan en az 18
Filistinlinin tıbbi bakım reddedildiği
için öldüğü bildiriliyor. Aynı zaman
dilimi içinde 31'i sivil olmak 47'den
fazlaİsraili, Filistinli silahlı politik
gruplar ve bireyler tarafından yapılan
saldırılarda hayatını kaybetti. Eylül
2000'den bu yana öldürülenlerin
200'den fazlası, hiçbir tehlikeli du-
rum arz etmedikleri halde çocuklar.
Binlerce yaralananın pek çoğu yaşam
boyu sakat kalmaya mahkûm.

İsrail yönetimi, İntifada'ya veİs-
railli sivillerin öldürülmesine, kont-
rol noktaları ve sınırlarda Filistinli-
leri öldürerek cevap verdi.İsrail yer-
leşim bölgelerine yapılan saldırıların
karşılığı ise Filistin kasabalarının ve

köylerinin bombalanıp, binlerce evin
oturulamaz hale getirilmesi oldu. Fi-
listin kasaba ve köylerinin dış dünya
ile bağlantısı askeri kontrol noktaları,
fiziki yer bariyerleri, beton bloklar
ya da metal duvarlarla kesildi. Filis-
tin yerleşim bölgelerinin dörtte birin-
de sokağa çıkma yasağı uygulanıyor.
Bu bölgelerde oturanlar günler, haf-
talar hatta aylardır evlerinden çıka-
mıyorlar. Çocuklar okullarına, çalı-
şanlar işlerine gidemez halde. Gü-
venlik adı altında Filistinlilerin evle-
ri yıkılıp işgal altındaki topraklarda
seyahat etmeleri yasaklanıyor. Böl-
gede yaşayan üç milyondan fazla Fi-
listinli toplu bir şekilde cezalandırı-
lırken, intikam arayışı içindeki Filis-
tinli muhaliflerin intihar saldırıları
nefreti derinleştiriyor.

Filistinlilerinİsraili göçmenler
tarafından öldürülmesi ve saldırılara
maruz kalması tamamıyla cezasız
kalıyor. Filistinliler de işgal altın-
daki topraklarda seyahat edenİsrail
plakalı arabalara saldırıp, alışveriş
merkezlerinde ve restoranlarda bom-
balar patlatıyor.İsraililer, kalabalık
caddelerde, kafelerde ve işgal altın-
daki topraklarda yer alan yollarda
bulunmaktan çekinirken, Filistinliler
evlerinde ya da dışarıda, özellikle de
kontrol noktalarında hiçbir sebep
yokken sinirli, kayıtsız ve ihmalcı
askerler tarafından öldürülme korku-
su içinde. Şiddet günlük yaşamın bir
parçası ve korku ile iç içeydi..."⁽¹⁰⁴⁾

II-) "Nereden Nereye'nin Nedeni?"

"Yalnız kendini düşünen adam,
yumurtasını pişirmek için
komşusunun evini yakar."⁽¹⁰⁵⁾

Bunların böyle olmasının ya da
tablonun böylesine biçimlenmesinin
tek nedeni Filistin'i işgali altında tu-
tan sömürgeci-korsan Siyonizmin ve
Ortadoğu'daki marifetleriydi...

Konuya bağıntılı olarak "Siyonizm'in ortaya çıkışı ve bir devlet olarak kurumsallaşması incelendiğinde görülmektedir ki bugünkü Filistin'deki kin ve şiddetin sosyal, politik ve kültürel yansımalarının köklerini, Yahudilerin 'trajik' tarihi ve kutsal kaynaklarının Siyonizm tarafından yeniden kodlanmasından almaktadır. Yahudiler bu tarihsel trajedileri boyunca biriktirdikleri hıncı ve öfkelerini bugün Filistin'de masum bir halkın üzerine yöneltmişlerdir.

II.1-) Büyük Parantez: Siyonizmin Seçeresi

"Herkesin bildiğini kimse söylememeli."⁽¹⁰⁶⁾

Siyonizm, bir fikir olarak XIX. yüzyılın sonlarında ortaya çıkmış değildir. Tevrat'ta 'Dünya Krallığı'nın merkezi haline gelecek bir Yahudi Devleti'nin kurulacağından bahsedilir. Dolayısıyla Siyonizm'in tarihi Kutsal Kitabın indirilişi kadar eskidir. Siyonizm'in en önemli hedefi olan bu devletin sınırları Tevrat'ta şöyle tarif ediliyor.

'Ayak tabanınızın bastığı her yer sizin olacak. Sınırlarınız çölden Lübnan'dan ırnaktan, Fırat Nehri'nden Garp Denizi'ne kadar olacaktır. Ötünüzde kimse duramayacak, Allah'ınız Rab size söylediği gibi dehşetinizi ve korkunuzu ayak basacağınız bütün diyar üzerine koyacaktır.'⁽¹⁰⁷⁾

Siyonizm kelimesine temel teşkil eden 'Sion' sözcüğü, Hz. Süleyman'ın Kutsal Mabet'i⁽¹⁰⁸⁾ inşa etmiş bulunduğu Kudüs'teki bugün Harem-i Şerif olarak bilinen dağın ismidir. Siyonizm etkilediği kaynaklar bakımından Milli Siyonizm ve Dini Siyonizm olmak üzere ikiye ayrılır. Milli Siyonizm; İsrailoğulları tarihini ve ırkçılığını içine alır. Bu

çerçeve içerisinde, örf, adet ve geleneklerin yaşatılması, 'EretzlIsrael' denilen İsrail vatanının Filistin olarak kabul edilmesi ve sahip çıkılması gaye edinilir. Dini Siyonizm ise; milli duygularla bir bütünlük arz edecek şekilde ilham kaynağı olarak Yahudiliğin kutsal kitabı 'Tanah'a dayanmaktadır. Tanah'a göre, Filistin bölgesi Yehova tarafından İsrailoğullarına verilmiştir. Bu nedenle 'Arz-ı Mevud', yani 'vaat edilmiş topraklar' olduğuna inanılır.⁽¹⁰⁹⁾

Ancak bugün bizzat İsrail hükümetinin istatistiklerine göre İsrailiilerin yüzde 15'i inanç sahibidir. Fakat bu durum onların yüzde 90'ının bu toprakların kendilerine inanmadıkları Tanrı tarafından verildiğini ileri sürmelerine mani olmamaktadır. Dolayısıyla günümüzün Siyonizm hareketi dini olmaktan çok ırkçı kaynaklardan beslenmektedir.⁽¹¹⁰⁾

II.1.-) Siyonizm'in Ortaya Çıkışı

"Die Interpretation schwankt, die Tatsachen bleiben."⁽¹¹¹⁾

Siyasi Siyonizm'in kurucusu Theodor Herzl, doktrinini 1892'den itibaren Viyana'da oluşturmaya başlar. Dreyfus Davasından etkilendiğini söyleyen Herzl bu hadisenin Avrupa'yı meşgul ettiği bir sırada Neue Freie Presse adındaki bir gazetesinin Paris muhabiri olur. Dreyfus meselesindeki anti-semitizme ait unsurları onu, tek çözümün bir Yahudi devleti kurulması olduğuna inanmaya sevkeder.

Theodor Herzl'in örgütlenmiş politik Siyonizm'i dinden yola çıkmıyordu. Onu ilgilendiren mutlaka kutsal topraklar da değildir. Milli hedefleri için Uganda veya Trablusgarb'ı, Kıbrıs veya Arjantin'i, Mozambik veya Kongo'yu kabule hazırda ve hatıralarında Yahudi meselesinin kendisi

için ne dini ne de sosyal bir sorun olduğunu sadece 'milli' bir önem arz ettiğini belirtir. Birkaç İngiliz şirketinin maddi yardımlarıyla, 1896'da yayınladığı 'Yahudi Devleti' adlı kitabında ilk defa Milli Yahudi Devleti fikrini belirtir.

1897 yılında yapılan Basel Kongresinde Siyonizm'in asli politikalarının temeli atıldı ve resmi bir programın formül şeklinde ifade edilişiyle sora erdi:

'Siyonizm'in hedefi, Yahudiler için Filistin'de kamu hukukuyla güvence altına alınmış bir vatan yaratmaktır.'⁽¹¹²⁾ Bu hedef için izlenmesi gereken bir metot da çizildi ve çeşitli komiteler oluşturularak idari yapılanma ile kurumsallaşma sağlanmış oldu. Ancak bu fikirlerin resmîyet kazanması planlı Siyonist politikanın bir sonucu olan 1917 Balfour Deklarasyonunun kabulüdür. Böylece dönemin büyük gücü olan İngiltere'nin desteği alınmış oldu.

II.1.2-) Siyonist Devlet İçin Yer Seçimi

"İnanç, görmediğimize inanmaktır."

Bunun armağanı da inandığınızı görmektir."⁽¹¹³⁾

Filistin, Güney Amerika ve Doğu Afrika'daki bazı yerler düşünülüp vazgeçildikten sonra seçildi. Filistin'in Yahudilerin Tanrı ile yaptıkları bir anlaşma mekânından başka geri bir imparatorluğun geri bir vilayeti olması gibi bir 'avantajı' vardı. Ayrıca Siyonist 'gerekçe bulucular' boş bir arazi parçası olduğunu ve emsalsiz bir tarihi ayrıcalığa sahipliğini öne sürerek bir Yahudi vatani yapabilecekleri yer olduğunu iddialarını kuvvetlendirdiler. Metropolitan dünyanın kimsenin işine yaramayan 'üst-üst topraklarını' Avnına toplumunun

faydalı, yeni biçimlere dönüştürülmesinin uygulaması olan sömürgecilik, tam da Siyonistlerin Filistin'de bir devlet kurmak için ortaya koyduğu gerekçelerle örtüşür.

Weizmann, İngilizlerin Filistin'i sadece Yahudilerin yeniden inşa edebileceklerinin, ona modern uluslar ailesinde bir yer verebileceklerinin idrakı içinde olduklarını söyler. Filistin'in seçiminde Herzl'in bizzat kendisinin ifadesiyle 'dayanılmaz bir kudretin bir araya gelme çığlığı' oluşturduğu, efsanelerin kudretinin önemli bir yer tuttuğunu belirtir. Bu efsaneler, Filistin'in bir çöl ve Yahudi ırkının seçilmiş ırk olduğu efsaneleridir:

II.1.3-) Çöl Efsanesi

"Her tercih bir vazgeçistir!"

Filistin'in coğrafi olarak çöl olduğu ve yerli bir nüfusun ise yaşamadığı Siyonizm'in temel dayanaklarından biridir. Golda Meir 15 Haziran 1969 tarihinde Sunday Times gazetesine şunları söylemiştir: 'Filistinliler yoktur. Yani Filistin'de kendilerini Filistinli sayan ve bizim gelerek onları kapı dışarı atıp ülkelerini ellerinden alacağımız bir Filistin halkı yoktur...' (114)

Ancak gerçek hiç de öyle değildir. 1922'de İngilizlerin yaptığı nüfus sayımına göre Filistinliler 590.890, (yüzde 78) Hristiyanlar, 73.024 (yüzde 11) ve Yahudiler ise ancak 83.794 (yüzde 11) olarak çıkmıştır. (115) Gerçekte Siyonistlerden önce buraların 'bedevileri' yılda 30.000 ton buğday üretiyorlardı. Hatta 10. yüzyılda yazılan bir seyahatnamede Filistin'den şöyle bahsedilmektedir: 'Filistin, yağmur ve çığır suların, ağaç ve ekilmiş toprakların yapay sulamaya ihtiyacı yoktur ve sadece Nablus'ta bu amaçla kullanılan küçük bir akarsuya rastlanılır. Filistin, Suriye vilayetlerinde en

verimli olanıdır. Başkenti ve en büyük şehri Ramallah olmakla birlikte, Kudüs'te neredeyse bir o kadar büyüktür.' (116) Filistin'de bir tarihi, kültürel ve coğrafi boşluğun olduğu efsanesi İsrail Devleti'nin el koyma ve baskı siyasetini doğrulamak için uydurulmuş bir yalandır.

II.1.4-) Irk Efsanesi

"Nefretin kök salması,

tıpkı kötü ün gibidir:

Yok edilmesi zordur." (117)

Siyonizmin üstün ırk iddiası varlığını Tevrat'tan almaktadır. 'Siz Allahınız Rabbin oğullarısınız. Çünkü sen Rabbinin mukaddes bir kavminin, ve Rab yer üzerinde olan bütün kavimlerden üstün olarak kendisine has bir kavim olmak üzere seni seçti.' (118)

'Bizler Tevrat'a sahipsek, bizler kendimizi Tevrat'ın halkı olarak görürsek, Tevrat'ta vaat edilen bütün topraklara sahip olmak zorundayız.' Moşe Dayan'ın 1977 yılında yaptığı bu konuşma seçilmiş millet ve vaat edilmiş toprak mitlerinin Siyonizm için temel hareket noktaları olduğunun açık bir göstergesidir.

Tarihsel olarak incelediğimizde, Ortadoğu'nun kutsal metinlerinin okunması bize gösteriyor ki bütün halklar orada kendi tanrılarının hemen vaatler almışlardır. Hititlilerden başlayarak Mezopotamya'dan Mısır'a kadar toprak vaatleri yapılmıştır. Mısır'daki Karnak dikilitaşı üzerinde Tanrı şöyle buyurmaktadır. 'Buyruğumla arzı enine boyuna sana çığneme hakkı veriyorum. İbranilerin böyle bir vaat almamış olmaları gerçekten de istisna teşkil ederdi.

Günümüzde de buna benzer mitler vardır. Mesela, Almanya her şeyin üzerindedir zira Tanrı onunla birliktedir. Eva Peron'un Arjantin'in misyonu, Tanrıyı dünyaya taşımaktır.

Siyonist milliyetçilik bu sarhoşlukları da aynen benimser.

4 Kasım 1995'te Yigal Amir'in, İzak Rabin'İsrail Savaşçıları adlı grubun vaat edilmiş toprağı Araplara bırakacak her kişiyi katletme' kararı alıp 'Tanrının emriyle' öldürmesi, Siyonist mitlerin toplum tabanındaki etkisini göstermektedir.

II.1.5-) Yahudi Göçünün Organizasyonu

"O büyük lafları çok kullananlar, size bir şeyler vermeyi değil, etkilemeyi amaçlıyorlardır." (119)

1901 yılında, Filistin topraklarında, sürekli toprak alınması için para toplamakla görevli Milli Yahudi Fonu oluşturulmuştur. Milli Yahudi Fonu Teşkilatının aldığı topraklar üzerinde, 1905 yılından itibaren, Rusya'dan getirilen Yahudiler yerleştirilmeye başlanmıştır. Siyonistler Yahudi diasporasını Filistin'e yerleştirmek amacıyla Yahudilere devasa boryutlara varan bir çok maddi yardımlarda bulunmuştur. Siyonistler bu Yahudilere öncelikle iş garantisi sunuyorlar, daha sonra ise yerleşebilecekleri evlerin yapımı için yardım ediyorlardı. Ancak göç, yapılan tüm yardımlara rağmen yavaş ilerliyordu. 1922-1946 yılları arasında Filistin'de Yahudi nüfusu ancak yüzde 9 artmıştı. Siyonistler göçü hızlandırmak için kendi dindarları da dahil olmak üzere birçok kanlı eylem gerçekleştirdiler. İsrail devletinin ilk yöneticisi olan Ben Gourion 7 Aralık 1937'de Loboun Siyonistlerinin önünde açık ve net olarak şöyle der: 'Eğer bilsem ki hepsini İngiltere'ye götürerek bütün Almanya (Yahudi) çocuklarının tamamını kurtaracağım ve İsrail toprağına götürerek de

ancak yarısını kurtaracağım, ben ikinci çözümü tercih ederim. Zira bizler yalnızca bu çocukların değil, İsrail halkının tarihini de düşünmek zorundayız...

Nitekim 1940 yılında Hitler'in tehdidi altındaki Yahudileri, Mauritius adasına kabul ederek onları kurtarmaya karar vermiş olan İngiltere'ye karşı kin ve öfke uyandırmak için bu Yahudileri taşıyan Patria adlı Fransız yük gemisi Hayfa limanına uğradığında, 'Haganah' Siyonistleri bu gemiyi havaya uçurmakta tereddüt etmediler. Böylece 252 Yahudi ve geminin İngiliz mürettebatını da ölüme sürüklediler. Yine 1950 yılında İsrail gizli servisi Irak'ta 'Ali baba operasyonunu uygulamaya koydu. Çeşitli sinagoglara yapılan bombalamalarla bir terör ortamı yaratarak, Yahudi halkı korkutulup göç ettirildi.

II.1.6-) Ve Holocaust

"Wie es eigen illich gewesen?"
(120)

Yahudilerin bulundukları ülkelerden kaçarak, İsrail'e göç etmeye ikna etmek için Siyonizm'in 'Yahudi düşmanlığına' ihtiyacı vardı. Herzl: 'Yahudi düşmanları bizim en ileri dostlarımız olacaklar... Yahudi düşmanı ülkeler bizim en yakın müttefiklerimiz arasına girecekler' demekle beraber daha da ileri giderek 'Yahudi ırkı aleyhtarlığı haklıdır... Ancak kıskançlık etmeyelim biz de mutlu olacağız' diyordu. Herzl aslında anti-semitistler tarafından kullanılan bütün argümanlardan yararlanıyordu. İkinci Dünya Savaşı sırasında Nazi 'soykırımını' da çıkarları için kullanmaktan çekinmediler.

Birilerinin acılarının, bütün diğerlerinin ıstırapıyla kıyas kabul etmeyecek kadar büyük olduğunu ispatlamak ve bunu (Holocaust gibi) kelimeye dini bir anlam yükleyerek

kutsal bir hale sokmak için, keyfi olarak rakamların şişirilmesİ İsrail devletinin kurulması ve ideolojik haklılığının bir unsuru olarak kullanıldı.

Ayrıca Yahudi soykırım efsanesi herkesin işine geliyordu. Çünkü bundan 'tarihin en büyük soykırımı' diye bahsetmek, Batılı sömürgeciler için kendi cinayetlerini unutturmak, vahşi zulümlerinin üzerine sünger çekmek demektir.

Nazi toplama kamplarında sadece Yahudiler yoktu. Sosyalistler, çingeneler, homoseksüeller ve toplum dışına itilmiş zihinsel özürsüzler de vardı. Ve bugün Dünya Siyonist Kongresi tarafından tazminat adı altında çeşitli devletlerden yüksek miktarlarda paralar alınmakta ancak alınan bu tazminatlar çeşitli ulusal fonlara aktarılmakta, paralar gerçek mağdurlara verilmek yerine Siyonist projelerin finansmanı sağlanmaktadır. Kısacası bir acı ekonomisi oluşturulmaktadır.

Ve bugün holocaust devam ediyor, Filistinliler için...⁽¹²¹⁾

II.2-) Küçük Parantez: Sharon'un Seçeresi

"Barbarlar biz Romalılardan daha temiz ve namusludurlar."⁽¹²²⁾

Sömürgeci ırkçı şiddetin şahsında billurlaştığı Sharon, aslında Siyonizmin bir özeti gibidir: "İsrail tarihinde ilk kez yüzde 62 oranıyla başbakan seçilen İsrail'in 'şahin' siyasetçisi Sharon,⁽¹²³⁾

1928'de Tel-Aviv yakınlarında Kfar Malal'da doğdu. Köyü o bir yaşındayken Bedevilerin saldırısına uğramıştı. Annesi, kucağında 'küçük Sharon', diğer kadınlarla saklanırken, babası komşularla birlikte Bedevileri

püskürttü. Sharon, babasından toprağa saygı duymasını öğrendi. 13 yaşındayken bir Kafkas hançeriyle gece nöbet tutuyordu.

Otobiyografisi 'Savaşçı'da, 'Ancak toprak sana ait olduğunda, her tepesi, vadisi ve bahçesi ait olduğunda, ailen orada olduğunda gücün olur, bu sadece fiziki değil ruhani bir güçtür' diye yazdı. Belki de bu sebeple İsrail'in Filistin toprağı üzerinde kurduğu 220 yeni yerleşim birimine önyak oldu.

Sharon 17 yaşında, İsrail'in kurulmasında önemli rol üstlenen milis gücü Haganah'a üye oldu. 1948 savaşında 20 yaşında müfrez komutanıyken, Batı Kudüs'te bir polis merkezini ele geçirmek için yapılan başarısız operasyona katıldı. Haaretz gazetesi yazarlarından Uzi Benziman'a göre, Sharon bu savaşta çaresizliği hissetti. Kötu planlama yüzünden hezimetle sonuçlanan bu operasyon hayatını yönlendirdi. Sharon, katıldığı tüm savaşlarda kumandanlarının emirlerinin çok ötesine geçti. Lübnan'a 40 km. girileceğini söyledi ama orduyu Beyrut'a taşıdı.

Bu hikâyeyi yazan Benziman'a karşı Sharon iftira davası açtı. Ancak mahkeme, 'Dönemin başbakanı Menahem Begin, Sharon'un kendisini aldattığını anlamıştır' diyerek Benziman'ı haklı buldu. Sharon, temyize başvurdu.

İsrail, bağımsız bir ülke olduğunda Sharon, tarih öğrenimi görürken ordu ile de ilişkiyi sürdürdü. İsrail'e vur-kaç eylemleri yapan Araplara karşı operasyonlar düzenleyen 50 kişilik efsanevi komando birliği 101'e 1952'de komutan oldu. 1953'de Batı Şeria'da Kibya Köyü'ne yapılan baskında Sharon, 40 binayı içinde 69 kadın ve çocukla birlikte havaya uçurdu. Otobiyografisinde, sivillerin ölümünden üzüntü duyduğunu belirtirken, 'Adamlarım evlerin içini kontrol edip boş olduklarından emin olmalarını söylemişim. Herhalde

siviller saklandı' diye yazıyordu. Ama eklemeyi edemiyordu: 'Düşman toprağının derinlerindeki bu eylem ordunun moralini ve caydırıcılığını artırdı.'

Kıbya katliamıyla aynı yıl Gazze'de El Burj Mülteci Kampı'nda bazı askerlerinin itirazına karşın kadın ve çocukların bulunduğu 15 kişi öldürüldü. Benziman'a göre, askerlerinin, 'Düşman bunlar mı, kadın ve çocukların bulunduğu birkaç yüz sefalet içindeki mülteci mi?' sorusuna Şaron şu yanıtı veriyordu: 'Kadınlar, ülkemizdeki sivillere saldıran Arap vurkaççıların orospulandır. Mülteci kamplarına operasyon yapmazsak, kamplar katillerin ağına döner.''

Şaron, emirlere itaatsizliği 1956 Sina Savaşı sırasında da sürdürdü. Güney ordusu kumandanının Mitla Geçidi'nde sadece keşif emri verdiği Şaron, askerleriyle birlikte Mısır ordusuyla gırtlak gırtlığa savaştı. Sabaha karşı zafer kazandığında komutanları gereksiz gördükleri bu çarpışma için onu suçladı, hatta silah arkadaşları istifasını bile istedi. 1967 savaşında başarıları nedeniyle tümgeneralliğe yükseltile Şaron 1969'da Kuzey Orduları Komutanı Tümgeneral David Elazar ile bir genelkurmay toplantısında kavga etti. Elazar, Şaron'a, 'Eleştirilerinden bıktım' diye çıktı.

Benziman'a göre, diğer generaler de Şaron'a yüklendi. Onun işbirliğine yanaşmayan tavırları ve şiddet taraftarı önerilerinden bıktıklarını ve onunla çalışmak istemediklerini ilan ettiler. Şaron ise eleştirilere, 'Ne bu genelkurmay toplantısı mı yoksa işte hayatınız şov'u mu' diye yanıt verip toplantıyı terk etti. Toplantıda sessiz kalan genelkurmay başkanı ise daha sonra Şaron'u yeni atandığı ordu eğitimi sorumluluğundan aldı. Şaron, vazgeçmedi.

Dönemin başbakanı Golda Meir'e gidip, görevine iade edilmesini istedi ama Meir meseleye karışmadı.

Şaron ise ordudan istifa edip Likud Partisi'ne katılma sinyali verdiğinde parti yöneticileri genelkurmay başkanını onu orduda tutması için ikna etti.

Ama genelkurmay başkanı olmayacağını anlayan Şaron, ordudan istifa etmişti ki Yom Kippur savaşı çıktı. Geri dönen Şaron, yine kahramanlığını kanıtladı. Ardından 1973'te Likud'dan milletvekili seçildi ama parlamentoda kavgadan vazgeçmedi. Şaron ilk siyasi denemesinde Knesset'te altı ay kaldı. Sonra istifa edip Başbakanlık Rabin'e 1976'ya dek danışmanlık yaptı. Rabin'e, ülkeyi sıkıyönetimle idare etmek gibi önerileri kabul görmedi. 1977'de İsrail'de ilk kezleşçi Partisi'nin olmadığı bir koalisyon Menahem Begin liderliğinde kurulunca tarım bakanı oldu. Ve Yahudi yerleşimleri tam gaz devam etti.

Gazze ve Batı Şeria'daki Filistin evlerini buldozerle yıkan Şaron böylece 'buldozer' lakabını aldı. Şaron bu dönemde de kabine üyeleriyle kavga etmekten çekinmedi. Savunma bakanı ve sonra da cumhurbaşkanı olan Ezer Weisman'a, Mısır ile barış görüşmeleri yüzünden saldırdı. İsrail'in efsanevi Dışişleri Bakanı Abba Eban'ı Amerikan casusluğu ile suçlaması kimseyi şaşırtmadı. Sonunda Mısır ile barış anlaşması imzalandıktan sonra Weizman istifa etti. Begin'in Moşe Aron'u savunma bakanı yapma olasılığı belirince Şaron 1 Haziran 1960'da kabine toplantısında, 'Savunma bakanı atamanın siyasi karşılığı bir fahişeye ödeme yapmak değildir' dedi. Şaron 'Güvenlik yasaların üstünde gelir' deyiverince de Başbakan Yardımcısı Yigal Yadin, Şaron'a, 'Asla' diye bağırды. Ama sonunda Şaron, savunma bakanı olarak atandı.

Savunma bakanı olarak Şaron, Lübnan'da bir yandan Filistin lideri Arafat'ı öldürtmeye çalışırken, diğer yandan Filistin sorununa çözümünü buldu: Bütün Filistinlileri, Ürdün'e

sürmek ve orada bir devlet kurdurtmak. İsrail'e kuzeyden saldırıları da engellemek ve Lübnan'da İsrail ile barışacak bir hükümet kurmak için de Lübnan'a girdi. Ama sonuç Sabra ve Şatila katliamları⁽¹²⁴⁾ olunca görevinden ayrıldı. Yine de hep siyaset içinde kaldı.

1992'de Likud liderliğine adaylığını koyan Şaron, oyların yüzde 22'sini aldı. Likud'un eski liderlerinden İzzak Şamir, 'Şaron'un beklenmedik davranışlarının sınırı yoktur' diyordu.

Ortadoğu barışını başlatan anlaşmalara imza atan ve daha sonra bir suikasta kurban giden İzzak Rabin de Şaron'un saldırılarından nasibini aldı. Rabin'e Nazi suçlaması getiren Şaron, 'Kudüs'teki bir Yahudi hükümetinin hangi Yahudilerin korunacağına, hangilerinin köpeklerle atılacağına karar vereceği günün geleceğini düşünmemiştim' demekten çekinmedi. Oslo anlaşmasını 'tehlikeli ve berbat' diye tanımlayan Şaron, eski Başbakan Benyamin Netanyahu'nun imzaladığı El Halil anlaşmasına karşı oy kullandı. 1998'de Netanyahu daha sonraki eleştirilerinden kaçmak için Şaron'u Filistinlilere yüzde 13 oranında toprak bırakmayı öngören Wye Anlaşması'na müzakereci olarak götürdü. Ama anlaşma imzalandığında Arafat ile el sıkışmayı reddetti.

Şaron, Benyamin Netanyahu hükümetinde dışişleri bakanlığı da yaptı. Netanyahu'nun 1998 seçimindeleşçi Partisi lideri Ehud Barak'a yenilmesinin ardından da Likud lideri oldu. Kudüs'teki eski kentte bulunan Müslüman Mahallesinde bir evi olan Şaron, Kudüs sorununa bakışını son seçimden birkaç gün önce New Yorker gazetesine şöyle anlatıyordu: 'Müslümanlar dua ederken Mekke'ye dönüyorlar, sırtlarının ve vücutlarının daha aşağı bir kısmını da Harem-iş Şerif'e.'

İroniktir, Şaron'un seçim kampanyası süresince kullandığı imaj,

torunlarıyla oynayan, portakal bahçesi içindeki 'huzur veren' dedeydi!"⁽¹²⁵⁾

Okuduğu liseyi ziyaret eden genç kızın, bu "terörist dede"nin yüzüne söylediği sözler sarsıcıydı! Şaron Lübnan Savaşı sırasında savunma bakanıyken babası Lübnan savaşına katılmış genç kız Ilil Comei, "Babam Zvika, Lübnan savaşına katıldı, arkadaşlarının çoğu öldü, kendisi sağ kurtuldu. Ancak geçirdiği travmayı atlatamadı. Ben, sizi 16 yıl boyunca babama, bana ve bu ülkedeki birçok insana kötülük etmekle suçluyorum," diye haykırıyordu!

III-) Şaron'la Gelen(ler)

*"Çığırından çıkmış
bir zaman bu!"⁽¹²⁶⁾*

Herkesin bildiği gibi: "İkinciİntifada'yı tetikleyen Haramülşerif provokasyonunu takip eden 18 ay içinde Şaron Başbakan seçildi,İntifada'yı şiddetle bastırma taktiği, barış sürecini fiilen öldürdü, ama İsrail halkının güvenliğini sağlamadı. Arafat'ı devreden çıkartma çabaları bir ara başarılı olur gibi göründüyse de, Şaron'un kendini Bush yönetimi, Filistin'i de Taliban rolüne atama çabası geri tepti.İsrail halkının Şaron'a olan güveni sarsılırken Filistin halkı Arafat'ın etrafında kenetlendi; Avrupa'nın sesi, hem de Arafat'tan yana, daha da yükseldi. Ha'aretz'de Doron Rosenblum'un 'Şimdi Arafat mı, yoksa Şaron mu yolun sonuna geldi belli değil' saptaması, Şaron politikasının her anlamda çıkmaza girdiğine işaret ediyordu. Şaron hükümeti herkese çok pahalıya patladı. 18 ay boyunca, 300 İsrailli ve 1000'den fazla Filistinli yaşamını yitirdi. Sakat kalanların ve yaralananların hesabını artık kimse tutmuyor. Bu arada karşılıklı şiddet

olayları tırmanmaya devam etti... Yalnız, 'Barış Süreci' değil, İsrail-Filistin 'savaş süreci' de kilitlenmişti. Şaron'un saldırgan politikasıİsrail'i bir yere götürmüyordu."⁽¹²⁷⁾ "Başbakan seçildikten sonra Şaron, ayağının tozuyla Filistinlilerin barış çağrısını reddederken, 'güvenli' barışın gelmeyeceğini 8 Şubat 2001'de Kudüs'te patlayan bomba gösterirken, 10 kişi de yaralanıyordu..."⁽¹²⁸⁾

Bu tabloda "Herkesin kafasını meşgul eden soru şuydu:İsrail'in güvenliğini sağlamak iddiasıyla seçilen Şaron, ülkesini bir uçurumun, bölgeyi de topyekûn bir savaşın kıyasına getirerek tümüyle başarısız mı oldu? Yoksa, BBC yorumcusu Paul Adams'ın sorduğu gibi Şaron'un bir 'gizli gündemi mi' var?"⁽¹²⁹⁾ (...)

Sürgündekilerin dönüş talebi var olduğu sürece ülkesinin güvenliğini sağlamanın mümkün olamayacağını düşünen İsrail, önce Şaron hükümetiyle nihai çözümü gündemden çıkararak süreci ucu açık, belirsiz bir yola soktu. Şaron yönetimi, çatışmaları bizzat Filistin yönetici sınıfını hedef alarak, aşırı güç kullanarak tımandırmaya başladı. ABD de bir süredir, müdahale etmeden, sürecin olgunlaşmasını beklemeye başladı. Şaron'un 'gizli gündemi', bu süreç içinde Arafat'ı ve genelde Filistin halkının iradesini, onurunu şiddet yoluyla ezip, onları, sürgündekilerin geri dönmesinin imkânsızlığını kabul edecekleri bir noktaya getirmek, diğer bir deyişle, 'Nakba/Felaket'ti...' "⁽¹³⁰⁾ "İsrail'in Batı Şeria'daki askeri birliklerini büyük bir güçle takviye etmesi ve hükümetin Filistinli militanları öldürmeye devam edeceğine ilişkin kararını yinemesiyle hızlanan gelişmeler birçok gözlemciye göre İsrail-Filistin çatışmasının yeni ve çok daha kanlı bir aşamaya girdiğini gösteriyordu. Jerusalem Post'tan Michael Freund, 'Savaş Geliyor' başlıklı yorumunda,⁽¹³¹⁾ İsrail için topyekûn ve giderek bölgede genişleyen bir savaş

olasılığının artık neredeyse engellenemez bir noktaya geldiğini savundu. Michael Freund çok trajik ve karamsar dille, Arafat'ın 1967 değil, 1948 sınırlarına kadar olan bölgeleri ele geçirmeyi hedeflediğini veİsrail'in sonuna kadar savaşacağını anlatıyordu. Daha liberal eğilimli Ha'aretz'den Amos Harel'in yorumu⁽¹³²⁾ ise, hem Şaron hükümetinin hem de Arafat yönetiminin, CIA direktörü Tenet'in yardımıyla oluşan ortak anlayışı sistematik bir biçimde yıpratıklarını savunuyordu. Jordan Times, Şaron'un uzun erimli hedeflerini askeri yöntemlerle elde etmeyi planladığını yazarken,⁽¹³³⁾ The Guardian, 'Bu,İsrail'in 'son oyunu' mu?' diye soruyordu. Artık herkes, Oslo sürecinin olasılıklarından, nihai çözümden umudunu kesmişti."⁽¹³⁴⁾

"II. İntifada'nın fitilini ateşleyen Şaron başbakan olduktan sonra, barış görüşmelerinin yeniden başlaması için her türlü şiddet olayının en az bir hafta süreli ve mutlak olarak durmasını şart koştu. Arafat'ın güvenlik güçlerinin, Hamas veİslami Cihad örgütü gibi militan gruplarınıİsrail'e yönelik saldırılarını engellemesi gerekiyordu. Ancak, Batılı yorumculara göre, bizzat Şaron hükümetinin Filistinli liderlere yönelik suikast saldırılarına hiç ara vermemesi, şiddet olaylarının durdurulmasını imkânsızlaştırıyordu."⁽¹³⁵⁾ 'Uluslararası toplum' da, Arafat'a aynı yönde baskı yapıyordu ama, ABD Başkan Yardımcısı Chaney'inİsrail'in suikast eylemlerini 'anlayışla karşılıyor',İsrail'in de Filistinlilere ABD yapımı helikopterlerle saldırıyor olması Arafat'ın işini iyice zorlaştırıyordu.

Arafat'ın işini zorlaştıran başka gelişmeler de vardı: Hamas'ın düzenlediği intihar saldırısından sonra, Batı Yakası'nda Filistinli çocuklar sokaklarda şarkılar söylediler. Aslında Hamas yanlısı olmayan laik eğilimli Filistinliler bombacıdan

övgüyle söz ettiler.⁽¹³⁰⁾ Filistinli avukat Rebi Süleyman bu dinamiği şöyle açıklıyor: 'Bizim için sorun din değil, ulusal bağımsızlık. Ben Hamas'ı desteklemiyorum. Dindar da değilim. Ancak, eğer işgale karşı Hamas mücadele ediyorsa buna saygı duyarım.'⁽¹³¹⁾

Gerçekten de, yıllardır Arafat'ı izleyen Filistinli ve İsraili uzmanlara göre, Arafat'ın toplumsal desteği giderek eriyor.⁽¹³²⁾ Kamuoyu yoklamaları da radikal Müslüman grupların toplumsal desteğinde, geçen haftalarda, yüzde 27'lik bir artış gösteriyor.⁽¹³³⁾ Bizzat Arafat'ın El Fetih örgütünün Marwan Barguti gibi önemli önderleri giderek radikalleşiyor, Hamas ve Cihad'ı da kapsayan bir 'ulusal birlik' hükümeti çağrılarını yapıyorlar.⁽¹³⁴⁾ Hamas ise bu çağrılara, tüm yönetimin yeniden düzenlenmesi talebiyle ve biraz da mesafeli davranarak cevap veriyor: 'İsrail ile pazarlığa yer yok! İsrail'i işgal edilmiş topraklardan kovmalı, başkenti Kudüs olan bir Filistin devleti kurmalıyız!' Bu koşullarda, hem Arafat'ın manevra alanı giderek daralıyor, hem de Hamas, Cihad gibi örgütlere yönelik bir bastırma girişiminin bir iç savaşa yol açma olasılığı⁽¹⁴¹⁾ giderek artıyor"⁽¹⁴²⁾du.

III.1-) Arafat'ın Konumu ve Geleceği

"Hayatımız cesaretiniz oranında genişler ya da daralır."⁽¹⁴³⁾

Bu girift ilişkiler ağında "Şaron, ABD'nin onayını da alarak Filistin yönetiminin 'şiddet eylemlerini destekleyen özne olduğunu' ilan etti, 'ABD nasıl uluslararası şiddete karşı elindeki tüm güçle mücadele ediyorsa biz de edeceğiz' dedi. Böylece Filistin yönetiminin ve Arafat'ın tasfiyesi

gündeme geldi, 'yeni bir aşamaya geçildi'. The Economist'in kapağında 'Adieu Arafat/ Elveda Arafat' başlığı vardı. Dergi, Arafat'a hem allahsızlarladık hem de işin Allah'a kaldı diyor"⁽¹⁴⁴⁾ ve Financial Times da ekliyordu: "Arafat hiçbir zaman Mandela olmayacak. O hâlâ Filistin'in kaderinin kanla yazılacağına inanıyor görünüyor. Eğer halkını yıkıma götürmek istemiyorsa, bu bakış açısını ve devrimci rolünü terketmek zorundadır."⁽¹⁴⁵⁾ Aynı konuda İsrail Savunma Bakanı Benyamin Ben Eliezer, ABD Başkan Yardımcısı Dick Cheney'in kendisine 'İsrail isterse Arafat'ı asabilir' dediğini söylerken; Rumsfeld de aynı fikirde olduğunu açıklıyor"⁽¹⁴⁶⁾ Şaron, Filistin lideri Arafat'ın yıllarca Ramallah'ta hapis tutulabileceği⁽¹⁴⁷⁾ vurgusuyla,⁽¹⁴⁸⁾ "Arafat artık tarih oldu. Eğer yeni bir Filistin yönetimiyle barışçı bir çözüme ulaşamazsak, İsrail ordusu asayişli sağlamak için Filistin kentlerine konuşlandırılacak. Filistin tarafla yedi yıldır görüşüyoruz. Artık eyleme geçme zamanı geldi,"⁽¹⁴⁹⁾ diyordu!

Bu durumda "Arafat'la ilişkilerini kestğini açıklayan İsrail, Filistin Yönetimi'nin bürolarına yönelik, tanklı uçaklı şiddetli bir saldırı başlattı. Tanklar Ramallah'a girdiler, Arafat'ın kaldığı binanın 100 metre yakınına kadar geldiler. Polis ve güvenlik binalarına saldırdılar, Filistin Yönetimi'nin radyo antenini yıktılar, Arafat'ın sağ kolu Marwan Barguti'nin evini işgal edip karısı ve çocuklarını tutsak ettiler. Böylece, pratikte kıpırdıyamayacak duruma gelen Arafat'ın da iktidarsızlığı gözler önüne serilmiş oluyordu.

Diğer taraftan Bush, ABD'nin Afganistan saldırısı başlarken 'Bir Filistin devletinin her zaman ABD'nin vizyonunun bir parçası olduğunu' açıklamıştı. Ancak şimdi, Bush yönetimi başka bir hava alıyor, şiddet olaylarından tümüyle Arafat'ı sorumlu tutuyor, böylece fiilen

Şaron'un izlediği politikayı destekliyordu. Kongre ve Temsilciler Meclisi'nden geçirilen İsrail'i destekleyen kararlar, Şaron'un Filistin politikasını fiilen ABD'nin uluslararası teröre karşı savaşın uzantısı olarak vaftiz ediyordu. Bush'un Ulusal Güvenlik Danışmanı ve ABD dış politikasının en etkili iki isminden biri Condoleezza Rice da El Ahrâm gazetesine verdiği bir demeçte, 'İleriye doğru adım atmanın tek yolunun Arafat'ın terörizmin kökünü kazımasından geçtiğini' söyleyerek ABD'nin bu yeni tutumunu vurgulamış oluyordu. ABD, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nde Filistin Yönetimi'nin 'barış süreci için esas' kabul ettiği karar tasarısını veto etti.⁽¹⁵⁰⁾ Bu, ABD'nin de Şaron hükümeti gibi Arafat'ı gözden çıkardığını gösteriyordu. (...)

Uluslararası düzlemde tümüyle yalnız bırakılırken hedef alınan adam Arafat, Filistin halkının tek meşru ve seçilmiş lideri. Üstelik, öyle radikallik timsali bir adam da değil, tüm yaşamı bir yumuşama ve uzlaşma sürecinden oluşuyor. Bölge politikasına, İsrail'i yok etmeye kararlı bir gerilla lideri olarak çıkan Arafat süreç içinde, başlangıçtaki çizgisinden sürekli uzaklaştı. Nihayet 1993 Oslo Anlaşması'yla İsrail'in varlığını tanıdığını açıkladı. Bununla da kalmadı, CIA ile bir işbirliği içinde İsrail'in güvenliğini sağlamayı, diğer bir deyişle İsrail'in polisi olmayı bile kabul etti. Ancak aylardır, David Hirst'ün çok yerinde bir biçimde belirttiği gibi 'Şaron bir taraftan, tüm teröristlerin yakalanmasını, cezalandırılmasını istiyor. Diğer taraftan, Filistin Yönetimi'nin bu işi gerçekleştirebilecek kurumlarını bombalıyor,'⁽¹⁵¹⁾ örgütlenmesini felç ediyor, hatta personelini öldürüyor.

Diğer bir deyişle Şaron bir eliyle Arafat'a yangını söndürmesi için ultimatom veriyor, diğer eliyle de yangına benzin dökmeye devam ediyordu. Böylece Arafat'ın başarisını

imkânsızlaştırıyor, işlevsiz, dolayısıyla gereksiz olduğunu kanıtlamaya çalışıyordu. Peki, Arafat gereksizleşerek sahneden çekilirse yerine kim gelecek? Filistin Yönetimi içindeki Marwan Bagrutı gibi güçlü adayların da kabul edilir olmadığını, İsrail'in geçen haftaki girişimlerinden gördük. Bu yüzden, sürecin Arafat'ın değiştirilmesiyle sınırlı olmadığını, Filistin Yönetimi'ni çökertmeyi amaçladığını söyleyebiliriz. Bu koşullarda geriye Hamas ve İslami Cihad örgütünden başka kim kalıyor. Terörizme karşı savaş verdiklerini iddia edenlerin, terörist olarak niteledikleri grupların iktidarını hazırlamasının arkasındaki mantık ne olabilir?

Bu, çığırın mantığını, Fransız Dışişleri Bakanı Herbert Vedrine 3 Ocak 2002'de Ajans France Press'e verdiği bir demecinde şöyle açıklıyor: 'İsrail, Arafat ve Filistin Yönetimi'ni yıkarak, Filistinlileri Hamas'ı desteklemekten başka seçeneği kalmayan bir umutsuzlar kitlesine dönüştürmeyi amaçlıyor. Sonra dönüp, bu adamlara devlet kurma hakkı verilir mi diyecek. 'Atlantik'in öbür yakasında, saygın stratejik analiz kurumlarından Stratfor da Vedrine'le aynı kanda: 'Şaron yönetimi kendisine en belirgin tehlike olarak Filistin Yönetimi'ni görüyor. Bunun çok basit bir nedeni var: Filistin halkının meşru sesi olarak, Filistin Yönetimi'nin uluslararası desteği var. Bu destek Şaron yönetimini barış görüşmeleri için masaya oturmaya zorluyor. Masadaysa Batı Yakası, Gazze Şeridi var. Şaron yönetimi buna dayanamıyor.'⁽¹⁵²⁾ Eğer Filistin davasının bayrağı Hamas ve İslami Cihad gibi örgütlerin eline geçer, Maryland Üniversitesi'nden Prof. Şibli Telhami'nin işaret ettiği gibi 'Filistin açısından ulusalcı proje çöker, sorun dini-etnik bir çatışmaya dönüşürse'.. bu çatışmada kimse bu örgütlere destek vermez.

Peki ABD, İsrail'i destekleyerek tüm bölgeyi kapsayabilecek bir etnik

dini çatışma tehlikesini göze almış olmuyor mu? Arap ülkelerinin durumuna bakınca, böyle bir tehlike olduğunu söylemek mümkün değil. Bölgedeki Arap devletleri, ABD'nin Afganistan'dan sonra atacağı adımı düşünerek korkuyla titremekten Filistin'i görecektir durumda değiller. Diğer taraftan, Afganistan saldırısı beklenenden çok daha kısa sürede sonuç verince, ABD'de, ABD'nin uluslararası hegemonyasını tek yanlı girişimlerle bir 'imparatorluk' gibi yönetmekten yana olan 'şahinler' daha da güçlendiler... Özellikle Arap sokaklarından beklenen tepkinin gelmemiş olması, bu kesimde, Krauthammer'in Washington Post'ta sık sık vurgulamaya başladığı 'Bu adamlar tavizden ve konuşmadan değil kaba güçten anlar'... 'Güçlü görünce saygı duyar, hizaya girerler' türünden klasik sömürgeci bir perspektifin güçlenmesine neden oldu.

Bu gelişmeleri, ABD'nin tüm bölgeye ilişkin bir yeniden düzenleme başlattığına dair 'senaryoyle' ve bu senaryoda İsrail'in üstleneceği olası rollerle birleştirince⁽¹⁵³⁾ Bush hükümetinin tutumundaki değişikliği anlamlandırmaya başlayabiliriz.⁽¹⁵⁴⁾

Bu plan çerçevesinde "Arafat, İsrail tanklarının ablukası altında, bir taraftan radikal İslamcı hareketlerin basıncına karşı liderliğini korumaya,⁽¹⁵⁵⁾ diğer taraftan Şaron hükümetinin, kendisini tasfiye etme,⁽¹⁵⁶⁾ bir başkasıyla değiştirme projesini boşa çıkartmaya çalışıyor, sabırla rüzgârların kendisinden yana dönmesini bekliyordu. Birçok yorumcu Arafat'ın artık işlevsizleştiğine, çözümün değil sorunun bir parçası olduğuna inanıyordu. Şimdi, 'post-Arafat' dönemini konuşmaya başlamanın sırasıydı. Ancak, bölgeyi ve uluslararası ilişkilerin kaygan kumlarını daha yakından tanıyanlar, Arafat'ın yeniden siyaset sahnesine dönebileceğini düşünüyorlardı.⁽¹⁵⁷⁾

Bununla eş zamanlı kesitte

"Radikal İslamcı örgütler, özellikle de Hamas güçlenmeye devam ediyorken; The New York Times'in aktardığına göre Eylül 2000'le Ekim 2001 arasında, radikal İslamcı grupların Filistin halkı arasındaki toplumsal desteği yüzde 23'ten yüzde 31'e yükselirken, Arafat'ın Fetih örgütünün desteği yüzde 33'ten yüzde 20'ye gerilemişti...

Yoksul, ekonomisi çökmüş, yönetimi yolsuzluklara ve keyfi uygulamalara batmış Filistin toplumu içinde, asgari düzeyde de olsa, tek sosyal hizmet ağı bu iki örgüt kurmuş ve yaşatmaya da devam ediyorlar. Örneğin Hebron'da, Hamas'ı destekleyen İslami Gençlik Örgütü, yoksullara ayda yaklaşık 135.000 dolarlık erzak dağıtıyor.⁽¹⁵⁸⁾ Sokakaltı-tifada'yı yönetenler de bu örgütler. Bu yüzden de kimi bölgelerde, fiilen yerel yönetimi oluşturuyorlar. Kimi bölgelerde Arafat'ın yönetiminin verdiği tutuklama emrine polisler çoğu kez uymuyor, çünkü kendi akrabalarını tutuklamak istemiyorlar.⁽¹⁵⁹⁾

Bunları göz önüne alınca da Ha'aretz'de, Zvi Bar'el'in işaret ettiği gibi, Arafat'ın yerine yalrsail'le işbirliğine eğilimli, sınırlı ama toplumsal desteği zayıf biri ya da Hamas, İslami Cihad örgütünün saflarından biri geçecek⁽¹⁶⁰⁾ İkinci olasılık daha gerçekçi gibi duruyor. Ama her iki senaryoda da Filistin toplumunun kendini bir iç savaş içinde bulması neredeyse kaçınılmaz. Diğer bir deyişle önümüzdeki dönemde başlayacak yeni süreç için Filistin halkı açısından iyimser olmak çok zor. Filistin idaresi bir iç savaşla çöker ve kargaşa ortamı doğarsa, bu kez bölgeye uluslararası müdahale olasılığıyla birlikte bir Kosova/Afganistan türü yeni-sömürgeci çözümün gündeme gelmesi işten bile değildi...⁽¹⁶¹⁾

Ancak Hüseyin Mahli'nin belirttiği üzere: "Arafat'la ilgili spekülasyonlar boş. Kim ne derse desin, bugünkü Filistin iç dinamikleri

bakımından Arafat'ın bir alternatifi yok. 11 Eylül'den bu yana Filistin içinden 63 tane üst düzey adam öldürüldü. Eğer isteseler Arafat'ı da öldürebilirlerdi. Neden istemiyorlar? 11 Eylül'den bir hafta önce yapılan bir kamuoyu araştırmasında Hamas'ın Filistin halkı içindeki desteği yüzde 22 idi. 11 Eylül'den sonra bölgede yükselen anti-Amerikancı eylemler genel olarak Filistin halkı içinde bir kabarmayı beraberinde getirdi. Hamas'ın kamuoyu desteği acayip bir biçimde arttı.

Bir kamuoyu araştırmasına göre Hamas'ın kamuoyu desteği yüzde 67. Böyle bir ortamı yalnız ve yalnız Arafat doldurabilir. Çünkü Arafat'ın Filistin halkı üzerinde simgesel ve psikolojik bir faktör olarak baskısı vardır. Arafat'sız bir Filistin batı için daha da riskli. Yalnız bu bir aylık süre içinde, intihar komandosu olmak isteyip de Hamas'a başvuran 14-21 yaş arasındaki gençlerin sayısında yüzde 300 oranında artış var. Hamas'ın, Cihad'ın ve diğer grupların elinde bu kadar intihar komandosu varken, İsrail açısından müthiş bir tehlike var demektir. Sharon'un velsrail'in asıl korkusu bu. Onların tüm yaygarası da bunun için...⁽¹⁶²⁾

III.2-) "Kördüğüm"(mü?)!

*"Eğer yürüdüğünüz yolda
güçlük ve engel yoksa,
bilin ki o yol sizi
bir yere ulaştırmaz."⁽¹⁶³⁾*

Sharon ile gelen(ler)in en önemli özelliği topyekûn bir alt üst oluş ve geleneksel otoritelerdeki aşınma ile yine aşınan otoritelerin uluslararası ilişkiler alanındaki öneminin artmasıdır. Kimilerine çelişik gibi gelen bu saptama Arafat'ın konum ve geleceğinin özeti gibidir...

Saptamamızı -tekrar pahasına!- toparlarsak: "İsrail'de, barış sürecine karşı çıkan Zeevi, FHKC örgütü tarafından öldürüldü. Rehavam Zeevi'ye yönelik suikastın ardından ABD Başkanı George Bush gibi konuşan Sharon, 'Aruk hiçbir şey eskisi gibi olmayacak,' dedi. İsrail, Filistin yönetimiyle diplomatik ilişkilerini kesti...⁽¹⁶⁴⁾

"İsrail sağ, onlarca Filistinlinin ölümüne yol açan misillemeleri yerli bulmadı. Siyasiler açık açık savuştan söz etmeye başladılar. Güvenlik isteyen halkın ve daha sert bir tepkiden yana olan sağ kanadın baskısı karşısında, Sharon yönetiminin toptan işgal seçeneğini düşündüğü belirtiliyor"⁽¹⁶⁵⁾ Verili tabloda "Sharon fütursuzca şunu söyleyebilecek bir ortamı yakalamış bulunmaktaydı: 'Geçmişte Arafat'ı öldürmekle hata ettik'!

İlk bakışta bütün rüzgârlar Sharon'un yelkenlerini şişiriyor görünmekte. Oysa görünüşe aldanmamak gerek. Gerçekte Filistinliler ile birlikte İsrail de kaybetmekte. Çünkü barışı getirmeyen askeri zaferin kıymet-i harbiyesi yoktur ve karşısında kini köşeye iyice sıkıştırıp yaşama savaşı verdirmek akıl kârı değildir.

Bir ülkenin işgali devlet terörüdür ve terör terörü çağırır, terör umutsuzun silahı da olabilir kimi hallerde ve umutsuza, kaybedecek bir şeyi olmayana, bazı şeyleri anlatmak güçtür. İki tarafın birden kaybettiği olaylarda, en büyük kayba, en fazla kaybedecek şeyi olan uğrar.

Kaldı ki, terör ile bir şeyler elde etmeyi uman ve ettiğini sanan toplumlar büyük bir toplumsal yıkıma uğrarlar. İsrail'in en büyük gazetesi Yediot Ahranot'ta yayımlanan bir kamuoyu yoklamasına kısaca göz atalım. İsraililerin yüzde 74'ü hükümetlerinin suikast yoluyla adam öldürmesini onaylıyorlar. Ancak, adam öldürmenin etkili olup olmadığı

sorulduğunda bunların yüzde 45'i söz konusu girişimlerin altında, Filistin terörünü arttırdığını söylüyorlar. Yüzde 31'i hiçbir etki yapmaz derken, ancak yüzde 22'si, terörü caydırıcı bir etkisi olduğu görüşünü ileri sürüyor.

İsrail Bar-İlhan Üniversitesi Siyaset Bilimi Profesörü, İlan Greil-sammer Le Monde gazetesinde çıkan bir yazısında, yalnız Arafat değil, Sharon ile de barış olamayacağını yazıyor. Tek çözümün Filistin devletinin kurulması olduğunu belirttikten sonra, umudun yeni kuşaklarda olduğunu söylüyor.⁽¹⁶⁶⁾

"İsrail'de Filistin işgalinin yarattığı şiddetten bıkkınlık duymaya başlayan sivil toplum da homurdanıyor. 'Şahin' Başbakan Sharon'a verilen destek ise gün geçtikçe düşüyor. Bu gelişmede Filistinli örgütlerin eylem stratejisini değiştirmesinin etkisi büyük. Son intihar saldırılarında kalabalık İsrail kentleri yerine, işgalin simgeleri olan Yahudi yerleşimleri, ordu üsleri ve kontrol noktaları hedeflenmeye başlandı.

İşgal topraklarında yaşayan sertlik yanlısı Yahudi yerleşimcileri artık güvenliklerinin kalmadığını belirterek Sharon'a yükleniyor. Ma'ariv gazetesi, 'Sharon'un stratejisi çöküyor. Filistinliler 'ikili mücadeleleri', İsrail tüm bir savaşı yitiriyor' diye yazıyor. Gazeteye göre, Sharon 'kontrolü yitirmiş' durumda. Ma'ariv'in anketi İsraililerin yüzde 48'inin bu görüşe katıldığını ortaya koyuyor. Yediot Ahranot'a göre de Amerikalı yetkililer, yedek askerlerin imza kampanyasını 'dönüm noktası' olarak tanımlıyor ve barış hareketlerinin yeniden sahneye çıkmasına yoruyor. Gözlemcilere göre, Sharon, 1 milyon Arap vatanı ve 3.5 milyon Filistinli'nin sürülmesini isteyen sağ ile barışçı sol arasında sıkıştı...⁽¹⁶⁷⁾

IV-) Olanak ve Olasılıklar

"Aramakla bulunmaz,
ama bulanlar da ancak
arayanlardır."⁽¹⁶⁰⁾

"Ortadoğu'daki varlığı, adeta bir 'getto devleti' niteliği halini alan İsrail'in,⁽¹⁶¹⁾ kendi içinde de, Yahudi ve Arap gettoları biçiminde ayrışması iyiden iyiye belirginleşiyor. Şaron'un iftiharla ve muhtemelen kanlı kariyerine atfen vurguladığı, 'Araplar beni bilir. Ve ben de onları bilirim' sözleri aslında tamamen bu şiddet sürecini pekiştirmektedir."⁽¹⁷⁰⁾

"Şaron'un, bizzat kendisinin fitilini tutuşturduğu ve bugün, Filistinlilere karşı artık sadece ölçüsüz bir şiddetin kullanılmasından başka bir araca itibar etmeyi de şiddetle dışladığı politikası, gitgide İsrail'in kendi kendisini yiyip bitirmesi anlamına geliyor. (...)

İsrail güvenlik kuvvetlerinin ölçsüz ve keyfi şiddetine maruz kalan kişi ve yerler şöyle sıralanabilir: Mülteci kampındaki Filistinli mülteciler, Filistin özerk yönetimine ait topraklardaki sivil yerleşim alanları, Birleşmiş Milletler'in Filistinli mültecilere yardım kuruluşu UNRWA'nın görevlisi Kemal Hamdan, Japon finansmanıyla kurulmuş ve faaliyetleri nedeniyle ödüle de layık bulunan Gazze'deki körler okulu (Al Nur), Balata ve Cenin kamplarında UNRWA tarafından yönetilen diğer iki okul...

Bu şiddetin sonucuysa şöyle: Mülteci kamplarına yiyecek ve sağlık malzemesi girişinin yasaklanması, Filistin yönetimi altındaki toprakların tam bir abluka altına alınması, UNRWA görevlisi Kemal Hamdan'ın bir UNRWA ambulansı içinde seyrederken İsrail askerlerince ambulansa ateş edilerek öldürülmesi, körler okulunun F-16 savaş uçaklarıyla bombalanarak tahribi, UNRWA yönetimindeki iki okulun hasara uğradığı gerekçesiyle İsrail güvenlik

kuvvetlerince işgali. (...) İsrail, son 35 yıllık politikasıyla adeta çatışma halinin kurumsallaştırıldığı bir siyasi yapı halini aldı."⁽¹⁷¹⁾

Siyonist ırkçı terörle kutsanan İsrail'in "getto devleti", büyük ölçüde Nazi Almanyası'nı andırmaktadır.⁽¹⁷²⁾ Örneğin, "Şubat 2002 sonundan beri 15-45 yaş arası Filistinli erkekleri elleri ve gözlerini bağlayarak kitleler halinde tutuklayan İsrail'in, tutukluların kollarına numara damgaladığı öğrenildi. Filistin lideri Arafat Abu Dabi televizyonuna çıkarak İsrail'in tutukluların kollarını damgalayarak numaralandırmasını duyurdu. Bunun üzerine İsrail ordu sözcüsü Maariv gazetesine bu uygulamayı doğrulayınca, Genelkurmay işleme son verilmesini emretti. Arafat, İsrail askerlerinin Batı Şeria'nın Tulkarim mülteci kampında yakaladıkları Filistinlilerin kollarına ve hatta alınlarına numara damgaladığını aktarırken, 'Nazilerin Yahudilere yaptıklarına benzemiyor mu? Yeni bir Nazi ırkçılığı değil midir bu? Uluslararası toplum için bu kabul edilebilir bir şey midir?' diye sordu."⁽¹⁷³⁾

Aynı bağlamda yine "İsrail ordusunun şiddetlenen operasyonları, yüzlerce Filistinli erkeği tutuklamasıyla yeni bir niteliğe bürünüyor. Örneğin 10 Mart 2002 gecesine İsrail askerleri, Batı Şeria'nın Deyşe mülteci kampında hoparlörlerden 15-45 yaşındaki erkeklerin okulda toplanmaları anonsu yaptı. Askerler kamptan 600, yakındaki Artas köyünden 100 erkeği topladı. Ceket ve gömlekleri çıkartılarak naylon torbalara doldurulan, elleri ve gözleri bağlanan Filistinliler, çamaşırlarını da indirmek zorunda bırakıldı. Tutuklananların, militanların kamptan çoktan kaçtığını, herkesin sivil olduğunu söylemesi fayda etmedi. 2 km. uzaktaki taş kesme fabrikasına son giren Filistinli olan 17 yaşındaki Muhammed Ebu Sdud, 'Çok korkuyorum' diyordu. Ardından İsrail ordusunun girdiği

Kalkilya'dan da 600 erkeğin tutuklandığı haberi geldi."⁽¹⁷⁴⁾

Tüm bunlara bağıntılı olarak "Şaron'un son çözümünün, 'Güç işe yaramazsa daha çok güç kullan' olduğu belirtildi. 'İstifa zamanı' başlıklı diğer bir yorumda da İşçi Partisi hükümetten ayrılmaya davet edildi. Öte yandan, aşırı sağcı Altyapı Bakanı Avigdor Liberman önceki günkü kabine toplantısında, 'Filistinlileri 3 günde pes ettirecek' planını sundu. Plan, Filistinlilere ultimatom verilerek 24 saat içinde terörü durdurmadıkları takdirde Gazze ve Batı Şeria'daki tüm ticari merkezlerin, benzin istasyonlarının ve bankaların bombalanmasını içeriyor. Plana göre, Arafat'ın bürosunun elektrik ve telefonları da kesilecek. Liberman, planı şöyle sundu: 'Önceden haber vererek saat 08.00'de ticari merkezleri, 12.00'de benzin istasyonlarını, 14.00'te bankaları bombalıyoruz.' Dışişleri Bakanı Şimon Peres ise araya girerek '16. 00'da Lahey Uluslararası Mahkemesi'nden bir davet alıyorsunuz' dedi. Liberman, 'Kim taksir Lahey'i? Tek kaygımız kendi pisliğinizi örtmek' yanıtını verdi."⁽¹⁷⁵⁾

IV.1-)

Kendisini Vuran Silah: Siyonist Terör

"Bir yanda

Kurtuluş savaşları

Bir yanda esaret

Bir yanda termionükleer çağ

Bir yanda balistik şirret."⁽¹⁷⁶⁾

Ancak Siyonist terör, nihayetinde kendini vuran bir silahtır. II. Dünya Savaşı sırasında Yahudi soykırımına katılmış olanların yakalanıp yargılanması için yıllardır uğraş veren Fransız avukat Klarsfeld, bu gerçeği çarpıcı biçimde şöyle özetliyor:

"Bugün dünyada Yahudilerin en az güvenlik içinde yaşadığı yerin İsrail olduğu gerçeğini görüp, üzerinde düşünmeliyiz."⁽¹⁷⁷⁾

Bu konudaki en anlamlı örneklerden biri, Siyonist işgal ordusunda yaşanan açmazı özetleyen Noam Kuzal'ın şu sözleridir: "İşgal bizi yozlaştırıyor. Ordu ülkenin kendisi haline geldi. Ordu işgal altındaki topraklarda ne kadar şiddete başvurur, ırkçı davranırsa, İsrailliler de kendi aralarında o kadar şiddet yanlısı ve ırkçı oluyor. Şiddeti tüm sorunların çözümü olarak görüyoruz. Bir işgalci eninde sonunda işgalcidir."⁽¹⁷⁸⁾

Medyaya da yansıdığı üzere: "İsrail ordusunda, işgal altındaki topraklarda görev yapmama kampanyasına katılım çıg gibi büyüyor. Ekim 2000'den beri işgal topraklarında görevi reddeden İsraillilerin sayısı 400'ü buldu. Ekim 2000'de 'ilk vicdani retçi' olan 20 yaşındaki Noam Kuzal, İntifada başladığında birliğiyle işgal altındaki topraklara gitmemiş. Hapis ve disiplin cezalarıyla uslanmadığından yedi ay sonra ordu-dan salıverilen Kuzal, 'Benim reddetmem hem siyasi hem ahlaki. Yahudi yerleşimcileri koruyacağım diye Batı Şeria'yı ablukaya alamam. Bu siyasi bir karardır. Ama aynı zamanda bir insanın diğerini ezmesinin yanlış olduğunu düşünüyorum. Bu ahlaki bir karardır' diyor.

Kuzal, Filistin işgalinin İsrail'i de mahvettiğini düşünüyor: "İşgal bizi yozlaştırıyor. Ordu ülkenin kendisi haline geldi. Ordu işgal altındaki topraklarda ne kadar şiddete başvurur, ırkçı davranırsa, İsrailliler de kendi aralarında o kadar şiddet yanlısı ve ırkçı oluyor. Şiddeti tüm sorunların çözümü olarak görüyoruz. Tüm Arapların terörist olduğunu düşünüyoruz."

Kuzal, Filistinlilerle kendisi gibilerin muhatap olmasının daha hayırlı olduğu savını da, "Sizin ahlaki bir adam olmanızın, evi yıkılmış ya da besleyecek 11 çocuğu varken bir yol

çevirmede altı saat bekleyen Filistinli için anlamı yoktur. Bir işgalci eninde sonunda işgalcidir" diye yanıtıyor.

Kuzal, askerliğe tünden karşı değil İsrail'in Lübnan sınırını korumaya hazır olduğunu söylüyor. "Ama sivil bir halkı ezmeye ve en temel insan haklarından mahrum etmeye hazır değilim. İsrail'i İsrail'den savunmalıyız, el Halil ya da Gazze'den değil" diyor. Kuzal'ın babası da 1982'de Lübnan'da savaşmayı reddedenlerin başını çekmişti. Hareket güçlenince, 1985'te İsrail, Lübnan'ın büyük bölümünden çekilmek zorunda kaldı.

"Bir halka hükmetmek, sürmek, yok etmek, abluka altına almak, suikast düzenlemek, aklıktan öldürmek ve aşağılamak amacıyla İsrail'in 1967 sınırlarını ötesinde savaşmayı sürdürmeyeceğiz" diyen dilekçeye, orduya üç kuşaktır general yetiştiren Tamari ailesinin oğlu da katıldı. 28 yaşındaki Yuval Tamari, "Sağlıklı bir toplum için işgal topraklarını terk etmeliyiz" dedi. Genelkurmay Başkanı Şaul Mofaz ise girişimi 'isyan' diye niteledi."⁽¹⁷⁹⁾

Ayrıca iş bununla da bitmiyor: "Filistinlilere karşı işgal topraklarında görev almak istemeyen askerlere eski Şin Bet ve Mossad mensupları da katılıyor. İsrail ordusu iyice karışırken 'vicdani retçi'lerle diyalog gündeme geldi.

İsrail'in 'şahin' Başbakanı Şaron'un ikinci Filistin İntifada'sını şiddetle bastırıp barış sürecini çöpe atan politikasına yedek askerlerin başlattığı 'isyan', giderek ordu ve güvenlik kurumlarında derinleşen bir çatlağa dönüşüyor. Eski general-ler, ulusal güvenlik yetkilileri ve hatta gizli servis üyeleri bile Şaron'a karşı bayrak açmaya hazırlanıyor.

İşgal topraklarında görev yapmak istemeyen askerler arasında çatlak seslerin yükselmesi karşısında telaşa kapılan İsrail hükümeti ise ateşi söndürmeye çalışıyor. İsrail Savunma Bakanı Benyamin Ben Eliezer, işgal

altında görev yapmayı reddeden 'vicdani retçi' askerlere ordu içinde görüşlerini dile getirebilecekleri bir platform açılmasını ve bu askerlerle 'diyaloga girilmesini' önerdi.

Yüzlerce İsrailli yedek askerin işgal altındaki topraklarda savaşmaya-çağını ilan etmesinin ardından, eski generaller, Şin Bet ve Mossad mensuplarının da dahil olduğu 1000 kişilik bir grup, Gazze Şeridi'nin tamamı ve Batı Şeria'nın bir bölümünden tek taraflı çekilme kampanyasına hazırlanıyor. Kendisine 'barış ve güvenlik konseyi' adı veren grubun üyelerinden biri olan Dışişleri Bakanlığı eski müsteşarı Şolomo Avineri, bu kampanya çerçevesinde, ateşkes ilan edilse de edilmese de, bir an önce barış görüşmeleri çağrısı yapacaklarını söyledi. Avineri, 50 Yahudi yerleşiminin boşaltılması ve Filistin devletinin ilanının da kampanya hedeflerine dahil olduğunu belirtti."⁽¹⁸⁰⁾

IV.2-) "Barış İhtimali"(mi?)

"Sorunun doğru formülasyonu onun çözümüdür."⁽¹⁸¹⁾

Filistin'deki barış ihtimaline ilişkin olarak öncelikle şunun altını çizmek gerek: "Barış anlayışı çeşit çeşit bu topraklarda. Herkes lafa gelince barışçı. Ancak nasıl bir barış deyince, dağlar kadar farklar açığa çıkıyor."⁽¹⁸²⁾

Bu anlamda emperyalist bir dayatmanın doğrudan müdahaleyle Filistin'de kalıcı barışı tesis etmesi olanaksızdır. Egemenler bunun farkındadır: Filistin'e, onları içerden parçalayarak, emperyalist çözüm(süzlülük) "evet" dedirtecek bir paket sunup, "Filistin'in bağımsızlığı"nı kabullenmiş gözükmektedirler. Ancak bunun faturası da Siyonist İsrail'in kabulüdür."⁽¹⁸³⁾

Bu planın bir parçası olarak çok önceleri; "1973'te zamanın Genelkurmay Başkanı General Elazar, İsrail

düşmanı yok etmemekle kalmamalı, sorunun çözümü için kabul edilebilir bir siyasi çözümü de dayatmalıdır, diyordu. Ayrıca 12 Eylül 1989'da Tel Aviv Üniversitesi'ndeki bir konuşmasında, Washington Yakın Doğu Politika Enstitüsü'nden David Makovsky, barışın bölünmeyle, yani iki ayrı devletle gelebileceğini ifade ediyor. İsrailli gazeteci Haim Baram, Mart 1996'da Middle East International'da, 'Gelişmeler rahatsız edicidir. Çünkü İsrail kamuoyu coğrafi taviz konusunda her zamankinden daha hazırdır,' diyordu.⁽¹⁸⁶⁾

Bu bir...

Birinciye bağıntılı ikinci ise, Arap gericiliğinin İntifada'yı tasfiye-yeye yönelik ABD onaylı⁽¹⁸⁷⁾ "Suudi Barış Planı"dır! Bu plan "Ortadoğu barış süreci başından beri bağımsız Filistin devletini öngörüyor. Süreç yine başından beri Yahudi devletinin Arap devletlerince tanınmasını da gerektiriyor. Nihayet İsrail'in 1967 öncesi sınırlarına çekilmesini de süreç kapsamında ele alıyor. Kabaca ve kısaca 'İşgal sona ersin, biz delse-rail'le tam diplomatik ilişki kuralım' formülüne dayalı"⁽¹⁸⁸⁾

Filistin'deki özgürlük mücadelesinin ulaştığı düzeyde, İntifada'ya yönelik en büyük darbeyi; açmazıyla debelenen Siyonist terör değil; ABD onaylı "Suudi Planı" ile vurulmak istenmektedir. Çünkü bu plan ile Şaronlu İsrail'in dünya kamuoyunda mahkûmiyeti "aklanırken", -AB'nin desteklediği- Arafat'ın geleneksel otoritesi de korunarak Ortadoğu'daki emperyalist ilişkiler statükosu yapısal olarak korunmuş olacaktır ki; bu da İntifada'nın tasfiyesinden başka bir şey değildir...

Ancak İntifada'yı yaratan devrimci güç, Küçük Generalleri ve engin tarihsel deneyimi ile bu oyuna gelmeyecek ve İntifada kazancaktır...

DİPNOTLAR:

1 Oscar Wilde, Tutkular, Acılar, Güllümseyen Deyişler, çev: Şakir Ecza-cıbaşı, Remzi Kitabevi Yay., 2002.

2 "Ortadoğu'da Oslo Dönemi Kapantıyor", Cumhuriyet, 15 Aralık 2001, s.9.

3 İntifada konusunda bkz: Edward Said, Yeni Dünya'da Filistin Sorunu, Aram Yay., 2002; Celal Beşiktepe, "Vatanızsız Filistinliler", Yedinci Gündem, Yıl:1, No:28, 29 Aralık 2001-4 Ocak 2002, s.7; "Zafer Siyonizme Karşı Direnen Filistin Halkının Olacak", Odak Dergisi, No:2002-3 (SN:5), 8 Mart 2002, s.24-25; Eric Rouleau, Vatanızsız Filistinli Ebülyad (Filistin Gizli Servisleri Sorunlusuz), çev: Aydın Emec, Hür Yay., 1979; Merdan Yanardağ, "İntifada", Kızılçık Dergisi, No:5, Aralık 2000, s.52-53; İ. Devrim Güçer, "İntifada Büyüyor", Enternasyonal Dergisi, No:5, Kasım-Aralık 2000, s.16-17; "Emperyalist-Siyonist 'Barış Süreci'nin Dönülmez Çöküşü", Kızıl Bayrak Gazetesi, No:2001/22, 18 Ağustos 2001, s.16-17; "Filistin'de Ne Oluyor?", Devrimci Hareket Dergisi, No:3, Şubat 2001, s.23-27; Elif Burçak, "İntifada Sürecek...", Devrimci Genç Dergisi, No:4, Mart 2001, s.35-38; "Filistin Halkının İntifadısı Devam Ediyor", Odak, Yıl:2, No:2001-04 (SN:19), 6 Nisan 2001, s.30; Doğan Tarkan, "İntifada Sürüyor: Filistin Direnişi Kırılabilir mi?", Enternasyonal Sosyalizm, No:7, Ocak-Şubat 2002, s.7-9; Mihri Belli, "Filistin Sorunu Üzerine", Odak Gazetesi, No:2002-1, 7 Ocak 2002, s.25; A. Şehmuz Demir, "Filistin'de Kanlı Ağustos", Fırat'ta Yaşam, Yıl:3, No:116, 20 Ağustos 2001, s.7; "İntifada'ya Koşulsuz Destek", Enternasyonal Dergisi, No:5, Kasım-Aralık 2000, s.24-26.

4 Leon Troçki.

5 Milliyet, 7 Şubat 2001, s.21.

6 Ayşe Karabat, Radikal, 7 Şubat 2001, s.9.

7 Cumhuriyet, 8 Şubat 2001, s.11.

8 Alptekin Dursunoğlu, Artı Gündem, 10 Şubat 2001, s.2.

9 Tıpkı önceki gibi! FKÖ Siyasi Bölüm Başkanı Faruk Kaddumi, İsrail'deki başbakanlık için yarışan Benyamin Netanyahu ile Ehud Barak arasında pek fark olmadığı vurgusuyla, "İşçi

Partisi de çok farklı değil. Hangi parti kazanırsa kazansın Filistinlilerin durumunda önemli bir değişiklik olmayacağı"nı (Cumhuriyet, 18 Mayıs 1999, s.7.) belirttiği üzere... Ya da "Şaron'lu günlerden çok, Netanyahu'nun Barak karşısında seçimleri kaybettiğinde Ergin Yıldızoğlu'nun dediği gibi: İsrail genel seçimlerini Başbakan Benyamin Netanyahu (Bibi) açık farkla kaybetti. Bir İsrail Hareketi'nin velçisi Partisi'nin lideri Ehud Barak'ın zaferi bölgede ve ABD tarafından memnuniyetle karşılandı. Şimdi barış sürecinin hızlanması İsrail'de ekonomik yaşamın canlanması bekleniyor. Ancak bu hızla yükselen beklentilerin Barak'ın becerilerini ve siyasi gücünü aştığını söylemek de mümkün. Barak'ın işi göründüğünden çok daha zor." (Ergin Yıldızoğlu, "Bibi Kaybetti, Ama Barak'ın İşleri Zor", Cumhuriyet, 19 Mayıs 1999, s.4.)

10 Cumhuriyet, 6 Şubat 2001, s.7.

11 Özgen Acar, "İsraili Albayın İkinci Doğum Yeri!", Cumhuriyet, 30 Ocak 2001, s.6.

12 Yasemin Çangar, "...Çecmiş Başka Bir Ülke mi?", Milliyet, 12 Şubat 2001, s.14.

13 Ahmet Davutoğlu, "Savaş Türkiyelçin Felaket Olur", Radikal, 12 Şubat 2001, s.6.

14 Daniel Pipes, Jerusalem Post, 31 Ocak 2001.

15 Şahin Alpay, "Şaron 'Barış'ı", Milliyet, 6 Şubat 2001, s.18.

16 "Şaron'dan Barışa İlk 'Hayır'...", Cumhuriyet, 9 Şubat 2001, s.7.

17 "Savaş Koalisyonu Kuruluyor", Evrensel, 14 Şubat 2001, s.7.

18 Cumhuriyet, 5 Ocak 2001, s.11.

19 Cumhuriyet, 17 Şubat 2001, s.10.

20 Serkan Demirtaş, Cumhuriyet, 16 Şubat 2001, s.11.

21 2000'de Yeni Gündem, 8 Ocak 2001, s.7.

22 Evrensel, 23 Şubat 2001, s.7.

23 Hürriyet, 15 Şubat 2001, s.40.

24 2000'de Yeni Gündem, 4 Mart 2001, s.7.

25 Cumhuriyet, 4 Mart 2001, s.11.

26 Türkiye, 8 Mart 2001, s.7.

27 2000'de Yeni Gündem, 26 Şubat 2001, s.7.

28 Cumhuriyet, 14 Mart 2001, s.10.

29 Radikal, 14 Mart 2001, s.9.

- 30 Cumhuriyet, 16 Mart 2001, s.11.
 31 Cumhuriyet, 28 Mart 2001, s.10.
 32 Radikal, 28 Mart 2001, s.9.
 33 Cumhuriyet, 29 Mart 2001, s.10.
 34 Radikal, 29 Mart 2001, s.9.
 35 Özgür Ulusoy, Cumhuriyet, 30 Mart 2001, s.7.
 36 Radikal, 31 Mart 2001, s.9.
 37 2000'de Yeni Gündem, 31 Mart 2001, s.7.
 38 Cumhuriyet, 31 Mart 2001, s.10.
 39 Cumhuriyet, 5 Nisan 2001, s.10.
 40 Cumhuriyet, 6 Nisan 2001, s.10.
 41 Cumhuriyet, 7 Nisan 2001, s.6.
 42 Cumhuriyet, 10 Nisan 2001, s.11.
 43 Cumhuriyet, 11 Nisan 2001, s.9.
 44 Cumhuriyet, 12 Nisan 2001, s.10.
 45 Cumhuriyet, 15 Şubat 2001, s.11.
 46 Cumhuriyet, 8 Nisan 2001, s.9.
 47 Evrensel, 6 Nisan 2001, s.7.
 48 Radikal, 6 Mayıs 2001, s.9.
 49 Cumhuriyet, 26 Mayıs 2001, s.11.
 50 Evrensel, 12 Nisan 2001, s.7.
 51 Cumhuriyet, 18 Nisan 2001, s.11.
 52 Evrensel, 2 Nisan 2001, s.7.
 53 Evrensel, 3 Nisan 2001, s.7.
 54 Cumhuriyet, 2 Nisan 2001, s.6.
 55 Evrensel, 20 Nisan 2001, s.7.
 56 Evrensel, 25 Nisan 2001, s.7.
 57 Cumhuriyet, 20 Mayıs 2001, s.7.
 58 Cumhuriyet, 22 Mayıs 2001, s.7.
 59 Evrensel, 17 Mayıs 2001, s.7.
 60 Evrensel, 15 Mayıs 2001, s.7.
 61 Evrensel, 10 Mayıs 2001, s.7.
 62 Cumhuriyet, 7 Mayıs 2001, s.11.
 63 Cumhuriyet, 12 Mayıs 2001, s.10.
 64 Evrensel, 24 Mayıs 2001, s.7.
 65 Cumhuriyet, 13 Temmuz 2001, s.11.
 66 Cumhuriyet, 14 Temmuz 2001, s.11.
 67 Radikal, 19 Temmuz 2001, s.10.
 68 Yasemin Çongar, Milliyet, 22 Temmuz 2001, s.14.
 69 Cumhuriyet, 29 Temmuz 2001, s.11.
 70 Cumhuriyet, 4 Ağustos 2001, s.10.
 71 Cumhuriyet, 11 Ağustos 2001, s.9.
 72 Radikal, 11 Ağustos 2001, s.11.
 73 Cumhuriyet, 28 Ağustos 2001, s.11.
 74 Cumhuriyet, 29 Ağustos 2001, s.11.
 75 Ayşe Karabat, Radikal, 3 Eylül 2001, s.10.
 76 Jack London.
 77 "Sistematiik Yıkım", Radikal, 11 Temmuz 2001, s.11.
 78 "İsrail Sabır Çatlattı", Radikal, 12 Temmuz 2001, s.8.
 79 "İsrailiçgali Genişletiyor", Cumhuriyet, 22 Ocak 2002, s.11.
 80 "Adıyaman'da kent merkezinde sokakta yaşayan 86 çocuk tespit edildi. Bunların eğitimi ve bakımı için GAP'daresi bir merkez açıyor. Ne âlâ! Talihin ciltesi, projeyi İsrail hükümeti de destekliyor. Türkiye'ye gelen ikili İsrail uzman merkez için incelemede bulunuyor. Filistinli çocuklara yaşamı zehir eden İsrail, Adıyaman'da sokak çocuklarını kurtaracak..." (Murat Çelikkam, "Garip Müttefikler", Radikal, 6 Şubat 2002, s.4.)
 81 "Kadınlar Tanklara Karşı", Cumhuriyet, 13 Mart 2002, s.9.
 82 "İsrailiçkenceyi Yasallaştırdı", Cumhuriyet, 13 Şubat 2002, s.9.
 83 "Filistin'e Pranga", Radikal, 16 Şubat 2001, s.10.
 84 Yeridir. Anımsatarak anımsanmalı: "Ölümleriniz.../ Sesleri dünyamız kadar bilge./ Birazdan kalkacakmış gibiyiz/ uzanıp bir siper/ koyulaşan/ Ölümlerimiz.../ Bakışları/ uçmaya hazırlanan bir kartal kadar çevik/ vurgunum/ gizleyemem.../ Sen bağrımı amansızca zorlayan siyahlık/ Unutma/ Öldürmekten daha kuvvetlidir ölebilmek." (Nihat Berham.) "Gün doğanda sabaha kalkı/ son demidir gecenin/ bu puslu-pusulu an/ yurdum için, halk için/ yaşamak için dayan!/ Ölsen de ölmektir/ böyle bir ölmek." (Ahmet Telli.)
 85 "Bu Kez Pimi Kadın Çekti", Cumhuriyet, 28 Ocak 2002, s.11.
 86 "Kadın Bombacı 28'indeydi", Cumhuriyet, 31 Ocak 2002, s.8.
 87 Cumhuriyet, 10 Ocak 2002, s.8.
 88 Cumhuriyet, 5 Mart 2001, s.11.
 89 Radikal, 2 Haziran 2001, s.9.
 90 Cumhuriyet, 10 Eylül 2001, s.10.
 91 Evrensel, 15 Şubat 2001, s.7.
 92 Cumhuriyet, 6 Ağustos 2001, s.11.
 93 Cumhuriyet, 19 Mayıs 2001, s.11.
 94 Radikal, 11 Eylül 2001, s.11.
 95 Cumhuriyet, 10 Ağustos 2001, s.1.
 96 Cumhuriyet, 30 Ağustos 2001, s.11.
 97 Milliyet, 16 Şubat 2001, s.23.
 98 "Yahudi Örgüt Sahnede", Cumhuriyet, 6 Mart 2002, s.9.
 99 New York Times, 19 Ocak 2002.
 100 Jerusalem Post, 18 Ocak 2002.
 101 El Ahran Weekly, 13 Ocak 2002.
 102 Al Ahran, 15 Ocak 2002.
 103 Ergin Yıldızoğlu, "Ortadoğu Kazanı", Cumhuriyet, 21 Ocak 2002, s.11.
 104 Hakan Ataman, "Parçalannış Yaşamlar:İntifada", Radikalİki, 17 Mart 2002, s.9.
 105 Francis Bacon.
 106 T. Adorno.
 107 Eski Ahit, Tekvin, 12/25.
 108 Yahudi literatüründe; Beyt Hanuktaş.
 109 Manaz, 140.
 110 Siyonist şiddet ve katliamlar konusunda bkz: Roger Garaudy, İsrail Mitler ve Terör, Çev: C. Aydın, Pınar Yay., 1996; Mourad Saleh-Said Haddad, Tall-El Zaatar Katliamı ve Lübnan'ın Savaşı, çev: Mehmet Atilla, Evren Yay., 1997; Sotryet Yahudileri ve Siyonizm, çev: Emine Demir, Kızılınmak Yay., 1979; "Filistin Halkına Kölelik Dayatılıyor", Odak Dergisi, Yıl:1, No:2001-13 (SN:18), 2 Mart 2001, s.25; "Filistin'de Vahşi Katliam Devam Ediyor", Kızıl Bayrak, No:2001/34, 10 Kasım 2001, s.17; Hüseyin Aykol, "Postmodern Je'nosit", 2000'de Yeni Gündem, 14 Mart 2001, s.7; Cengiz Adalı, "İsrail Neyi Zorluyor?", Direniş, Yıl:2, No:17, Şubat 2002, s.23; Kemal Akgün, "İsrail Terör Devleti Barbarlıkta Sınır Tanımıyor", Atak Dergisi, Yıl:3, No:14, s.12-15; Ahmet Varol, "Filistinli Çocukların Dramı", Haksöz Dergisi, No:129, Aralık 2001, s.38-39; "Filistin'e Tam Teslimiyet Dayatılıyor", Odak Gazetesi, No:2002-1, 7 Ocak 2002, s.26-27; "İsrail Ordusu Nazileri Örnek Aldı", Cumhuriyet, 13 Mart 2002, s.9; "İsrail Terörü Sınır Tanımıyor", Yedinci Gündem, Yıl:1, No:32, 26 Ocak-1 Şubat 2002, s.14; "Silahlar Gazeteciye Döndü", Cumhuriyet, 14 Mart 2002, s.9.
 111 "Yorum değişir, olgular kalır."
 112 Alan R. Taylor, İsrail'in Doğuşu, Çev: M. Karışah, Pınar Yay., 2000, s.48.
 113 St. Augustine.
 114 Roger Garaudy, Siyonizm Dosyası, Çev: N. Uzel, Pınar Yay., 2000.
 115 Edward Said, Filistin Sorunu, Çev: A. Alaltı, Pınar Yay., 1985, s.44.

116 Edward Said, Filistin Sorunu, Çev: A. Alattı, Pınar Yay., 1985, s.35.

117 Baltasar Gracian.

118 Tesniye baki:14 ayet 12, 191.

119 O. Miller.

120 "Olan, aslında nasıl oldu?"

1211. Alper Tabanoğlu, "Filistin Holocaustu", Tezkire Dergisi, Yıl:10, No:19, Şubat-Mart 2001, s.29-33.

122 Tacitus.

123 Şaron konusunda bkz: "İsrail'de Seçim", Yaşamda Atılım Gazetesi, Yıl:1, No:2001-07 (31), 17 Şubat 2001, s.5; "İsrail'de Savaş Suçlusu Başbakan Seçildi", Sosyalistİşçi, No:149, 15 Şubat 2001, s.7; Graham Usher, "Filistinliler Niçin Oy Vermediler?", Hak Söz Dergisi, No:122, Mayıs 2001, s.29-30; Emin Gürses, "Şaron'un Şalomu", Cumhuriyet, 10 Şubat 2001, s.15; "İsrail: Ortadoğu Halklarına Düşman", Sosyalistİşçi Gazetesi, No:155, 7 Haziran 2001, s.5; Ebru Kılıç, "İsrail'in Rus Ruleti", ...VS Dergisi, No:1, Temmuz 2001, s.38-39; Ayhan Şimşek, "Norveç Dışişleri Bakanı: 'Mali Kriz Filistin'i Çökertebilir'...", 22 Şubat 2001, s.11; Nuray Soysal, "Cehenneme Götür", ...VS Dergisi, No:4, Kasım-Aralık 2001, s.78-79; "Şaron ABD'yi Sürekli Kaşıyor", Radikal, 7 Şubat 2002, s.11; "Şaron'a Çengel", Radikal, 20 Kasım 2001, s.10; Hüseyin Aykol, "Şaron'lu Günlere Doğru", 2000'de Yeni Gündem, 31 Ocak 2001, s.7; Turgut Tarhanlı, "İsrail'in Gırtlama", Radikal, 8 Şubat 2001, s.9; Hüseyin Aykol, "Ariel Temizliği...", 2000'de Yeni Gündem, 14 Şubat 2001, s.7; Turgut Tarhanlı, "Şaron Ziyareti", Radikal, 7 Ağustos 2001, s.11; "Şaron'dan Geri Adım", Yedinci Gündem, Yıl:1, No:39, 16-22 Mart 2002, s.16; Erdal Gülven, "Şaron'a Kızmak Kolay", Radikal, 9 Ağustos 2001, s.11; "Şaron Yola Gelmiyor", Radikal, 16 Mart 2002, s.11.

124 "Sabra ve Şatila katliamından kurtulan Filistinlilerin suç duyurusu üzerine Belçika, katliamın mimarları İsrail Başbakanı Şaron'u ifade vermeye çağırdı. Bunun ardından ise, Brüksel yargısının Sabra ve Şatila katliamlarıyla ilgili kararı öncesi davanın en önemli tanığı Falanjest lider Hubeyka bir suikast ile öldürüldü." ("Falanjest Lider Hubeyka Öldürüldü", Radikal,

25 Ocak 2002, s.11.) "Lübnan'ın başkenti Beyrut'ta eski bakan ve sağcı Hristiyan milletlerin eski şefi Elie Hubeyka, aracına yerleştirilen bombanın patlaması sonucu öldü. Belçikalı bir senatör, 1982'de Lübnan'daki Sabra ve Şatila Filistin mülteciler kamplarında girişilen kıyımdan İsrail Başbakanı Ariel Şaron'la birlikte sorumlu tutulan Hubeyka'nın, katliamla ilgili İsrail'i suçlayıcı açıklamalarda bulunacağını ve tehdit edildiğini söylediğini bildirdi.

Belçika Senatosu Adalet Komisyonu Başkanı Yeşiller Partili Senatör Josy Dubie, AFP ajansına yaptığı açıklamada, geçen salı bir başka Belçikalı Senatör Vincent Van Quickenborne ile Hubeyka'yla Beyrut'ta görüştüklerini söyleyerek Hubeyka'nın Sabra ve Şatila konusunda söyleyecekleri vardı ve kendisini tehdit altında hissediyordu dedi. Dubie, Hubeyka'nın, katliama katılmadığını ve suçsuzluğunu gösterecek kanıtlara sahip olduğunu söylediğini anlattı. Dubie'ye göre Hubeyka, Brüksel'de Şaron'la ilgili dava kabul edilirse gelip ifade vereceğini dedi. Dubie, "Bildiklerini neden şimdi ifşa etmiyorsun, diye sordum. Bana, bunu davaya sakladığını ve kendini tehdit altında hissettiğini söyledi" diye konuştu. Dubie, Hubeyka'nın konuşamamasının pek çok kişinin çıkarına olduğu keskin dedi. ("Tanık Susturuldu", Cumhuriyet, 25 Ocak 2002, s.11.)

125 Ayşe Karabat, "Astı, Kesti, Sonunda Başbakan Oluverdi", Radikal, 13 Şubat 2001, s.10.

126 Shakespeare, "Hamlet".

127 Ergin Yıldızoglu, "Filistin'de Umud ve Ölüm", Cumhuriyet, 4 Mart 2002, s.11.

128 "İşte 'Güvenli' İsrail", Radikal, 9 Şubat 2001, s.9.

129 Paul Adams, BBC, 18 Mayıs 2001.

130 Ergin Yıldızoglu, "Nakba 2001", Cumhuriyet, 23 Mayıs 2001, s.4.

131 Michael Freund, "Savaş Geliyor", Jerusalem Post, 18 Temmuz 2001.

132 Amos Harel, Ha'aretz, 18 Temmuz 2001.

133 Jordan Times, 19 Ağustos 2001.

134 Ergin Yıldızoglu, "Böyle Gelmiş Olabilir Ama, Böyle Gider mi?-",

Cumhuriyet, 23 Temmuz 2001, s.7.

135 Washington Post, 2 Ağustos 2001.

136 Washington Post, 11 Ağustos 2001.

137 Washington Post, 11 Ağustos 2001.

138 New York Times, 12 Ağustos 2001.

139 The Guardian, 11 Ağustos 2001.

140 Financial Times, 7 Ağustos 2001.

141 Savaş/ Barış denklemi konusunda bkz: Noam Chomsky, "Ortadoğu'daki Mevcut Krizler: Ne Yapabiliriz?", İnsanlık Dergisi, Yıl:11, No:2001/04, Nisan 2001, s.3-12; "ABD'nin Ortadoğu Açmazı", Cumhuriyet, Derleyen: Gamze Erbil, 10 Mart 2001, s.10; Hadi Uluengin, "Zafer Ortadoğu'dan Geçer", Hürriyet, 21 Kasım 2001, s.16; Ceylan Özerengin, "Arafat'ın Kaderle Dansı", Birikim Dergisi, No:147, Temmuz 2001, s.15-18; M. Seyit, "Oslo Öldü, İntifada Yaşıyor", Haziran Kitap Dizisi, No:1, Mayıs 2001, s.113-129; Şimon Perez, "Gelecek Durdurulamaz", İDEA Dergisi, No:2001/10, Mart-Nisan-Mayıs 2001, s.91-93; Hasan Cemal, "Barışın İbnîği Kimin Elinde?", Milliyet, 17 Şubat 2001, s.19; Ayşe Karabat, "İsrail'de Hükümet Krizi", Radikal, 16 Ekim 2001, s.4; R. S. Zahama, "İsrail-Filistin Nereye?", Cosmo Politik, No:2, Kış 2002, s.44-46; Deniz Adalı, "Bush-Şaron ve Örtülü Savaşın Sıcak-Açık Savaşa Doğru", Kaldıraç Dergisi, No:17, Mart 2001, s.26-28; "ABD Emperyalizminin Ortadoğu Çıkmazı", Yaşamda Atılım Gazetesi, Yıl:1, No:2001-10 (34), 10 Mart 2001, s.11; "Ortadoğu'da Savaş Çanları", Yaşamda Atılım Gazetesi, Yıl:1, No:2001 16 (40), 21 Nisan 2001, s.11; Güner Öztekin, "Ortadoğu Cadı Kazanı", Cumhuriyet, 12 Nisan 2001, s.10; "Filistin Halkının Direnişi Süreliyor", Kızıl Bayrak, No:2001/10, 26 Mayıs 2001, s.19; İlhan Diken, "Eşitsizlikler Dünyasında Kanayan Yara: Ortadoğu ve Savaş", Fırat Yaşam, Yıl:3, No:130, 24 Aralık 2001, s.7; "Terörle Mücadele Bahanesiyle Filistin Halkına Kapsamlı Kuşatma ve Saldı- rı!", Kızıl Bayrak Gazetesi,

No:2001/38, 8 Aralık 2001, s.4-5; "Emperyalist Savaşta İkinci Durak: Ortadoğu", İşçi-Köylü Gazetesi, Yıl:1, No:17, 7-20 Aralık 2001, s.3.

142 Ergin Yıldızoğlu, "...Barış Sürecinde", Krizden Kaosa, 13 Ağustos 2001, s.11.

143 Anais Nin.

144 Ergin Yıldızoğlu, "Yine Yeni Bir Aşama! (1)", Cumhuriyet, 10 Aralık 2001, s.11.

145 Financial Times, 17 Aralık 2001.

146 "Arafat'ı Asabilirsiniz", Radikal, 9 Şubat 2002, s.11.

147 "Bush, Arafat'ın Ramallah'ta rehlin kalmasını onayladı. ABD Dışişleri sözcüsü Richard Boucher, Arafat'ın 'rehlin tutulması'yla ilgili 'İsrail'in, güvenliğini sağlamak için bu adımları atma ihtiyacını anlıyor' dedi. Boucher, Arafat'ın şiddeti durdurmak için gerekli adımları atmadığını öne sürdü. Beyaz Saray sözcüsü Ari Fleischer de, 'Başkan Bush, İsrail'in aldığı önlemlerin gerekçesini anlıyor' diye konuştu." ("ABD Arafat'ın İhtiyacı Çekiyor", Radikal, 26 Ocak 2002, s.10.)

148 "Arafat'a Özgürlük Yok", Cumhuriyet, 12 Ocak 2002, s.9.

149 "Şaron: Arafat Tarih Oldu", Cumhuriyet, 15 Aralık 2001, s.9.

150 The Observer 16 Aralık 2001.

151 Al Akrab Weekly, 15 Aralık 2001.

152 Stratfor, 13 Aralık 2001.

153 Örneğin: Charlie E. Coon, J.D. 25/09/01, National Security Demands More Diverse Energy Supplies, Heritage Foundation Memorandum No: 777; Donald Losman 01/08/01, Economic Security, A National Security Folly? Cato Institute, Policy Analysis No 409; Energy and Geopolitics ve Dangerous Addiction, 13/12/01, The Economist.

154 Ergin Yıldızoğlu, Cumhuriyet, "Çılgınlığın Arkasındaki Mantık", 17 Aralık 2001, s.11.

155 "Filistinli eylemciler, Devlet Başkanı'nın Ramallah'taki ofislerine saldırdı. Şiddet çemberinden bir türlü çıkmayan Ortadoğu'da, 15 Şubat 2002'de yüzlerce Filistinli, Arafat'ın Ramallah'taki bürosunu taşıdı. Öfkeli kalabalık, 'Cezaevindeki tutuklular serbest bırakılsın', 'Baskıya son' sloganları attı.

Eyleme müdahale eden Filistin polisi, göstericileri ofislerin çevresinden uzaklaştırdı ve bölgeyi kordon altına aldı." ("Halkı Arafat'ı Taşladı", Cumhuriyet, 16 Şubat 2002, s.9.) "Arafat, Şaron'un 'Ramallah'tan çıkış kartın' dediği üç militanı tutuklattı." ("Arafat Göz Kırıyor", Radikal, 22 Şubat 2002, s.11.)

156 Bkz: "Cheney: Arafat Asılabilir", Cumhuriyet, 9 Şubat 2002, s.9; "Arafat'ı Devirecekler", Milliyet, 8 Temmuz 2001, s.20; "İsrail'in Hayali: Arafat Yok Olsa!", Cumhuriyet, 7 Temmuz 2001, s.11; Emin Gürses, "Arafat'ın Serüveni", Cumhuriyet, 17 Şubat 2001, s.17; "Şaron'un Akli Fikri Arafat'ta", Radikal, 8 Şubat 2002, s.11; "ABD'den Uyarı: Arafat Kafesten Kafese", Cumhuriyet, 13 Mart 2002, s.9.

157 Ergin Yıldızoğlu, "Arafat!", Cumhuriyet, 13 Şubat 2002, s.4.

158 The Guardian, 6 Aralık 2001.

159 The Observer, 9 Kasım 2001.

160 Zvi Bar'el, Ha'aretz, 9 Aralık 2001.

161 Ergin Yıldızoğlu, "Yine Yeni Bir Aşama! (2)", Cumhuriyet, 12 Aralık 2001, s.4.

162 Hüseyin Mahli, "Filistin Halkının Desteğe İhtiyacı Var", Evrensel, 11 Aralık 2001, s.2.

163 B. Shaw.

164 "Sağcı Bakana Suikast", Cumhuriyet, 18 Ekim 2001, s.6.

165 "İsrail Toptanışgale Gidiyor", Cumhuriyet, 5 Mart 2002, s.9.

166 Ali Sirmen, "İsrail Kaybediyor", Cumhuriyet, 2 Şubat 2002, s.4.

167 "Sivil Toplum Homur Homur", Radikal, 19 Şubat 2002, s.11.

168 C. Bağdadi.

169 "ABD, İsrail'e askeri finansman adı altında 1.9 milyar dolar civarında yardım yapıyor. ABD'den silah alımı yaparken, geliştirdiği askeri teknoloji ürünlerini 61 devlete satan Tel Aviv, dünyada 6. sırada yerini almış durumda." (Emin Gürses, "İsrail'in Bölgesel Politikası", Cumhuriyet, 14 Temmuz 2001, s.17.)

170 Turgut Tarhanlı, "İsrail'in Gettolaşması", Radikal, 8 Şubat 2001, s.9.

171 Turgut Tarhanlı, "Çatışmanın Kurumsallaşması", Radikal, 12 Mart 2002, s.8.

172 "İsrail'in Filistin'e yönelik son

20 yılın en büyük operasyonu gazetecilerin de canını alıyor. Kameraları roketatarlara benziyor gerekçesiyle gazetecileri Ramallah'a almayan İsrail ordusu, 13 Mart 2002'de serbest çalışan İtalyan gazeteci Raffaele Ciriello'yu öldürüp, diğer iki gazeteciyi de yaraladı. Bir İsrail tankından makineli tüfekle açılan ateşte, göğsü ve midesine altı kurşun isabet etmesi sonucu ölen Ciriello, (42) ikinci intifada'nın başından beri öldürülen ilk gazeteci oldu." ("Gazeteci Öldürüldü", Radikal, 14 Mart 2002, s.11.)

173 "Sarı Yıldız Unutulmuş", Radikal, 13 Mart 2002, s.11.

174 "Havuç-Sopa Taktiği", Radikal, 12 Mart 2002, s.11.

175 "İsrail Solu Şaron'a Başkaldırıyor", Cumhuriyet, 6 Mart 2002, s.9.

176 Enter Gökçe.

177 aktaran: Ahmet İnel, "Yahudilerin Bir Geleceği Var mı?", Radikal'ki, 10 Şubat 2002, s.3.

178 Noam Kizal, "İşgal Yozlaştırıyor", Atılım Gazetesi, Yıl:2, No:2002-7 (82), 16 Şubat 2002, s.1.

179 "Orduda Barışsıyam", Radikal, 8 Şubat 2002, s.11.

180 Ayşe Karabat, "İsrail Ordusu Kaynıyor", Radikal, 19 Şubat 2002, s.11.

181 K. Marx, Yahudi Sorunu.

182 Hasan Cemal, "Ortadoğu'da Barış Daha Çok Uzak Ama...", Milliyet, 11 Şubat 2001, s.19.

183 Bkz: "Arap Birliği İsrail Saldırganlığına 'Dur' Dedi", Radikal, 20 Mayıs 2001, s.9; "İsrail'e İslam Ülkeleri Tokadı", Radikal, 27 Mayıs 2001, s.11.

184 Emin Gürses, "İsrail'in Güvenlik Stratejisi", Cumhuriyet, 8 Aralık 2001, s.15.

185 "BM Güvenlik Konseyi ilk kez Filistin devletinin kurulması için karar çıkardı. ABD'nin hazırladığı kararla, BM Güvenlik Konseyi 'İsrail ile Filistin'in iki devlet olarak tanınması ve güvenli sınırlar içinde yan yana yaşadığı bir bölge vizyonunu onaylıyor', dedi. 1397 sayılı karar, BM Güvenlik Konseyi'nin 15 üyesinden 14'ü tarafından kabul edilirken, Suriye İsrail işgaline değinilmediği için çekimser kaldı." ("BM: Filistin Devlettir", Radikal, 14 Mart 2002, s.11)

186 Erdal Güven, "Önce Filistin, Sonra Irak" Radikal, 17 Mart 2002, s.10.

- 116 Edward Said, *Filistin Sorunu*, Çev: A. Alaltı, Pınar Yay., 1985, s.35.
 117 Baltasar Gracian.
 118 Tesniye bah:14 ayet 12, 191.
 119 O. Miller.
 120 "Olan, aslında nasıl oldu?"
 121 Alper Tabanoğlu, "Filistin Holocaustu", *Tezkire Dergisi*, Yıl:10, No:19, Şubat-Mart 2001, s.29-33.
 122 Tacitus.
 123 Şaron konusunda bkz: "İsrail'de Seçim", *Yaşamda Atılım Gazetesi*, Yıl:1, No:2001-07 (31), 17 Şubat 2001, s.5; "İsrail'de Savaş Suçlusu Başbakan Seçildi", *Sosyalist İşçi*, No:149, 15 Şubat 2001, s.7; Graham Usher, "Filistinliler Niçin Oy Vermediler?", *Hak Söz Dergisi*, No:122, Mayıs 2001, s.29-30; Emin Gürses, "Şaron'un Şalomu", *Cumhuriyet*, 10 Şubat 2001, s.15; "İsrail: Ortadoğu Halklarına Düşman", *Sosyalist İşçi Gazetesi*, No:155, 7 Haziran 2001, s.5; Ebru Kılıç, "İsrail'in Rus Ruleti", *...VS Dergisi*, No:1, Temmuz 2001, s.38-39; Ayhan Şimşek, "Norveç Dışişleri Bakanı: 'Mali Kriz Filistin'i Çökertebilir'...", 22 Şubat 2001, s.11; Nurray Soysal, "Cehenneme Götür", *...VS Dergisi*, No:4, Kasım-Aralık 2001, s.78-79; "Şaron ABD'yi Sürekli Kaşıyor", *Radikal*, 7 Şubat 2002, s.11; "Şaron'a Çengel", *Radikal*, 20 Kasım 2001, s.10; Hüseyin Aykol, "Şaron'lu Günlere Doğru", 2000'de Yeni Gündem, 31 Ocak 2001, s.7; Turgut Tarhanlı, "İsrail'in Götölüşmesi", *Radikal*, 8 Şubat 2001, s.9; Hüseyin Aykol, "Ariel Temizliği...", 2000'de Yeni Gündem, 14 Şubat 2001, s.7; Turgut Tarhanlı, "Şaron Ziyareti", *Radikal*, 7 Ağustos 2001, s.11; "Şaron'dan Geri Adım", *Yedinci Gündem*, Yıl:1, No:39, 16-22 Mart 2002, s.16; Erdal Güven, "Şaron'a Kızmak Kolay", *Radikal*, 9 Ağustos 2001, s.11; "Şaron Yola Gelmiyor", *Radikal*, 16 Mart 2002, s.11.
 124 "Sabra ve Şatila katliamından kurtulan Filistinlilerin suç duyurusu üzerine Belçika, katliamın mimarı İsrail Başbakanı Şaron'u ifade vermeye çağırdı. Bunun ardından ise, Brüksel yargısının Sabra ve Şatila katliamlarıyla ilgili kararı öncesi davanın en önemli tanığı Falanjist lider Hubeyka bir suikast ile öldürüldü." ("Falanjist Lider Hubeyka Öldürüldü", *Radikal*,

25 Ocak 2002, s.11.) "Lübnan'ın başkenti Beyrut'ta eski bakan ve sağcı Hristiyan milislerin eski şefi Elie Hubeyka, aracına yerleştirilen bombanın patlaması sonucu öldü. Belçikalı bir senatör, 1982'de Lübnan'daki Sabra ve Şatila Filistin mülteciler kamplarında girilen kayımdan İsrail Başbakanı Ariel Şaron'la birlikte sorumlu tutulan Hubeyka'nın, katliamla ilgili İsrail'i suçlayıcı açıklamalarda bulunacağını ve tehdit edildiğini söylediğini bildirdi.

Belçika Senatosu Adalet Komisyonu Başkanı Yeşiller Partili Senatör Josy Dubie, AFP ajansına yaptığı açıklamada, geçen salı bir başka Belçikalı Senatör Vincent Van Quickenborne ile Hubeyka'yla Beyrut'ta görüştiklerini söyleyerek Hubeyka'nın Sabra ve Şatila konusunda söyleyecekleri vardı ve kendisini tehdit altında hissediyordu dedi. Dubie, Hubeyka'nın, katliama katılmadığını ve suçsuzluğunu gösterecek kanıtlara sahip olduğunu söylediğini anlattı. Dubie'ye göre Hubeyka, 'Brüksel'de Şaron'la ilgili dava kabul edilirse gelip ifade vereceğini' dedi. Dubie, 'Bildiklerini neden şimdi ifşa etmiyorsun, diye sordum. Bana, bunu davaya sakladığını ve kendini tehdit altında hissettiğini söyledi' diye konuştu. Dubie, Hubeyka'nın konuşamamasının pek çok kişinin çıkarına olduğu kesin dedi. ("Tanık Susturuldu", *Cumhuriyet*, 25 Ocak 2002, s.11.)

125 Ayşe Karabat, "Astı, Kesti, Sonunda Başbakan Oluverdi", *Radikal*, 13 Şubat 2001, s.10.

126 Shakespeare, "Hamlet".

127 Ergin Yıldızoğlu, "Filistin'de Umut ve Ölüm", *Cumhuriyet*, 4 Mart 2002, s.11.

128 "İşte 'Güvenli' İsrail", *Radikal*, 9 Şubat 2001, s.9.

129 Paul Adams, BBC, 18 Mayıs 2001.

130 Ergin Yıldızoğlu, "Nakha 2001", *Cumhuriyet*, 23 Mayıs 2001, s.4.

131 Michael Freund, "Savaş Geliyor", *Jerusalem Post*, 18 Temmuz 2001.

132 Amos Harel, Ha'aretz, 18 Temmuz 2001.

133 Jordan Times, 19 Ağustos 2001.

134 Ergin Yıldızoğlu, "Böyle Gelmiş Olabilir Ama, Böyle Gider mi?-",

Cumhuriyet, 23 Temmuz 2001, s.7.

135 Washington Post, 2 Ağustos 2001.

136 Washington Post, 11 Ağustos 2001.

137 Washington Post, 11 Ağustos 2001.

138 New York Times, 12 Ağustos 2001.

139 The Guardian, 11 Ağustos 2001.

140 Financial Times, 7 Ağustos 2001.

141 Savaş/ Barış denklemi konusunda bkz: Noam Chomsky, "Ortadoğu'daki Mevcut Krizler: Ne Yapabiliriz?", *İnsancıl Dergisi*, Yıl:11, No:2001/04, Nisan 2001, s.3-12; "ABD'nin Ortadoğu Açmazı", *Cumhuriyet*, Derleyen: Gamze Erbil, 10 Mart 2001, s.10; Hadi Uluengin, "Zafer Ortadoğu'dan Geçer", *Hürriyet*, 21 Kasım 2001, s.16; Ceylan Özerengin, "Arafat'ın Kaderle Dansı", *Birikim Dergisi*, No:147, Temmuz 2001, s.15-18; M. Seyit, "Oslo Öldü, İntifada Yaşıyor", *Haziran Kitap Dizisi*, No:1, Mayıs 2001, s.113-129; Şimon Perez, "Gelecek Durdurulamaz", *IDEA Dergisi*, No:2001/10, Mart-Nisan-Mayıs 2001, s.91-93; Hasan Cemal, "Barışın İlmîği Kimin Elinde?", *Milliyet*, 17 Şubat 2001, s.19; Ayşe Karabat, "İsrail'de Hükümet Krizi", *Radikal*, 16 Ekim 2001, s.4; R. S. Zahama, "İsrail-Filistin Nereye?", *Cosmo Politik*, No:2, Kış 2002, s.44-46; Deniz Adalı, "Bush-Şaron ve Örtülü Savaşın Sıcak-Açık Savaş Doğru", *Kaldıraç Dergisi*, No:17, Mart 2001, s.26-28; "ABD Emperyalizminin Ortadoğu Çıkması", *Yaşamda Atılım Gazetesi*, Yıl:1, No:2001-10 (34), 10 Mart 2001, s.11; "Ortadoğu'da Savaş Çanları", *Yaşamda Atılım Gazetesi*, Yıl:1, No:2001 16 (40), 21 Nisan 2001, s.11; Güner Özlek, "Ortadoğu Cadı Kazanı", *Cumhuriyet*, 12 Nisan 2001, s.10; "Filistin Halkının Direnişi Süreliyor", *Kızıl Bayrak*, No:2001/10, 26 Mayıs 2001, s.19; İlhan Diken, "Eşitsizlikler Dünyasında Kanayan Yara: Ortadoğu ve Savaş", *Fırat'ta Yaşam*, Yıl:3, No:130, 24 Aralık 2001, s.7; "Terörle Mücadele Bahanesiyle Filistin Halkına Kapsamlı Kuşatma ve Saldırılar", *Kızıl Bayrak Gazetesi*,

No:2001/38, 8 Aralık 2001, s.4-5; "Emperyalist Savaşta İkinci Durak: Ortadoğu", *İşçi-Köylü Gazetesi*, Yıl:1, No:17, 7-20 Aralık 2001, s.3.

142 Ergin Yıldızoğlu, "...Barış Sürecinde", *Krizden Kaosa*, 13 Ağustos 2001, s.11.

143 Anais Nin.

144 Ergin Yıldızoğlu, "Yine Yeni Bir Aşama! (1)", *Cumhuriyet*, 10 Aralık 2001, s.11.

145 Financial Times, 17 Aralık 2001.

146 "Arafat'ı Asabilirsiniz", *Radikal*, 9 Şubat 2002, s.11.

147 "Bush, Arafat'ın Ramallah'ta rehlin kalmasını onayladı. ABD Dışişleri sözcüsü Richard Boucher, Arafat'ın 'rehlin tutulması'yla ilgili 'İsrail'in, güvenliğini sağlamak için bu adımları atma ihtiyacını anlıyoruz' dedi. Boucher, Arafat'ın şiddeti durdurmak için gerekli adımları atmadığını öne sürdü. Beyaz Saray sözcüsü Ari Fleischer de, 'Başkan Bush, İsrail'in aldığı önlemlerin gerekçesini anlıyor' diye konuştu." ("ABD Arafat'ı mıpını Çekiyor", *Radikal*, 26 Ocak 2002, s.10.)

148 "Arafat'a Özgürlük Yok", *Cumhuriyet*, 12 Ocak 2002, s.9.

149 "Şaron: Arafat Tarih Oldu", *Cumhuriyet*, 15 Aralık 2001, s.9.

150 The Observer 16 Aralık 2001.

151 Al Ahram Weekly, 15 Aralık 2001.

152 Stratfor, 13 Aralık 2001.

153 Örneğin: Charli E Coon, J.D. 25/09/01, National Security Demands More Diverse Energy Supplies, Heritage Foundation Memorandum No: 777; Donald Losman 01/08/01, Economic Security, A National Security Folly? Cato Institute, Policy Analysis No 409; Energy and Geopolitics ve Dangerous Addiction, 13/12/01, The Economist.

154 Ergin Yıldızoğlu, *Cumhuriyet*, "Çılgınlığın Arkasındaki Mantık", 17 Aralık 2001, s.11.

155 "Filistinli eylemciler, Devlet Başkanı'nın Ramallah'taki ofislerine saldırdı. Şiddet çemberinden bir türlü çıkmayın Ortadoğu'da, 15 Şubat 2002'de yüzlerce Filistinli, Arafat'ın Ramallah'taki bürosunu taşıdı. Öfkeli kalabalık, 'Cezaevindeki tutuklular serbest bırakılsın', 'Baskıyı son' sloganları attı.

Eyleme müdahale eden Filistin polisi, göstericileri ofislerin çevresinden uzaklaştırdı ve bölgeyi kordon altına aldı." ("Halkı Arafat'ı Taşladı", *Cumhuriyet*, 16 Şubat 2002, s.9.) "Arafat, Şaron'un 'Ramallah'tan çıkış kartın' dediği üç militanı tutuklattı." ("Arafat Göz Kırıyor", *Radikal*, 22 Şubat 2002, s.11.)

156 Bkz: "Cheney: Arafat Asılabilir", *Cumhuriyet*, 9 Şubat 2002, s.9; "Arafat'ı Devirecekler", *Milliyet*, 8 Temmuz 2001, s.20; "İsrail'in Hayali: Arafat Yok Olsa!", *Cumhuriyet*, 7 Temmuz 2001, s.11; Emin Gürses, "Arafat'ın Serüveni", *Cumhuriyet*, 17 Şubat 2001, s.17; "Şaron'un Akli Fikri Arafat'ta", *Radikal*, 8 Şubat 2002, s.11; "ABD'den Uyarı: Arafat Kafesten Kafese", *Cumhuriyet*, 13 Mart 2002, s.9.

157 Ergin Yıldızoğlu, "Arafat!", *Cumhuriyet*, 13 Şubat 2002, s.4.

158 The Guardian, 6 Aralık 2001.

159 The Observer, 9 Kasım 2001.

160 Zvi Bar'el, Ha'aretz, 9 Aralık 2001.

161 Ergin Yıldızoğlu, "Yine Yeni Bir Aşama! (2)", *Cumhuriyet*, 12 Aralık 2001, s.4.

162 Hüseyin Mahli, "Filistin Halkının Desteğeli İhtiyacı Var", *Evensel*, 11 Aralık 2001, s.2.

163 B. Shaw.

164 "Sağcı Bakana Suikast", *Cumhuriyet*, 18 Ekim 2001, s.6.

165 "İsrail Toptan İsgale Gidiyor", *Cumhuriyet*, 5 Mart 2002, s.9.

166 Ali Sirmen, "İsrail Kaybediyor", *Cumhuriyet*, 2 Şubat 2002, s.4.

167 "Sivil Toplum Homur Homur", *Radikal*, 19 Şubat 2002, s.11.

168 C. Bağdadi.

169 "ABD, İsrail'e askeri finansman adı altında 1.9 milyar dolar civarında yardım yapıyor. ABD'den silah alımı yaparken, geliştirdiği askeri teknoloji ürünlerini 61 devlete satan Tel Aviv, dünyada 6. sırada yerini almış durumda." (Emin Gürses, "İsrail'in Bölgesel Politikası", *Cumhuriyet*, 14 Temmuz 2001, s.17.)

170 Turgut Tarhanlı, "İsrail'in Gettolaşması", *Radikal*, 8 Şubat 2001, s.9.

171 Turgut Tarhanlı, "Çatışmanın Kurumsallaşması", *Radikal*, 12 Mart 2002, s.8.

172 "İsrail'in Filistin'e yönelik son

20 yılın en büyük operasyonu gazetecilerin de canını alıyor. Kameraları roketatarlara benziyor gerekçesiyle gazetecileri Ramallah'a almayan İsrail ordusu, 13 Mart 2002'de serbest çalışan İtalyan gazeteci Raffaele Ciriello'yu öldürüp, diğer iki gazeteciyi de yaraladı. Bir İsrail tankından makine tüfeğiyle açılan ateşte, göğsü ve midesine altı kurşun isabet etmesi sonucu ölen Ciriello, (42) ikinci intifada'nın başından beri öldürülen ilk gazeteci oldu." ("Gazeteci Öldürüldü", *Radikal*, 14 Mart 2002, s.11.)

173 "Sarı Yıldız Unutulmuş", *Radikal*, 13 Mart 2002, s.11.

174 "Havuç-Sopa Taktiği", *Radikal*, 12 Mart 2002, s.11.

175 "İsrail Solu Şaron'a Baskı Kuruyor", *Cumhuriyet*, 6 Mart 2002, s.9.

176 Entber Gökçe.

177 aktaran: Ahmet İnsel, "Yahudilerin Bir Geleceği Var mı?", *Radikal*, 10 Şubat 2002, s.3.

178 Noam Kizil, "İşgal Yozlaştırıyor", *Ahlat Gazetesi*, Yıl:2, No:2002-7 (82), 16 Şubat 2002, s.1.

179 "Orduda Barışsıyanı", *Radikal*, 8 Şubat 2002, s.11.

180 Ayşe Karabat, "İsrail Ordusu Kaymıyor", *Radikal*, 19 Şubat 2002, s.11.

181 K. Marx, Yahudi Sorunu.

182 Hasan Cemal, "Ortadoğu'da Barış Daha Çok Uzak Ama...", *Milliyet*, 11 Şubat 2001, s.19.

183 Bkz: "Arap Birliği İsrail Saldırganlığına 'Dur' Dedi", *Radikal*, 20 Mayıs 2001, s.9; "İsrail'e İslam Ülkeleri Tokadı", *Radikal*, 27 Mayıs 2001, s.11.

184 Emin Gürses, "İsrail'in Güvenlik Stratejisi", *Cumhuriyet*, 8 Aralık 2001, s.15.

185 "BM Güvenlik Konseyi ilk kez Filistin devletinin kurulması için karar çıkardı. ABD'nin hazırladığı kararla, BM Güvenlik Konseyi 'İsrail ile Filistin'in iki devlet olarak tanınmış ve güvenli sınırlar içinde yan yana yaşadığı bir bölge vizyonunu onaylıyoruz' dedi. 1397 sayılı karar, BM Güvenlik Konseyi'nin 15 üyesinden 14'ü tarafından kabul edilirken, Suriye-İsrail işgaline değinilmediği için çekimser kaldı." ("BM: Filistin Devlettir", *Radikal*, 14 Mart 2002, s.11)

186 Erdal Güven, "Önce Filistin, Sonra Irak" *Radikal*, 17 Mart 2002, s.10.

"İşgal Suçtur, Caniliktir!"⁽¹⁾

EDWARD SAID

Israil'in politik ana üssü ve 1967'den beri 96 milyar dolar yardım aldığı Amerika Birleşik Devletleri, 9 Ağustos'ta Kudüs'te çok sayıda insanın yaşamını yitirdiği restorana yapılan bombalı saldırı ve 12 Ağustos'ta Hayfa'daki kanlı saldırıyı daha önceki örneklere benzer açıklamalarla yorumladı. Arafat kendi teröristlerini kontrol altında tutabilmek için yeterince bir şey yapmıyordu. Her tarafa insanlara karşı kinle bilmiş, "biz'e ve güçlü birliğimize zarar veren kendini öldüren Müslüman radikaller vardı. İsrail kendi güvenliğini savunmalıydı.

Düşündürücü bir kaç şey daha eklenebilirdi: Orada insanlar bin yıldan beri savaşıyorlar; şiddet eylemleri durdurulamadı: bu her iki tarafa da büyük acılar verdi, Filistinlilerin çocuklarını cepheye sürmesinde de bu böyle, İsraillilerin başa çıkması gerekenlerden biri de bu.

Ve gergin ama duruma tamamen hâkim İsrail, savunmasız Cenin'e buldozerler ve panzerlerle girdi, birkaç bina ile birlikte Filistin devletine ait polis binasını yıktı, ve ardından propagandacılarını gönderip bununla teröristlerin dizginlerini çekmesi için Arafat'ı uyardıklarını açıkladı. Bu böyleyken Arafat ve kligi, ABD'den kendileri için himaye diliyor, İsrail'in ABD'nin himayesinde olduğunu tımden unutmış görünerek, hem de şiddet eylemlerini durdurması için binlerce kez kendisinin kulağının çekilmesi- ne rağmen.

Sonu Birtürlü Gel-meyen Korkunç Tarih

Amerika'da propaganda savaşını İsrail'in kazandığı ve tam da Amerika'da (Zubin Mehta, Yitzhak Pearlman ve Amos Oz gibi sanatçılarla) imajını daha da düzeltmek için gerekli kamuoyu çalışmasıyla ilgili kampanyaya İsrail'in milyonlarca dolar daha yatırdığı bir gerçek, İsrail'in savunmasız, pratikte silahsız, devletsiz ve kötü önderliğe sahip Filistin halkına karşı uzun süredir sürdürdüğü savaşı nereye vardığı insanı düşündürüyor, iktidar aygıtında eşitsizlik öylesine korkunç ki, insan tüm gücüyle bağır-mak istiyor. Amerika'nın en yeni silahlarıyla donatılmış, hava silahlarına, savaş helikopterlerine, sayısız panzer ve rokete, mükemmel bir deniz donanmasına, en yüksek standartta istihbarat servisine ve atom gücüne sahip olan İsrail; panzeri, silah ve cephanesi olmayan, hava silahları bulunmayan (tek uçağı Gazze'de İsrail'in kontrolünde), donanmaya, orduya ve modern bir devletin hiçbir kurumuna sahip olmayan bir halka cefa çektiyor.

İsrail'in hiç kesintisiz süren korkunç tarihi, kanunsuz olarak işgal edilen Filistin topraklarının 34 yıllık askeri işgali, neredeyse her yerde insanlığın beyninden silinmiş gibi. Aynı şekilde Filistin toplumunun 1948'de parçalandığı, yüzde 68'inin doğup büyüdüğü topraklardan sürüldüğü ve bugün 4.5 milyonun mülteci olduğu da...

Ama propaganda konuşmalarında yapılan tüm rötuşlara rağmen, İsrail'in bir halk üzerinde on yıllardır sürdürdüğü gündelik baskı, Filistin halkının tek günahının orada sadece İsrail'in yolunun üzerinde bulunması olduğu, insanlık dışı sadistlikleri, şaşkınlık içinde görülebilir.

Anlamsız ve korkunç bir biçimde 1,3 milyon Filistinli kafese kapatılmış, Gazze Şeridi'ndeki insanlar sardalya gibi sıkış tepiş tıkmış, bunun yanında Batı Şeria'daki iki milyon Filistinli. Bunlarla Apartheid'in veya sömürgeciliğin resmi tarihiyle bile paralellik yok. Güney Afrika'da siyahların yaşadığı bölgeyi bombalamak için asla F-16 savaş uçağı kullanılmadı. Ama bu Filistin kentleri ve köylerine karşı kullanılıyor.

Filistinlilerin yaşadığı bölgelerin tüm giriş çıkışları İsrail tarafından kontrol ediliyor (Gazze tamamen tel örgülerle çevrilmiş durumda). Su temini bile İsrail'in kontrolünde. Birbirine bağlı olmayan 63 kantona bölünmüş, birbirinden yalınlıkla tel örgülerle çember içine alınmış vel-srail askerlerinden yağmak yapılmış, aralarına 140 İsrail yerleşim yeri kurulmuş (çoğu Ehud Barak Hükümeti döneminde yapılmış) bunların arasında da kendilerine ait, "Yahudi olmayanlar"a yasak olan sokak ağı oluşturulmuş. "Yahudi olmayanlar" deyimi ile hırsız, yılan, kakalak, çekirge gibi isimler Araplar için kullanılıyor, işgal altındaki Filistinliler arasında işsizlik yüzde 60 ve yoksulluk yüzde 50 oranında. (Gazze ve Batı Şeria'da halkın yarısı günde iki doların altında yaşıyor). Filistinliler

bir yerden bir başka yere seyahat edemezler, İsrail kontrol noktalarında uzun kuyruklarda beklemek zorundadırlar; buralarda özellikle yaşlılar, hastalar, öğrenciler ve dini temsilciler saatlerce tutulmakta, her türlü hakarete maruz kalmaktadırlar. 150 bin zeytin ve narenciye ağacı Filistinlileri cezalandırmak için söküldü, 2000 Filistinli'nin evi yıkıldı, ekilebilen toprakları zarar gördü veya askeri yerleşim bölgelerine çevrildi.

El Aksa Intifada'sının başladığı 2000 yılının Eylül ayından bu yana 609 Filistinli katledildi (İsraillilerden 4 kez daha fazla), 15 bin kişi yaralandı, (İsraillilerden 12 kez daha fazla). İsrail askerleri canı istediğinde sözumona teröristleri düzenli şekilde tek tek katlettiler, bu saldırılarla çoğunlukla suçsuz insanlar sinek gibi öldürüldüler. Geçenlerde 14 Filistinli daha İsrail güvenlik güçleri tarafından savaş helikopterleri ve roketleriyle açıktan katledildiler. Bununla İsraillilerin öldürülmesi daha önden "önlenmiş" oluyor. Yaralanan çok sayıda sivil halktan ve yıkılan evden söz etmiyorlar. Amerikan haber programlarında da her gün katledilen isimsiz, yüzüstü Filistinli'lerin sözleri bile edilmiyor; ama Arafat'ın Amerika'dan "anlayamadığım nedenlerden dolayı" kendisini ve yıkılan hükümetini kurtarması için umdukları bir o kadar fazla. Her şey bu kadarla da kalmıyor. İsrail'in planı sadece basit bir şekilde topraklara el koyup, buralara korkunç öldürücü silahlarla donatılmış askerler konumlandırıp İsraillileri yerleştirmek, Filistin meyve bahçelerini, çocuklarını ve evlerini yok etmek değil. Amerikalı araştırmacı Sara Roy'un söylediği gibi, planlanan Filistin toplumunun gelişmesini engellemek, yaşamı yaşanmaz kılmak. Böylece Filistinliler taşınarak topraklarından vazgeçecekler ya da her

türlü çılgınlığa başvuracaklar, kendilerini havaya uçurmak gibi...

1967'den beri İsrail işgalci devleti tarafından politik önderlik potansiyetine sahip Filistinliler hapsedildi ya da sürüldü. Küçük dükkanlar ve çiftliklere el konuldu ve yıkılarak yok edildi. Öğrencilerin yüksek öğrenim görmesi engellendi, üniversiteler kapatıldı. (80'li yılların ortasında Batı Şeria'da üniversiteler 4 yıl boyunca kapalıydı).

Hiçbir Filistinli çiftçi veya tüccar ürünlerini herhangi bir Arap ülkesine doğrudan ihraç edemiyor; ürünleri İsrail'den geçmek zorunda, vergi İsrail'e ödeniyor. Oslo barış sürecinin başladığı 1993 yılında işgal sadece biraz farklı bir biçimde ambalajlandı. Hitler Almanyasıyla işbirliği yapan Fransız Vichy hükümeti ile kıyaslanabilecek Arafat'ın rüşvetçi devletine, ülkenin sadece %18'i ayrıldı. Bu manda hükümeti İsrail ile iyi geçinebilmek için kendi halkını kendi polisiyle gözetledi ve vergilendirdi.

ABD'nin Martin Indyk ve Dennis Ross gibisi İsrail lobisinin baş üyelerinin gizli rejisini yaptığı verimsiz ve sefalet yüklü Oslo pazarlıklarından 8 yıl sonra, İsrail durumun efendisi olmayı sürdürdü. Daha ince bir biçimde ambalajlanan işgalin sürdüğü barış süreci daha fazla saldırı, daha fazla işgal, daha fazla İsrail yerleşim yeri, tutuklamalara izin verirken, Filistin halkı daha fazla acı çekti. Buna, Yahudileşmiş Doğu Kudüs'te işgal edilen Doğu Evi ve içindekilerin talan edilmesi, götürülmesi (paha biçilmez resmi belgelerin, tapuların, haritaların, ani bir baskınla İsrail'in 1982'de Beyrut'taki PLO arşivlerini çaldığı gibi tekrar çalınması) eklendi, İsrail Filistin topraklarına 400 bin gezginci serseri İsrailli'yi boşuna yerleştirmede.

İsrail'in Kurban Rolünün Gerçek Hikayesi

28 Eylül tarihinde Ariel Şaron'un, Başbakan Barak'ın emrine verdiği 1000 asker ve koruma birliği ile birlikte, Kudüs'teki Harem-i Şerife yaptığı keyfi ve utanmazca ziyaretinden birkaç hafta sonra, bu eylem nedeniyle İsrail'in Güvenlik Konseyi'nde oy birliği ile mahkûm edildiğini hatırlamakta yarar var. Bununla çocuğun bile önden görebileceği olaylar patlak verdi. Sömürgecilğe karşı isyanda, İsrail kendini feda etmeye hazır 8 Filistinliyi katletti.

Şaron, Filistinlileri boyunduruk altına almak, onlara ders vermek, onlardan kurtulmak için iktidara getirildi. 30 yıldır "Arap katili" olarak yaptığı işler 1982'de birliklerinin gözetimindeki Sabra ve Şatila katliamlarına dek uzanıyor, bu nedenle Belçika mahkemelerince hakkında dava açıldı. Ama Arafat onunla halen görüşmek ve Şaron'un yerle bir etmek istediği kendi makamını korumak için belki rahatça uzlaşmak istiyor.

Ama Şaron aptal değil. Her Filistin direnişinin ardından, güvenlik güçleri baskıyı daha da yoğunlaştırdı, askeri yığılmayı geçit vermez hale getirdi, daha fazla Filistin toprağını işgal etti, Cenin ve Ramallah gibi Filistin kentlerinin içlerine kadar girerek saldırılarını olağanlaştırdı, Filistinlilerin en temel ihtiyaçlarına ambargoyu sürdürdü. Filistin yöneticilerini tüm dünyanın gözleri önünde alenen katletti, yaşamı daha da çekilmez hale getirdi, kendi hükümetinin saldırması için koşulları yeniden belirledi. Şöyle ki; önceleri "fazla taviz" verildi diyerek kendilerini bir biçimde "savunuyor"lar; terörizmi "engelliyorlar", bölgeleri "güvenceliyorlar", kontrolleri "tekrar uyguluyorlar" vb.

“İşgal Suçtur, Caniliktir!”⁽¹⁾

EDWARD SAID

Israil'in politik ana üssü ve 1967'den beri 96 milyar dolar yardım aldığı Amerika Birleşik Devletleri, 9 Ağustos'ta Kudüs'te çok sayıda insanın yaşamını yitirdiği restorana yapılan bombalı saldırı ve 12 Ağustos'ta Hayfa'daki kanlı saldırıyı daha önceki örneklere benzer açıklamalarla yorumladı. Arafat kendi teröristlerini kontrol altında tutabilmek için yeterince bir şey yapmıyordu. Her tarafta insanlara karşı kinle bilenmiş, “biz”e ve güçlü birliğimize zarar veren kendini öldüren Müslüman radikaller vardı. İsrail kendi güvenliğini savunmalıydı.

Düşündürücü bir kaç şey daha eklenebilirdi: Orada insanlar bin yıldan beri savaşıyorlar; şiddet eylemleri durdurulamadı: bu her iki tarafa da büyük acılar verdi, Filistinlilerin çocuklarını cepheye sürmesinde de bu böyle. İsraililerin başa çıkması gerekenlerden biri de bu.

Ve gergin ama duruma tamamen hâkim İsrail, savunmasız Cenin'e buldozerler ve panzerlerle girdi, birkaç bina ile birlikte Filistin devletine ait polis binasını yıktı, ve ardından propagandacılarını gönderip bunlarla teröristlerin dizginlerini çekmesi için Arafat'ı uyardıklarını açıkladı. Bu böyleyken, Arafat ve kligi, ABD'den kendileri için himaye diliyor, İsrail'in ABD'nin himayesinde olduğunu tümünden unutmuş görünerek, hem de şiddet eylemlerini durdurması için binlerce kez kendisinin kulağının çekilmesi- ne rağmen.

Sonu Birtürlü Gelmeyen Korkunç Tarih

Amerika'da propaganda savaşını İsrail'in kazandığı ve tam da Amerika'da (Zubin Mehta, Yitzhak Pearlman ve Amos Oz gibi sanatçılarla) imajını daha da düzeltmek için gerekli kamuoyu çalışmasıyla ilgili kampanyaya İsrail'in milyonlarca dolar daha yatırdığı bir gerçek. İsrail'in savunmasız, pratikte silahsız, devletsiz ve kötü önderliğe sahip Filistin halkına karşı uzun süredir sürdürdüğü savaş nereye vardığı insanı düşündürüyor, iktidar aygıtında eşitsizlik öylesine korkunç ki, insan tüm gücüyle bağırarak istiyor. Amerika'nın en yeni silahlarıyla donatılmış, hava silahlarına, savaş helikopterlerine, sayısız panzer ve roketle, mükemmel bir deniz donanmasına, en yüksek standartta istihbarat servisine ve atom gücüne sahip olan İsrail; panzeri, silah ve cephanesi olmayan, hava silahları bulunmayan (tek uçağı Gazze'de İsrail'in kontrolünde), donanmaya, orduya ve modern bir devletin hiçbir kurumuna sahip olmayan bir halka cefa çektiyor.

İsrail'in hiç kesintisiz süren korkunç tarihi, kanunsuz olarak işgal edilen Filistin topraklarının 34 yıllık askeri işgali, neredeyse her yerde insanlığın beyninden silinmiş gibi. Aynı şekilde Filistin toplumunun 1948'de parçalandığı, yüzde 68'inin doğup büyüdüğü topraklardan sürüldüğü ve bugün 4.5 milyonun mülteci olduğu da...

Ama propaganda konuşmalarında yapılan tüm rötuşlara rağmen, İsrail'in bir halk üzerinde on yıllardır sürdürdüğü gündelik baskı, Filistin halkının tek günahının orada sadece İsrail'in yolunun üzerinde bulunması olduğu, insanlık dışı sadistlikleri, şaşkınlık içinde görülebilir.

Anlamsız ve korkunç bir biçimde 1,3 milyon Filistinli kafese kapatılmış, Gazze Şeridi'ndeki insanlar sardalya gibi sıkış tepiş tıkmış, bunun yanında Batı Şeria'daki iki milyon Filistinli. Bunlarla Apartheid'in veya sömürgeciliğin resmi tarihiyle bile paralellik yok. Güney Afrika'da siyahların yaşadığı bölgeyi bombalamak için asla F-16 savaş uçağı kullanılmadı. Ama bu Filistin kentleri ve köylerine karşı kullanılıyor.

Filistinlilerin yaşadığı bölgelerin tüm giriş çıkışları İsrail tarafından kontrol ediliyor (Gazze tamamen tel örgülerle çevrilmiş durumda). Su temini bile İsrail'in kontrolünde. Birbirine bağlı olmayan 63 kantona bölünmüş, birbirinden yahtılarak tel örgülerle çember içine alınmış ve İsrail askerlerinden yağmak yapılmış, aralarına 140 İsrail yerleşim yeri kurulmuş (çoğu Ehud Barak Hükümeti döneminde yapılmış) bunların arasında da kendilerine ait, “Yahudi olmayanlar” a yasak olan sokak ağı oluşturulmuş. “Yahudi olmayanlar” deyimi ile hırsız, yılan, kakalak, çekirge gibi isimler Araplar için kullanılıyor, işgal altındaki Filistinliler arasında işsizlik yüzde 60 ve yoksulluk yüzde 50 oranında. (Gazze ve Batı Şeria'da halkın yarısı günde iki doların altında yaşıyor). Filistinliler

İsrail'in Kurban Rolünün Gerçek Hikayesi

28 Eylül tarihinde Ariel Şaron'un, Başbakan Barak'ın emrine verdiği 1000 asker ve koruma birliği ile birlikte, Kudüs'teki Harem-i Şerife yaptığı keyfi ve utanmazca ziyaretinden birkaç hafta sonra, bu eylem nedeniyle İsrail'in Güvenlik Konseyi'nde oy birliği ile mahkûm edildiğini hatırlamakta yarar var. Bununla çocuğun bile önden görebileceği olaylar patlak verdi. Sömürgecilğe karşı isyanda, İsrail kendini feda etmeye hazır 8 Filistinliyi katletti.

Şaron, Filistinlileri boyundurak altına almak, onlara ders vermek, onlardan kurtulmak için iktidara getirildi. 30 yıldır "Arap katili" olarak yaptığı işler 1982'de birliklerinin gözetimindeki Sabra ve Şatila katliamlarına dek uzanıyor, bu nedenle Belçika mahkemelerince hakkında dava açıldı. Ama Arafat onunla halen görüşmek ve Şaron'un yerle bir etmek istediği kendi makamını korumak için belki rahatça uzlaşmak istiyor.

Ama Şaron aptal değil. Her Filistin direnişinin ardından, güvenlik güçleri baskırı daha da yoğunlaştırdı, askeri yığılmayı geçit vermez hale getirdi, daha fazla Filistin toprağını işgal etti, Cenin ve Ramallah gibi Filistin kentlerinin içlerine kadar girerek saldırılarını olağanlaştırdı, Filistinlilerin en temel ihtiyaçlarına ambargoyu sürdürdü. Filistin yöneticilerini tüm dünyanın gözleri önünde alenen katletti, yaşamı daha da çekilmez hale getirdi, kendi hükümetinin saldırması için koşulları yeniden belirledi. Şöyle ki: önceleri "fazla taviz" verildi diyerek kendilerini bir biçimde "savunuyor"lar; terörizmi "engelliyorlar", bölgeleri "güvenciliyorlar", kontrolleri "tekrar uyguluyorlar" vb.

bir yerden bir başka yere seyahat edemezler, İsrail kontrol noktalarında uzun kuyruklarda beklemek zorundadırlar; buralarda özellikle yaşlılar, hastalar, öğrenciler ve dini temsilciler saatlerce tutulmakta, her türlü hakarete maruz kalmaktadırlar. 150 bin zeytin ve narenciye ağacı Filistinlileri cezalandırmak için söküldü, 2000 Filistinli'nin evi yıkıldı, ekilebilen toprakları zarar gördü veya askeri yerleşim bölgelerine çevrildi.

El Aksa Intifada'sının başladığı 2000 yılının Eylül ayından bu yana 609 Filistinli katledildi (İsraili'lerden 4 kez daha fazla), 15 bin kişi yaralandı, (İsraili'lerden 12 kez daha fazla), İsrail askerleri canı istediğinde sözümona teröristleri düzenli şekilde tek tek katlettiler, bu saldırılarla çoğunlukla suçsuz insanlar sinek gibi öldürüldüler. Geçenlerde 14 Filistinli daha İsrail güvenlik güçleri tarafından savaş helikopterleri ve roketleriyle açıktan katledildiler. Bununla İsraili'lerin öldürülmesi daha önden "önlenmiş" oluyor. Yaralanan çok sayıda sivil halktan ve yıkılan evden söz etmiyorlar. Amerikan haber programlarında da her gün katledilen isimsiz, yüz­süz Filistinli'lerin sözü bile edilmiyor; ama Arafat'ın Amerika'dan -anlayamadığım nedenlerden dolayı- kendisini ve yıkılan hükümetini kurtarması için umdukları bir o kadar fazla. Her şey bu kadarla da kalmıyor. İsrail'in planı sadece basit bir şekilde topraklara el koyup, buralara korkunç öldürücü silahlarla donatılmış askerler konumlandırıp İsraili'leri yerleştirmek, Filistin meyve bahçelerini, çocuklarını ve evlerini yok etmek değil. Amerikalı araştırmacı Sara Roy'un söylediği gibi, planlanan Filistin toplumunun gelişmesini engellemek, yaşamı yaşanmaz kılmak. Böylece Filistinliler taşınarak topraklarından vazgeçecekler ya da her

türlü çılgınlığa başvuracaklar, kendilerini havaya uçurmak gibi...

1967'den beri İsrail işgalci devleti tarafından politik önderlik potansiyeline sahip Filistinliler hapsedildi ya da sütrüldü. Küçük dükkanlar ve çiftliklere el konuldu ve yıkılarak yok edildi. Öğrencilerin yüksek öğrenim görmesi engellendi, üniversiteler kapatıldı. (80'li yılların ortasında Batı Şeria'da üniversiteler 4 yıl boyunca kapalıydı).

Hiçbir Filistinli çiftçi veya tüccar ürünlerini herhangi bir Arap ülkesine doğrudan ihraç edemiyor; ürünleri İsrail'den geçmek zorunda, vergi İsrail'e ödeniyor. Oslo barış sürecinin başladığı 1993 yılında işgal sadece biraz farklı bir biçimde ambalajlandı. Hitler Almanyasıyla işbirliği yapan Fransız Vichy hükümeti ile kıyaslanabilecek Arafat'ın rüşvetçi devletine, ülkenin sadece %18'i ayrıldı. Bu manda hükümeti İsrail ile iyi geçinebilmek için kendi halkını kendi polisiyle gözetledi ve vergilendirdi.

ABD'nin Martin Indyk ve Dennis Ross gibi İsrail lobisinin baş üyelerinin gizli rejisini yaptığı verimsiz ve sefalet yüklü Oslo pazarlıklarından 8 yıl sonra, İsrail durumun efendisi olmayı sürdürdü. Daha ince bir biçimde ambalajlanan işgalin sürdüğü barış süreci daha fazla saldırı, daha fazla işgal, daha fazla İsrail yerleşim yeri, tutuklamalara izin verirken, Filistin halkı daha fazla acı çekti. Buna, Yahudileşmiş Doğu Kudüs'te işgal edilen Doğu Evi ve içindekilerin talan edilmesi, götürülmesi (paha biçilmez resmi belgelerin, tapuların, haritaların, ani bir baskınla İsrail'in 1982'de Beyrut'taki PLO arşivlerini çaldığı gibi tekrar çalınması) eklendi, İsrail Filistin topraklarına 400 bin gezginci serseri İsraili'yi boşuna yerleştirmede.

Ve ardından Şaron ve memurları Arafat'a saldırdılar, hatta onun "terörist başı" olduğu açıklamalarını yinelediler. (Arafat'ın İsrail'in izni olmadan kıpırdayamaması bile onlar için farketmiyor). "Biz Filistin halkına karşı savaş sürdürmüyoruz" diyorlar. Halk için ne büyük bir lütf!

Neden böylesi bir "geri durma" daha yoğun bir işgal için gerekli olsun ki? Kulaktan kulağa yayıldığı gibi, acaba Filistinlileri daha sadistçe terörize etmek için mi? İsrail her şart altında istediği binayı alabileceğini biliyor. (Kudüs'te Doğu Evi'nin diğer dokuz bina, büro ve kütüphanenin arşivin yağmalanmasına veya Abu Dis'e bakın)

İsrail'in kendisi için hazırladığı kurban rolünün gerçek hikâyesi; aylardır bilinçli ve art niyetli bir biçimde büyük bir yoğunluk içinde sürüyor. Söz ile realite birbirinden koparıldı. İsrail'i durdurmak için hiçbir şey yapmak istemeyen veya yapmayan akılsız Arap hükümetlerine hiç merhamet etmemek gerekli. Halka acımalı; yaralarını kendi etinde, çocuklarının körpe bedenlerinde hisseden Filistin halkına. Çocukları kendileri için şehitlik mertebesinde başka çıkar yol kalmadığına inanıyorlar. (...)

Oslo Restore Edilemez

Arafat ve ortaklarının kumandasından hiçbir ümit yok. Onarsızca, hatta akılsızca, niyeti Arap yardımı, uluslararası dayanışma talep etme olan bu adam Vatikan'da, Laos'ta veya herhangi bir yerde gerçekten ne yapıyor? Halkının yanında olması, yaralarını sarması, ona moral destek vermesi ve doğru, gerçek bir önderlik yapması gerekirken... Bizim orada bulunan, halka ortak önderlik

yapabilen, gerçek bir direniş sergileyen, halkla iç içe olan gerçek bir önderliğe ihtiyacımız var. Kendi ticarethanelerini işletmeyi sürdürüp, VIP pasaportlarının yenilenmesi ile uğraşan, erdem ve inanırlıklarını kaybetmiş, ağızlarında purolarıyla yağ tulumu bürokratlara ihtiyacımız yok. Ortak bir yönetim, duruş ve kitlesel eylemler planlayan, bununla ilgili kararlar alan ve örgütleyen, Oslo'ya geri dönmeyen, (...) direnmeyi ve kurtuluşu daha ileri götürmek için zorlayanlara ihtiyacımız var...

Arafat'ın işi bitti. O artık ne önderlik edebilir, ne örgütleyebilir, ne de başka bir şey yapabilir. Bunu neden kabul etmiyoruz. Onunla halkın sefaletinden maddi olarak kâr eden Oslo dostları arasında fark ne? Tüm anketler onun varlığının ileri doğru yönelme eğilimi gösteren hareketlerin önünü kestiğini gösteriyor. Bizim tek cepheli yönetime ihtiyacımız var; karar verebilen, Papa veya bunak George W. Bush'un önünde secdeye yatmayan, üstelik yiğit halkımız İsrail'in yargısız infazlarıyla katledilirken bile. Bir önder direnişe önderlik etmek, realiteyi yerinde ve zamanında düşünmek, halkın ihtiyaçlarına tepki vermek, planlamak, tehlike ve zorluklarda kendini ortaya koymak zorundadır.

Bugün bir parça değere sahip her Filistinli, İsrail işgaline karşı sürdürülen özgürlük savaşında yerini almak zorundadır. Oslo, Arafat ve ortaklarının arzu ettiği gibi yeniden restore edilemez veya yeniden cıllanamaz. Onlar için her şey bitti. Ne kadar çabuk bavullarını toplayıp kaçarlarsa, herkes için o kadar iyi olacak.

I Junge Welt Dergisi, 27 Ağustos 2001 İngilizce orijinali, www.Middle East.Org.

UNUTULMAYAN

Unutulmayan nedir

Hiçbir vakit;

Ertelenmişlikler mi?

Yoksa siren sesi mi?

Tan da

Karabasan da

Öğle sığığında

Hasretlikte

Bulunduğunda

Nedir;

Paranoyaların ortasında,

Kemik iliğinde gezinen

Tırnak uçlarından akan

Göğüs kafesini

genişleten

Lanetler yağdıran

Küfreden

Unutulmayan

Hiçbir vakit

Bahadır ÇOPUR

İşgale Katılmayı Reddediyorum⁽¹⁾

İŞAY MENUHIN⁽²⁾

Çilgınlık ve kıyımla geçen bir haftanın ardından, manzara İsrail ile Filistin arasında barış umudunun kalmadığını gösterir nitelikte. İsrail'in Batı Şeria ve Gazze'yi işgal etmesinden bu yana geçen 35 yılda, iki taraf da suikastlara, bombalamalara, terörist saldırılara ve ev yıkımlarına alışmış gibi görünüyor.

Her iki taraf da kendi askerini 'savunma gücü' veya 'özgürlük savaşçısı' olarak tanımlıyor. Oysa ki bu askerler gerçekte her gün savaş suçlarının bir parçası oluyor.

Her gün kaldırılan cenazeler ve İsrailiiler arasında gelişen intikam duyguları, bizim işgalciler olduğumuz gerçeğini bulandırıyor. Ve biz ne kadar terörizm ve savaş korkusuyla yaşarsak yaşayalım, her saat başı ölen ve bizden daha derin bir korkuyla yaşayanlar Filistinliler, çünkü işgal altında olanlar onlar.

Genç ve Naiftim

20 yıl önce, 4,5 yıl boyu milis ve askeri yetkili olarak görev yaptığım orduya ilk katıldığımda, İsrail'i koruyacağıma ve komutanlarımdan emirlerine itaat edeceğime yemin etmiştim. Gençtim, yurtseverdim, muhtemelen fazla naiftim. Bir asker olarak görevimin ailemi ve ülkemi korumak olduğundan hiçbir şüphem yoktu. Bir işgalin sürdürülmesi için kullanıldığım veya benden İsrail'in güvenliği için hiç de gerekli olmayan çalışmalarla girmem istendiği düşüncesi aklımın köşesinden bile geçmemişti.

Yanıldığımı anlamam için, bir savaş (Lübnan savaşı) geçirmem, ölen birçok arkadaşla tanışmam ve işgal altındaki topraklarda görev yapmam gerekti.

1983'te işgal amaçlı görevlerde

yer almayı reddettim ve bu yüzden 35 gün askeri hapisanede yattım. Bugün, binbaşı rütbesiyle hâlâ ülkemi savunuyorum, ama on yıllardır İsrail'i daha az güvenli ve insani bir yer haline getirmekten başka işe yaramayan bir işgalin parçası olmayacağım. Bugün yaşanan şiddet döngüsü bu gerçeğin kanıtı.

Demokratik bir düzende yaşamak, insanın demokratik değerlere inanmasını ve yaptıklarının sorumluluğunu üstlenmesini gerektirir. Hem demokrasiye inanmış bir yurttaş olup, hem de demokratik değerleri sürekli olarak ihlâl eden biri olmak ahlâken mümkün değil. İnsanların eşitlik ve özgürlük hakkını elinden alıp, onları işgal altında tutmanın demokrasiyle uzaktan yakından ilgili yok.

Beni ve benimle birlikte, silahlı kuvvetlerdeki yüzlerce başka retçiyi, binlerce İsrail vatandaşı, hükümetimizin Batı Şeria ve Gazze'deki politikasına ve eylemlerine karşı çıkmaya sevk eden, bir kuşaktır süren ve 3,5 milyon Filistinlinin hayatına hükmeden bu işgal.

Demokratik değerlere olan inancım, beni işgale karşı çıkmaya yöneltti. İmzalar topladım, bildiriler yazdım ve gösterilere katıldım. Fakat bu muhalif eylemler, işgalin bir parçası olmaya ve bir yetkili sıfatıyla işgalin sürmesi için çalışmaya devam ettiğim süreçte beni temize çıkarmaya yetmezdi.

Bu yüzden silahlı kuvvetlerde bana doğru gelmeyen, 1967 sınırlarının ötesindeki görevlerde bulunmamı gerektiren talimatlara uymayı reddediyorum.

Benden potansiyel teröristleri infaz etmemi veya sivil göstericilere ateş etmemi isteyen emirlere uymayacağım (2000 Ekim'inden bu yana, 850 Filistinli benim ordum

tarafından öldürüldü. Bunlardan 178'i çocuk yaştaydı ve 55 kişi de infaz edildi).

Ayrıca 'daha az şiddet içeren' eylemlerin de parçası olmayacağım. Yani Filistinlileri aylarca sokağa çıkma yasağıyla hapsedmeyeceğim, sivillerin bir yerden bir yere gitmesini engellemek için barikatlar kurmayacağım, bütün Filistin nüfusunu hedef alan ev yıkımları ve benzer baskı eylemlerine katılmayacağım.

Hükümetimiz Batı Şeria ve Gazze'ye yönelik askeri operasyonları artırırken, İsrail'in bu bölgelerdeki askeri varlığının tabiatına dair doğru bir tartışma yapmaya gerek var.

Protesto Benim Görevim

İsraili ve uluslararası insan hakları örgütleri, Filistinlilerin haklarının daimi olarak ihlâl edilmesine karşı seslerini yükseltti. Demokratik bir ülkenin vatandaşı olarak, hiçbir şekilde meşru klanamayacak bu politikayı protesto etmenin görevim olduğuna inanıyorum.

Sadece silahlı kuvvetlerde görev yapan ben ve benim gibilerin eylemleriyle ne hükümetin politikasını değiştirmek mümkün ne de barış masasına dönüş yolunu açmak. Fakat, yurttaşlarımıza işgal altındaki toprakların salt bir siyasi veya stratejik mesele olmadığını gösterebiliriz. Bu aynı zamanda ahlâki bir mesele. Onlara alternatif gösterebiliriz. 'İşgale hayır' diyebilirler.

Belki de İsrail'e böyle baktığımızda, korkularımızdan ileriye doğru adım atabilmemize yetecek oranda sıyrılmayı başaracağız.

1 The New York Times, 12 Mart 2002.

2 İsraili binbaşı ve Yeş Goul adlı vicdani ret hareketinin lideri.

"Vahşice Hareket Ediyorlar"(1)

YASER ARAFAT

Spiegel (S): Geçen Pazar yaptığınız televizyon konuşmasında bir ateşkes ilan ettiniz ama İsrail Başbakanı Ariel Şaron buna yanaşmadı ve bakanları da sizin inandırıcılığınıza karşı şüphelerini ifade ettiler.

Yaser Arafat (YA): Şaron'un ne istediğini anlamak için size şunları söyleyeyim: Haziran 1967'de İsrail ordusu Arapların elindeki Doğu Kudüs'ü işgal ettikten sonra, dönemin Savunma Bakanı Müslümanlar için kutsal olan el-Aksa Mescidi çevresinde gayri-Müslimlerin ibadet edemeyecekleri emrini vermişti. Buna sonraki bütün İsrail hükümetleri uydular.

Geçen sene, Ariel Şaron'un bu uygulamayı provokatif bir eylemle delmek istediği kulağıma geldiğinde Başbakan Barak'a gittim ve Şaron'un planına "sonu belli huzursuzlukların başlangıcı olmasını engellemek için" izin vermeyin diye vurgulayarak rica ettim. Barak bana bir cevap vermedi. Daha sonra Şaron Mescid-i Aksa'ya bilinen ziyaretini gerçekleştirdi. Şimdi ise birçok ölü ve yaralı var ve herkes bunu önceden biliyordu.

S: Bu geçmişte kaldı, bugün...

YA: Bugün dünya bağlantıdır. Şaron'un kafasının içinde ne planladığını anlamak için, onun geçmişi hakkında belirli şeyleri bilmeniz gerekiyor. Şaron'İsrail hükümetleri arasında bir ilki gerçekleştirdi ve şiddet döngüsüne kasıtlı olarak sebebiyet verdi.

S: Siz daha o zaman huzursuzlukları kontrol altına alamaz mıydınız?

YA: Dini ve millî duygularını yaraladığını hissedilen halkımızın protestosa kendiliğinden ve tamamen

şiddetten -taş atmayı şiddet saymaya caksak- uzaktı. Ama Şaron baştan beri şiddeti, kanı, savaşı aklına koymuştu. 100 gün içinde Filistinlileri dize getireceğine dair kendi seçmenine söz vermişti. Bu gerçekleşmedi. Bunun üzerine askeri operasyonlar başlattı. Bunun sonuçlarını biz de çok derinden hissettik. Ama Şaron sözünü tutamadı, çünkü biz Filistinliler kendimizi boyunduruk altına aldırmayız.

S: Siz mutlak bir ateşkes emri verdiniz. Ama İsrail sizin ateşkes ilanınızın üzerinden henüz iki saat geçmemişken Filistinlilerin yeniden havan ateşi açtığını iddia ediyor.

YA: Bu doğru değil. Maalesef tam tersi, hemen ertesi günü İsrail ordusu nedensiz ve evvelinde bir provokasyon olmaksızın yine üç Filistinliyi öldürdü. Vahşice hareket ediyorlar, el Halil'de hiçbir neden olmaksızın aralarında komutanları da bulunan güvenlik komitesi askerlerine ateş açtılar. Cazze Şeridi'ndeki Han Yunus'ta okula giden üç ilkökul öğrencisini, ki bir tanesi henüz on yaşında idi, katlettiler. Öte yandan Şaron uluslararası gözlemci uygulamasına şiddetle karşı çıkmakta.

S: Problem giderek daha da zorlaşacak görünüyor: İsrail hükümet şefi sizi artık Filistin halkının meşru temsilcisi ve sözcüsü olarak tanımıyor. Artık siz onlar için önemsizmişsiniz?

YA: Bu onun problemi, benim değil. Zaten dünyada kimse de bu yaklaşımı ciddiye almıyor. Daha yeni ABD başkanı Bush şahsım adına halkımızın Ramazan Bayramı'nı kutladı. Beni halkım demokratik bir seçim sonucunda buraya getirdi. Seçimler, içlerinde ABD eski Başkanı Jimmy Carter, Portekiz Devlet Başkanı ve

Japon ya eski başbakanı da bulunan uluslararası bir gözlemci heyet nezaretinde yapıldı. Şaron'un derdi ne?

Bugün Yaser Arafat onun hoşuna gitmiyor; yarın da Mısır eski devlet başkanı Enver Sedat ile İsrail eski başbakanı Menachem Begin ile imzaladıkları barış anlaşmasından rahatsızlık duyup sorgulamak mı aklına gelecek? Ve Madrid Antlaşması'ndaki büyük güçler tarafından tasvip gören "barışa karşı toprak" prensibi kendine uymadığı için daha sonra da kalkıp "Benim için Madrid Antlaşması hiçbir şey ifade etmiyor, hükümsüzdür," mı diyecek?

S: Şaron bir "anti-terör kampanyası" sürdürüyor ve Filistinlilerin de yardımını bekliyor.

YA: Bilakis Şaron işgal altında tuttuğu bir halka karşı kanlı bir savaş sürdürüyor. Biz kendi payımıza teröristlere karşı mücadeleyi sürdürmekteyiz. Ayrıca İsrail devlet terörünün yaklaşık 2000 Filistinlinin canına ve 35.000'in üstünde de yaralıya mal olduğunu da unutmuyoruz. Şaron'un savaşı sivilleri, kadınları ve çocukları hedef almıştır. Onun panzerleri, topları ve uçakları bizim Avrupa'nın yardımı ile inşa ettirdiğimiz Gazze'deki hava alanını, okulları ve yine Avrupa ve ABD yardımı ile Ramallah'ta inşa edilen istatistik Dairesini liste uzundur - yani alt yapılarımızı yakıyor. Bu mu "terörle mücadele"?

S: İsrail hükümeti için her şeyden evvel söz konusu olan İsraili sivillerin, kadınların ve çocukların hayatlarına mal olan intihar eylemlerini planlayan ve gerçekleştiren radikal grupların tasfiyesidir.

YA: Benim de çoktandır lanetlediğim ve mücadele ettiğim bu

suikastlere birazdan değineceğim. Öncelikle şu soruyu soruyorum: Neden Şaron kampanya çerçevesi içinde Beytül-Lahim yakınında bulunan Beyt Cala'da bulunan bir kilise ve mescide ateş açıyor? Ve niçin Müslümanların mübarek ayı olan Ramazan'da saniye saniyesine tam iftar vaktini seçen arka arkaya askeri müdahaleler yapıldı. Neden İsraililer binlerce aileyi besleye zeytin ağaçlarımızın yarısını kökleriyle beraber topraktan söktüler? Bunun arkasında nasıl bir mantık vardır? Neden Kudüs dışında oturan ve 45 yaşın altında olan Filistinli Hristiyanlar Noel'i ve Müslümanlar Ramazan bayramını kutsal şehirde kutlayamıyorlar ve akrabalarını ziyaret edemiyorlar? Neden ekonomik engelleme, neden Gazze Şeridi'nde doğalgaz bulduğumuz halde "British Gas" a adım attırmıyorlar?

S: İntihar eylemlerine ve patlayıcı maddeler atılmak suretiyle gerçekleştirilen suikastlere duyulan öfke bu gibi aşırılıklara yol açmıyor mu?

YA: Teker teker cevap vereyim. Her şeyden evvel ben size takip edilmesi zor olan bir tutarsızlığa işaret etmek istiyorum: Şimdiye kadar olandan daha ağır bir şekilde Hamas radikallerine ve diğer şiddet uygulayan gruplara karşı yürümemizi isteyen kişilerden, biz destek bekleriz. Peki Şaron'un ordusu ne yapıyor? Bütün polis karakollarımızı, askeri merkezlerimizi tahrip ediyor, şehirlerimizi kuşatarak hareket özgürlüğümüzü engelliyor. Ayrıca cezaevlerimizi de bombalıyorlar! Bunun ne anlama geldiği herhalde açıkça ortadadır!

S: Hamas ve İslâm'ı Cihad'a karşı sen ve kesin tedbir alma konusunda ne kadar ciddisiniz? Hem esasen bunu yapabilme durumunda mısınız?

YA: İsrail'in bize ve halkımıza verdiği zarara rağmen biz yine de şiddetin ve terörün faillerine karşı etkili bir şekilde yürütüyoruz. Her iki organizasyona ait bütün büroları kapattık ve ABD müzakerecisi

Zinni'nin arama listesinde olan ve bizim elimize geçen bütün arananları tutukladık. Bu çılgınlık hareketini kesin olarak sona erdirmeyi çok önemsiyoruz. İsrail sözlerini yerine getirmediği, bize ait bölgelerden çıkmadığı, şehirlerimizi ve köylerimizi kordon altında tuttuğu ve anlaşmalara aldırmadığı halde, biz üzerimize düşeni yerli yerince ve tam olarak yerine getiriyoruz.

S: Sizin bu şiddet yanlısı İslâmcılara karşı sert hareket tarzınız çoğu Filistinlilerce sizin İsrail'e teslimiyetiniz olarak değerlendiriliyor.

YA: Bunu biliyorum, onların bazı sözcükleri daha da ileri gidiyorlar. Ama ben herkese açıkça söylüyorum: Bizi sadece Filistin yasama heyetinden gelen özgürce seçilmiş üyelerden oluşan Filistin milli özerk hükümeti bağlar. Kim ki merkezi iktidarın yasal kararlarına boyun eğmez ve halkımızın milli menfaatlerine karşı hareket ederse, bilerek yasa dışına çıkmış olur. Öyleyse neticesine de katlanmalıdır.

S: Bu bir iç savaşa götürmez mi?

YA: Hayır, kesinlikle değil. Şuna kesin inanınız: Ezici çoğunluk, aldığımız kararları desteklemekte. Pusularımızın, halkımızı bir iç savaşla bir birlerini parçalarken görme arzuları asla gerçekleşmeyecektir.

S: Şaron tam ve uzun süreli, içinde bir tane bile ateş açılmayan-ateskesi anlaşma masasına dönmek için şart koşuyor?

YA: Şaron'un isteği kasıtlıdır. Dünya da hiç kimse tüm vatandaşları için garanti veremez. Bunu İsrail'in kendisi de başaramadı, İsrail'de gerçekleşen bazı terör olaylarının faillerinin İsrail'in yönetim sınırları içinden geldikleri ortaya çıkmıştır. Eğer isterseniz yarın bizim güvenlik organlarımızca tutuklanmış ve İsrail tarafından söz de İsrail karşı terör eylemleri yapmaları için görevlendirildiklerini itiraf eden İsrail istihbaratına çalışan iki Filistinli ajan ile

konuşabilirsiniz. Bunu hem ABD istihbarat şefi George Tenet hem de diğer sorumlulara ilettim. Bugüne kadar hiçbir haber alamadım.

S: Eğer hiç suikast olmazsa barış süreci oluşur mu?

YA: Bunu bizimle birlikte bütün dün ya bekliyor. Çünkü Filistin-İsrail çatışması sadece güvenlik boyutuyla sınırlı bir konu değil.

S: Ama yine çatışma çıkarsa ne olur?

YA: Dikkat edin: ABD'liler Vietnam'da son derece kanlı bir savaş sürdürdüler. Yine de her iki taraf 5 yıl boyunca Paris'te müzakere sürdürdüler.

S: Peki tekrar Oslo Anlaşmaları mı söz konusu olacak, yoksa Şaron'un iddia ettiği gibi Oslo anlaşması gerçekten öldü mü?

YA: Öyleyse bunu hâlâ Oslo'yu memnuniyetle karşılayan ABD'lilere sorun!

S: Anlaşmalar Ehud Barak'ın size toprakların yüzde 95'ini teklif ettiği Mısır'ın Taba bölgesi ve Kudüs üzerinde geniş ölçüde kontrol teklifi noktasında kesilmişti.

YA: Hayır yüzde 87 idi. O da hususi bir çerçeve içinde.

S: Bu zemin üzerinde tekrar anlaşır mısınız?

YA: Tabii ki, tekrar sıfır noktasından başlamamız gerekmiyor. Eminim ki Taba'da açık kalmış ve zamanla çözülmesi gereken sorunlar üzerinde anlaşmanın devamında nispeten daha hızlı bir çözüme varabiliriz, ileri yaşına rağmen inanıyorum ki, Mısır devlet başkanı Hüsnü Mübarek ile birlikte onun isimlendirdiği şekilde "barış treni" ile Mısır-Filistin ve de İsrail sınırını geçmenin kismet olacağına inanıyorum.

1 Der Spiegel, No:52, 22 Aralık 2001.

İş Hukukunun Esnekleştirilmesi

Av. Murat ÖZVERİ

Genel olarak esnek üretim, bir alt başlığı olarakta İş Hukukunun

Esnekleştirilmesi, değişim, küreselleşme ve rekabet kavramlarının anahtar rol oynadığı bir denklemin mutlak, değişmez sonucu olarak sunulup tartışılmaya başlanmıştır.

Bu sunuşa göre; yüzyılın son çeyreğinde yaşanan "değişim" küreselleşmeyi, küreselleşme artan ve içeriği de değişen rekabeti doğurmuş, rekabet edebilmek için ise esnek üretim ve onun "esnek" sözcüğü ile başlayıp sıralanan bir dizi alt başlığı zorunlu kılmıştır. "Değişim", "küreselleşme" ve "rekabet" bu denklemin gerçeklik oldukları tartışılmayan temel ayaklarını oluşturmaktadır.

İş hukukunun esnekleştirilmesini savunanlar bir yandan yürürlükte bulunan çalışma mevzuatının kimi maddelerini örnekleyerek mevzuatın esnek üretimin, gereklerine uygun olmadığını iddia ederken, bir yandan da iş hukukunun temel felsefesine, iş hukukunu şekillendiren, onu tanımlayan özüne karşı çıkmaktadırlar.

Bu konuda bir diğer yaklaşım ise; esnek üretime bağlı yeni üretim tekniklerinin ortaya çıkardığı ve varolan mevzuatın çözüm üretmekte yetersiz kaldığı yeni istihdam biçimlerine, yeni sorunlara işaret ederek, iş hukukunun, bu sorunlara yanıt verebilecek şekilde düzenlenmesi gerektiğini savunmaktadır. Bu iki yaklaşım arasındaki temel fark ise birincisinin iş hukukunun özünü oluşturan "işçiye koruma" ya da daha genel anlamıyla sosyal koruma ilkesini tartışmaya

açarken ikincisinin birinci yaklaşımının tam aksine, esnek üretimin ortaya çıkardığı yeni sorunlara, sosyal koruma ilkesinden ödün vermeden bu ilkenin esprisine uygun bir değişimi savunmasıdır.

İş hukukunun temel felsefesinin de değiştirilerek esnekleştirilmesini savunan işveren çevrelerinin var olan mevzuatta esnek üretimin önünde engel olarak gördükleri hükümlere bakıldığında, aslında anılan bu maddelerin iddia edildiği gibi ve iddia edildiği ölçüde katı hükümler olmadığını rahatlıkla söyleyebiliriz. Aslında işveren çevreleri de gereğinden fazla iş güvencesi getirecek, işe almayı ve işten ayrılmayı zorlaştıran yasa maddeleri olarak saydıkları İş Yasası'nın 13, 14, 17, 24 ve Sendikalar Yasası'nın 29, 30, 311 maddeleri ile iş sürelerinin esnekleştirilmesinin önüne engel olarak gördükleri İş Yasası'nın 35, 61 maddelerinin hiç birisinin yeterli düzeyde iş güvencesi sağlamadığını, ihbar öneli ve kıdem tazminatını vererek hiçbir neden göstermeksizin fesih hakkının bulunduğunu bildirimsiz fesih düzenleyen İş Yasası'nın 17. maddesiyle işçinin yargı yoluna başvurusu durumunda haklı çıkarsa dahi işe iadesinin olası olmadığını, toplu işten çıkarılmaları düzenleyen 24. maddenin her zaman önce yeteri kadar asgari ücretle işçi alıp, sonra gereği kadar işçi çıkartarak aşılabildiğini, Sendikalar Yasası'nın 31. maddesiyle sadece işyeri sendika temsilcileriyle sınırlı bir güvence getirildiğini, iş süreleri açısından önlerindeki tek engelin saptanabilmesi koşuluyla sadece fazla mesailer olduğunu, kısaca Türk

iş hukukunun aslında teknik olarak belki de gereğinden fazla esnek olduğunu bilmektedirler. Bu maddelerin hiçbirisi işverenlerin esnek uygulamaları karşısında ciddi anlamda engel çıkartacak hükümler içermemektedir. Yukarıda sayılan, işverenlerin birazda zorlamayla bulmaya çalıştıkları bu sözüm ona katı hükümler konunun ayrıntısını oluşturmaktadır.

Aslında, iş hukukunun esnekleştirilmesi tartışmasında konunun özünü, iş hukukunun temel prensiplerinden birisi olan sosyal koruma ilkesinin varlığını sürdürüp sürdüremeyeceği, TISK Yöneticilerinin deyimleriyle "işçiye koruma amacı taşıyan iş hukuku normlarının konulduğu 2. dönem(den) iş hukukunda esneklik arayışlarının geliştiği 3. dönem(e)" geçilip geçilmeyeceği sorunu oluşturmaktadır.

Gerçekten de, eğer bu tartışmada iş hukukunun müdahaleci dönemine ait, "işverenin elindeki gücü daima işçinin aleyhine kullanacağı"⁽²⁾ anlayışının ürünü olarak nitelendirilen işçiye koruma ilkesinden rekabet, küreselleşme ve değişim adına ödün vermemeyi kabul ederseniz, iş hukukunu emredici kurallardan arındırarak, hizmet akitleriyle İş Yasası'ndaki ya da Toplu İş Sözleşmelerindeki hükümlerin aksinin kararlaştırabileceği hükümleri getirerek olabilecek anlaşmazlıkları "köklenden" çözmüş olursunuz.

Artık İş Yasası'nın şu veya bu maddelerinin değiştirilmesi de kendiliğinden önemini yitirecektir. Her sorun tıpkı yüzyılın başında olduğu gibi hizmet akitleriyle çözülecektir. Her ne kadar bu görüşü savunanlar esnekliğin "işçiye zamanını daha iyi

kullanma imkanı sağlarken, işveren açısından da düşük maliyet, verimlilik, kalite ve uluslararası rekabet edebilme avantajı⁽⁴⁾ sağlayacağını, istihdamı artıracığını, işçilerin kendilerine en uygun işi bulmalarını sağlayarak işte doyum ve sorumluluğun artacağını⁽⁵⁾ söyleseler de, söylediklerine kendilerinin de fazla inandırmadıklarını, iş hukukunun sonuçta işçilere çok iyi şeyler getirmeyeceğini, esneklik talebiyle aslında, iş hukukunun temel prensibini, sosyal koruma ilkesini ortadan kaldırmayı hedeflediklerini "dünyada salt işçinin korunması için yasalar dönemi geçmiştir dünyada işletmenin ayakta durmasına dönük yasalar dönemi içerisindeyiz"⁽⁶⁾ sözleriyle kabul etmişlerdir. İş hukukunda sosyal koruma ilkesine dayalı müdahale döneminin sona erdiğini belirterek yaşadığımız dönemi "iş hukukunda esneklik arayışlarının geliştiği"⁽⁷⁾ bir dönem olarak tanımlamışlardır.

Aslında esnek üretimin "özünde gerek kâr hedefleri doğrultusundaki hareketlerinde, gerekse çalışanlarla ilişkilerinde, işverenin özerkliğini arttıracak, böylece sermayeyi endüstriyel kurallardan ve örgütlü işçi hareketinin kısıtlamalarından kurtaracak bir olanaktan başka bir şey"⁽⁸⁾ olmadığı, esnek üretimin işgücü piyasalarında parçalanmayı beraberinde getirerek işçiler arasında rekabeti arttırdığı, görece olarak iş güvencesine sahip çekirdek bir işgücünün etrafında güvencesiz, örgütsüz bir işgücü kitlesi yarattığı, firma bağlılığının gönüllükten çok sistemin firmadan kopuşa asla izin vermeyen acımasız kurallarıyla sağlandığı sistemin uygulandığı Japonya'da ortaya çıkmıştır. Nitekim "Japon imalat sektöründe produktivite 1975-1985 yılları arasında % 117,3 artarken reel ücret artışı sadece % 5,9 olmuştur"⁽⁹⁾

Öte yandan, sanayi devrimi nasıl yeni bir sınıfın, yeni çalışma ilişkilerinin doğmasına yol açmışsa, "değişim", "küreselleşme" ve kalite-fiyat-çeşitlilik ekseninde rekabet olgusu da 70'li yıllarda bunalıma giren kapitalizmin önüne "esnek üretimi" bunalımı aşmanın yeni bir olanağı olarak çıkarmış ve sermaye bu olanağı oldukça başarılı bir şekilde topluma bir zorunluluk gibi sunarak hayata geçirmeye başlamıştır. Sermaye için krizden çıkmanın bir yolu olarak kullanılan küreselleşme, tıpkı yüzyılın başında sanayi devriminin ortaya çıkardığı sosyal sorunlara benzer sorunlar doğurmuştur.

Küreselleşmenin en önemli savunucusu olan Dünya Bankasının Başkanı James Wolfensohn'un saatli bombaya benzeterek⁽¹⁰⁾ açıkladığı bu sosyal sorunlar karşısında var olan çalışma mevzuatı önemli ölçüde etkisiz kalmaktadır.

Gerçekte, işverenlerce "katı" olmakla eleştirilen iş yasamızda esnek çalışmanın en yaygın biçimi olan kısmi süreli çalışma, eve iş verme gibi atipik istihdam biçimleri düzenlenmemiştir.

Daha somut olarak ifade etmek gerekirse, İş Yasası'nda işçi ve işverenin günlük çalışma süresinin altında bir çalışma süresi belirlemelerine hiçbir yasal engel bulunmamaktadır. Ancak, kısmi süreli çalışan bir işçi yasal asgari ücretten nasıl yararlanacaktır, yıllık izin ücreti nasıl olacaktır, fazla mesayi süresi haftalık 45 saate göre mi yoksa karşılıklı olarak hizmet aktiyle kararlaştırılan süreyi aşp aşmamasına göre mi belirlenecektir, kısmi süreli çalışan işçinin hafta tatilini hak etmesi için haftanın 6 günü çalışma koşulu varken, bu işçiler hafta tatili haklarından nasıl yararlanacaklardır. Bu benzeri konular ile "Bir ya da birkaç işyerinde kısmi süreli çalışmalar yapan bir işçinin İş

Yasasındaki haklardan hangi ölçülerde yararlanabileceği ciddi sorunlar yaratmaktadır."⁽¹¹⁾ Sorun sadece kısmi süreli çalışmayla da sınırlı değildir.

"Evde iş yapanlar düşük ve düzensiz ücret alırlar, parça başı üretim veya parça başı ücretle gelişen bütün olumsuzlukları yüklenirler. Asgari kazanç garantileri yoktur. İkramiye alamazlar, çalışma koşulları denetlenmez, aydınlanma, ısınma gibi masraflarını kendileri üstlenirler. Tipik olmayan istihdam altında çalışanlar mesleki ilerleme ve mesleki ilerlemeye bağlı ücret artışından yoksundur. Yapılan araştırmalara göre çoğu yükselmek istemekte ama buna imkan bulamamaktadır. Özellikle kadınlar açısından mesleki eğitim imkanları kapalıdır. Çocuk sahibi olan ve kısmi çalışmaya geçen bir kadın işçi yaşam boyu ücretinin %30'unu yitirmektedir.

"Koruyucu mevzuat açısından, tipik olmayan istihdam altında çalışanlar feshe karşı korunma, kıdem tazminatı, yazılı sözleşme hakkı, anahk sigortası ve anahk halinde işe dönme hakkı, mazeret izni, işçi sağlığı-iş güvenliği gibi haklardan yoksun oldukları gibi tıstelik işçi konumunda olduklarını da kanıtlama zorunluluğu içindedirler."⁽¹²⁾

İşgücü piyasasının bize göre daha düzenli olduğu işçiyi koruyucu mevzuatın bizden daha gelişmiş olduğu sanayileşmiş ülkelerde dahi işçiler açısından yıkıcı sonuçlar doğuran esnek istihdam, bizim gibi sendikalaşmanın güçsüz ve sürekli kan kaybettiği, kayıtdışı istihdamın kayıtlı istihdamın yarısına ulaştığı, işçinin feshe karşı korunmadığı, işsizlik sigortasının bulunmadığı, var olan yasaların uygulanmadığı, işten atılma korkusuyla çalıştığı süre boyunca işçilerin yasal haklarını kullanmaktan ısrarla kaçındığı, iş kazaları sonucu yaralanmalarda dahi işten atılana kadar tazminat istenilmediği bir çalışma sistemi içerisinde

esnek istihdam tam bir kuralızsızlığa, bir anlamda 19. yüzyılın başlarına geri dönmeye yol açacaktır. Ucuz işçilikte rekabet şansının neredeyse hiç olmadığı, işçi ücretlerinde gerilemelerin kesinlikle yatırımlara yol açmadığı, ek istihdam yaratmadığı yapılan araştırmalarla ortaya çıkmıştır.⁽¹³⁾

İş hukuku ortaya çıktığı günden bugüne kadar, çalışma yaşamının dinamizmine koşut olarak sürekli değişen, yenileşen, deyim yerindeyse sürekli oluşum içerisinde olan bir hukuk dalıdır. Bu değişim genel olarak, işçiyi koruma amacıyla uyumlu bir seyir izlemiştir. İşçiyi koruma amacı iş hukukunun hiçbir biçimde terk edemeyeceği, bu hukuk dalını yaratan, iş hukukunu borçlar hukukundan ayırarak ayrı, bağımsız bir hukuk dalı haline getiren ana etkidir. Sermaye çevrelerinin iş hukukunun değiştirilmesi adı altında getirdikleri dayatmalar, bu hukuk dalının ayırıcı temel özelliğini ortadan kaldırmayı hedefleyen, dolayısıyla da iş hukuku diye bir hukuk dalının varlığını anlamsızlaştıran önermelerdir. Türk iş hukukunun, işçiyi koruma amacını en azından ILO normları çerçevesinde gerçekleştirebildiğini söylemek ise olanaksızdır. Türk iş hukukunun öncelikle bu perspektif içerisinde ele alınarak değiştirilmesi gündeme getirilmelidir.

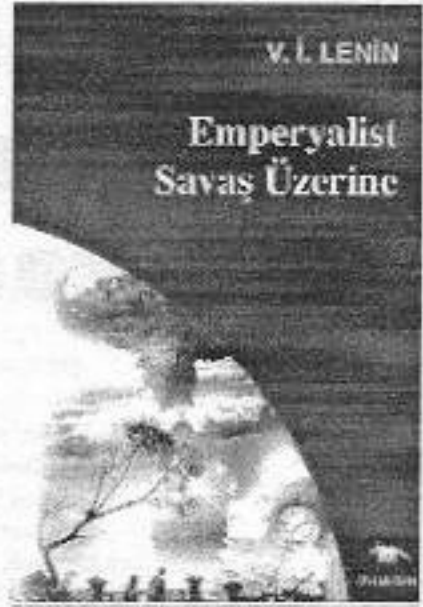
Özellikle, kısmi süreli, part-time, belirli süreli hizmet aktiyle çalışma, taşeron çalıştırma gibi hızla yaygınlaşan atipik çalışmalara karşı işçiyi koruyucu mevzuat öncelikle çıkartılmalı, bu konuda yasa da yeralan boşluk giderilmeli, kayıtdışı istihdamın önlenmesi için ILO'nun 158 sayılı sözleşmesinde öngörülen iş güvencesi kavramı yasalaştırılmalı, işsizlik sigortası çıkartılmalı, iş yaşamının işçinin başvurusuna gerek kalmadan hızlı ve periyodik denetimleri yapılmalı, işçi sağlığı ve iş güvenliği için gerekli önlemleri almayan işverenlere yasadaki öngörülen komik para

cezaları yeniden düzenlenerek yasalara uymamanın yaptırımları, caydırıcılık boyutuna çıkartılmalı, atipik istihdamı özendirici olmaktan çıkartacak yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

Unutulmaması gereken nokta, iş hukukunun işçiyi koruyucu niteliğini zedeleyecek her düzenlemenin iş hukukunun doğasına aykırı olacağı, bu konuda verilecek her ödünün, yüzyıllı aşan mücadelenin boşa çıkartılması anlamına geleceğidir. Sorun hukukun değiştirilip değiştirilmemesi değil, iş hukukunun tarihsel gelişimi içerisinde, yüzyıllık mücadele ve kazanılan ana eksenine uygun değişimin devamlılığının sağlanmasıdır.

KAYNAKLAR

- 1- Erdoğan Karakoyunlu, *Türk Çalışma Hayatının Sorunları ve Çözüm Önerileri Toplantısı, İstanbul 23 Haziran 1995* S.40
- 2- Münir Ekonomi *Çalışma Hayatında Esneklik* Kasım 1996 S. 77
- 3- M Ekonomi a.g.e. S. 62 ve devamı
- 4- MESS Endüstri İlişkilerinde Son Durum Temmuz 1996 S. 43
- 5- TİSK İnceleme Yayınları No:15 S. 89
- 6- Refik Baydur *Çalışma Hayatında Esneklik* İzmir 1994 S. 177
- 7- Kubilay Atasayar *Çalışma Hayatında Esneklik* İzmir 1994 S. 315
- 8- Tülin Öngen *İleri Teknoloji ve Çalışma İlişkilerinin Paradigması, A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi Cilt:50 Sayı:1-2 Ocak-Haziran 1995* Ankara
- 9- Bkz. Hacer Ansal *Esnek Üretimde İşçiler ve Sendikalar, Birleşik Metal-İş Sendikası* Kasım 1996
- 10- Bkz. Ergun Balcı 26 Eylül 1997 *Cumhuriyet*
- 11- Metin Kutsal *Türk-İş Hukukunda Esnek Çalışma Konusunda Karşılaşılan Bazı Sorunlar - Petrol İş Dergisi Haziran 1995* S. 14, 15, 16
- 12- Seyhan Erdoğan, a.g.e. S. 330-332
- 13- Bkz. Nurihan Yentür, *Ekonomide Durum dergisi Güz 1996* S.70-

Vİ LENİN EMPERYALİST SAVAŞ ÜZERİNE

CEYLAN YAYINLARI

MARKSİZM ve ANTROPOLOJİ

Maurice Bloch

ÜTOPYA YAYINLARI

Karşılaştırmalı Mitoloji

Parti Mitosu

Parti Meddahı

İki tane gözün var senin
Binlerce gözü var partinin
Her yoldaşın bildiği kendi kenti
Beş kıtanın beşini de biliyor parti
Her yoldaşın bir vakti saati var,
Partinin ise tarih saati
Her yoldaş yok edebilirler her an
Parti yedi değil, binlerce can.
Yığınların öncüsü o çünkü
Ve o yönetiyor cengi
Gerçeğin bilinciyle işlenmiş olan
Baş yapıtların kılinciyla.
B.Brech

Yaşamı güzel kılmak mücadelesinde en büyük görev, bu iddiayı taşıyan bir yapıya ve o yapının ferdine düşmektedir. Nazım'ın da dediği gibi, "yapıyı yükseltmek yapıcalara düşmektedir".

Daha önceden bir yoldaşın yazıp söylediklerini öylesine söylenen sözler olmadığı bilinciyle, yeni bir parti yılında tekrar herkesle paylaşmak istedik:

* Parti işçi ve emekçi kitlelerini kendi sınıf güçlerini görüp anlamaya başlamasıdır.

* Parti söke söke kazanılan bir hakkın bayram halıdır.

* Parti, maden ocaklarında yakılan bir ağıttır.

* Parti, militan bir direniş çadırıdır.

* Parti, her yaştan her cinsten, her ırktan ve her mezhepten işçi ve emekçilerin sosyalizme yeniden ve daha çok sevdalanmasıdır.

* Parti, randevusuna "beş dakika" geçiken bir komünistin yüzünün nar gibi kızardığı andır.

* Parti, pratikle birlikte, zihinlerin de nasıl özgürce disipline edilebileceğinin anlaşılmasını ve başarılmasını sağlayan güçtür.

* Parti, yeni bir komünist enternasyonal dünya yangının habercisidir.

* Parti, proletaryanın tarihsel bilinci ve hafızasıdır.

* Parti, sermaye devletinin bir düzey yöneticisinin "çok gizli" ibareli defterine "Komünist İşçi Partisi; işçi sınıfı ve fabrikalar içinde illegal temelde örgütlenir; işçi sınıfının öncülüğünde ezilen yığınların devrimci silahlı ayaklanması yoluyla sermaye iktidarının yıkılmasını ve

yerine sosyalist işçi - emekçi iktidarının kurulmasını hedefler; sermaye düzeni ve iktidarıyla uzlaşmaz bir sınıf mücadelesi çizgisini temsil eder; düzen içinde ehlileştirilmesi mümkün değildir, dikkat çok tehlikeli!.." notunu eklemesi ve altını kalın çizgi ile çizmesidir.

* Parti, "diren Kürt halkı, Türkiye proletaryası ayağa kalkıyor" sözünü gerçek kılmanın yegane karşılığıdır.

* Parti, sömürgeciliğin, faşizmin ve her türden gericiğin ölüm çanıdır.

* Parti, reformizmin siyasal panzehiridir.

* Parti, "bunlar sınıf dışı, bunlara kanmayın bunların amacı başka!" çukuruna düşenlerin bizzat sınıf bilinci işçiler tarafından mahkum edilmeye başlandığı andır.

* Parti, sosyalist lafazanların cahilliklerinin ve cesaretsizliklerinin yüzlerine daha güçlü vurulmasıdır.

* Parti, geriden gelenlerin, ayak sürüyenlerin, ileriye çıkmakta direnenlerin, dünyaya kendi dar gurup çıkarları üzerinden bakanların gitgide daha da çok gericileşmek zorunda kalacakları bir sıkışma dönemidir.

* Parti, davadan geriye düşenlerin kahr ve utanç andır.

* Parti, eğer yaşasalar Marks'ın, Engels'in, Lenin'in "haydi yoldaşlar daha da ileri!" diye selamlayacakları tarihi bir kaçınılmazlık andır.

Evet, bu sözler üzerine başka ne denebilir bilemiyorum ama, kararlı, ısrarlı ve sabırlı devrimci bir çalışma yapılması gerektiği ortada.

Haydi yoldaşlar, tarihi önemde sorumluluklar bizi bekliyor!

Türkiye İşçi Partisi kuruluyor... 13 Şubat 1961

"... 1946, 'Sınıf esası üzerine cemiyet teşkili' serbest bırakılmıştır; '... partiler arasında, Türkiye Sosyalist Partisi ve Türkiye Sosyalist Emekçi ve Köylü Partisi'nin karıştığı günlerde yapılan umumi seçimde, Halk Partisi gene kat'i ekseriyeti elde etmesine rağmen, 'işçilerin hak ve menfaatlerini korumak ve icabında mücadele etmek' gayesini güden sendikalar çoğalmaya devam ediyordu..."

Aynı zamanda, '... Çalışma Bakanlığı teşkilatına yardımcı olmak, iş kanununun tatbikatını kolaylaştırmak (nizamname, madde 3), iş randımanını arttırmak (nizamname madde 12) gibi maksatlarla, CHP direktiflerine uygun olarak ve CHP parasıyla, her biri kurucular heyetinden ibaret işçi dernekleri kurulmaya başlanmıştır..."

'... böylece birdenbire muhtelif istikametlerde olsa da hareketlenen sendika kurma faaliyeti, 16 Aralık 1946 yılında İstanbul bölgesi'nde 1940'tan beri mevcut Örfi İdare Komutanlığının TSEKP ve TSP idarecilerinin ve İstanbul Sendikalar Birliği idarecilerinin tevkifi ve dolayısıyla sendikaların seddi üzerine bu istikamette durdurulmuştur.'

'... demeklere gelince, bunlar 26 Aralık 1946'da başbakanlığa çektikleri bir tel'le, 'işçilere tam ve demokratik teşkilat haklarının verilmesi dolayısıyla(!) ayrıca Çalışma Bakanlığına başvurarak, 'kesin rehberlik etmesi'ni istiyorlardı...' Aynı eser, s. 30.'

(İşçi Sınıfı'nın 'rehberi', Çalışma Bakanlığı! Ne fikir! Hani derler ya, kılavuzu karga olanın...)

16 Aralık 1946 Sendikalar, Türkiye Sosyalist Emekçi ve Köylü Partisi'nin, Türkiye Sosyalist Partisi'nin 20 Şubat 1947 Dernekler yasası sola açık kapı bırakmayacak şekilde yeniden düzenlendi. "Sendikalar milli kuruluşlardır. Milliyetçiliğe ve milli menfaatlere aykırı hareket edemezler." Birinci amaç maddesi "komünizmle mücadele 1961 yılında hükümet parti kurma olanağı tanıdı. 1961 seçimlerine katılabilmek için 13 Şubat akşamına süre tanıdı. 12 kurucu maden işçisi Kemal Türkler, tekstil işçisi Avni Erakalın, tekstil işçisi Şaban Yıldız, basın işçisi İbrahim Güzelece, çikolata işçisi Ahmet Muşlu, lastik işçisi Rıza Kuas, Garson Komel Nebioğlu, tütün işçisi Hüseyin Ulubaş, nakliye işçisi İbrahim Denizeler, ilaç sanayi işçisi Saffet Göksozolu, basın işçisi Salih Özkarabey şoför Adnan Arkin, parti kurucuları olarak yerlerini aldılar. Genel Başkanlığa Avni Erakalın ikinci Başkan Kemal Türkler, Genel Sekreter Şaban Yıldız. Anayasa halk oyuna sunulmaya hazırlanırken Aybar, Gürsel'e bir mektup yazar. "Demokrasiyi kurmak kararında ve azmindeyiz. Ama bu amacınza, bugünkü bu politik ortamla ulaşamazsınız. Yalnız sağ kanadın partileriyle demokrasi olmaz. Millet'in hayrına olan işler yapılamaz. Bundan dolayı vakit kaybetmeden sol kanadın ortaya çıkmasına engel olan kanunlar yıldırtıktan kaldırılmalıdır... Gerçek bir sosyalist partinin kurulabilmesi, yaşayabilmesi için önce yürürlükte olan solu yasaklayıcı kanunların ayıklanma gerekir. Bunların başında ceza kanunumuzun 141. ve 142.'inci maddeleriyle 161. maddeleri gelir.

"Devlet Başkanına komünizm propagandası yapmak" iddialarıyla Ağır Ceza Mahkemelerinde dava açıldı.

TİP 61 Seçimlerine katılamadı.

Yasa uyarınca en az 15 ilde ve bütün ilçelerinde örgütlenmiş olması gerekti.

TİP ancak 7 veya 8 ilde o da merkezlerinde örgütlüydü.

İstanbul işçi sendikalarının birliğinin organizasyonu ile görkemli işçi mitingi, Saraçhanede yapıldı. Türkiye'nin daha önce göremediği şeydi. 20 Aralık'ta Yön dergisi çıkmaya başladı. Çıkmasıyla birlikte "Çalışanlar Partisi" kurucularından söz açtı.

Çeşitli isimleri tartıştılar... Ahmet Muşlu'nun itirazı yatışır yatışmaz, imzaladılar. Sadece oturduğu semti bildikleri Aybar'ın Bebek'teki evini polise sorup buldular. Zile bastılar.

Siret hanım kapıyı açtı.

Polisleri görünce tutuklandığını sandı.

Konuştular.

Bu kadar açık bir istek ve destek sonrasında Aybar başkanlığı kabul etti. Aynı ciple partiye döndüler. Sabaha karşı tekrar eve bıraktılar. Partiler arası yuvarlak masa toplantıları yapılmıştı. CHP, CKMP, AP, YTP katılmıştı. TİP çağrılmamıştı. CHP adına Turan Feyzioğlu şunları söyledi. Komünizme karşı partilerin ortak bir cephe kurmaları lüzumuna biz de kaniyiz. Türkiye'deki siyasi partiler arasındaki mücadelenin seyrinden ancak komünistler istifade edeceklerdir. Ayrıca bir çok hususların onlar tarafından kötüleneceğine onlar tarafından körüklendiğinden şüphe yoktur. Türkiye'nin milli bekası üzerinde tehlike teşkil eden bu faaliyetler karşısında bütün partilerin ittifak ettikleri hususunda anayasaya atf yapmak suretiyle yer verilmelidir.

Bizim kuşağın CHP'den kopuşuydu, okuluymu. Sosyalizmin romantizmiydi TİP. Her bölgede, belde de vardık...

İlk oyunumla 141-142 maddeye çarptım. Bir anda maddeci bir yazar oldum. Yargulamaların parti genelinde ilgi gördü. Artık abi olmuştum.

Bilirkişim meşhur Sulhi Dönmezerdi. Rüştü'mü ispat edemediğimden beraat ettim.

Halkevinde tiyatro çalışmalarım bütün hızıyla sürdü. Aynı zamanda İstanbul'dan gelen Tuluat kumpanyalarında oynardım. Mizah dergilerine, mizah hikayeleri yolluyordum.

Sosyalizmin romantizmi dağı taşı uçan kuşu sarmıştı... Halk uşaklarının dilinden, telinden sosyalizm dökülüyordu.

Özellikle İhsani'nin;

Yazacağım.

Bu can tende durana dek yazacağım.

Eşitsizlik zincirini kırana denk yazacağım.'

Mahsuni cevap veriyordu. Bizde tarlalarda, bahçelerde, meşrefe yapan kulamlara, tutmalara yandaşlara, ırğatlara, gazeteler-dergiler götürüyorduk. Ayakları dizlerine kadar çemirlenmiş, çamur içinde çalışanlar bizleri içer gibi dinliyorlardı. Hale gelenler mutlaka halkevine gelirlerdi. İçlerinde yankı türküler söyleyenler çoktu. Köylere gazete-dergi yanında oyunlar da götürüyorduk. Özellikle mevsim sonu Kürt ırğatlar huğlarını meydana yığarlardı, son günün en büyük ateşini yakarlardı. Ateşin başında oyunlar oynanır, türküler söylenir, dengbejler sonu gelmeyen destanlara başarlardı.

Gelecek sayı Seçim Mitosu

Kara Atena

Özetleyen: Özcan BÜZE Katkı: Cem TÜZ

Klasik Uygarlığın Afroasiyatik Kökleri

Martin Bernal Black Athena, The Afroasiatic Roots of Classical Civilization (Kara Atina: Klasik Uygarlığın Afroasiyatik Kökleri) adlı kitabını, babası ünlü marksist bilim tarihçisi John Desmond Bernal'in anısına ithaf etmiş. Kitabın önsözünde, Kara Atina'nın "bilgi sosyolojisi alanında bir çalışma olarak yeterince ilginç" diye nitelendirdiği öyküsünü de kısaca anlatıyor.

Martin Bernal eğitimi Çin araştırmaları alanında yapmış. Yirmi yıl süreyle Çin hakkında ders vermiş; 20. yüzyılın başlarında Çin ile Batı arasındaki entelektüel ilişkiler ve çağdaş Çin politikası alanında araştırmalar yapmış. 1962'den sonra Çinhindi'nde devam eden savaş onu giderek daha fazla endişelendirmeye başlamış. Bu arada, Vietnam kültürü hakkında Britanya'da hiçbir ciddi bilimsel çalışma olmadığını görmüş ve kendini bu alanda çalışma yapmak zorunda hissetmiş. Bundan amacının, hem bu ülkedeki Amerikan zulmüne karşı yürütülen harekete bir katkıda bulunmak, hem de son derece çekici ve ilginç olan bir uygarlık hakkında çalışma yapmak olduğunu söylüyor. İlerideki çalışmalarında bunun yararını da görmüş.

Bernal 1975 yılında bir "orta yaş krizi" yaşadığını bildiriyor. "Bunun kişisel nedenleri pek ilginç değil, fakat siyasi olarak ABD'nin Çinhindi'deki müdahalesinin sonuna rastlıyordu" diyor. Artık dünyadaki en önemli tehlike ve ilgi odağı Doğu Asya değil, Doğu Akdeniz olmuştur. Bu, Bernal'i Yahudi tarihi ile de ilgilenmeye iter. İsrail tarihini incelerken onunla ilişkide olan halkları, özellikle Kenaniler'i ve Fenikeliler'i de inceler. Fenikelilerin Sami (Semitik) dili konuştuklarını önceden bilmektedir, fakat İbranice ve Fenikece'nin aynı Kenani dilin lehçeleri olduğunu keşfetmek onu şaşırtır.

Mısır Dili ile Grekçe Arasındaki İlişki

Bu dönemde İbranice öğrenir ve bu dil ile Grekçe arasında çok sayıda benzerlik olduğu dikkatini çeker. Bu benzerliklerin tesadüfi olmadığını düşündüren iki neden vardır: Birincisi, Çince, Japonca, Vietnamca ile Zambia ve Malavi'de konuşulan bir Bantu dili olan Ciceva konusunda araştırmalar yapmış bir kişi olarak, birbirleriyle ilişki içinde olmayan diller arasında bu

kadar çok sayıda paralellik normal olmadığını bilmektedir. İkincisi, İbranice/Kenanice'nin Filistin dağlarında, kıyıda içlerde, tecrit olmuş bir durumda yaşayan küçük bir kabilenin dili olmadığını, tersine bütün Akdeniz'de, Fenikelilerin gidip yerleştiği her yerde konuşulan bir dil olduğunu kavramıştır. Bu nedenle, Grekçe ile İbranice de hem ses hem anlam bakımından benzer olan Hint-Avrupa kökünden gelmeyen çok sayıda önemli sözcüğün, Grekçe'ye Kenanice/Fenikece'den geçmiş olmaması için hiçbir neden yoktur.

Bu aşamada dostu David Owen'in rehberliğiyle Cyrus Gordon ve Michael Astour'un Sami ve Grek uygarlıkları arasındaki genel ilişkileri inceleyen çalışmalarını okur ve bunlardan etkilenir. Astour, Fenikeli Kadmos'un Teb kentini kurmasıyla ilgili efsanelerin gerçek payı taşıdığı kanısındadır, fakat, Mısırlıların Yunanistan'da koloni kurduğu yolundaki efsaneleri katıksız hayal diye reddetmektedir.

Bernal bu doğrultuda dört yıl çalışır. Bu süre içinde Grekçe sözcük hazinesinin dörtte birinin Sami köklerden oluştuğu kanısına varır. Sözcüklerin yüzde 40-50 kadarının da Hint-Avrupa kökünden geldikleri düşünülürse, geriye yine de dörtte bir ile üçte birlik bir bölüm, kökü aydınlatılmamış olarak kalmaktadır. Bernal bu bölümün Helen öncesi (pre-Hellenik) dilden kaynaklandığı düşüncesi ile bir üçüncü dilden kaynaklanmış olabileceği düşüncesi arasında tereddüt etmektedir. Bu üçüncü dil Anadolu dillerinden biri, muhtemelen Hurri dili olmalıdır. Fakat Anadolu dillerini inceleyince bu ihtimal geçerliliğini yitirir. 1979 yılında Cerni'nin Coptic Etymological Dictionary'sine (Kiptice Kökenbilim Sözlüğü) bakarak geç dönem Mısır dili ile ilgili fikir edinmeye çalışırken, üçüncü dilin bu olduğunu anlar. Birkaç aylık bir çalışmadan sonra Grekçe sözcük hazinesinin yüzde 20-25'lik bölümünün kökünü, Mısır dili yardımıyla akla yakın bir şekilde aydınlatılabileceği kanısına varır. Tanrı adları ile yer adlarının çoğu da Mısır dili ile aydınlatılabiliyordu. Böylece bir Helen öncesi unsura ihtiyaç kalmıyordu.

19. Yüzyıl Avrupamerkezciliğinin Tarih Çarpıtması

Bernal, çalışmalarının bu aşamasında kendine şu soruyu sorar: "Eğer her şey bu kadar basit ve aşıkarsa, neden bunu daha önce kimse görmedi?" Bu sorunun yanıtını, Gordon ile Astour'u okuduğunda bulmuştur: Bu iki bilim insanı Doğu Akdeniz'i bir kültürel bütünlük içinde görmüşler ve Yunanistan'ın oluşumunda

Fenikeliler'in rolünün inkar edilmesinde Anti-semitizmin önemli bir rol oynadığını göstermişlerdi. Mısır unsurunun farkına vardıldıktan sonra Bernal, "Bütün neden daha önce farkına varamadım" diye düşünür. Yunanistan'ın oluşum sürecini kapsayan bin yıllık süre boyunca Doğu Akdeniz'in en büyük uygarlığı Mısır idi. Grek yazarlar, Mısır dinine ve kültürünün diğer yönlerine ne kadar şey borçlu olduklarını ayrıntılı olarak yazmışlardı. Dahası, Mısır'ın Yunanistan'ın oluşumundaki rolünü görememesi daha da şaşırtıcıdır, çünkü dedesi bir Egiptolog (eski Mısır bilimci) olduğu için kendisi de çocukluğunda Mısır ile çok ilgilenmiştir. Bu da göstermektedir ki, Yunanistan'ı Mısır ile ilişkilendirmenin önünde derin kültürel engeller bulunmaktadır.

Bu noktada Yunanistan'ın kökeni konusundaki tarih yazıcılığını (historiografi) araştırmaya başlar. Amacı, Greklerin kendilerinin Fenikeliler ve Mısırlılar tarafından kolonize edildiklerine ve kültürlerini büyük ölçüde bunlardan aldıklarına gerçekten inanıp inanmadıklarına emin olmaktır. Bir kez daha şaşkınlığa düşer. "Eski model" adını verdiği tarihsel-kültürel model 19. yüzyılın başına kadar geçerliliğini korumuştur. Oysa, Grek tarihinin okullarda öğretilen versiyonu ancak 1840 ve 50'lerde geliştirilmiştir. 19. yüzyılda Kuzey Avrupa ırkçılığının patlaması ile birlikte "Özgün Avrupa uygarlığının beşiği Yunanistan" efsanesi ortaya atılmış ve Yunanistan'ı oluşturan Avrupa dışı unsurlar yok sayılmaya başlanmıştır. Bernal Kara Atina'nın birinci cildine *The Fabrication of Ancient Greece 1785-1985* (Antik Yunanistan'ın Uydurulması 1785-1985) başlığını koymuş. Bu cilt 575 sayfa, ikinci cildin başlığı *Greece European or Levantine: The Archeological and Documentary Evidence* (Yunanistan Avrupalı mı Levanten mi: Arkeolojik ve Belgesel Kanıtlar). Bu cilt de 736 sayfa. Üçüncü cilt henüz yayınlanmadı. Birinci cildin başındaki özün girişte üçüncü cildin *Solving the Riddle of the Sphinx and Other Studies in Egypto-Greek Mythology* (Sfenks Muammasının Çözümü ve Mısır-Grek Mitolojisi Alanında Başka incelemeler) başlığını taşıyacağını yazıyor. Fakat ikinci cildin girişinde kitabın planında değişiklik yaptığını ve cilt sayısının dörde çıktığını belirtiyor.

Kara Atina, Grek tarihi konusunda iki model üzerinde duruyor. Bunlardan birincisi, Yunanistan'ı Avrupalı ya da Ari (Aryan) olarak kabul ediyor. ikincisi ise, Mısır ve Sami kültür alanının çevresinde (periferisinde) ortaya çıkan Levanten (Doğu Akdenizli) bir uygarlık olarak görüyor. Martin Bernal birinci modele "Ari Model", ikincisine ise "Eski Model" adını veriyor. Klasik ve Hellenistik çağ Grekleri arasında geçerli olan model Eski Model idi. Buna göre, Grek kültürü MÖ 1500 civarında Mısırlıların ve Fenikelilerin Yunanistan'a yerleşip koloniler kurması ve yerli ahaliyi uygarlaştırmaları suretiyle oluşmuştur. Dahası, Grekler

bundan sonra da Yakın doğu kültürlerinden çok yoğun bir şekilde alımlama (iktibas) yapmaya devam etmiştir.

Düzeltilmiş Eski Model

Bernal 73 sayfalık uzun giriş'in ilk paragraflarından birinde şunu söylüyor: "Pek çok kişi, çoğumuzun yetişme sürecinde inandığımız Ari Model'in ancak 19. yüzyılın ilk yarısında geliştirildiğini öğrenince şaşkınlığa düşüyor. İlk, ya da 'geniş' biçimiyle bu yeni model Mısır yerleşimlerinin gerçek olduğunu inkar ediyor ve Fenike yerleşimlerini de sorguluyordu. Benim 'Aşırı' Ari Model dediğim ve anti-semitizmin 1890'lar ve 1920-1930'lardaki iki zirvesi sırasında da boy atan model, Fenike kültür etkisini bile inkar ediyor. Ari Model'e göre, kuzeyden bir istila gelmiş - geleneksel aktarımlarda böyle bir istiladan söz edilmemektedir - ve bu istilayla gelenler yerel 'Egeli' ya da Helen öncesi (pre-Hellenik) kültüre baskın gelmiştir. Grek kültürü, Hint-Avrupa dili konuşan Helenlerle yerli tebaralarının karışmasının bir sonucu olarak görülmektedir. Bu Ari Model imalatından dolayı birinci cilde *The Fabrication of Ancient Greece 1785-1985* (Antik Yunanistan'ın Uydurulması 1785-1985) adını veriyorum."

Martin Bernal, üzerinde bazı düzeltmeler yapmak kaydıyla Eski Model'e geri dönülmesi kanısındadır. Kara Atina'nın ikinci cildinde savunduğu bu modele "Düzeltilmiş Eski Model" adını vermektedir. Buna göre, Eski Model'de anlatılan Yunanistan'ın Mısırlılar ve Fenikeliler tarafından kolonize edildiği yolundaki öyküler gerçek bir temele dayanmaktadır. Ancak Düzeltilmiş Eski Model bu yerleşimleri biraz daha önceye çekerek, MÖ ikinci binyılın ilk yarısında başlatır. Düzeltilmiş Eski Model, Grek uygarlığının, yerleşimcilerinin yarattığı kültür karışımları ve bütün Doğu Akdeniz'den yapılan alımlamalar sonucunda meydana geldiğini kabul eder. Öte yandan, Ari Model'ce öne sürülen istila ya da sızmaları ihtiyatlı bir şekilde kabul eder.

Bernal şöyle yazıyor: "Eğer, Ari Model'in yıkılmasını ve yerine Düzeltilmiş Eski Model'in konmasını talep etmekte haklı isem, sadece 'Batı Uygarlığı'nın temel esaslarını yeniden düşünmek değil, fakat aynı zamanda ırkçılığın ve 'kita şövenizmi'nin bütün historiografimize, yani tarih yazım felsefemize nüfuz etmiş olduğunu kabul etmek de zorunlu olacaktır. Eski Model'de açıklama gücü bakımından belli başlı 'iç' kusur, ya da zaaf bulunmuyordu. Bu model dış nedenler yüzünden yıkıldı. Çünkü, Yunanistan'ı Avrupa'nın sadece en temsil edici örneği olarak değil, aynı zamanda onun saf çocukluğu olarak da gören 18. ve 19. yüzyıl romantikleri ve ırkçıları için, Yunanistan'ı yerli Avrupalılar ve koloni kuran Sami ve Afrikalıların karışmasının bir sonucu olarak görmek tahammül edilemez bir

şeydi. Bu nedenle Eski Model'in yıkılması ve yerine daha kabul edilebilir bir şeyin konulması gerekiyordu. "Bernal burada "model"den kastının, karmaşık gerçekliğin basitleştirilmiş şeması olduğunu belirtiyor ve şuna dikkat çekiyor: Modeller yapay ve az çok keyfidir. Bernal 'paradigma'dan kastının ise, bir birey ya da topluluk tarafından gerçekliğin bütün yönlerine uygulanan genelleştirilmiş düşünce modelleri olduğunu belirtiyor.

Yunanlılar Öğretmenlerinin Farkındaydılar

Kara Atina'nın birinci cildi Eski Model ve Ari Model'in gelişim süreçlerini ayrıntılı olarak ele alıyor. Bu cildin birinci bölümü "Antikçağ'da Eski Model" ("The Ancient Model in Antiquity") başlığını taşıyor. Bu bölümde, Klasik ve Helenistik çağ Greklerinin kendi uzak geçmişlerini nasıl değerlendirdikleri inceleniyor. O çağın Grekleri, kendilerini hiç de "öзгün Avrupa uygarlığının beşiği" olarak görmüyordu. Kendi uygarlıklarını Mısır ve Fenike ile Doğu Akdeniz'in diğer yerlerinden yaptıkları alımlamalara borçlu olduklarını düşünüyorlardı. Bernal bu bölümde Eski Model'i açıkça dile getiren yazarların eserlerini ele alıyor. Bu yazarlar arasında Aischylos ve Platon da bulunuyor. Bu bölümde Mısır ve Grek dinsel inançları ile tapınma törenlerindeki benzerliklere dikkat çekiliyor ve o çağ Greklerinin de kendi inançlarının aslının Mısır inançları olduğunu düşündükleri belirtiliyor.

"Mısır Bilgeliği ve Karanlık Çağlardan Rönesans'a Grek Aktarmacılığı" ("Egyptian wisdom and Greek transmission from The Dark Ages to The Renaissance") başlıklı ikinci bölümde kilise babalarının Mısır'a bakışı inceleniyor. Mısır dinsel inançları MS II. yüzyıla kadar gücünü koruyordu. Ancak Mısır dininin bir tür Helenik devam ettiricisi olan Neo-Platonizmin ve onun Yahudi-Hristiyan karşılığı olan Gnostizmin yayılmasından sonra, Hristiyan düşünürler bu dini bir felsefeye dönüştürerek evcilleştirdiler. Bu evcilleştirme süreci, Mısır bilgeliği tanrısı Tot'un rasyonalize edilmiş versiyonu olan Hermes Trismegistus ve Mısır dininin son yüzyıllarında yazılmış Tot ile ilgili metinlerle özdeşleştirilir. Kilise babaları Trismegistus'un mu yoksa Musa'nın ve incil'in ahlak felsefesinin mi önce geldiğini hararetle tartışır. Bu konuda St. Augustine'in görüşü ağırlık kazanır ve Musa ile incil daha önemli kabul edilir. Tersine gerçekleşmiş olsaydı, Hristiyanlık bugün bilinenden farklı bir yola girmiş olacaktı. Kilise babaları, Greklerin bilgeliği Mısırlılardan aldığı görüşündedir. Bu görüş bütün Rönesans dönemi boyunca devam eder. Hiç kimse Greklerin, Mısırlıların öğrencisi olduğu gerçeğinden şüphelenmez. İngiliz bilgini Isaac Newton'un çabası Mısırlıların kaybolmuş bilgilerini

yeniden elde etmektir. Kopernik her ne kadar matematiğini büyük ölçüde İslam bilimine borçlu olsa da güneş merkezli (heliosantrik) evren modelini Mısırlılardan almıştır. Hermetik düşüncenin en önemli savunucularından biri, Giordano Bruno'dur. Hristiyan Neo-Platonik Hermetizmin kabul edilebilir sınırlarının dışına çıkıp din savaşları ve Hristiyan hoşgörüsüzlüğü karşısında duyduğu tiksintiyi açıkça dile getirmesi, yıkılmasına yol açar.

Buradan üçüncü bölüme geçilir. Bu bölümün başlığı "17. ve 18. Yüzyıllarda Mısır'ın Zaferi". Bruno'nun etkisi ölümünden sonra da devam etmiş benzer. Anlaşıldığı kadıyla, esrarengiz ve ihtiyatlı Güllühac⁽¹⁾ tarikatının kurucuları ile belirli ilişkileri vardır. Güllühac mensupları da Mısır'ı din ve felsefenin kaynağı olarak görmektedir. Hermetik metinler ilk kez 1614 yılında bilgin Isaac Casaubon tarafından itibardan düşürülür. Casaubon, metinlerin Antikçağ'dan gelmediğini, Hristiyanlık sonrası döneme ait olduğunu ileri sürer. Bu görüş özellikle 19. yüzyıldan sonra kanıt gerektirmeyen bir olgu olarak kabul edilir. Oysa daha sonra Sir Fihners Petric, bunların en geç MÖ. 5. yüzyıldan geldiğini gösterir. Casaubon, Hermetik metinlerin itibarını tamamen yok edememiştir. Bu metinler 17. yüzyılın ilk yarısında çok kullanılır. Ama Casaubon'un iddiaları 19. yüzyılda tartışmasız olgu düzeyine çıkarılır.

18. Yüzyıl Irkçılığı

Dördüncü bölüm "18. Yüzyılda Mısır'a Karşı Düşmanlık" (Hostilities to Egypt in the 18th century) başlığını taşıyor. "İlerleme düşüncesi (daha doğrusu, tarihin zigzaglar çizmeden doğrusal bir çizgi boyunca ilerlediği düşüncesi) 18. yüzyılın ortalarından itibaren güç kazanmaya başlar. Hristiyanlığın üstünlüğünü ve doğruluğunu kanıtlamaya çalışan bazı düşünürler bu görüşe dayanarak ve sonra ortaya çıkanın daha gelişmiş olduğu fikrinden hareketle, Yunanistan'ın Mısır'dan üstün olduğunu kanıtlamaya girişir. Bu düşünce akımları, kısa sürede, o zaman egemen olan iki akımla daha birleşir: Irkçılık ve romantizm. Bu bölümde Kuzey Amerika'daki kolonilerin önemine artmasına ve burarlarda yürütülen ikili politikaya (bir yandan yerli Amerikalıların soyunun tüketilmesi, öte yandan Afrikalı siyahların köleleştirilmesi) paralel olarak deri rengine dayalı ırkçılığın gelişimi ele alınıyor. Bu ırkçılık Locke, Hume ve öteki İngiliz düşünürlerin düşüncesini istila etmiştir. Bunların ve başka kıtaları keşfeden Avrupalıların etkisi, İngiltere Kralı ve Almanya'daki Hanover kenti Elektörü ikinci George tarafından 1734'de kurulan Gottingen Üniversitesi üzerinde ve İngiltere ile Almanya arasındaki kültürel ilişkilerde önemli olur. Bu nedenle insanların ırk bakımından sınıflandırılması konusundaki ilk "akademik" çalışmanın 1770'lerde

Gottingen Üniversitesi profesörlerinden Johann Friedrich Blumenbach tarafından yapılması şaşırtıcı değildir. Bu sınıflandırma beyazları (ya da, beyaz ırkın en karakteristik özelliklerini taşıdığı inancıyla kullanılmaya başlanan yeni terimiyle Kafkasyalı ırkı) hiyerarşinin en tepesine yerleştiriyordu. Martin Bernal, Greklerin, kendi kültürlerini başka halklara borçlu olduklarını kabul etmemekle birlikte, yabancı kültürleri bir aşağılama duygusuyla baktıklarını, fakat bunun, 18.yüzyıl sonundaki romantik hareket ve Hristiyan Avrupa ırkçılığı ile kıyaslandığında ihmal edilebilir düzeyde olduğunu belirtiyor. Avrupa'da ırkların iç özellikleri ve zihinsel yetenekleri itibarıyla farklı oldukları paradigması bütün insani araştırma ve incelemelere uygulanıyordu. Irkların karışması hiç istenmeyen birşey, hatta bir felaket olarak görülüyordu. Bir uygarlığın yaratıcı olabilmesi için "ırkın saf" olması gerekiyordu. Böylece, Grek uygarlığının, yerli Avrupalılar ile burada yerleşen Afrikalı ve Samilerin karışması sonucu olduğunu düşünmek iyice tahammül edilemez birşey haline geldi.

Ari Model'in Yükselişi

"Romantik Dilbilimciler: Hindistan'ın Yükselişi ve Mısır'ın düşüşü, 1740-1880" The rise of india and the fall of Egypt, 1740-1880) başlıklı beşinci bölüm, tarihsel dilbilimin (lingüistik) romantik köklerine ve 18. yüzyılın başlarında Hindistan'a karşı duyulan tutkuyu ele alarak başlıyor. Bu tutkunun nedeni, Sanskritçe ile Avrupa dilleri arasındaki ilişkinin ortaya konması idi. Bu bölümde, Avrupa ile Çin arasındaki ticaret dengesi Avrupa'nın lehine değiştiği ve İngiltere ile Fransa'nın bu ülkeye karşı saldırıları yoğunlaştıkça Avrupa'nın Çin kültürüne karşı duyduğu saygının da ortadan kalkmaya başladığı gösteriliyor. Önceleri Çin incelenmiş ve aydınlık bir kültüre sahip eski bir uygarlık olarak görülürken, zamanla geri, barbar, pis, yozlaşmış nitelendirmeleriyle anılmaya başlamıştır. Avrupa diğer kıtalara yayıldıkça ve yerli halklar kötü muamaleye maruz kaldıkça, 18. yüzyılda Çin'e yakın bir paralellik taşıdığına inanılan Mısır hakkında da aynı şekilde görüş değişiklikleri ortaya çıkmaya başlar. Hem Çin, hem Mısır, üstün ırkların dinamik gelişmesi karşısında hareketsiz ve hantal yapılar olarak tarih öncesine itilirler. Mısır'ın itibar kaybına rağmen bu ülkeye gösterilen ilgi devam eder. Hatta 19. yüzyılda Napoleon'un 1798'deki Mısır seferinden ve Jean Francois Champollion'un hiyeroglifi deşifre etmesinden sonra bir canlanma da görülür. Bernal bu bölümde Champollion'un akademik dürtülerini Mason gelenekleri ile ilişkisi bağlamında ve Eski Mısır-Eski Yunanistan-Hristiyanlık arasındaki üçlü ilişki ışığında inceliyor.

Altıncı bölüm "Hellonomania I: Eski Model'in Yıkılması, 1790-1830"

Helonomania, I: The fall of the Ancient Model, 1790-1830) başlığını taşıyor. Her ne kadar ırkçılık da iması Eski Model'e duyulan düşmanlığın en önemli kaynaklarından ve Ari Model'in en önemli dayanaklarından biri ölmüş ise de, Mısır'ın önemine yönelik en sistemli saldırılar 18.yüzyılın sonu ile 19. yüzyılın başlarında başladı. Bu saldırılar, Grekler tarafından ifade edilen Mısır'ın önemli olduğu inancına meydan okuyordu. Eski Model'e yönelik ilk meydan okumaların, 1815-1830 arasında meydana gelmesi anlamlıdır. Bu yıllar, Fransız Devrimi'nin ardındaki güç olarak görülen rasyonalizme karşı en yoğun gerici tepki yıllarıydı. Hristiyanlık Avrupa ile özdeşleştiriliyor ve bu ikisi "ilerlemecilik" düşüncesine birleştiriliyordu. Aynı yıllarda "genç" Avrupalı Grekler "eski" Asyalı Türklere karşı mücadeleye başlamıştı. Bu Avrupa'daki Helen sevgisi ile birleşti. 1820'lerde Gottingen Üniversitesi profesörlerinden Karl Otfried Müller kaynak metin eleştirisi alanındaki yeni teknikleri kullanarak, Yunanistan'daki Mısır yerleşimlerine dair bütün kayıtlara itibar kaybettirme çalışmasına başladı. Eski Model, Grek kültürünün aslen Avrupalı olduğu ve felsefe ile uygarlığın Yunanistan'dan kaynaklandığı yolundaki inançların önünde bir engel olarak görülüyordu. Bu engel bir Hint-Avrupa dil ailesi fikrinin genel kabul görmesinden de önce "bilimsel" olarak ortadan kaldırıldı.

Yedinci bölüm, bir önceki bölümün doğrudan devamı niteliğinde. "Hellonomania 2: Yeni Bilimsel Araştırmaların İngiltere'ye Aktarılması ve Ari Model'in Yükselişi, 1830-1860" (Hellonomania 2: Transmission of the new scholarship to England and the rise of the Aryan Model, 1830-1860) başlığını taşıyor. Antik uygarlık mensuplarının tersine, Ari Model'in savunucuları "ilerlemecilik" düşüncesine derin bir iman besliyordu. Galipler daha gelişmiş ve mağluplardan "daha iyi" olarak görülüyordu. Artık ırkların bir biyografisi olarak görülen tarih, güçlü ve canlı halkların güçsüz ve zayıf halklar üzerindeki zaferlerinden ibaretti. "Irklar", yurtlarındaki coğrafi ve iklimsel şartlardan şekilleniyordu ve her çağda yeni biçimler alan birtakım değişmez özelliklere sahipti. Bu bilim adamları için, dünya tarihinde görülen en büyük "ırkın" Avrupa ya da Ari irki olduğu tartışma götürmez gerçektir. Sadece bu "ırk" bütün diğer halkları fethetme ve ileri, dinamik uygarlıklar kurma yeteneğine sahipti. Asyalı ve Afrikalıların meydana getirdiği bütün önceki toplumlar ise statik durağan idi. Slavlar ve İspanyollar bazı kenar Avrupalılar başka "Irklar" tarafından fethedilebilirdi, ama "aşağı ırklar"ın fethinin tersine, bu asla kalıcı ve yararlı olamazdı. "Efendi ırkların" ötekileri fethetmesi ise yararlıydı.

Kuzeyden Gelen Ari Fatihler Uydurması

Bu "ırk", "ilerlemecilik", "ırk saflığı" paradigmaları kuşkusuz Eski Model'e tahammül gösteremezdi. Bu nedenle Müller'in, Yunanistan'ın Mısırlılarca kolonize edilmesine ilişkin efsaneleri çürütme çabaları hemen kabul gördü. Ari Model yeni paradigma olarak inşa edildi. Bu, Hint-Avrupa dil ailesinin keşfedilmesi ile de güç kazandı. Hint-Avrupa dilini konuşanlar, ya da Ariler bir "ırk" olarak kabul edildi.

Hint-Avrupalıların anayurdu Orta Asya idi. Grekce de bir Hint-Avrupa dili idi. Aynı dönemde, yani 19. yüzyılın başlarında, Batı Roma imparatorluğu'na, 5. yüzyılda Germen unsurunun ağırlıklı bir yer kazanmasına ve MÖ. 2. yüzyılda Hindistan'daki Ari fetihlerine çok büyük bir önem verilmeye başlandı. Kuzeyden gelen Ari fethi modelinin Yunanistan'a da uygulanması böylece çok çekici hale geliyordu. Çok uygun şartlara sahip bir anayurttan gelen canlı ve dinamik fatihler kuzeyden Yunanistan'a girerek, yumuşatıcı iklimin etkisi ile hamlaşmış olan pre-helenik yerlileri fethetmişlerdi. Ari Helen saflığı bu karışımın bozulmuş gibi görülüyordu.

Ama onun da çaresi bulundu. Pre-helenik Egeli halklar marjinal düzeyde de olsa Avrupalı ve daima beyaz derili olarak görülüyordu. Böylece, yerliler bile Afrika ve Sami kanıyla lekelenmemiş oluyordu.

Anti-Semitizm ve Aşırı Ari Model

Sami kanı sorunu ile sekizinci bölüme gelmiş oluyorduk. Bu bölümün başlığı "Fenikelilerin Yükselişi ve Düşüşü, 1830-85" (The rise and fall of the Phoenicians, 1830-85). 1820'lerde yazan K.O. Müller, Fenikelilerin Grekler üzerinde herhangi bir etkisi olmuş olabileceğini reddediyordu. Fakat Müller'in asıl dikkat çekici yönü, ırkçılık ve anti-semitizmde çağının çok ilerisinde olmasıydı. Mısırlıların itibar kaybetmesi, bir bakıma Fenikelilerin işine yaramıştı, çünkü Yunanistan'daki Mısır yerleşimleri artık Fenikelilere atfediliyordu. Bütün Avrupalı düşünürler bilinçli ya da bilinçsiz olarak Fenikelilere 'Antikçağ Yahudileri' gözüyle bakıyor, onlardan 'kurnaz Sami tüccarları' şeklinde söz ediyordu. 19. yüzyıl ortasındaki görüşe göre, dünya tarihi Ariler ile Samiler arasındaki alışverişten oluyordu. Samiler din ve şiiri yaratmış, ari fatihler de bilim, felsefe, özgürlük ve sahip olunmaya değer başka ne varsa yaratmışlardı. Samilere gösterilen bu sinirli kabul, Yahudilere yönelik dinsel nefretin ortadan kalkması ile ırksal anti-semitizmin doğuşu arasındaki sinirli dönemde meydana gelmişti.

Anti-semitizmin doğuşuyla ortadan kalkacaktı.

Dokuzuncu bölümün başlığı "Fenike Sorununun Nihai Çözümü, 1880-1945" (The final solution of the Phoenician problem, 1885-1945). 1880'lerde anti-semitizmin doğuşuyla Fenikelilere saldırılar da yoğunlaşmaya başladı. Fenikelilerin artık yarı ilahi bir statü tanınan Greklerin uygarlığına herhangi bir katkıda bulunmuş olması kabul imkansız bir düşünce olarak görülüyordu. Aşırı Ari Model denilebilecek bu tutum, özellikle Paris kültür ve bilim çevrelerinde faaliyet gösteren asimile olmuş bir Alzaslı Yahudi olan Salomon Reinach ile İtalya'da dersler veren Julius Beloch'un görüşlerinde açıkça görülüyordu. Bunlara göre, Fenikeliler Greklere sesli harflere dayanan alfabeyi aktarmaktan başka bir katkıda bulunmamıştı. Diğer bilim adamlarının görüşleri bu aşırılıkta olmasa da, öz olarak aynı idi.

Fenikelilerin Yunanlılar üzerindeki etkisinin nihai tasfiyesi 1920'lerde meydana geldi. En gerici çevreler 1917 Rus Devrimi'nde ve Üçüncü Enternasyonal'in kurulmasında Yahudilerin önemli bir rol oynadığını iddia ediyorlardı. Fenikelilerin Grek kültürü üzerindeki tüm etkisi yok sayılmaya başlandı. Hatta MÖ. 8. yüzyılda Fenikelilerin Ege ve İtalya'daki varlıkları hakkındaki kayıtlar bile yok sayılıyordu. Greklerin yaptığı tek alımlama sayılan alfabenin önemi de azaltılmaya çalışılıyordu. Önce sadece sesli harflere dayalı bir alfabenin büyük bir yenilik sağlamayacağı söylenerek Greklerin sesli harfleri yazıya geçirmeye başlamalarına büyük bir önem atfedilmeye başlandı. Sesli harfler olmadan bir alfabe alfabe sayılmaz, insan mantıklı olarak düşünemezdi. Daha sonra, alımlamanın mekanı değiştirilerek, Rodos, Kıbrıs ve sonunda Suriye sahillerindeki hayali bir Grek kolonisine aktarıldı. Böylece "dinamik" Grekler alfabeyi Yunanistan'a gelen Fenikelilerden pasif olarak almıyor, doğrudan yerine giderek alıp getiriyordu. Fenikelilerin gelmesiyle almış olsalardı, bu aynı zamanda Samilerle bir ırkın karışması anlamına gelecekti ve bu da kabul edilemezdi. Üçüncü olarak, alımlamanın tarihi MÖ. 720'lere indirildi. Bu polis'in yaratılmasına zaman bırakacak kadar emniyetli bir tarihti. Gerçi bu, Lineer yazısının ortadan kalkmasıyla yeni alfabenin alımlanması arasında uzun bir cehalet dönemi meydana getiriyordu, ama bunun aslında Homer'i okuma yazma bilmeyen bir toplumun ozanı haline getiriyordu. Böylece, Mikene Çağı ile Eski Çağlar arasına tam bir karanlık Çağ giriyordu. Bu şekilde, eski tarih ve Eski Model iyice itibardan düşürülmüş oluyordu.

2. Dünya Savaşı Sonrası Geniş Ari Model'e Dönüş

1930'larda Pozitivizmin "gerçek" bilimlerde yazılamasına rağmen, mantık ve eski tarih gibi kenar

alanlarda güç kazandığı görüldü. Böylece klasik uygarlık çalışmalarında Fenike sorunu nihai ve bilimsel olarak çözülmüş sayılıyordu. Artık bu disiplin emin bir şekilde yoluna devam edebilirdi. Paradigma kurulmuştu. Bunu böyle kabul etmeyen herhangi bir bilimadamı yetersiz ya da sahtekar olarak kabul ediliyordu. Bu tavır sayesinde paradigma, anti - semitizmin sonuçları 1945'te ortaya çıkmasından sonra bile otuz yıldan fazla süre yaşadı. Ancak uzun vade de Aşırı Ari Model'den tavizler verildi.

Bu Süreç Onuncu Bölümde İnceleniyor. Bu Bölümün Başlığı "Savaş Sonrası Durum: Geniş Ari Model'e Dönüş, 1945-85"

Geniş Ari Model'e Dönüş, 1945-85" (The return to the Broad Aryan Model, 1945-85). Martin Bernal, Fenikelilerin itibarlarının iade edilmesinde İsrail'in kuruluşunun etkili olduğunu yazıyor. 1949'dan beri Yahudiler, ya da en azından İsraili Yahudiler tam Avrupalı olarak kabul edilmektedir. Sami kökenli bir dil konuşmanın, insanların askeri başarılar kazanmasını engellemediği görülmüştür. Artık, Avrupa uygarlığında Yahudi-Hristiyan zinciri öne çıkarılmaktadır. Aşırı Ari Model'den tavizler verilmesinde Cyrus Gordon ile Michael Astour'un çalışmaları etkili olur. Gordon, eski Doğu Akdeniz dillerini yaşayan herkesten daha iyi bilen bir kişi olarak kabul edilmektedir. Astour'un çalışmaları Aşırı Ari Model'e üç temel saldırı yönelir. Birincisi, onun bu konuda bir kitap yazması bile akademik statükoya meydan okuma anlamına gelmektedir. Bir klasik uygarlıklar uzmanının Greklerin ve Romalıların Ortadoğu üzerindeki etkisinden söz edilmesi izin verilmez birşey olarak görülüyordu. Bir sami uzmanının Grekler hakkında yazmaya hakkı olamazdı. ikincisi, Astour arkeolojinin, tarih öncesi ile ilgili mitler, efsaneler, dil ve isimler gibi diğer kaynaklardan daha üstün kabul edilmesine karşı çıkıyordu. Böylece eski tarihin "bilimsel" statüsünü tehdit ediyordu. Üçüncü olarak, klasik uygarlıklar ile ilgili olarak bir bilgi sosyolojisi ortaya koyarak bu toplumlardaki bilimsel çalışmalar ile toplumun diğer alanları arasında bağlantılar kurdu. Hatta, Fenikelilere gölge düşürülmesinin anti-semitizmle ilgili olduğuna işaret etti. Bu kadar "zındıklık" cezalandırılmadan yoluna devam edemezdi. Astour'un çalışmalarına ağır eleştiriler yöneltildi ve alan çalışması yapması engellendi. Fakat Gordon gibi onun çalışmaları da büyük etkilerde bulundu.

Öte yandan Bernal, Gordon ve Astour'un entelektüel cesaretini yetersiz bulur. Bernal'e göre Gordon ve Astour Ari Model'in kendisine meydan okumamıştır. Bernal, Yunanistan üzerindeki Mısır etkisini ortaya koyma girişiminde bulunan birkaç bilim adamının

adını zikrediyor. Bunlardan 1969 yılında konuyla ilgili önemli bir çalışma yayınlayan Doğu Alman Egiptologu Siegfried Morenz'in çalışmaları Almanya dışında büyük bir yankı uyandırmamıştır. Bernal, Peter Tompkins'in *Secrets of the Great Pyramid* (Büyük Piramidin Sırları) ve Afrika kökenli Amerikalı G. G. M. James'in *Stolen Legacy* (Calinan Miras) adlı kitaplarını da anıyor.

Kara Atina'nın birinci cildi, bir öngörü ile sona eriyor: Geniş Ari Model'in üstesinden gelmek, Aşırı Ari Model'i yıkmaktan daha uzun bir zaman alacaktır, fakat Eski Model'in düzeltilmiş biçimi, önümüzdeki yüzyılın başlarında kabul görecektir.

Kara Atina'nın Diğer Ciltleri

Kara Atina'nın birinci cildi yayımlandığında, Martin Bernal Giriş'te ikinci ve üçüncü ciltlerin de planını verdi. Buna göre Greece European or Levantine: The Archeological and Documentary Evidence (Yunanistan Avrupalı mı Levanten mi: Arkeolojik ve Belgesel Kanıtlar) başlığını taşıyan ikinci cilt oniki bölümden ibaret. Adından da anlaşılacağı gibi, birinci ciltte ortaya konan modeller karşılaştırılarak varılan sonuçlar arkeolojik ve belgesel kanıtlara dayandırılıyor. Bernal bu cilt ile ilgili olarak şunu söyler: "Birinci cilt, Ari Model'in 'günah çocuğu' olduğunu göstermektedir. İkinci cilt ise iflas etmiş olduğunu gösterecektir."

Fakat birinci cilt yayımlandıktan sonra çalışmaları daha da genişler. Başlangıçtaki projesinde değişiklik yapar. Birincisi, başlangıçta arkeolojik kanıtları ve Bronz Çağı belgelerini iki bölümde incelemeyi planlamışken, bunlara bir cildin tamamını ayırmaya karar verir. Böylece ikinci cilt tamamen bu konuya ayrılmış olur. Kitabın başlangıçta üç ciltlik olan planı dörde çıkmış olur. İkinci olarak, başlangıçta değişik türden kanıtları ayrı ayrı incelemeyi düşünmüşken, artık bunun mümkün olmadığını görmektedir. Bu nedenle çeşitli kanıtları birbiriyle olan ilişkisi içinde incelemektedir. Bu da planında önemli bir değişikliğe daha yol açar: "Eski Model ile Ari Model arasındaki tarafsızlık maskesinden vazgeçtim. Düzeltilmiş Eski Model'e angaje olduğum için bunun zor olacağını biliyordum. Ama çalışma sırasında imkansız olduğunu anladım." Muhtemelen çalışmaları sırasında plan daha da değişikliğe uğrayacak. Bu nedenle üçüncü ve dördüncü ciltlerin içeriği hakkında fazla somut birşey söylemek zor.

<http://dersaadetonline.tripod.com/yakamoz.htu>

Bilim ve Ütopya; Mart 1996 Sayı:21

Bernal, Martin: *Black Athena, The Afroasiatic Roots of Classical Civilization,*

Volume I. Rutgers University Press, 1987

Bernal, Martin: *Black Athena, The Afroasiatic Roots of Classical Civilization,*

Volume II. Rutgers University Press, 1993

Kızıldere'yi Bugüne İzdüşürebilmek Doğru Bir Perspektifin ve Yeterli Donanımın En Önemli İşaretlerinden Biridir

Mehmet YEŞİLTEPE

Kızıldere kurşunlandıkça tükenmeyen devrimci değerlerin adıdır

Bugün artık 30 Mart vesilesiyle yapılan değerlendirmeler, FKP'den THKP-C'ye uzanan sürecin kronolojisini aşan ve o günü, bugünün sorularına yanıt verecek şekilde somuta taşıyabilen bir kapsam ve içerikte olmalıdır.

Üzerinden 30 yıl geçmiş bir olgunun kendisine de devrimcilerin onunla ilişkilendirme boyutlarına da yeni tanımlar getirmek, normal ve gereklidir. Yeter ki bu değişim, "değişim" olgusunun tanımını yapacak olan öznenin kendi öznelliğine kurban edilmesin. Diğer bir ifadeyle, dünyanın da ülkenin de ülke içindeki kimi deneyimlerin de bugünkü tanımını yaparken kimi öznelere gerçekte kendindeki değişimi anlattığı, onu ölçü aldığı ve geneli, kendi özel durumu üzerinden tanımladığı görülüyor. Örneğin ÖDP'nin, değişen koşullara değil, değişen öznelere kendi ihtiyaçlarına bir cevap olduğu ar-

tık objektif bakabilen tüm gözlerce görülmektedir.

ÖDP'nin kuruluşuna ve bugününe kaynaklık eden, "yönverici kadroların öznel ihtiyaçlarının belirleyiciliği" devam etmekte ve bu olgu, solda çok daha geniş bir alanda farklı versiyonlarda kendini göstermektedir. Bu olgunun dışa dönük yüzünün legal veya illegal olması, fazla bir şeyi değiştirmemekte ve sonuçta gerçekliğin değil özneliğin ölçü alındığı bir siyaset tarzına tanık olunmaktadır.

Eğer bugün marksizmin sorunları, marksizme bir devamlılık halinde aşılabaksa, bunu 21. Yüzyıl'ın bugün kavgayı sürdürmekte olan marksistleri yapacaktır. Aynı şekilde, THKP-C'nin miras bıraktığı değerler bugüne, ancak onu tarihsel bir devamlılık içinde yaşatabilenler tarafından izdüşürülebilecektir.

THKP-C'yi aşmayı; Mahir'in yaşamının 24 olduğunu, Toplu Yazılar'ın sınırlı formülasyonlar içerdiğini ve dolayısıyla bugün ciddiye alınacak bir yanının kalmadığını ima ederek 180° zıt yönde ilerleme olarak algılayanları yazımıza konu etmeye bile gerek yok.

Bilindiği gibi bugün herhangi bir

bilimin yaşama uygulanması, onu var eden önermeler toplamını yok sayarak değil, tarihsel bir devamlılık içinde ölçü alınarak sağlanmaktadır. Aynı şey sosyoloji için de geçerlidir. Konusu toplum olan bir bilim, matematikteki gibi rakamsal kesinlemlerle tanım yapmasa da; tahmin, var sayım, vb. olgulara yer verse de keyfiliğe izin vermez. Sonuçta, sosyal bilimlerde diğer başka bilimlerde olduğu gibi, doğruluğu kanıtlanmış önermeler üzerinde bina olmuştur ve uygulanması, bu önermelerin devamlılığını ölçü almayı zorunlu kılar.

Mahir'lerin rollünü bir avuç adamın askeri atraksiyonları, iyi niyet, kahramanlık, vb. olarak değerlendirmek ve konjonktürel bir olgu olarak görmek; bugüne taşınacak bir yanlarının olmadığını düşünmenin dolaylı ifadesidir.

Mahir'lerin bırakmış olduğu teorik ve pratik mirasın halen aşılamamış olması, bir yanıyla günümüz devrimcilerinin kısırlığını yansıtsa da, diğer yanıyla da Mahir'lerin büyüklüğünün kanıtıdır.

Devrimciler bir avuç mudur?

İçindeki mavi ihtimallere
ateş ettiler
Nil nehri boşaldı
gözlerimden

Diktatörlüğe, sömürücü iktidarlara karşı başkaldırmış hiçbir güç yoktur ki başlangıçta, "bir avuç" görünümlü vermesin. Bu tür direnişlerin "delilik" olduğu; 3-5 kişinin, devletle başa çıkabilmesinin mantık dışı olduğu, vb. değerlendirmeler, hemen tüm direnişler için yapılmış ve tarihteki o muhteşem örneklerden etkilenmenin önüne geçilmek istenmiştir. Gerçekte ise, o örnekler, sadece etkilenme kaynağı değil, aynı zamanda kurtuluş stratejisinin somutlanmış, başarılı örnekleridir.

Fidel Castro, yoldaşlarıyla "Granma" yatırı 2 Aralık 1956 tarihinde Küba kıyılarına yanaştırdığında, katledilebileceklerini biliyordu; ama, hiçbir diktatörlüğün, en küçük bir hakkı bahsetmeyeceğini; özgürlüğün, koparılarak alınması gerektiğini de biliyordu. Küba kıyılarına çıkan 82 kişinin 70'i katledildiğinde, benzeri pek çok olayda olduğu gibi, kimileri tarafından bu durum bir yenilgi, hatta bir çeşit intihar olarak değerlendirilmiştir. Ama geriye kalan 12 kişinin, Somoza'nın ABD destekli ordusu karşısında güçlü devrimci bir orduya dönüşmesi ve zaferi kazanması için 2 yıl 1 ay yeterli olmuştur.

Vo Nguyen Giap, Dien Bien Phu'daki tarihi zaferle taçlanacak olan süreçte, Fransız sömürge ordusunu, 22 Aralık 1944'te örgütlediği 34 kişilik takım üzerinden oluşturduğu güçle yenmiş ve bu zafer için 10 yıllık süre yetmişti. Sömürgeci Fransa, 1954'te Dien Bien Phu zaferi ile Vietnam direnişçileri tarafından dize getirildiğinde, bu durum doğal olarak, benzer konumda olanlara örnek oluşturmuş, güç ve moral vermişti. Nitekim, Cezayir'de **Ben Bella**, yarı düzine insanla ve bir tek silaha

dahi sahip değilken Fransız sömürge ordusunu yenmeye niyet etmiş ve başlatılan çalışmalar, 8 yıl sonra zaferle sonuçlanmıştır.

Bu örneklerdeki başarı, "askeri dehaların yetenekleri"ne indirgenecek olursa, çıkarılması gereken derslerin üzeri örtülmüş olur. Süreç, tarihsel haklılığı da içine alacak biçimde, tüm boyutları ile irdelenmelidir. Ancak, liderlik olgusunun rolü, elbette ki yadsınmaz. Mahirler'de olduğu gibi, aynı kişilerde somutlanan politik ve askeri liderlik olgusunun, başarıda rolü yadsınmaz. Bunun yanında, dikkate alınması gereken boyut, politik ve askeri liderliğin mutlaka aynı şahıslarda toplanması değil, birbirini bütünleyerek işlev görmesidir.

Mahir'ler ne söylemişse yapmış, ne yapmışsa söylemiştir

Mahir'lerin özelliği, ilerde Türkiye'nin marksizmi olarak şekillenecek bir yapının taşlarını oluşturan bir üretkenlikle kendilerini tarih sayfalarına yazdırmaktır.

Yaratıcı üretkenlik ve günü doğru algılayarak gerekli değişimi açıklıkla benimseyip yaşama geçirme konusunda bugün ciddi problemlerin yaşanmakta olduğu solda; Mahir'lerin önemi güncelliğini korumaktadır. Bugün pek çok yapıyı etkisine almış olan sessizlik/edilgenlik hali, fiilen bir değişimi de yansıtmaktadır. Ne var ki bu değişim ifade edilmemekte, sesli düşünüp çözüm aramak yerine, utangaç geçişlerin tercih edildiği izlenimi bırakılmaktadır. Hatırlanacağı gibi, THKP-C kadroları; sayılarına, güçlerine veya karşılarındaki gücün büyüklüğüne göre değil, temsil ettikleri normların gereklerine göre hareket etmişlerdir. Bugün de var olan sorunlar gerçekte gelenek demirini tersine bükmeyi, şaşkın-

lık veya çaresizlik izlenimi veremeyi gerektirecek boyutlarda değildir. Eğer dünyada esen yanıtıcı rüzgarların anaforuna kapılmadan çözüm aranabilirse, tablodaki karamsarlığı dağıtmak zaman almayacak; aynı zamanda kendi yöntem ve araçları ile önünü açmış olmanın özgüveni de oluşacaktır.

Dikkat edilirse, kendine "gerilla örgütü" diyen yapı da, "silahlı propaganda" verdiğini iddia eden yapı da veya düne kadar legalizm tehlikesine işaret eden kimi yapılar da imkan ve ilgilerini büyük oranda açık çalışmaya yöneltme eğilimi içinde gözükmekte ve yanlış yerde çözüm aradığına dair kaygımızı büyütmektedir.

Eğer sorun, süreci doğru kavramak ve ona uygun politikalar üretmekse, bunun sessizce değil, kendinden emin bir tutumla ve açıkça yapılması gerekiyor. Ne var ki, ülkemizde özellikle '90 sonrasında yaşanan "değişim"in, '70'li yılları aşmak biçiminde değil, dünyadaki sağ/liberal rüzgarın anaforuna kapılmak biçiminde şekillendiğini pek çok örnekle gördük. Bugün eğer Cem Karaca, Devlet Bahçeli'ye övgü dolu bir mektup yazma ihtiyacı duyuyorsa; Toplumsal Araştırmalar Kültür ve Sanat İçin Vakıf tarafından hazırlanan "Kültür Haritası" isimli katalogun arka kapağı, Akbank reklamı için ayrılabilirse; kimse kusura bakmasın ama, böyle bir değişimin sınıflar mücadelesiyle veya yenilenmeyle bir ilgisi yoktur. Ve sisteme rücu etmiş olmaktan başka bir açıklaması da yoktur.

Dayanışma ve birbirini sahiplenme, farklılıklara rağmen devrimcilerin taşımakta ısrarcı olması gereken bir değerdir

Her şeyi bir ticari meta haline getirmenin, bencilleşmenin, rekabete dayalı samimiyetsiz ilişkilerin insanları insanlığından çıkardığı, günümüz kapitalizminin boğucu ortamında soluk almanın, ciğerlere oksijen doldurmanın devrimcilikten başka yolu yoktur. Ancak, bu alternatifsiz yolun öznelere de sistemin etki alanında hareket ettiği için, sürekli bir korunma halinde olmalıdır. Korunmanın en sağlıklı ve kalıcı yolu, kendi değerlerinin gereği olan normları doğru tanımlamak ve bunları yaşama uygulamada ısrarcı olmaktır. Bu nedenle paylaşım, katılım, dayanışma gibi nitelikler, devrimci yaşam için olmazsa olmaz niteliktedir.

Bugün ortak örgütlenmiş bir eylemin içinde bile, kendi dar grup çıkarlarını gözeterek hareket edenlere ve hatta bunu eylemin sonuçlarını olumsuz etkileyecek boyutlarda yapanlara rastlanıyorsa; sistem, devrimci ilişkiler içerisinde de pençesini geçirebileceği zayıf dokular bulabiliyor demektir.

Dayanışma, birbirini sahiplenme konusunda Mahir'lerin, Deniz'lerin idamını önlemek için ölümü göze almış olmaları, bugün hala, öğreticiliğinden hiçbir şey kaybetmeden yol göstermeye devam ediyor.

'70'li yıllardan bugüne taşınan ve bir türlü aşılamayan bir niteliktir; sol arenada kendine yer edinen veya edinmeye çalışan hemen her siyasal yapı, eleştiri adı altında diğer yapılarla didişmeyi ve üstünlüğünü onların varsaydığı zayıflıkları üzerine kurmayı adeta kendine vazife edinmiştir. Bu, tüm birlik çabalarına ve yaşamın dayanışmayı zorunluluk haline getiren niteliğine rağmen aşılamanı ve solda **ortak hareket refleksi** geliştirilememiştir.

Birlik konusunda sağlanacak gelişme, çok fazla "birlikçi" görünmekle değil, böyle bir adımın gereklerini yerine getirecek bir siyasal

olgunlaşma ile mümkün olacaktır. Siyasal olgunlaşma, yaşamın her alanında ve koşullar ne olursa olsun devrimci değerleri eğip-bükmeden sahiplenmeyi; bu değerlerin temsilcisi olarak rol alan tüm siyasal öznelere de kendine ittifaklarından daha yakın görebilmeyi gerektirir. (Sol içi birlik, kendini proletaryanın temsilcisi olarak kabul eden devrimciler arasında yapılır. İttifak ise, farklı sınıf ve tabakalar arasında gerçekleşir. Bu nedenle, devrimciler birbirini müttefikten öte bir yakınlıkla karşılama kültürünü edinmeli/geliştirmelidir.)

Sonuç yerine veya örgütsel yaşam, dolayısıyla devrimcilik insanın en güzel duruşudur

İnsan bilincinin belirli bir birikim/doyum sonrasında, kendi diyalaktığı gereği doğurgan bir karakter kazanması; verilenle yetinmeyen ve yaşam sürprizleri karşısında refleksel çözümler geliştirebilen kafa yapısının oluşmasına imkan verir. Bilincin diyalaktığı üretkenliğin, üretkenliğin diyalaktığı sürekli bir yenilenmenin önünü açar.

Hareketini yüksek bir ivmeyle sürdüren yaşam karşısında, ilerlemekten durmak, gelişmelere çözüm getirebilme şansının tümüyle yitirilmesine sebep olur. Hayat, "geri kalmalar"ı affetmiyor; ne var ki, **yüzü ile riye dönük çabalar, geçmişi öldürerek yapılamaz.** Geçmiş, varlığımızın bir parçasıdır; geçmişin inkar, kendi varlığını inkardır.

Devrimin lirik yanları gibi, daha olağan seyreden yanları olur. Bunlar, devrim denen olgunun kapsayabileceği boyutlardır. Ve biri diğerinin alternatifi değildir. Kimi durumlarda kişi, duruşunun kendi algı koordinatları üzerinde yaptığı etki sebebiy-

le, "devrimin lirizmi", "devrimin insancılığı" gibi kategorileri, birbirine karşı veya birbiri ile çelişik öğelermiş gibi ele alır. Aslında devrimin doğrudan örgütleyicisi olan öznelere için bu ayrım çizgileri, yaygın kanatların aksine, hiç de kalın değildir.

İnsan, sorumluluk yüklendikçe büyür; büyüdükçe de sorumluluk yüklenir. Cabezas (Dağdan Kopan Ateş'ten hatırlanacaktır) devrimci yaşama adım atışını, "Elinden tutulup ilk gün okula götürülen" çocuğun durumuna benzetir. Artık sorumlu olmak zorundasınız. Bir anlamıyla "çocukluk" geride kalır. Öyle bir süreçtir ki bu "kasırgaya binmiş gibi" olursunuz. Yaşanan sarmal büyüme, her kıvrımında sıçramalar içeren bir dizi gelişmeyi aynı bünye içinde toplar ve ortaya bir **dava insanı** çıkar.

Böyle bir yaşam tercihi, evet belki çocukluk ve çocukça işler geride kalır; ama, devrimciler, ne içindeki çocuğu büyütme işini ne de mutluluk olasılıklarını geride bırakırlar. Hatta, eğreti duruşların, enerjisi düşük mutlulukları yerine; **insana en çok yakışan mutluluk seviyesini** yakalama imkanını bulurlar. Bir çeşit angarya olarak görülen ve salt maaş almak için yapılan işlerin aksine, devrimci yaşamda insan, barışık olduğu bir uğraşın içine, tüm hücreleriyle girer. Ve sadece verilen görevi değil, yapılması gerektiğini düşündüğü her şeyi yapar. Yeterli bir organizasyonun olmadığı durumlarda, işlerin büyüyen ve sırtı ağrıtan zorluklarını "yakınmadan" yüklenmek, bir devrimcilik karakteridir. Ve zaten, düşülen tüm zorluklara, yokluk ve yoksunluklara rağmen, devrimci yapıların varlığını koruyabilmesine imkan veren potansiyel güç budur.

"Yoldaşlar topluluğu" olan örgüt; ilkeye yayılan ve birbirini tanıması zorunlu olmayan pek çok insanın, aynı amaç için, aynı biçim ve araçlarla

yürüttüğü faaliyette kendini somutlar. İstenen seviye yakalanabildiğinde; kahvehanelerden okullara, işyerlerinden evlere ve sokaklara kadar, hemen her insanın şu veya bu biçimde ilgisine maruz kalır. Kendisi, bu varlığın bir öznesi olan her yoklaş; sokakta karşılaştığı afişte, gazetelere manşet olan eylemde, televizyon haberlerinde, kendini traş etmekte olan berberin -onu tanımadan- yaptığı sohbet, ona göz kırpan/gülümseyen bir yan bulur. Bu, kimliğinin gerektirdiği övgüyü an be an almanın değişik bir biçimidir.

"Burada ilginç bir şey var. Devrimci öncünün silahlı eylemleri yalnız kitlelere manevi ve siyasal bir güç vermiyor, yani etkileri yalnızca örgüt dışında olmuyor demek istiyorum, kadrolarda da oluyor, militanların dövüşme arzusunu canlandırıyor. Bu inanılmaz derecede tatlı bir şey, bunu tam olarak anlamamız için yaşamamız gerekir. Gizliden, tam sessizliğin içinde kim olduğunu biliyoruz. Öncü." (Omar Cabezas, Dağdan Kopan Ateş, s: 28)

Toplumsal, var olan kurumları ile sürdürmekte olduğu günlük yaşama dışardan bakıldığında, milyonlarca insanı ilgilendiren fiili bir konsensüs göze çarpar. Gayrimemnun, muhalif, vb. olanlarına rağmen; toplum, bir ortaklık çağrışımı yapar. İşte bu ortaklığın, gerçekte bir yanılsamaya dayandığı ve pek çok içsel çelişmeye sahip olduğu gerçeğini bilen devrimciler; toplumun içinde, var olan sistemi yıkmaya elverişli dinamikleri dikkate alarak, bir çalışma başlatır. Çalışmanın özellikle illegal kesiminde yer alanlar, kendilerini koca bir toplumun alışkanlıklarına kafa tutar durumda hissederler. Sokakta yüzlerce insanın arasında yürürken bile, sahip oldukları farklılığı algırlar. Bu farklılığı, bütün bir yaşama taşıdığımızda; kişi, az sayıda insanla, koca bir diktatörlüğe kafa tutmanın bazen olumlu bazen de olumsuz etkileri ile karşı karşıya kalır.

Devrimciliğin başlı başına bir doyuruculuk, bir mutlanma ve ayrıcalık sebebi olması, çoğu kez yeterli gelse de yer yer toplumun içinde "bir avuç" olma hissine kapılanlar olabilmektedir. Bu tür dalgalanmalara, özellikle devrimciliğin geçiş sürecinde rastlanır. Amacını daha net görmeye ve gücünün aydına somut gelişmeler ışığında varmaya başladıkça; kişi, kendisinde o dalgalanmaları harekete geçiren faktörleri de zayıflatma veya bütünüyle aşma sürecine girer.

Karıncalar gibi olmanın, çekiç darbeleri gibi ufak ama peş peşe vurmanın bile bir güçlülük belirtisi olduğu; bunun, güreş yapmaya benzemediği; devrimcilikte içkin olan ve koca bir halkı, patlayan bir volkana çevirme potansiyeli taşıyan niteliklerin söz konusu olduğu bilinir. Bunlar, devrimcileri sınıf düşmanları karşısında güçlü / avantajlı kılar.

Yok olsun diye okyanusa döküldü ihtimallerimiz.

Umman Denizi'nde Arapça kulaçlarla bir kadın karşıladı sürüklenen yanımızı.

"Korkunun ecele faydası yok" diyen

Afganlı bir çocuk doldu moral boşluklarımıza.

Sahillerine vururuz diye o gün tüm İspanya flamenkoya durdu.

Mezopotamya dağlarından Kürtçe ezgiler yayıldı

İçinde sürüklendiğimiz okyanusun semalarına.

Latin Amerika ufukta görünmemizi beklemeyen

tüm koylarıyla gülümsedi.

Ve ihtimallerimiz daha çok

daha mavi

ve daha insanca geri döndü.

"NE ETTİN"

Gönül deryamda,

dalgalar hırçın,

yosun bağlamış

kayıkçının hüznü,

yan yatmış tayfalar

sahilde,

dalgakıranlar kırılmış,

kumsalda

alabora olmuş kayıklar...

Bahıklar boğuluyor

darlıktan,

pelakanlar

ölüp ölüp irilmekte

yoklukta,

Karabataklar batmış

kahrından

derinlere...

Fener,

yol göstermez karanlığa,

gemiler,

bir çay içimliği

oturmakta kayalara...

Fırsatçı oltaları atılmış

bulanık sulara,

zokalar yutulmayı bekler

pusuda...

Gökhan KAYA

ÖDP'de ÖSP Darbesi

S. ÖZBUDUN - T. DEMİRER

"Hayat içinde
siyah rengi de bulunduran
bir gökkuşağıdır."⁽¹⁾
"Sapere Aude!"⁽²⁾

1- ÖDP'de yaşanan bölünme ve istifaların nedenleri konusunda neler söyleyebilirsiniz?

Gayet basit: "ÖDP bir Dev-Yol güzelleşmesidir," diyen ÖSP'lilerin darbesi, ÖDP'deki "tasfiye-bölünme-ayırışma" sürecinin muharrir ögesi-ydi. Bunun uzun bir tarihi var!⁽³⁾

Nihayetini ise Oğuzhan Müftüoğlu açıkça şöyle ifade ediyor: "Türkiye solu gelişen dünya koşullarına göre kendini yenileyerek aşmalıdır. Ama böyle bir yenilenme, kendi yattığı değerlerden, kendi geçmişinden koparak ve geçmişini bir günah keçisi haline getirerek gerçekleştiremez. (...) 'Gecikmiş bir özleştirme'nden bahsediliyor... Devrimci Yol'cular 90'ların başında dünlerini ve bugünlerini uzun bir tartışma konusu yaptılar. Her biri yıllarca cezaevlerinde yatmış, işkencelerden geçmiş devrimcilerin başlattığı bu kolektif muhasebe, şimdi ülkemizde solun kendini yenileme sürecinin çok önemli bir köşe taşı olan ÖDP'de devam ediyor."⁽⁴⁾

ÖDP'yi, ÖSP'ye yani bir "Bir Dev-Yol güzelleşmesi"ne dönüştüren darbe sürecinin, dolaylı-dolaysız bir çok mimarı vardır. Bunlardan biri, "...Sulun en kitlesel hareketi" olarak bilinen Devrimci Yol hareketi'nin beyin kadrosundan⁽⁵⁾ diye sunulan Taner Akçam⁽⁶⁾ ise; diğerleri de, "Zeytin Dal"cular⁽⁷⁾ ile Oğuzhan Müftüoğlu ve "münfikleridir." ("Eğri-doğru cetvel sarrafı" Saruhan Oluç ile "her devrin adamı" Atilla Ayturmuş gibi.) Ya Ufuk Uras mı? O sadece "senaryo-

daki rolünü icra eden"dir...

ÖDP'deki darbenin yani "olup-biten" in ana hatları -kimsenin inkâr edemeyeceği üzere!- şu minvaldedir:

I-) "Üçüncü dünyacılıkla bir yere gidemeyiz... Sol yüzünü Batıya çevirmeli... Türkiye'nin otoriter gelenekten arınmış, hukuka saygıyı içselleştirmiş, özgürlükçü, demokrat, insan ve insan haklarını merkezine almış bir sola ihtiyacı var. Türkiye'yi globalleşme dönemine, dünya ailesi içinde hak ettiği yere, ancak otoriter ideolojik safralardan, bürokratik-devletçi gelenekten arınmış, kendini yeniden tanımlamış, özgürlükçü, demokratik bir sol taşıyabilir... Klasik anti-Batı, anti-globalleşmeci, Üçüncü Dünyacı tutumdan vazgeçmemiz, Batı bağlantısını merkeze almamız gerekiyor. Globalizmi anlamış, onun içinde onu eleştirerek yer almayı başaran bir sol, Türkiye'yi Avrupa ve dünyaya taşıyabilir..."⁽⁸⁾

"Sol, Türkiye'de PKK'ya karşı onurlu bir tutum takınmadı. İnsan hakları dernekleri de bu nedenle ölü doğdu ve bir türlü belini doğrultamadı... ÖDP içinde de benzeri bir durum oldu. Hepsı arkadaşımızdır. 1995-96 yıllarında kendilerine deyim yerindeyse yalvardığımızı hatırlarım: 'Devlete yönelttiğiniz her eleştiriyi PKK'ya da yöneltin, ilkelerinizin insanı olun, PKK'ya Kürt meselesi açısından değil, insan hakları açısından tavrı alın' dedim..."⁽⁹⁾

Bunlar Taner Akçam'ın "hikmetleri"dir.⁽¹⁰⁾ ÖDP'deki ÖSP darbesi bu görüşleri yaşama geçirmiştir!

II-) Bunun kanıtı Ufuk Uras'ın, kendine ait olmayan ve senaryo üzere dillendirdiği "nakli hikmetleri"dir...

Örneğin, "Parti de yaşanan istifaların bölünme değil, ayrışma olduğunu belirterek, 'XXI'inci yüzyılın solcularıyla cemaat ve grup solcuları,

kaba solcular ayrıştı," diyen Ufuk Uras, 'Grup solcuları, cemaat solcuları, kaba solcular, geleneksel ve muataassıp zihniyetler' diye nitelendirdiği muhalifler konusunda da, 'Ölüm oruçlarının bitirilmesi için çaba göstermek yerine, ölüm oruçlarıyla dayanışma anlayışının zaten ÖDP fikriyatıyla bir ilgisi olamazdı. Bir tür gavur düşmanlığı anlayışıyla Avrupa düşmanlığı tutumunun ÖDP'yle uzaktan yakından ilgisi olamazdı. Dışımızdaki her türlü sola düşmanca bakışın ÖDP ile bir ilgisi olamazdı,' dedi.

Uras, Murat Karayalçın'dan Selma Pişkinsüt'e kadar solda yeni oluşum peşindeki her çevreyle görüşmelerini sürdürdüklerini, önümüzdeki dönemde seçim ittifakları dahil her türlü sol işbirliği ve dayanışması için çaba göstereceklerini söyledi.⁽¹¹⁾

Ve Uras şunları da ekledi: "Haması, klişe, kaba solculukla ÖDP fikrinin ilgisi yoktur. Sol tüm kesimleriyle ya hep birlikte iktidara yürüyecek ya da geçen seçimlerde olduğu gibi hep beraber düşeceğiz. Solun değişik renklerinin somut bir iktidar programı üzerinde bir araya gelmeleri gerekiyor.

ÖDP kendi zaafılarıyla yüzleşti. Artık bir tür grup, cemaat solculuğu üzerinden değil, birey eksanlı bir siyaset anlayışı üzerinden kendisini yeniledi. Gruplar arasındaki pazarlıklar yerine ÖDP'yi tahkim etmek üzerine akli bir seçenek olmayı benimsedi. ÖDP ile ÖDP öncesi zihniyetler arasında tam bir kopuşu gerçekleştirdi.

IMF ve hükümet politikalarına karşı alınan tutumu önemsemeyen bir zihniyetin ÖDP ile ilgisi olmadığını düşünüyoruz. Şimdi bunun adı kurulmuş oldu. Çoğulculuğu bir fikri çoğulculuk değil de zikri çoğulculuk gibi gören, çoğulculuğu çok kopukluk gibi gören, sosyal demokratlar

ile somut işbirliğiyle solun iktidara yürüyüşünde güçlü bir odak yaratmak yerine sosyal demokrasiye ve kendi dışımızdaki sola düşmanca bakan, ölüm araçlarında ölümleri sona erdirmeye çabası yerine ölüm araçlarıyla dayanışma tezi içinde olanlarla, Avrupa'da sol grupla yakın işbirliğini geliştirme yerine bir tür Avrupa düşmanlığı anlayışlarının ÖDP fikriyatıyla uzaktan yakından ilgisi yoktur. Yani bir tür hamasi solculuğuyla, klişe, kaba solculukla ÖDP fikrinin ilgisi yoktur.

Dolayısıyla, ÖDP siyaseten kendini yenileyerek bu mutaassıp ve muhafazakâr bir zihniyetle ayrıştığı için çok daha etkin bir ÖDP yaratma imkânımız var.⁽¹²⁾

O halde altını çizerek belirtelim: Biz ÖDP'yi "made in Dev-Yol (Yeniden=Bir Adım=vs.)" patentli bir ÖSP tasarımıyla kurmadık... "XXI. yüzyıl sosyalizmi" albaşlığındaki bir darbe ile ÖSP'leştirilen "onların" ÖDP'si; çoğulcu olmayan bürokratik merkezîyetçi bir klik partisine dönüştürülmüştür...

Sosyalizmden sol liberalizme doğru kayan,⁽¹³⁾ Kürt hareketiyle arayış sürekli açan, sosyalist hareketle ilişkileri kritik her dönemde biraz daha bozan, muhalefeti işlerine gelen yerde kah "muhafazakârlık", kah "Truva atı", kah "parti dışı solun uzantısı" olarak suçlayan, "Biz bunlar gibi değiliz" diyen, devlet-iktidar güçlerine göz kırpan ÖSP; radikal sosyalist amaç ve devrimci niteliklerini yitirmiş ve politik geleceğini burjuva sol liberal "Yeni Oluşum"a bağlamıştır...

Özetle eşitlikçi özgürlük özlemi ile çatısı altında toplandığımız ÖDP, ÖSP darbesiyle birlikte çaplı bir "metamorföz/başkalaşma" sürecine girdi!

Bunu somutu: "Üye yenileme" albaşlığında ÖDP'de devreye sokulan tasfiyeci cadı avı; ya da 28 Şubat'ın vesayetine "evet" diyen "tarz-ı siyaset"; veya "F-Tip(sizliği)", "AB", "Kürt Sorunu" vb. konularda-

ki "liberal sol + sivil toplumcu + postmodern" belkemişizliğin "BENİMİÇİN DEMOKRASİ"ci bürokratik otoriterliğinin, "XXI. yüzyıl sosyalizmi" söylenceleri ve "Tüzük Konferansı İllüzyonu" ile parti hayatına dayatılmasıdır...

Kolay mı? Çeşitli manipülasyonlarla, parti hayatında ve söylenen muhalif sözler üzerinde ÖSP diye anılan bir kanadın "tekel" kurmaya kalkıştığı ÖDP'de yaşananları, "Çürüten bir şeyler var Danimarka sarayında..." diyen Shakespeare'in betimlemesini bir kez daha doğrulamaktaydı...

1980 darbesi ve Sosyalizmin Birinci Büyük Dalgası'nın çekilmesi ardından devreye giren siyasal "Fetret Devri"ni aşma yolundaki girişimlerin önemli bir uğraşı olan ÖDP deneyimi; devrimci bir imkândı. Çeşitlilik içinde birlik ve sosyalist demokrasi ekseninde "yüzünlü sınıfsız toplum" ütopyasına dönmüş ÖDP imkânı bir dönemecin eşiğine geldi...

Partide ÖSP olarak anılan kanadın oluşturduğu "TEPEDEN KENDİM İÇİN DEMOKRASİ" dayatmaları, "sivil toplumcu" veya "radikal demokrat" politika(sızlık) ve "post-marksist" yönelişleri ile "geleceksel sol" ilan ettikleri kesimi (SEP) "öteki" ilan ederek, ÖDP'de bir "cadı avı" başlattı...

Partinin diğer kesimlerini de (Ekmeç ve Gül, SP, Kızılçuk, bağımsız bireyseller, vd'leri)⁽¹⁴⁾ dikkate almadan "Başkanlık Kurulu" bürokrasisi ve ÖSP'ye yedeklenerek "özelleştirilen" başkan Ufuk Uras ile -malum!- "disiplin retoriği"ne sarılanlar, ÖDP'nin program ve kuruluş ilkelelerini ihlâl ederek, tasfiyeci tutumlarını "ötekiler"i partiden ihraç noktasına kadar vardırıdılar...

Gelinen noktada ÖDP'nin yaşadığı politik soru(n)lar belirleyici olsa da; ÖSP, partideki krizi "hukuk-disiplin" çerçevesi ile sınırlamaya (ve manipüle etmeye) çabaladı... ÖSP kliği tarafından "geleneksel sol" olarak "lanetlenen" ÖDP'li devrimci

Marksistler, partinin likidasyonu girişimi karşısına dikildiler.

Ve olan oldu... Birlikte yola çıkarken verdikleri sözden dönen ÖSP'lilerle yollar ayrıldı... ÖSP kliğinin tasfiyeciliğine ve "Herkes için demokrasi" talebiyle, "BEN YAPTIM OLDU!" diyen bürokratik otoritenin "TEPEDENİNMEÇ"liği karşısında ÖDP'li sosyalistler mücadelelerini, Noam Chomsky'nin uyarısındaki üzere yürüttüler: "Daima sorgulayın karşınızdaki otoriteyi. Otoriteye gerekirse utandıran, sert, acımasız, ırdeleyen sorular yöneltin. Hepsinin ürktüğü, bütün 'sorun çıkartan sözcüklere' tutkuyla bağlanın. Tartışma ve sorun çıkarma geleneği, aydın olma olgusunun, insancılık kavramının ateşlenme odağıdır!"

2- ÖDP'nin iddialı çıkışı ve 6 yıllık tarihi gözönüne alındığında geldiği noktayı ve mevcut politik hattını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Buna toptan bir yanıt vermek mümkün değil; çünkü ayrışma⁽¹⁵⁾ ve öncesinde yürütülen tartışmalarda⁽¹⁶⁾ çok farklı görüşler söz konusudur.

Ancak şunu eklemeyi geçmemek gerek: Kendini "XXI. yüzyıl solcusu" ilan edenler, umutlarını Karayalın'a, Pişkinsüt'e endeksleyerek, hedeflerini, ufuklarını Meclis'te birkaç koltukla temsile dek daraltmışlardır. İşin trajedi - komedisi de şudur: Tam da Erdal İnönü ve Aydın Güven Gürkan'ın "Yeni Oluşum" ayak oyunlarından bezerek bu süreçten çekildiklerini açıkladıkları bir sırada! Bu, gerçekliği, hayatı değiştirmekten umudunu kesmiş olanların, mevcut "realite"ye acıklı teslimiyetleridir.

Vurgulamak gerekir, bu ÖDP içindeki çoğunluğu elinde tutan bir kesimin, ÖSP'nin tercihidir; ÖDP'nin kuruluş "iddiaları"nı ve tarihini bağlamaz. ÖDP'nin Türkiye sosyalist hareketi tarihine farklı görüşlerden sosyalistlerin birbirlerine kulak vererek, birbirlerinden öğrenerek birlikte çalışması gibi çok önemli bir katkısı, bir iddiası vardır.

Bu iddiadan vazgeçenlerin yolları açık olsun...

Devrimci sosyalistlerin birliği, kardeşliği talebi, hâlâ ortadadır...

3- ÖDP, bu gelişmelerden nasıl etkilenir?

Artık "tarihsel" anlamda bir ÖDP'den söz etmek, mümkün görünmüyor. Bugün söz konusu olan ÖSP/ÖDP'dir. Bunun da, geleceğini "Yeni Oluşum"la bağlaması, sosyal demokratların bitmez tükenmez kariyer/koltuk çekişmelerinde, pazarlıklarında, ayak oyunlarında müdahil ve taraf olmaya zorlayacak, çürütecektir partiyi. Samir yönetici klik, Türk medyasının ve İstanbul sermayesinin "Solun güçsüzlüğü, Türk politikasının temel bir zaafını oluşturuyor; Sol'u güçlendirmek gerek" çağrılarının büyüüne kapıldı, kendisini bu çağrılara muhatap saydı. Ve bu ülkede "sistem dışına" kayma "riski" taşıyan tüm muhalif hareketlere (İslami muhalefet, Kürt muhalefeti vb.) yapılan; tüm tanımlayıcı özelliklerinden, aslı umdelerinden soyunarak, herkesin (yani Devlet'in) kabul edebileceği sınırlara çekilme çağrısına yanıt vermeyi seçti. Üstelik bunu ne Kürt hareketi ne de İslami hareket gibi baskıların hedefi olmaksızın yaptı.

Bu "metamorfoz"un⁽¹⁷⁾ ödülü olarak ÖDP parlamentoya girer mi, girmez mi? Bizce bu sorunun yanıtı konjonktürelidir; ve pek de önemli değildir.

4- Ufukta yeni bir parti görülüyor mu?

Radikal sosyalistlerin birliği, her zaman için, ve her zamankinden fazla bir görev. Çünkü, reel sosyalizmin çöküşü ve onu izleyen "YDD" hegemonik saldırganlığının sosyalist "Ütopya"ya büyük ölçüde zemin kaybettiği bir gerçek... Ama yeryüzü kaynakları paylaşımının tarihte misli görülmemiş ölçüde adaletsizleştiği, dünya nüfusunun yarısının günde 2 doların altında bir gelirle açlık ve yoksunluğa mahkûm bulunduğu, ABD'nin dünya egemenliğini pekiştirmek üzere zincirinden boşanmış

bir şiddet sergilediği, ülkemizin emekçilerin yaşam koşullarına sefaletle eşitleyen bir ekonomik krizle durmaksızın zemin kaybettiği, iç siyasetin MGK-MHP hatına, dış siyasetin ise ABD'ye endekslendiği ve buna karşı herhangi anlamlı bir itirazın yükseltilemediği koşullarda bağimsız, ikircimsiz, enternasyonalist bir "Hayır!"a ihtiyacımız var, üstelik bunun zemini de mevcut. Ama şu unutulmamalı: SORUN(UMUZ); DENENMİŞİ DENEMEYİ İSTİYORUZ DEĞİL; DENEDİĞİMİZİ AYNI KİŞİ VE MANTIK(SİZLİK)LA DENEMEYİ İSTİYORUZ...

Yo, bu dünyanın gidişatından hoşnut olmayan, çokuluslu şirketlerin yıkıcı tahakkümüne "Hayır!" diyen eleştirelğin, "Sol geçmişle hesaplaşıyor"vari "Katharsis"lere, günah çıkartan arınmacılığa değil, ABD önderliğindeki kapitalist "yıkım" projesinin karşısında dikilmeye ihtiyacı var. "Ocak'ta küllenmiş közüm/ Kamımda sözüm var/ Halden bilene..."⁽¹⁸⁾ denildiği üzere...

Şu unutulmamalı; tüm varyantlarıyla "Yeni Sol"un yöneltildiği "iktidar paylaşarak sistemi içeriden düzeltme" ya da "iktidar-sızlaşma" perspektifi, veya NGO'lar üzerinden yaratılan ılıman "konsensus iklimi" Sosyalist sola çok şey kaybetti. Belki kısa vadede sosyalist solun yeniden bir güç ve yaptırım odağı olması beklenemez, ne dünyada ne de bu ülkede; ama zincirinden boşalmış küreselleşmeci kapitalist vahşet, sosyalistleri göreve çağırıyor. Doğa gibi, tarih de boşluk tanımaz; sosyalistler bu göreve icabet edemedikçe bu boşluk, dinsel, ulusçu, etnik ya da salt kör yıkıcılığa dayalı akımlarla doldurulmaya aday. Sosyalistler, "kaç kişi kaldık ki?" demeden bu topraklarda ve yeryüzünde "eşitlikçi, özgürlükçü, adil, doğayla barışık ve adil bir yaşam" yeniden mümkün kılmalı. Bu ise, kısa vadeli iktidar oyunlarına prim vermeyen, sistemden her bakımdan kopuşu, bağimsız bir konumlanışı gerektiriyor.

Emek, barış, özgürlük güçlerinin yani ezilenlerin tarihsel bloğunu oluşturarak, sosyalist hareketin yeniden kitleselleşmesi için adına yaraşır sosyalist, çoğulcu, kitlesel devrimci bir sınıf partisinin yaratılması; "yeryüzü aşkın yüzü oluncaya dek" mücadeleden yana olanların asli gündem maddesidir.

Tam da bunun için çoğulcu, sosyalist kimlikli, ezilenlerle tam bir dayanışma içinde davranacak, Kürt halkıyla ittifakı ölümlüdeki sürecin en temel görevlerinden biri olarak gören radikal bir parti, dünkünden çok daha gereklidir.

Ve bu uğurda "Unutmayın kaldığımız yeri/ yenilmedik daha!"⁽¹⁹⁾ diyebilenler için hâlâ bir çözüm var...

Kolay mı? Anadolu'da ve yerkürede radikal sosyalistlik, Nevzat Çelik'in dizelerindeki üzere olmaktadır:

"Çok olmadığımız kesin/ çok olan tarafta değiliz/ çok olan tarafta olmayacağız/ türkiye'de kürt olacağız/ kürtlerde ermeni/ ermenilerde süryani/ gidip almanya'da türk olacağız/ hollanda'da surinamlı/ fransa'da ceza-yirli/ iran'da azeri/ amerika'da zifiri zenci olacağız/ çoğalan zencide mutlaka kızılderili/ israil'de filistinli/ köpeğin karşısında kedi/ kedinin karşısında kuş olacağız/ kuşun karşısında börtü böcek/ hakemler hep karşı takımı tutacak/ ve biz hep yedi kişiyle tamamlayacağız maç/ çiçeklerden kamelya olacağız/ az kolumuzun tarafında/ solda olacağız/ bu itirazın ilk şartı/ solda da az olacağız/ devrimi çoğaltırken çünkü/ biz başka devrime hızla azalacağız/ bu da itirazın ikinci şartı."

DİPNOTLAR

1 E. Yevtushenko.

2 "Öğrenmeye Cesaret Et" (I. Kant.)

3 Bkz: Temel Demirel, ÖDP'ye Kırar Notları, İnsanlık Yay., 1997; Temel Demirel-Sibel Özbudun, ÖDP: İmkânlar ve Sorunlar, Öteki Yay., 1998; Nispet Atmaz-İlker Çayla-Temel Demirel-Yücel

Demirer-Evrım, Kubilay-Murat K. Özgür Orhangazi-Nida K. Özbolet-Sibel Özbudun-Gökçer Özgür-F. Ayhan Özkaya-Tayfun Şen, ÖDP Yazıları (Tartışmalar-Belgeler), Utopya Yay, 2001.

4 Oğuzhan Müftüoğlu, Can Dündar, "Söz Oğuzhan Müftüoğlu'nda..." Milliyet, 19 Ocak 2002, s.13.

5 Can Dündar, "Sol Geçmişle Hesaplaşıyor-1: 22 Yaşında 750 Yıl Hapsi İsteniyordu... Bir Rüya Gördü Hapisten Kaçtı...", Milliyet, 9 Ocak 2002, s.15.

6 Dev-Yol'un ne olduğu konusunda bakın Taner ne diyor? "Demokratik bir Türkiye istiyorduk, ama bunu isteyen hareketimiz otoriter bir kültüre dayanıyordu... Yapılması gereken, 12 Eylül öncesi de dahil köklü bir eleştiri ve muhasebeydi... Büyük bir romantizm ve çocuklukla giriştiğimiz işler kısa sürede 'gerçeğin acı tokadı'ni yedi... Biz aslında öyle tahmin edildiği gibi bir örgüt değildik. Ne Merkez Komite vb. organlarımız vardı, ne de üyelik prensibimiz. Her ne kadar 'üst' düzeylerde çok sıkı Leninist kurallar geçerli idiyse de her isteyen katılabilirdi bir hareketlik biz... Aslında Devrimci Yol da neyi, nasıl kuracağını tam bilmiyordu..." (Taner Akçam, aktaran: Can Dündar, "Sol Geçmişle Hesaplaşıyor-2: 1980'de Gerçeğin Ağır Tokadını Yedik: 12 Eylül'ü Anlamadık", Milliyet, 10 Ocak 2002, s.15.)

7 Bu konuda ÖSP'nin ÖDP'sine "Hayır" diyemeyen Teslim Töre bakın ne diyor: "Şimdi solun içinde bulunduğu karmaşadan kurtulmasının yolları aranmalı, şu çok zor bir olay. Bir parti kurulum, hepsini kapsayabilsin, hepsini tanımlayabilsin. Böyle bir şey hemen hemen olanaksız bence. Bunu ne HADEP ne CHP ne de ÖDP veya başka bir parti yapabilir. Ancak bütün bu gerçek konumu görenek, bunların tümünü etrafında toparlayabilecek bir platform yaratılabilir. (...) Bunu bir Yunanistan çözmüştür. Bir 'zeytin ağacı' projesi koymuştur ve herkes onun etrafında birleşmiştir. Bu örgütler seçime beraber gitmiş, birlikte eylem yapmışlardır. Bizde henüz bu yok. Ama biz Brezilya'daki gibi yapabiliriz. İşçi Partisi etrafında herkesi biraraya getiren. Veya bir cephe gövdesi. İsmi önemli değil. Bir platform etrafında birleşmiş olan bütün bir sol." (Baki

Gül, "Teslim Töre ile Söyleşi: Sol Kardeşlerden Kurtulmalı")

8 Taner Akçam, Can Dündar, "Sol Geçmişle Hesaplaşıyor-4: Şiddeti artık gömmeliyiz!", Milliyet, 12 Ocak 2002, s.16.

9 Taner Akçam, Can Dündar, "Sol Geçmişle Hesaplaşıyor-3: PKK'yı altıtfak Büyük Hataydı!", Milliyet, 11 Ocak 2002, s.16.

10 Ve O, bir zamanlar, "Bu oyun burada bitmeliydi. Öyle de yaptım. Hamburg Sosyal Araştırmalar Enstitüsü'ne 'Türkiye ve Şiddet' konulu bir proje verdim. Kabul edildi ve çalışmaya başladım. Artık hayatımın akışı bütünüyle değişiyordu..." (Taner Akçam, Can Dündar, "Sol Geçmişle Hesaplaşıyor-3: PKK'yı altıtfak Büyük Hataydı!", Milliyet, 11 Ocak 2002, s.16.) demişti...

Ve O'nun dediklerine bir not: "Taner Akçam'ın hayatının akışının bütünüyle değişmesine vesile olan Hamburg Sosyal Araştırmalar Enstitüsü, Almanya'nın en büyük sigara üreticisinin varisi Prof. Dr. Jan Phillip Reemtsma'nın maddi kaynaklarıyla 1984'te kuruluyor. Kurulduktan beri geçen kısa zamanda Alman 'liberal-sol' kültür çevresinin ağırlıklı unsurlarından biri haline gelen saygın bir kurum. Kimilerinin iddia ettiği gibi Alman istihbaratının 'think-tank'ı olup olmadığı tartışılabilir ama yorgun 'şef teröristleri' saygıdeğer sosyal bilimcilere dönüştürme yeteneği olduğu görülüyor." (Sinan Hıncal, "Şaşı Bak Şaşı! Dev-Yol Liderlerinden Taner Akçam 25 Yıl Ötesinden Sol Geçmişle Hesaplaşıyor?", Aktüel Dergisi, 17 Ocak 2002.)

11 "...ÖDP Bölünmedi, Ayrıştı...", Radikal, 19 Ocak 2002.

12 "ÖDP'de Karşılıklı Suçlamalar", Evrensel, 21 Ocak 2002.

13 Hem bürokratik merkezci, hem de "sol liberal" nasıl olunur? demeyin... ÖSP kliği bunun nasıl yapılabileceğini "XXI. Yüzyıl"ı demogojileriyle gösterdi.

14 Ha bunlara eklenmesi gereken bir şey daha var: 12 Ocak 2002'de "Maçka İncisi"nin Başkanlık Kurulu ile Görüşmesi'nde ÖDP Başkanlık Kurulu'nun, "HUKUKUMUZ DA AÇIK OLMAYAN YÖNTEMLE KRİZ ÇÖZÜLDÜ. EVET BU BİR FAULDÜ" demesi...

15 Bkz: "ÖDP'siz Devam Edecek-

ler", Özgür Politika, 18 Ocak 2002; Mustafa Kınalı, "Yüzde 0.7'lik ÖDP Bölündü", Hürriyet 18 Ocak 2002; "ÖDP'den Toplu İstifa", Cumhuriyet, 19 Ocak 2002, s.6; "Bir Grup ÖDP Kurucu ve Yöneticisi İstifa Etti", BİA Haber Merkezi, 17 Ocak 2002; "ÖDP'den Kopuş Hızlandı", Özgür Politika, 20 Ocak 2002.

16 Bkz: "Reformist Solda Son Durum (ÖDP: İç Tasfiyenin Gerisinde Ne Var?)", Kızıl Bayrak Gazetesi, No:2001/37, 1 Aralık 2001, s.3; Bir Adım Dergisi, No:8, Kasım 2001, Oğuzhan Müftüoğlu, "ÖDP'de Her Şey Yeniden Başlamalı", s.58-65; Bülent Forta, "ÖDP'de Ne Olmalı", s.66-70; Alper Taş, "ÖDP'yi Yeniden Kuracağız", s.76-79; Hüseyin Hasançebi, "ÖDP", Kızılçık Dergisi, No:9, Ekim 2001, s.59-60; Harun Çekenci, "Yaprak Dökümüne Karşı Bir İç Dökümü", Sosyalizm Dergisi, No:25/3, Kasım 2001, s.47-55; İlhan Kamil Turan, "ÖDP Sonrası Sola Bakarken...", Sosyalist Politika Dergisi, No:30, Eylül 2001, s.20-30; Aydın Çubukçu, "...Solculuk'ta Bir Donum Noktası: ÖDP", Özgürlük Dünyası Dergisi, No:113, Ağustos 2001, s.12-24; Hüseyin Hasançebi, "ÖDP'nin Profili Bu Olmamalı", Kızılçık Dergisi, No:8, Haziran-Temmuz 2001, s.58-59; Doğan Varol, "ÖDP'de Yolun Sonu", Fabrika Dergisi, No:50, Temmuz 2001, s.59-63; "Solun Yeni Liberalizmle Dansı", Devrim Dergisi, No:28, Ağustos 2001, s.20-21; Sosyalizm Dergisi, No:2, Eylül 2001; Şadi Özansü, "Tasfiyeciler Liberalizm ÖDP'yi Öldürüyor", s.3-10; Kenan Çelik, "ÖDP'nin İncileriyle ve İşçi Sınıfıyla Olan Mutsuz İlişkisi", s.11-18; Mesut Şimşek, "ÖDP'de Muhalefet Olmak", s.19-31; "Tasfiyecilik, Tasfiyecinin Kendi Antitezidir", Genç Kurtuluş Dergisi, No:6, Temmuz 2001, s.18-20; Can Burak, "ÖDP, Neler Oluyor Orada?", Kara Mecmu A Dergisi, No:4, Eylül/ Ekim 2001, s.11-12.

17 "ÖDP Parti Meclis Üyesi Temel Demirer ise, bugünkü ÖSP'yi, ünlü yazar Kafka'nın 'bir sabah uyandığında hamam böceğine dönüşen' kahramanı 'Gregor Samsa'ya benzetti ve 'Biz hamam böceklerinden ayrıldık' dedi." ("Solda Bir Ayrılık Daha", Sabah, 18 Ocak 2002.)

18 Ahmed Arif.

19 Murathan Mungan.

ABD-İsrail Kapanına Dikkat!

TARIK MUSAVERA

Prens Abdullah'ın barış girişimini Amerika'nın Madrid konferansındaki 'barış karşılığı toprak' söyleminden farksız. İsrail devlet başkanı, Enver Sedat'ın rolünü kaparak Prens Abdullah'ı Kudüs'e davet etmeye ve bu ziyarete karşın kendisinin de Riyad'a gitmeye hazır olduğunu anlatmaya çalışıyor.

Zamanlama, İsrail siyasetindeki parçalanmışlık, Arapların acizliği, ABD politikalarındaki düşüncesizlik ve uluslararası güçlerin ikiye bölünmüşlüğü... Tüm bunlar Prens Abdullah'ın açıklamalarını, uzun yıllardır bölge-mizde esen siyasetin sürdürülmesine yönelik oynanan oyunun yeni bir parçası haline getirmekte. ABD ve İngiltere'de Saudi Arabistan'a ve onun siyasi sistemine karşı yürütülen propaganda savaşının, terörle mücadele, Kaide üyelerinin çoğunluğunun Suud uyruklu olmasının ve zekât mallarının bu üyelerin banka hesaplarına akmasının ötesinde başka bir hedefi var. Bir vakit ABD ve İngiltere basını Riyad yönetiminde kan değişikliği konusu üzerinde duruyordu. Su kabarcıklarının kaybolması gibi bu çağrılar birdenbire kesiliverdi. Biz dünyanın bu bölgesinde soyguna maruz kalmaktayız!

Oslo'dan sonraki barışfestivalleri günleri! Peres, Rabin ve neredeyse Ortadoğu'ya taşınan Beyaz Saray, Ortadoğu sorununun çözümüne öneriler sundu hep! Üzerleri duman kaplı petrol kuyuları yanarken ve Filistinlilerin el ve ayaklarının parçalanışını zihnimize kazıyan İntifada sillerken korku dolu bölgeye vaatler serpiştiren toplantılar gerçekleştirildi.

Elimizle dokunduğumuz tablo artık çok farklı olacak. Barışve geri çekilme işlemi sorunun temelden çözüldüğü anlamına gelmez. Sorunun dalları ve çıkmazları hayli fazla. Mülteciler sorunu mesela. Siyasi oyunun uzmanları kısa 1948'de ülkelerinden çıkarılan Filistinli mültecilerden az sayıda bir kısmının ülkeye döneceğine dikkat çekmekte.

Şimdi kurulan uluslararası tuzak aynı senaryonun tekrarı:

1- İsraillilere Arapların güveninin verilmesi, Arapların savaşhalinin bitişini ilan etmeleri suretiyle barışın tehlikelerini kabule teşvik edilmesi ve bölge halkları arasında ticaret ve turizm sınırlarının kalkması

2- BM'nin 242 sayılı kararına tekrar açıklık getirecek görüşmelere girilmesi ve kararın belirttiği güvenlik bölgelerinin sınırının konulması.

Buradaki tuzak Arapların kendi payına düşen bedeli ödeyecek olmaları, İsraillilerin ise ödeyecekleri bedelin sadece görüşmelere katılmak ve görüşmeleri artırmakla sınırlı kalması. Tıpkı Madrid konferansından güntümüze kadar yaşananlarda olduğu gibi.

Bütün işler aşlamayacak duvara toslarken, Arap liderlerinden birisi de yeni bir girişim sunmaya kalkışıyor.

Öyleyse tuzak iki boyutlu: 1- Arap dünyası bütünüyle İsrail ile barışpozisyonuna konulurken İsrail'in kendini savunma hakkı adı altında savaşkartını sürekli seçme hakkına sahip olması; 2- Irak'ın geleceğinin, bütünlüğünün ve Arap dünyası ile ilişkilerinin kronikleşmiş Arap anlaşmazlıkları statüsüne konulması...

Prens Abdullah'ın gazeteci Tho-

mas Freedman'la yaptığı söyleşide ayrıntılarına yer verdiği önerisinin, İsrail medyasına malzeme vermek veya Beyrut zirvesini Amerikan-Siyonist komplo tuzaklarına sürüklemek amacı taşımadığını biliyoruz. Prens Arapçılığı ve Arap sorunlarına bakışı biliniyor. Freedman ile yaptığı söyleşide 'Öneri Beyrut zirvesine sunulacak' ifadesinin altını çiziyor Prens. Onun düşüncesi bu, ancak İsrail hükümetinin işgal altındaki topraklardaki baskısını artırması sebebiyle önerisi bu zirvede yer bulamayacak neredeyse! Zira Prens öneriyi henüz sunmadı, sunacak.

Ortada Filistin'de tırmanan krizi kontrol altına almak ve Irak'ta beklenen bunalıma hazırlanmak gibi bir Amerikan-İsrail hareketliliği var. İsrail hükümetinin bu hareketlenmeyi, mevcut senaryoyu ortadan kaldırıp kendi çizdiği ve Arapların kabul edeceği bir senaryo ile değiştireceği bir propaganda malzemesine dönüştürmeye çalıştığı gayet açık. Zira Araplar Washington'ın sunduklarını kabul etmeme gücüne sahip değil. Ama İsrail ABD karar organlarını kontrolüne almaya muktedir.

Önemli bir zirve halini alan Beyrut zirvesini bekliyoruz. Amerikan-İsrail tuzağına dikkat edilmeli. BM'nin 242 ve 338 nolu kararları, Lübnan savaşı ve Filistinlilerin İntifada hareketleri hep bu barışkarşılığı toprak formülüne ulaşmak için Arapların verdiği çabanın birer parçası. Fakat İsrail ve Amerika, Araplara savaşa karşı karşılığında bütün toprakların ve bütün barışın İsrail'e verilmesi hususunda kararlı!

* El Kudüs, 10 Mart 2002

Esnekliğin Farklı Boyutları ve Uluslararası Dinamikler

Doç.Dr. Şule DALDAL

Bu makale kapsamında amaçlanan şey, uluslararası iktisadi dinamiklerin zorunlu sonucu olduğu varsayılarak, emek cephesine dayatılmaya çalışılan uyum politikalarının, kapitalist birikim mekanizmaları çerçevesinde yeniden bir değerlendirilmesi yapmaktır. Buradan çıkarak, dünyanın çeşitli ülkelerinde uygulanan uyum politikalarının genel görüntüsü verilmeye çalışılacaktır. Dünyada kapitalist ekonomilerin izledikleri farklı birikim yollarına dikkat çekilerek, sermaye cephesinde sürdürülen ideolojik saldırıların kendi içerisindeki tutarsızlıkları açığa çıkarılmaya çalışılacaktır. Burada önemli olan nokta birikim seçeneklerinin birden fazla olması, bunlar arasında yapılacak seçimin hangi temeller üzerinde şekillendiğinin bilinmesi ve bu bağlamda sendikal mücadele perspektifinin belirlenebilmesidir.

Türkiye'nin bu tablo içerisinde nerede duracağı, bunun emek cephesinde yürütülecek mücadele ile ilişkisi ise makalenin çerçevesini çecek temel sorunsal olacaktır.

Bu açıklamaları önde gelen işveren kuruluşu TİSK'in görüşü üzerinden kurgulamak, sermaye kesiminin argümanlarının içini boşaltmak ve onlara yanıt vermek açısından faydalı olacaktır.

TİSK'e göre; gelişen üretim teknikleri, teknolojiye yaşanan değişim ve ilerlemeler, uluslararası rekabetin artması, yaşanan küresel ve bölgesel ekonomik krizler çalışma hayatında önemli değişiklikleri de gündeme getirmiştir. Bu değişiklikler esneklik olarak nitelendirilmekte ve 20. yüzyılın başlarında

işçiyi koruma amacıyla kabul edilen veya o dönemlerin ihtiyaçlarını yansıtan endüstriyel ilişkileri düzenleyen kuralların mevcut duruma uyarlanması amaçlanmaktadır. Çalışma hayatında esnekliğin, iş piyasasındaki uygulamaları çeşitli biçimlerde ortaya çıkmaktadır. Bunlardan başlıcaları, kısmi süreli çalışma, iş paylaşımı, çağrı üzerine çalışma, evde çalışma ve ödünç iş ilişkisi gibi atipik çalışmalardır.

Diğer taraftan, kayan iş süresi, esnek vardiyalı çalışma, telafi edici çalışma ve dinlenme ile sıkıştırılmış iş haftası da esnek çalışma şekilleri olarak belirtilebilir. (TYSK, 1999: 24)

Bu argümanda açıklığa çıkarılmamış gereken noktaları şu başlıklar altında

- 1) Yaşanan küresel ve bölgesel krizler, bunun esneklikle ilişkisi.
- 2) Teknolojiye yaşanan değişim ve bunun esneklikle ilişkisi.
- 3) Hangi uyum politikalarının seçilebileceği.

1-Yaşanan Küresel ve Bölgesel Krizler ve Esneklik

70'lerin ortalarından itibaren belirlenen özelliklerini tanımlamaya başladığımız bir krizin, dünyanın birçok ülkesini etkisi altına aldığı bilinmektedir. Krizin temel göstergesi, değişen sermaye ve değişmeyen sermaye oranlarının tutturulamaması ve üretime yapılan yatırımların düşmesi olarak ifade edilebilir.

Bir makroekonomik model (birikim rejimi, birikimin sosyal süreçleri) olarak Fordizm, üretimin artması ile karakterize edilmektedir.

Bu da iki ayrı dinamik ile şekillenmektedir. Bir yandan, karlar ile finanse edilerek artan yatırımlar, diğer yandan ücretlilerin satın alma gücünde görülen sürekli artış. Bu sonuca ulaşılmasının altında yatan gerçek, ücrete ayrılan pay ile kapital-emek verimliliği-oranlarının büyük ölçüde aynı kalmasıdır. Bu durumda kar oranları da sabit kalabilmiştir ayrıca üretim ve tüketim mallarının tüketimi de üretimdeki artış ile uyum içerisinde olabilmektedir... Fordizm bir sosyal sistem (düzenleme biçimi) olarak, ücretlerde geniş kapsamlı bir pazarlığa, işten çıkarılmalarda katı kurallara, düzenli olarak, geçim endekslerine ve genel üretkenliğe bağlı olarak ücretlerin artışına olanak sağlamıştır. Bunların dışında ücretliler, sosyal devletin düzenlemelerine ve sosyal güvenlik sistemine bağlı olarak gelirlerini garanti altına alabilmişlerdir... "Altın çağların" başansı, her gelişmiş kapitalist ülkenin pazarının, ücretlilerin artan alım gücü ile, genişlemesine bağlı olmuştur. (Lipietz, 1991:81.)

Krizin Nedeni Emek Maliyeti Mi?

Fordizmin krizine neden olarak gösterilen olgular ile, krizden çıkarmak için alınacak tedbirler, birbirleri ile örtüşmektedir. Yaygın biçimde, Fordizmin krizi emek maliyetinin, sosyal harcamaların yüksekliği ile açıklanmıştır. Buna uygun geliştirilen uyum politikaları ise, neo-liberal politikalar olmuştur. Bunun altında, krizin, emek maliyetini, sosyal devlete ilişkin yapılan harcamaları düşürerek, Keynesyen ekonomik politikaları ortadan kaldırarak aşılması perspektifi yatmaktadır.

Bu tarz bir tahlile göre Keynesyen ekonomiler, burjuvazi ve işçi sınıfının bir tür uzlaşması sonucunda ortaya çıkmıştır. Bu süreç işçi sınıfının kendi gücünü, milli gelirden aldığı payı artırarak, asgari düzeyde sosyal haklarını garanti ederek kullandığı bir süreçtir. Enflasyon, yüksek işsizlik oranları ve azalan büyüme oranları devletin ekonomiye müdahalesinin bir sonucudur bu da sınıfların tavır alışları sonucu gündeme gelmiştir. Demokrasi kapitalizm için bir tehlikedir ve sosyal devlet, Keynesyen ekonomiler kapitalist sistem için istisnai süreçlerdir. Krizi yaratan, devletin ekonomiye müdahalesi, işçi sınıfının aldığı haklar ve yüksek ücretlerdir. (Piore, Sabel, 1989:18).

Bu tahlile uygun olarak, sosyal devlete ilişkin maliyetlerden kurtulması, özelleştirme politikaları ile sermayenin hareket alanının genişletilmesi, devletin elindeki kaynakların büyük oranda sermayeye aktarılması süreci hayata geçirilmeye çalışılmaktadır. Bu tip uygulamaların gerçekleştirileceği toplumsal formasyonların politik yapılanması, sağ muhafazakar partiler ile özdeşleşmiştir. Toplumsal düzeyde kazanılmış hakların gerisinde anti demokratik uygulamalar yaygınlaştırılmıştır. Sendikaların etkinliğini azaltacak veya onları ortadan kaldıracak senaryolar gündemde tutulmaya çalışılmıştır. İşveren kesiminin sıkça dile getirdiği gibi, bu kriz ortamında, kemer sıkma politikası ile, fedakarlık etme politikası ile ayakta kalınabilir. Şirketler tüm dünyada çok zor durumdadır. Rekabet koşulları keskinleşmiştir. Ayakta kalmanın yolu çok çalışmak ve az ücret talep etmekten geçmektedir. Uluslararası pazarların tahlili yapılırken bir de esneklik sorunsalı gündeme getirilmektedir.

Buna göre, esnek firma demek, işçinin sayısını, çalışma saatini, ücretini istediği biçimde esnetebilen firma demektir. Kazanılmış haklar,

tüm iş hukuku kuralları bir kenara bırakılmalı, kuralsızlaşmanın hakim olduğu bir ortamda, sermaye emeği istediği gibi sömürebilmeli ve bu şekilde uluslararası pazarlarda ayakta durabilmelidir.

Krizin nedeni emek maliyeti sosyal harcamaların düzeyi ile açıklandığında, bu tarz uyum politikaları da anlaşılır olmaktadır.

Ancak krizin derinlemesine bir tahlili bize bu senaryonun ve ileri sürülen argümanların doğru olmadığını kanıtlayacaktır. Kapitalist ekonomilerin son dönemdeki gelişim seyirleri incelendiğinde ilk farkedeceğimiz olgu, mekansal ve zamansal olarak kapitalist gelişimin eşitsizliklerinin tüm çarpıcılığı ile ortaya çıkmasıdır. Bu eşitsizlikleri açıklayabilmek için tahlillerin düzeyinin toplumsal formasyon kategorisine indirgenmesi ve buradaki karmaşık özelliklerin ortaya çıkarılması gerekmektedir. Her toplumsal formasyonun, politik-sosyal yapılanmalar ve güç ilişkileri tarafından belirlendiği, bunların da tarihsel olarak farklılık gösteren toplumsal yapılara bağlı olarak şekillendiği ve sermayenin değer kazanma biçiminin -birikim biçiminin bu kompleks değişkenlikten etkilendiği ortaya çıkmıştır. (Hirsch, 1993:196)

Bu tarz bir tahlil çerçevesinde global kapitalist sistem, klasik emperyalizm, dünya sistemi ve bağımlılık teorilerinden farklı olarak, düz bir hiyerarşik zemine oturtulmaz, aksine değişken sosyal bir ağ içine oturur... Bu durumda ise verili düzenleme biçimi ve birikim tarzına bağlı olarak her tarihsel kapitalist formasyon, krizin kendine özgü belirli bir biçimini yaşar. (Hirsch, 1993:197)

Ülkelerin egemen sınıfları içinde bulundukları koşullara göre, farklı uyum mekanizmaları arasında seçim yapabilirler. Böyle bir açıklama tarzı, birtakım egemen ülkelerin krizini ve sıçrama yapan ülkelerin durumunu bize açıklamaktadır. (Hirsch, 1993: 199)

Krizin yoğunlaştığı döneme özgü ekonomik göstergeleri incelediğimizde; dünyanın bir bölümünde ekonomik göstergeler tümüyle iniş geçerken, bir başka bölgesinde kâr marjlarının inanılmaz boyutlara ulaştığı tesbit edilebilmektedir. (Woomack v.d.1993: 44) Bu durumda önce, yaşanan krizin tüm kapitalist ekonomiler için geçerli olmadığını tesbit etmekteyiz. Bazı ülkelerin krize girmemesinin nedenleri, toplumsal formasyondan başlayıp, üretim sisteminin yapısına dek uzanan derinlemesine bir tahlil ile açığa çıkarılabilmektedir. Böylesi bir tahlil sonucunda ise, dünya da farklı kapitalist ülkelerin, farklı birikim rejimlerini aynı anda uygulayabilecekleri, krize giren birikim rejiminin ise Fordizm olduğu anlaşılmıştır.

Yaşanan süreçte şu gerçek ortaya çıkmış bulunmaktadır: Krizin nedeni devletin ekonomiye müdahalesi, işçi sınıfının aldığı yüksek ücretler ve sosyal haklar değildir. Kapitalizmin Fordist birikim rejimi krize girmiştir. Bu birikim modelinin dışına çıkmış ülkeler kriz yaşamamışlar, aksine inanılmaz büyüme oranlarına ulaşmışlardır. Japonya'nın ihracatı, 20 yılda 20 kat artmış, uluslararası pazarlarda ABD'li ve Avrupalı tekellerin kilit sektörlerdeki pazar paylarını alt üstetmiştir. (Woomack, v.d., 1990: 44)

Sermayenin değer kazanma biçimi, son dönemde değişen pazar koşulları yüzünden üretim sürecine ilişkin yeni talepler doğmasına neden olmuştur. Bu talepler esneklik, çabuk teslim, kalite, değişik ürün çeşitleri gibi taleplerdir. Ancak bunlar Fordist üretimin yatay ve dikey işbölümüne dayanan yapısı ile bağdaşamamaktadır. (Brödner, 1985: 120) Uyum politikaları Fordist birikim rejiminin çözemediği sorunlara, çare arama perspektifi üzerinden şekillenmektedir.

2- Yeni Teknolojiler ve Esnekleşme

Kriz, kitle üretimine yönelik teknolojik rejimden, mikroelektronik ürünlere dayalı ve basit bir otomasyon sistemini aşan, tasarım, üretim, yönetim ve pazarlama faaliyetlerinin entegre bir sistemi olarak çalışan bilgi yoğun bir üretim organizasyonuna geçişte ortaya çıkmıştır. (Rosier, 1991: 87)

Ancak burada özellikle vurgulanması gereken, Taylorist ilkelere göre düzenlenmiş bir üretim organizasyonunun üzerine eklenen mikro elektronik teknoloji ile trendin yakalanamayacak olduğudur. 70'li ve 80'li yıllar boyunca gerek ABD gerekse Avrupa'nın sanayileşmiş ülkeleri, tek rasyonelleşme biçimi olarak, otomasyonu görmüşler ve insan emeğinin yerine makineleri ikame etmek ile kâr oranlarını düzenleyeceklerini zannetmişlerdir. Ancak yaşanan tarih bizlere, emek düzenleme biçimini değiştirmeden gerçekleşen böyle bir eklenmenin hiç bir işe yaramadığını göstermiştir.

Japonya 1950'li yıllardan itibaren emek düzenleme biçimini Taylorist ilkeler yerine post-Taylorist ilkeler üzerinde şekillendirmiş ve sanayileşmesini bu temel üzerinden geliştirmiştir. Rekabet üstünlüğünü ele geçirmesinin altında yatan temel neden budur. Teknoloji faktörünü belirleyici olarak nitelendiren çok sayıda teorisyen vardır. Ancak bunlar ABD gibi bir teknoloji devinin, Japonya gibi bir ülkeye bu üstünlüğü kaptırmasına açıklama getirememektedirler. Japonya'da farklılığı yaratan üretim, tasarım, kontrol ve planlama bloklarının bütünsel bir otomasyon sistemine dahil olmalarını sağlayan, farklı bir üretim organizasyonunu, bütünsel yapıyı ve işleyişi çok önceden kurmuş olmalarıdır. CAD bilgisayarla bütünleşmiş üretim sisteminin kurulmasının önkoşulu, işletmenin her biriminin yatay ve dikey olarak yoğun bir iletişim ve bilgi akışına sahip olmasıdır. Bu da Taylorist emek düzenleme biçimi ile başarmamaktadır. (Kaplinsky, 1991: 25)

Makinalar sistemine özgü değişiklikleri incelediğimizde, esnek otomasyona dayalı makinelerin, pazarların değişen yapısına uygun mal üretiminde büyük önem kazandığını görmekteyiz.

Teknik sistemlerin gün geçtikçe gelişen bilgisayar sistemleri ile hem zeka hem de algılama yönünden yeni nitelikler kazanmaları ile, otomasyonda yeni bir aşamaya geldiği ileri sürülmektedir. Bugüne kadar, mevcut karmaşıklığı ve değişkenliği nedeniyle insanın emeğini gerektiren işler olarak kabul edilen, standartlaştırılamayan işlerin otomasyonu artık gerçekleştirilebilmektedir. (Jenne, 1987:46) Bu teknik olanakların, maliyet ve miktar ilişkisinde köklü dönüşümlere neden olduğu ileri sürülmektedir.

Fordizm'de, özel amaçlı makinelerin kullanımının yüksek maliyeti, ölçek ekonomilerini çok önemli kılmış, üretimin büyük ölçekte yapılması gerekliliğini doğurmuştur. Standartlaştırılamayan işlerin otomasyonunun gündeme gelmesi ile beraber, özel amaçlı makinelerin yerine çok amaçlı, programlanabilen robotların ortaya çıkması, üretim miktarları, ürün çeşitliliği gibi konularda büyük esneklikler sağlamıştır. Böylece artan oranda küçük ve orta boy işletme yeni teknolojilerden yararlanma olanağına sahip olmuştur. (Jenne, 1987:47)

Nümerik kontrollü makineler sayesinde, küçük miktarlarda ürün üretmek, bunları farklılaştırmak mümkün olabilmektedir. Bu da piyasadaki talebe uygun bir esneklik için büyük olanaklar sunmaktadır.

Piore ve Sabel da, emek zanaat bağımlı üretim, seri üretim ve esnek makine sistemlerinin maliyetler ile ürün miktarı arasındaki ilişkiyi nasıl düzenlediği konusunda görüş bildirmişlerdir. Buna göre esnek otomasyona dayalı üretim sistemleri sayesinde, pazarlarda oluşmuş bulunan, farklı ürün çeşitleri talebine uygun biçimde üretim yapılabilmektedir.

(Piore/Sabel, 1989: 288)

Buraya kadar, yapılan tesbitleri özetlersek, fordizmin krizine alternatif üretim sistemlerinin oluşumunda, üretim organizasyonlarının belirleyici bir önemi olduğu ortaya çıkmaktadır. Makine sistemlerinde meydana gelen gelişmelerin yeni üretim sistemlerinin oluşturulması, tasarım, üretim, kontrol, planlama süreçlerinin bütünleşebilmesi, bloklarası otomasyona geçilebilmesi açısından büyük olanaklar sağladığı, ancak bunun post-Taylorist bir üretim organizasyonu ile tamamlanması gerektiği vurgulanmıştır. (Waldschmitt, 1989: 150)

Bu tesbitlere dayanarak şu çıkarımları yapabiliriz.

Sermaye cephesinin emek piyasalarını esnetme gerekçesi olarak ileri sürdüğü yeni teknolojilerin, bu gerekçeyi temellendirecek hiç bir özelliği yoktur. Tam tersine, bu teknolojilerin kendileri böylesi bir esneklik potansiyelini zaten taşımaktadırlar. Esnek otomasyon teknolojileri, emeğin esnek kullanımını (sayısal esneklik, iş sürelerinin esnetilmesi v.b.) değil, emeğin üretimde farklı bir biçimde istihdam edilmesini gerekli kalmaktadırlar. Bu teknolojiler ancak nitelikli emeğin, yaratıcı emeğin, bütünsel biçimde kullanılması halinde fonksiyonel olabilmektedirler. Sermaye kesimi ise, emek maliyeti üzerinden kâr marjlarını yükseltme siyasetini dayatmak için hiçbir teorik dayanağı olmadığı halde, teknolojik gelişmeyi, bu politikaları uygulama gerekçesi olarak ileri sürebilmektedir.

Yeni teknolojiler, üretimin talebe göre düzenlenmesinde büyük olanaklar sunmaktadırlar. Sermaye cephesine şöyle bir argümanla karşılık verilebilir. Rekabet edilebilirlik adına, işçileri işten atmaya, geçici işçi kullanmaya, kısmi süreli işçi kullanmaya, fazla mesai uygulamaya, sosyal harcamaları azaltmaya dayalı uyum politikaları dünya da iflas etmiştir. Bunun yerine, esnek otomasyon teknolojilerini devreye sokarak,

miktar maliyet ilişkisi yeniden düzenlenebilir. Pazarlardaki talebe uygun farklı ürün üretme kapasitesi artırılabilir. Makineler bu esneklik potansiyellerini insanlığa sunmaktadır.

Bizler, makinenin kapitalist kullanımından doğan ayrılmaz çelişki ve uzlaşmaz karşıtlıkların, makineden değil, ama aslında makinenin kapitalist biçimde kullanımından doğduğunu bilmekteyiz. Bu yüzden makine tek başına alındığında, çalışma saatlerini kısalttığı halde, sermayenin hizmetine girdiği zaman bunu uzatmakta ve gene kendi başına çalışmayı hafiflettiği halde, sermaye tarafından kullanıldığında işin yoğunluğunu artırmaktadır, kendi başına o, insanın doğa üzerindeki zafiri olduğu halde, sermayenin elinde, insanları bu kuvvetlerin kölesi haline getirmektedir. (Marx, 1978: 453)

Makinelerin sunduğu olanakların değerlendirilmesi tamamiyle emek cephesinde yürütülecek mücadeleye, özellikle çalışma saatlerinin düşürülmesi mücadelesine bağlı olacaktır. Bilinmesi gereken, teknolojik gelişmenin, emek piyasalarının esnetilmesine, emeğin daha fazla sömürülmesine gerekçe olarak gösterilemeyeceğidir.

3-Hangi Uyum Politikası: Emek Piyasalarını Esnetmek mi, Katılım Süreçlerini Geliştirmek mi?

Kapitalist ekonomilerin geliştirdikleri karmaşık uyum politikalarını sadeleştirip, bir sistematik içerisinde değerlendirmek için şöyle bir yol izleyebiliriz. Geliştirilen uyum politikaları kabaca iki ana ekseninde incelenebilir. Bunlardan birincisi, sayısal esneklik mekanizmaları, taşeron-kısmi süreli - geçici işçi kullanımı, mesai saatleri ve esnek çalışma saatlerinin işçilerin aleyhine düzenlenmesi gibi uygulamalar ile esnekleşmeye çalışılmasıdır. İkinci eksen ise, üretim organizasyonlarının

farklılaştırılması temelinde şekillenen bir uyum politikası bulunmaktadır.

Lipietz, aşağıdaki çizimde bu iki eksen üzerinde ülkelerin geliştirdikleri uyum politikalarını göstermiştir.

Çizim 1: Sanayileşmiş kapitalist ülkelerde Post-Fordist gelişmeler yukarıda da görüldüğü gibi, krizin çözümüne yönelik getirilen, Fordist endüstri ilişkilerinden çıkışa ilişkin öneriler iki eksende şekillenmektedir. Birinci çözüm, "katı" emek piyasalarından "esnek" emek piyasalarına doğru olan gelişmeyi, ikinci çözüm "direkt kontrol"den "sorumlu otonomi"ye geçişi ifade etmektedir. Başka bir terminoloji ile söyler isek, birinci eksen "dışsal emek piyasası"nı, yani işletmeler ile piyasada bulunan emek gücünü ifade etmektedir.

İkinci eksen ise, "içsel emek piyasası"nı, yani işletme içerisindeki iletişim ve hiyerarşinin biçimlerini ifade etmektedir.

Dışsal emek piyasasına ilişkin gelişmeler, ücret düzeyleri, işe alma ve işten çıkarma koşulları ve sosyal harcamaların dağılımı gibi konuları içermektedir. Dışsal emek piyasası ile ilgili alınan önlemlerin katılık düzeyi, bu kararların bireysel düzeyde, işletme veya sektör düzeyinde ya da toplumsal formasyon düzeyinde alınmasına bağlı olarak farklılaşmaktadır. (Lipietz, 1991: 85).

Bu bağlamda dışsal emek piyasalarında katılık; iş güvencesi, sosyal harcamaların yüksekliği ve ücret düzeylerinin yüksekliği anlamına gelirken, dışsal emek piyasalarında esneklik bunun tam tersi uygulamaları yani neo-liberal politikalar ile ifade edilen önlemleri içermektedir.

İçsel emek piyasası ekseninde de farklı düzenlemeler söz konusu olabilmektedir. "Katılım" dendiğinde bunun içerisinde, eğitime ilişkin faaliyetleri, kolektif çalışmaya ilişkin biçimleri, yapılacak işlerin tesbiti ve denemesine katılım süreçlerini değerlendirebiliriz. (Lipietz, 1991:85).

Örneğin iş bütünleşmesi çerçevesinde yapılan üç ayrı uygulama içerisinde rotasyon, iş genişletilmesi (job enlargement) ve iş zenginleştirilmesi (job enrichment) süreçlerinden hangilerinin ağırlık taşıdığı, içsel emek piyasalarının katı ya da esnek olması anlamında temel öneme sahip olmaktadır. İş zenginleştirme süreçlerinin uygulanıp uygulanmamasına bağlı olarak işçiler lehine ya da işçiler aleyhine düzenlemeler ortaya çıkabilmektedir. (Wachtler, 1979: 130)

Üretimdeki gelişme trendinin düşmesi ile birlikte, işletmeciler 70'li yılların başında iki türlü tavır geliştirmişlerdir: Birinci tavrda, Fordizm'in "katı" karakterine vurgu yapılmış, bunu ortadan kaldıracak önlemlere ağırlık verilmiştir, ikinci tavrda ise doğrudan kontrol metotları yerine beraber karar verme ve uzlaşma hedeflenmiştir. Birinci tercih neo/Taylorist'tir ve Fordizm öncesi esneklik mekanizmalarına geri dönüş anlamına gelmektedir, düşük ücretler, büyük oranda işten atılma baskısı, az ya da çok modern teknolojinin devreye sokulması ile karakterize edilmektedir. İkinci alternatif, kolektif olarak düzenlenmiş katılım mekanizmaları, bunlar, işçilerin üretimin kalitesinin ve verimliliğinin geliştirilmesine katılım olarak ortaya çıkmıştır, teknolojinin yoğun kullanımı, sosyal güvenceler ve kardan pay alma esasına göre düzenlenmiştir. Bu iki paradigmanın bir toplumda birlikte var olabilmemesinin ön koşulu pazarlık süreçlerinin (Japonya'da olduğu gibi) (vurgu bana ait) işletme bünyesinde yürütülmesidir. İkinci alternatiften sonuç alınabilmesi için ise, pazarlığın toplumsal düzeyde yürütülmesi gerekmektedir. Bu durumda ise "kalmarcı" bir prensibin hayata geçmesi söz konusudur. (Lipietz, 1991:98).

Liberal esnekleşme politikalarını uygulayan ABD, İngiltere ve Fransa'yı, Neo-Taylorist çizgide değerlendirmek gerekmektedir.

Dışsal emek piyasalarının esnekliği üzerinden uyum sağlamaya çalışırken, bir yandan da, katılım süreçlerini çeşitli düzeylerde devreye sokmaya çalışmaktadırlar. Ancak ABD deneyimi açıkça, dışsal esneklik mekanizmalarının geniş bir biçimde uygulanması durumunda, fabrikada veya herhangi bir üretim biriminde katılım süreçlerinin uygulanmasının çok güç olduğunu göstermiştir. Bu durumda "liberal esneklik" biçimlerini çözüm olarak görenlerin, başka bir problemi gözden kaçırdıklarını söyleyebiliriz:

Emek sürecinin iç organizasyonu. (Lipietz, 1991:89)

Esnekliğin kendi içinde birbiri ile çelişen iki yönüne vurgu yapmak gerekmektedir. Dışsal esneklik mekanizmaları uygulandığında, içsel esneklik mekanizmalarının uygulanması mümkün olamamaktadır. Dışsal esneklik, yani işçilerin işletmeden atılabilmeleri, geçici işçi, kısmi süreli işçi, taşeron kullanımı, vasıfsızlıkla ve Taylorist süreçler ile birlikte ele alınabilecek bir olgudur. (Bielstein ve Wellen, 1994:51)

Kapitalizmin bundan önceki birikim modeline damgasını vuran ve sayısal esneklik mekanizmalarının rahatça uygulanmasını sağlayan şey, işçilerin vasıfsız olması yanı sıra, onların üretimde aldıkları yer ile bağlantılı olarak, motivasyonlarına, dikkatlerine ve çabalarına ihtiyaç duyulmamasıdır. Ancak post-Fordist birikim rejimine uygun, kalite kontrol süreçlerinin üretimin bütününe yayıldığı, talebe göre düzenlenmiş, bütün stokları ortadan kaldırılmış, kaliteli ve değişik nitelikli malların üretimi için vasıflı, motive olmuş, dikkatini ve çabasını üretimde seferber edecek işçilere gerek vardır. (Womack, v.d., 1993:54, Pitz, 1992:140)

Yukarıdaki çizimde de görüldüğü gibi, bu çelişik durumun, toplumsal uyum mekanizmaları ile bir ölçüde giderilmeye çalışıldığı ülke Japonya'dır. Hem içsel esneklik

mekanizmaları, hem de dışsal esneklik mekanizmaları birarada var edilmeye çalışılmıştır. Buna yol açan şey, Japonya'nın parçalanmış emek pazarı yapısıdır. Bu yapı, esneklik yaratıcı potansiyeller açısından, Japonya'nın bariz biçimde diğer endüstrileşmiş ülkelerden ayrılan özelliğidir. (Altmann, 1992:26)

"Katılım" Japonya'da Batı'da ifade ettiğinden çok daha değişik bir anlam ifade etmektedir. Japonya'daki sendikal katılım, önceden tasarlanmış süreçlere, belirlenen amaca ulaşmak doğrultusunda katılım anlamına gelmektedir. Öne sürülen rasyonelleşme biçimleri, çalışanlar tarafından hiç eleştirilmeden, veri olarak kabul edilmektedir. (Altmann, 1992:31) Bu durumla Japonya'nın ileri sanayi toplumlarının birikim trendine alternatif oluşturamayacağı ortaya çıkmış bulunmaktadır. Böyle bir emek pazarı yapısına, sendikal yapıya ve sosyal düzenlemelere, demokrasisini belirli düzeylerde geliştirmiş hiç bir ülkenin onay vermeyeceği açığa çıkmıştır.

Merkez ülkelerde Fordizmin krizi ve uluslararası düzenleme mekanizmalarının çökmesi, ihracata dayalı -Fordist- bir ekonomik kalkınma modeli uygulayan periferideki ülkelerin krizini de derinleştirmiştir. Böyle bir kalkınma stratejisinin çökmesinin de kendi içinde ağırlıklı nedenleri vardır.

Fordist birikim modelinin elemanlarını (üretim teknolojisi, tüketim standartları) ithal edip, "periferi Fordizmi" ne dayalı bir modelle metropol ülkeleri taklit etmeye çalışan ülkeler, çoğunlukla mevcut sosyo-ekonomik süreçlerin ve ülke içi güç dengelerinin sarsılması ile karşı karşıya kalmışlardır. Bu ülkelerde, yüksek gümrük duvarları ve sahici olmayan yüksek kur oranları ile, merkez ülkelere ve uluslararası tekelere bağımlılığı sürekli artan, yetersiz üretkenliğe dayalı oligopol endüstriyel süreçler oluşmuştur.

Gerekli üretkenlik gelişiminin sağlanamamasının nedeni, teklici piyasalar olduğu kadar, işgücünün sosyal olarak düzenlenememesi ve verimsiz eğitim sistemidir. (Hirsch, 1993: 111)

Kanlı Taylorizm (primitiv) endüstri sektörünün sınırlı bir alanına yönelik, çok büyük bir sömürü oranı ile (ücretler, çalışma süreleri ve emek yoğunluğu) üretim yapmak anlamına gelmektedir. Bu ülkelerin ürünleri, genellikle ileri sanayi ülkelerine ihraç edilmektedir. İki önemli karakteristik bu modeli açıklamaktadır.

Birincisi emek süreci yoğun biçimde Tayloristtir, ancak oldukça az oranda mekanizedir. Yani sermayenin teknik yatırımları bu işletmelerde çok azdır. Böylece sermayenin ıthal mal maliyeti düşüktür. İşgücünün çoğunluğunu kadınlar oluşturmaktadır. İkinci olarak bu Taylorizm, Marx'ın kapitalizm ilk gelişim evresinde bahsettiği "kanlı yasalar" anlamında "kanlı"dır. Sarı sendikacılık, sosyal hakların olmayışı, muhaleflere karşı hapis cezaları ve işkence bu tip bir uyum mekanizmasını uygulayan ülkelerdeki ortak özelliklerdir. (Lipietz, 1991: 92).

Türkiye Nerede Duruyor?

Bu tablo içerisinde Türkiye'nin nerede durduğunu yorumlayacak olur isek, hem ilkel Taylorizm (kanlı Taylorizm), hem periferi Fordizmi, hem neo-Taylorizm hem de post-Taylorist süreçlerin birarada yer aldığı karmaşık bir bütünden söz edebiliriz. Kayıt dışı ekonominin boyutları düşünüldüğünde kanlı Taylorizm'in rahatlıkla uygulama alanı bulabildiği görülmektedir. Sendikasız, sigortasız, düşük ücretle, çok kötü çalışma koşullarına tabi bir imalat kesimi halen varlığını korumaktadır. Bunların yanında uluslararası pazarla bütünleşme sürecini, hem üretim organizasyonu hem de teknoloji ekseninde başarabilmiş işletmelerin sayısı hızla artmaktadır. Türkiye'de

gerek mal gerekse hizmet sektöründe trend bu yöndedir. Neo-Taylorist işletmelerin çoğunluğu oluşturduğu yadsınamaz bir gerçeklik ise de, Türkiye'de sanayiinin önde gelenleri post-Fordist yapılanmayı önlerine hedef olarak koymuşlar buna ilişkin en gelişmiş bilgiyi yoğun olarak aktarmaya ve uygulamaya başlamışlardır.

Türkiye'deki post-Fordist işletmelerin yaygınlık düzeyine ilişkin sağlıklı ampirik veriler ne yazık ki elimizde yoktur. 1995 yılına ait bir çalışmada, "Türk Sanayinin 500 büyük Kuruluşu" araştırmasından ilk 500'e giren kuruluşu, takip eden 250 özel ve kamu kuruluşunu ve ek olarak 100 imalat kuruluşunu kapsayan bir çalışma yapılmıştır. Tam zamanında üretim sistemini uygulayan firmaların sektörlere dağılımına baktığımızda, giyim eşyası, deri sanayii (%16), metal ana sanayii (%15), taş toprağa dayalı sanayii (%15) ve kimya petrol ürünleri sanayii (%12.7) ilk sıralarda gelmektedirler. Çalışan sayısına göre gruplandırmada ise, 250'den az çalışanı olan işletmeler, %27.8, 251-500 çalışanı olan işletmeler % 31.1, 500 ve daha fazla çalışanı olan işletmeler % 31.1 oranına sahiptirler. Orta ve büyük ölçekli firmaların bu uygulamalara ağırlık verdikleri ortaya çıkmaktadır. (Emre, 1995:43)

Türk Standartları Enstitüsünün 1999 yılına ait verilerini incelediğimizde, bu kurumdan ISO 9001, 9002 ve 9003 belgesini çok farklı sektörlerden 919 işletmenin aldığını tesbit etmekteyiz.

Türkiye'de danışmanlık eğitimi veren kuruluşların başında gelen şirketler arasında yaptığımız bir ön araştırmada da, gene çok farklı sektörlerden firmaların bu hizmetlerden yararlandığı ve bu sayının hızla arttığı ortaya çıkmaktadır.

Sermaye Yol Ayrımında!

Sermaye kesiminin izlediği politikalarını incelediğimizde, kriz sözcüğünün, uzun dönem dört elle sarıldıkları bir sözcük haline geldiğini görürüz. Sermaye kesimi açısından kriz, kâr oranlarını yükseltmenin, işçi atmanın, işçi ücretlerini yükseltmemenin, geçici işçi çalıştırmanın, taşeronlaşmanın, çalışma saatlerini esnetmenin (fazlaştırmak) en önemli gerekçesi olmuştur. Toplu pazarlıklarda sendikaların önüne konulan ve işletme batıyor tehditleri ile, dayatılan koşulların tek sorumlusu krizdir. Uzunca bir dönem hakim söylem olarak kullanılan bu argümanın, son dönemlerde bütünsel biçimde olmasa da, yer yer değişime uğradığını görmekteyiz.

Yukarıda açıklamaya çalıştığımız uyum politikalarının iki farklı eksen, sermaye kesiminin dile getirdiği görüşlerde kendisini açıkça göstermektedir. Bu iki uyum politikası arasında netleşmemiş, eklektik görüşler yanında, mevcut trendi yakalamış, ileriye dönük yorumlara da rastlanmaktadır.

Örneğin, MESS'in yayın organında yayınlanan bir makalede, şu satırlara rastlamak mümkündür:

"İşletmelerimizde "dönemsel" olan bir başka etki de "ucuz işgücü avantajı" üzerine abanma. Sektörle ilgili gelişmeleri izlemeyen, ürün tasarımı kalitesine, lojistikinden müşteri hizmetine bir sıçrama hedefi öngörmeden, sadece ucuz işgücü avantajından yararlanmaya dönük yapılan bütün işletmeler bugün krizi şiddetle yaşamaktadır... Ne yazık ki, kısa dönemli çıkarlarına, uzun dönemli geleceği mahkum etmede sakınca görmeyen bu tür işletme yönetimleri, bugün yaşanan krizin de hazırlayıcısı oldular...

Gelişmiş batı pazarlarına yönelik ihracat yapan, kalite, maliyet, tasarım, moda, marka ve imaj, uygun teknoloji kullanan işletmelerimizde küresel krizin etkileri ya hiç olmadı ya da çok sınırlı kaldı." (Bozkurt, 1999: 62).

Bir başka kriz yorumu da Koç Holding temsilcisinden gelmektedir:

"Global krizin dünyadaki etkileri azalmış, resesyona dönüşmeyeceği anlaşılmıştır. Gelişmiş ekonomiler krizin etkilerini atlattı... ABD ekonomisi halen çok güçlü durumdadır. İşsizlik asgari seviyeye düşmüştür... AB'ne gelince, Euro'nun devreye girmesi nedeniyle, AB ekonomileri güç kazanmışlardır...

AB'de de büyümenin devam etmesi bekleniyor." (Ankan, 1999:)

Brisa Genel Müdürü Ahmet Piker'de Anadolu Ajansı'na (9 Kasım 1998) şöyle bir açıklama yapmıştır: İşçi çıkartarak krizi atlattıya çalışmıyoruz. Uzakdoğu ve Rusya krizi dünyanın birçok ülkesini etkiledi. Ekonomik kriz Türkiye'yi iddia edildiği oranda etkilemedi. Türkiye krizi göğüsleyebilir. Siz ilk vazgeçilecek ürün olmaksızın, tüketicinin aradığı ürün haline geldiyseniz yaşamınız devam eder. Ben ihracat yapıyorsam, ürünüm ucuz olduğu için satılmıyor ise, herhangi bir krizde ilk vazgeçilecekleri ürün benim ürünüm değildir.

Piker bir başka açıklamasında ise gene benzer görüşleri dile getiriyor: Türk kültüründe işçi çıkarmak yer almaz. Ekonomik kriz nedeniyle pazarlar daralmakta işler yavaşlamakta ancak şirketimiz herşeye rağmen dış pazarlardaki faaliyetini sürdürmektedir. İmalatı daha akıllı yaparak, pazardaki etkinliklerimizi kuvvetle sürdürerek yolumuza devam ediyoruz. İlk vazgeçilecek ürün olmak yerine, tüketicilerin aradığı ürün haline geldiyseniz yaşamınız sürer.

Ancak aynı holdingin başının, yukarıdaki satırlar ile çelişen bir başka açıklaması dikkat çekicidir. Sabancı, dünyada başlayan krizin, Türkiye'de bazı sektörleri yakaladığını belirterek, "Otomotivde, tekstilde yangın var. Diğer sektörlerde de benzer problemler var. İşçileri çıkarma mecburiyeti geldi. (9 Aralık 1998, Milliyet)

Koç Holding Yönetim Kurulu Başkanı Rahmi Koç'da aynı doğrultuda açıklamalar yapmıştır: "Türkiye ekonomisi çok zor bir dönemden geçmektedir. Bu dönemin devam etmesi halinde firmalar ayakta kalabilmek için işçi çıkartmak zorunda kalabilir." (9 Aralık 1998, Milliyet)

Görüldüğü gibi sermaye kesimi, mevcut dinamikleri farketse de, emek maliyeti üzerinden krizi yorumlama ve aşma refleksini korumaktadır.

Sonuç

Fordist döneme özgü kazanılmış haklardan taviz vermeden, post-Fordist uyum mekanizmaları hayata geçirilebilir mi? Bu yazı kapsamında kanıtlanmak istenen, tam da böyle bir gelişmenin mümkün olduğudur. Lipietz'in "kalmaz" cesareti olarak tanımladığı şey böyle bir uyum politikasıdır. Gerçek dinamiklerini İsveç'te bulduğumuz bu uyum politikasının, yakın gelecekte diğer sanayileşmiş ülkelerin de izleyeceği yol olacağı düşünülmektedir.

Çünkü ABD, İngiltere ve Fransa'nın izledikleri dışsal esneklik ağırlıklı neo-Taylorist, neo-liberal politikaların başarıya ulaşmadığı ortaya çıkmış bulunmaktadır.

Bu karmaşık tablonun içerisinde hangi tür uyum politikasının seçileceği, her ülkenin sınıf ilişkilerine ve buradaki güç dengesine göre belirlenecektir.

Bugün kapitalist ekonomilerde uluslararası iktisadi dinamiklere de uyan "kalmaz" prensiplerin oluşabilmesinin yolu, güçlü bir sendikal hareketin varlığı, bunun bütün çalışanların haklarını gözetecek bir perspektif üzerinden mücadele yürütmesi, örgütlenme ve üretim sürecine ilişkin kendi politikalarını oluşturabilmesidir. Bunların dışında güçlü bir feminist hareketin varlığının ikili yapıların oluşmasını engellemesi anlamında da çok büyük önemi vardır. (Lipietz, 1991:96)

Merkez ve çevre sorunu halen açık bir problem olarak durmaktadır. Dünyanın neo-taylorist bölümü ne

kadar önem kazanırsa, dünya ekonomisi o kadar istikrarsız, kalmazlıklarla bile işçilerin katılım hakkı ve sosyal düzenlemeler o kadar avantajlı, ekolojik tehdit de o kadar büyük olacaktır. "Kalmaz" çalışmaları ilişkilerinin yaygınlaşması için sadece ulusal düzeydeki düzenlemeler yeterli değildir, sosyal ve ekolojik dâmpingi önleyecek uluslararası ekonomik düzenlemelere gerek vardır. (Lipietz, s.99.)

Dikkat çekilmesi gereken önemli bir nokta da, bu sorunların sadece işletme yönetimi ve sendikaların altından kalkabileceği sorunlar olmadığıdır. Muhalefet dinamiği, geleceği örgütlemek için çaba gösterecek tüm toplumsal hareketleri içermek durumundadır. (Lipietz, s.100.)

Sonuç olarak, işçi sınıfının kazanılmış haklarını yitirmemesi ve yeni haklar elde edebilme mücadelesini sürdürebilmesi için, sendikal bilincin ötesinde politik bir bilinçle donatılmasına bugün her zamankinden daha çok ihtiyaç vardır. Bu mücadelenin önemli ayakları;

- Sendikaların kendi aralarında ortak mücadele perspektifini geliştirmeleri

- Sendikaların kendi dışlarındaki emekçi grupları, (sendikası, sigortasız, taşeron, geçici işçiler, işsizler, emekliler) ile ortak mücadele zeminlerini aramaları

- Uluslararası dayanışma ve işbirliğinin koşullarını geliştirmeleri, şeklinde özetlenebilir.

KAYNAKÇA

Altmann, Robert, "Japanische Arbeitspolitik - eine Herausforderung", in: Lean Production, Dialogtagung der Hans Böckler Stiftung und IG Metall, Frankfurt/M, 30 Juni-1 Juli 1992, Baden-Baden, 1992, s.24-34.

Arikan, Necati, "Global Kriz ve Sanayide Krize Karşı Önlemler", MESS Mercek, Ocak 1999, s.7-11.

Bozkurt, Rüşü, "İşletme Odasından Krize Bakış", MESS Mercek, Ocak 1999, s.59-66.

Brödner, Peter, Fabrik 2000, Bohn, Sigma Verlag, 1985. (Fabrik 2000)

Bielstein, Klaus, Wellen, Christoph, "Flexibilisierung", Die Mitbestimmung, November 11/94, s.27-50.

Emre, Aynur, Tam Zamanında Üretim Sisteminin Ülkemizdeki Uygulamaları ve Sorunları, Ankara, Milli Produktivite Merkezi Yayınları:543,1995.

Junne, Gerd, "Beschäftigungskrise, internationale Konkurrenz und Innovation", in: Technik für den Menschen, Technologiepolitische Konferenz 1985, DGB, Köln, 1987, s.40-57.

Kern, Horst, Schumann, Michael, Das Ende der Arbeitsteilung, München, 1985. (Arbeitsteilung)

Kaplinsky, Raphael, "Teknolojik Devrim ve Uluslararası İşbölümünde Üçüncü Dünya'nın Yeri (II)", çev. Aykut Göker, Endüstri Mühendisliği Dergisi, S.12, 1991, s.23-34. (Kaplinsky, II)

Marx, Karl, Kapital, C.I, Ankara, Sol Yayınları, 1978. (Marx, Kapital)

Piore, Michael J., Sabel, Charles F., Das Ende der Massenproduktion, Frankfurt/Main, Fischer Verlag, 1989.

Pitz, Karl, "Schlussfolgerungen aus Sicht der IG Metall", in: Lean Production, Dialogtagung der Hans Böckler Stiftung und IG Metall, Frankfurt/M, 30 Juni-1 Juli 1992, Baden-Baden, 1992, s.139-140.

Rosier, Bernard, İktisadi Kriz Kuramları, Çev: Yentürk, Nuran, İstanbul, İletişim Yayınları, 1991.

TİSK, "Çalışma Hayatında Esneklik Gereksinimi", TİSK İşveren Dergisi, S.4, Ocak 1999, s.24-29.

Wachtler, Günther, Humanisierung der Arbeit und Industriegesellschaft, Stuttgart, Berlin, Köln, Mainz, Verlag W. Kohlhammer, 1979.

Waldschmitt, Marcus, "Flexibilisierung und Gewerkschaftliche Gegenwehr", in: Deppe, F., Dörre, K., Rossmann, W., Gewerkschaften im Umbruch, Köln, 1989.

Womack, James P., Jones, Daniel T., Roos, Daniel, Dünyayı Değiştiren Makina, çev. Otomotiv Sanayii Derneği, İstanbul, 1993.

<http://www.insanveemek.com/makale-htu>

Siyasi Partiler ve İşçi Hareketi-1

Alpaşlan IŞIKLI

Ülkemizde işçi hareketinin gelişiminin başta gelen özelliklerinden birisi, kronolojik olarak önce örgütlenme hakkını düzenleyen mevzuatın doğmuş olması, örgütlü işçi hareketinin doğuşunun ise daha sonra, yani mevzuatın oluşumunun ardından gerçeklik kazanmış olmasıdır. Bu, sanayileşmiş ülkelerin tarihinde geçen yüzyılda görülmüş olandan farklı bir durum ifade eder. Benzer bir gözlem, siyasi partiler ile işçi hareketinin ve bu bağlam içinde sendikaların, doğuş ve gelişim süreçleri arasındaki ilişki bakımından da ortaya konulabilir.

Genellikle bilinen şema, sanayileşmenin ardından önce işçi hareketinin ve dolayısıyla sendikaların doğduğu, daha sonra bu kurumların temel oluşturduğu bir evrimin sonucunda işçi, sosyal demokrat veya sosyalist gibi isimler taşıyan siyasi partilerin oluştuğu biçiminde kendisini göstermiştir. Ülkemizde sendikaların belli ölçüde önem taşıyan toplumsal varlıklar olarak doğuşu, demokrasinin pek sağlam kökleri olmamakla birlikte bir üst yapı kurumu olarak sınırlı ölçüde de olsa belirleyici bir uygulama alanı kazandığı koşullarda ve başlıca siyasi partilerin ortaya çıkışından sonraki bir evrede gerçeklik kazanmıştır. Bu durum, işçi ve sendika hareketinin, demokrasinin gelişimine katkı sağlamak ve bu gelişime temel oluşturmak yönündeki ağırlığının görece olarak

önemsizliğinde de kendisini gösterir. Buna karşılık, demokratikleşme yolunda atılan hemen her adım ardından, işçi ve sendika hareketi açısından belirgin bir canlanma dönemi yaşanmıştır. Geniş ölçüde bu nedenledir ki sendikaların, siyasi yaşama yeni bazı değişkenler ve unsurlar kazandırmasından çok, mevcut siyasi tablo içinde zaten yerlerini almış bulunan güçlerden etkilenmeleri ve özellikle de her dönemin özelliklerine göre mevcut egemen siyasi partinin nüfuz alanı içinde bir varlık kazanma ve gelişimlerini sürdürme zorunda kaldıkları görülmüştür.

Bu genel gözlem, ülkenin toplumsal tarihinin her dönemi bakımından aynı ölçüde geçerli olmasa da, bütün dönemler boyunca göz önünde bulundurulması gereken bir çerçeve oluşturabilecek nitelikte görünmektedir.

Osmanlı İmparatorluğu'nun Son Dönemleri

İşçi hareketi ve sendikalar ile siyasi partiler arasındaki ilişkinin hukuksal düzlemdeki temel unsurlarını, seçme seçilme hakkının evriminde aramak gerekir.

1876 Tarihli I. Meşrutiyet Anayasası, milletvekili seçilme hakkını "hini intihapta [seçimin yapıldığı tarihte] bir kimsenin hizmetkârlığında bulunan"lara tanımamıştı. Dolayısıyla işçiler milletvekili seçilme hakkından

yoksundular. Anayasada yer alan bu yasak, 1908'de başlayan II. Meşrutiyet döneminde de sürmüştür. Ayrıca, 28 Ekim 1876'da çıkarılan Talimat-ı Muvakkate, seçilme hakkını "az çok emlak sahibi olma koşulu" ile sınırlandırmıştı ve milletvekillerini seçecek olan ikinci seçmenlerin "merkezi vilayet, liva ve kazaların idare meclisi üyeleri"nden oluşmasını öngörmekteydi. Sözlü edilen idare meclisi üyelerinin seçimi ise, İller Kanununa göre, önce yılda en az 50 kuruş vergi ödemek ve daha sonra da miktarı belirtilmeksizin vergi yükümlüsü olmak koşuluna bağlanmıştı. Keza, 1908'de yürürlüğe giren İntihab-ı Mebusan Kanununa göre de seçmen olabilmek için "Devlete az çok vergi ödemek" gerekmemekteydi.

İşçileri siyasi yaşamın dışına iten bu rejimin elbette ki demokrasi olarak nitelendirilmesi olanağı yoktu ve o dönemde henüz emekleme döneminin başlangıçlarında bulunan ve nicel olarak zayıf ve deneyimsiz bir yapılanma gösteren işçi sınıfının, tüm bu engelleri aşarak siyasi yaşamda kendi özlemlerine yanıt teşkil edebilecek süreçlere temel oluşturması beklenemezdi. Dolayısıyla, işçi hareketinin bu ilişkiler çerçevesindeki etkinliği, siyasi yaşamda belirleyici izler bırakabilecek bir düzeyin çok uzağında bazı ilk adımlardan ibaret kalmıştır. 2. Meşrutiyet'in ilanına öngelen yıllarda işçilerden yükselen ekonomik ve sosyal talepler de

dayulabilmiştir. Ancak, bütün bunlar Meşrutiyet'in oluşumunun, esas olarak bir asker-sivil, bürokrat-aydın hareketi olması gerçeğini değiştirecek boyutlara varmış değildir.

Bu dönemde kurulan başlıca siyasal partiler kuruluş tarihlerine göre şöyle sıralanabilir: Osmanlı İttihat ve Terakki Cemiyeti(1908); Osmanlı Ahrar Fırkası(1908); Osmanlı Demokrat Fırkası(1908); Islahat-ı Esasiye-i Osmaniye Fırkası(1908); Ahalî Fırkası(1910); Osmanlı Sosyalist Fırkası(1910). Bunlar içinde yalnızca Osmanlı Sosyalist Fırkası'nın işçi sorunlarına ayrıntılı bir biçimde yer verdiği görülür. Temel amaçlarından birincisi, yoksul halk ve işçi sınıflarının haklarının korunması ve yaşam düzeylerinin yükseltilmesi olarak belirlenmiştir.

Kurtuluş Savaşı Dönemi

Osmanlı İmparatorluğu'nun 1. Dünya Savaşı'ndan yenilgiyle çıkmasıyla ve 1918'de Mondros Silah Bırakışması'nın imzalanması ile başlayan dönem, çok yoğun bir siyasal örgütlenmeye sahne olmuştur. Bu örgütlenmeler arasında, doğuş dönemlerini henüz tamamlanmamış olan işçi sınıfının özelemlerine yanıt teşkil eden ve ideolosini belli ölçüde yansıtan sosyalist ve demokrat olarak tanımlanan partiler de kurulmuştur. Programlarında işçi sorunlarına belli bir yer veren ve çalışma koşullarının düzeltilmesine ilişkin olarak somut sosyal politika önerilerinde bulunan bu partiler şöyle sıralanabilir: Sosyal Demokrat Fırkası(1918), işçi ve esnafın örgütlenmesini, sendikal haklar için mücadeleyi ve işçi haklarının işverenlere karşı savunulmasını amaçlamaktaydı. Bu parti, 1919'da katıldığı seçimlerde

hiçbir başarı gösterememiş ve 1922'de kendi kendine dağılmıştır.

Türkiye İşçi ve Çiftçi Sosyalist Fırkası(1919), işçileri birleştirme yönündeki çabalarıyla dikkat çekmekteydi.

Bilimsel sosyalizm ilkelerine göre işçi ve çiftçilerin iktisadi hak ve çıkarlarını gözetmeyi ve savunmayı amaç edindiğini ifade etmekteydi. Programında, işçi demeklerinin kurulması, grev hakkı ve sekiz saatlik işgünü başta olmak üzere bazı sosyal politika önlemlerinin alınması öngörülmüştü. Bu fırkanın 1919 seçimlerinde aday gösterdiği, Süleyman Usta dahil üç kişiden hiç birisi seçilememiştir. Öte yandan, bu partinin Almanya'da eğitim yıllarında Spartakistlerin düşünceleriyle temasa geçmiş olan işçilere kurdurduğu Türkiye İşçi Derneği 1922'ye kadar süren ömrü boyunca siyasal yönü ağır basan eylemler ortaya koymuştur.

Türkiye Sosyalist Fırkası (1919), işçilerin örgütlenmesinden çok, eylemlerine önem veren bir tutum sergilemiştir.

Oldukça ayrıntılı önlemler içeren ve kendinden öncekilere göre daha gelişkin bir ideolojik programla ortaya çıkmıştır.

Osmanlı Mesai Fırkası, mütareke döneminde kurulmuştur ve gerçekte sol bir yapı ve program taşımaz. Bununla birlikte, 1919 seçimlerinde, Zeytinburnu fabrikası ustabaşlarından Numan Usta olarak bilinen Abdülmecit Numan'ı milletvekili seçtiren olmuş olmasıyla özellikle anılmaya değer bir yeri vardır.

Atatürk'ün önderliğinde Kurtuluş Savaşı'nın başlaması, sendikacılık hareketine de bu savaşa destek olmak yönünde bir politik nitelik getirmiştir. Bu dönemde İstanbul tramvay işçilerinin başlattıkları grevler

tamamen siyasal nedenlere dayanmaktaydı. Ayrıca, tramvay işçilerinin dışında da Tünel, Şirket-i Hayriye, Haliç, Seyrisefain, Şimendifer, Havagazi işçileri de grevlere başvurmuşlar, İstanbul basınında genel grevden söz edilir olmuştur. Öte yandan, Şark Demiryolları işçilerinin başlattıkları grevlerin bağımsızlık özlemini yansıtan yanları çok açıktır. Grevi yöneten Demiryolu Amele Cemiyeti, bazı ekonomik talepler ileri sürmekle kalmamış, Ermeni komitelerinin cebren para toplamasına ve bazı yabancı memurların, Türk işçilerinin gurur ve haysiyetlerini yaralayıcı davranışlarına da karşı çıkmış ve grev işçilerin başarılarıyla sonuçlanmıştır.

Yabancı işverenlere karşı yürütülen bu grevlerin, Kurtuluş Savaşı'na destek olucu yönde sonuçları olmuştur.

Ankara'da da milli mücadele ordusuna mühimmat ve malzeme yetiştirmek için büyük bir çaba göstermiş olan Ankara İmalatı Harbiye İşçileri de aralarında bir sendika kurarak örgütlenmişler ve Kurtuluş Savaşı'na doğrudan bazı katkılar sağlamışlardır.

Cumhuriyet'in Tek Partili Dönemi

Emekçi kesimlerin siyasal katılımı açısından ciddi bir yasal sınırlama içeren İttihat-ı Mebusan Kanunu 1934'e kadar yürürlükte kalmasına karşın, 3 Nisan 1923'te yapılan bir değişiklikle, oy vermek için vergi verme koşulu kaldırılmıştır. Aynı yasa, ayrıca, Kanun-u Esasi'nin, seçim sırasında "bir kimsenin hizmetkarlığında bulunanlara" milletvekili seçilme hakkını yasaklayan hükmünü de yürürlükten kaldırdı. O günden sonra, hiç değilse yasal planda, Türkiye'de

oy verme hakkı, servet ya da vergi koşulundan ve milletvekili seçilme hakkı da işçi statüsünde olmama anlamına gelen bir koşuldandır. (Daha sonra 1934'te yapılan bir Anayasa değişikliğiyle seçme-seçilme hakkı, kadınlara da tanınmıştır.) Cumhuriyet'in kuruluş yıllarında işçi hareketinin önemli bir bölümü açısından yeni rejim, yalnızca ülke bağımsızlığının değil, bunun ayrılmaz bütünleyicisi olarak görülen emeğin kurtuluşunun da başlıca güvencesi olarak karşılanmıştır. 1923'ün 1 Mayıs'ında gösteri düzenleyen İstanbul Amele Birliği'nin ve Mürettibin Cemiyeti'nin önderliğindeki işçiler adına, III. Enternasyonal'in yanısıra Mustafa Kemal Paşa'ya da bir telgraf çekilerek bu beklenti şöyle dile getirilmişti: "İstanbul Amele Birliği'nin Sultan Ahmet'de içtima eden binlerce azası, 1 Mayıs Bayramı vesilesiyle milyonlarca insanı esaretten kurtararak kendilerine siyasi hürriyet bahşeden Türkiye halk ihtilalinin reisi sıfatıyla Ali zatlarına şükranlarını takdim eder ve ameile evlatlarını da sulhün aktiyle beraber iktisadi esaretten kurtaracaklarınızdan ümitvar olduklarını arz eder." Cumhuriyet'in ilk yıllarında Aydınlik dergisi çevresinde ve Şefik Hüsnü'nün öncülüğünde toplanmış olan bir kısım aydınlar, varlığını sürdürmekte olan işçi ve Çiftçi Sosyalist Fırkası'nın sendikalarından destek sağlaması yolunda mücadelelerini sürdürmekteydiler. Bu dönemde, Türkiye Dernek Birlikleri İttihadı esas olarak bu çabaların sonucunda kuruldu.

Ancak, bu girişimler hükümet tarafından sıcak karşılanmamaktaydı. Bu girişimlerin karşısında, iktidar partisine yakınlığıyla bilinen insanların denetimindeki İstanbul Umum

Amele Birliği faaliyet göstermekteydi. Bu örgüt daha sonra İstanbul dışında kurulmuş başka bazı örgütlerin katılımıyla Türkiye Amele Birliği'nin oluşumuna katkı sağlamışsa da 1924'te dağılmıştır.

Aynı yıllarda kurulmuş olan işçi Fırkası da Şirketi Hayriye işçilerini kendi yörüngesinde örgütlemeye çalışmış, fakat başarılı olamamıştır.

Şefik Hüsnü ve Aydınlik hareketi, işçileri ve rejimi kendi ideolojileri doğrultusunda etkileme yolundaki mücadelelerini, 1923 yılı Şubat ayında toplanan İzmir İktisat Kongresi sürecinde yoğunlaştırmışlardır. Şefik Hüsnü bu dönemde yazdığı bir makalede "siyasi istiklalini kurmak için sel gibi kanlar akıttıktan sonra kendi ihtiyarı ile iktisadi esareti kabul edecek bir millet kabul etmiyoruz" demek ve "sırf sermayedar mokta-i nazarını gözetken, ileride cahil halkımızı garp sermayedarı namına satmak, istismar etmek suretiyle toparlanmayı tasarlayan... yerli zengine" karşı çıkılması gereğine işaret etmektedir.

1925 Yılında doğuda patlak veren Şeyh Sait isyanı, yalnızca Musul ve Kerkük'ün kaybına yol açan bir ortam hazırlamakla kalmamış; aynı zamanda ülkede demokrasinin ve özellikle de sol siyasal ve sendikal hareketlerin gelişimini kesintiye uğratan bir dönemin başlangıcını oluşturmuştur. 12 Mart 1925'te çıkarılan Takrir-i Sükun Kanunu ve bu kanun çerçevesinde başlatılan yargılamalar, bu yolda etkili oldu. Ankara İstiklal Mahkemesi, 12 Ağustos 1925 tarihli kararıyla aralarında Şefik Hüsnü ve Nazım Hikmet'in de bulunduğu, çoğunluğu Amele Teali Cemiyeti ve TİÇSF üyesi olan 38 kişilik bir grubu 7-15 yıl arasında değişen hapis ve kürek cezalarına mahkum etti. Mahkum

olanlar 18 ay sonra 1926 yılı Cumhuriyet bayramında hükümet kararıyla serbest bırakıldılar.

Takrir-i Sükun ile faaliyeti son bulan siyasal oluşumlardan bir diğeri de Terakkiper Cumhuriyet Fırkası'dır.

Terakkiper Cumhuriyet Fırkası, özünde, yeni yeni oluşmakta bulunan burjuvazinin çıkarlarını temsil etmekle birlikte, programında işçi sorunlarına genel bir anlatımla yer vermekten ve sendikalı işçi kitlesinin desteğinden sınırlı ölçüde de olsa yararlanmaktan da geri kalmamıştır. Bu durumu, Batı'da geçen yüzyılda aristokrasiye karşı mücadelesinde işçi sınıfının desteğinden de yararlanmak için ortak bazı hedefler belirlenmiş olan burjuvazinin gelenekselleşmiş tavrının bir uzantısı olarak belirleyebiliriz.

Şu farkla ki ele alınan dönemde Türkiye'de iktidar aristokrasinin değil, kapitalizme özgü sınıflaşmanın henüz yeterince vurgu kazanmadığı bir ortamda asker-sivil aydın kesimlerin oluşturduğu ve geçici olarak görece bir bağımsızlık sergileyen tek parti yönetimi tarafından temsil edilmektedir.

Aynı nedenlerledir ki Terakkiper Cumhuriyet Fırkası'nın devamı olarak 1930'da kurulan Serbest Fırka da asıl temsil ettiği sınıfsal çıkarlarla doğrudan ilintili olmamasına karşın, yoksul köylülerle birlikte işçi sınıfının ilgisini belli ölçüde de olsa üzerinde toplayabilmiştir. Bu çizginin en başarılı izleyicisi 1946'dan sonra siyaset sahnesinde yer alan DP olmuştur.

Takrir-i Sükun Kanunu ile her türlü muhalefetin ortadan kaldırılması CHP'mi ülkede varolma hakkına sahip tek siyasal güç konumuna getirmiştir. CHP'nin işçiler ve sendikalar karşısındaki tutumunun

belirlenmesinde ise halkçılık ideolojisi temel unsuru teşkil etmiştir. Halkçılık, başlangıçta emperyalizme ve kapitalizme karşı başkaldırının bir ifadesi olarak belirmişti.

Mustafa Kemal'in 1920'de Teşkilatı Esasiye Kanunu Layihası olarak TBMM'ne sunduğu ve "Halkçılık Bildirgesi" olarak anılan metinde şöyle denilmekteydi: "Türkiye Büyük Millet Meclisi hayat ve istiklalini kurtarmayı tek ülkü ve amaç edindiği halkı, emperyalizm ve kapitalizm egemenliği ve zulmünden kurtararak, yönetim ve egemenliğin gerçek sahibi kılmağa amacına varacağı kanısındadır." 1930'lardan sonra ise Halkçılık "sınıfsız imtiyazsız bir kitle" olma savının ve sendikal haklarının gereksizliğinin gerekçesi olarak işlev görmeye başladı.

Esasen "Türkiye'de birbirinden çok farklı çıkarlar izleyen ve bu yüzden birbiriyle mücadele eden sınıflar" olmadığı görüşü Halk Fırkası'nın 1923 ve 1927 tüzüklerinde de yeralmaktaydı. 1931 Yılında kabul edilen parti programında bu ilkeye daha da ayrıntılı bir vurgu kazandırılırken "Türkiye Cumhuriyeti halkı ayrı ayrı sınıflardan mürekkep değil"dir görüşü tekrarlanmıştır.

Bu anlayış doğrultusunda ki Parti'nin 1935 yılında kabul edilen programında iş uyuşmazlıklarının "devletin kuracağı uzlaştırma araçlarının yargıçlığı ile kotarla"cağı ve "grev ve lokavtın yasak" olduğu görüşü benimsenmiştir. Nihayet 1938 yılında kabul edilen Cemiyetler Kanunu ile "sınıf esasına müstenit cemiyet kurma" yasağı getirilerek fiilen mevcut olan sendika yasağı, yasal bir temele de oturtulmuştur.

Tek parti döneminin bu yönde belirlenen sosyal politika anlayışını, o dönemde Avrupa'da tırmanışa ge-

çen rejimlerin karakteri ile bağlantılı görmek, bir bakıma yanlış olmaya bilir. Ancak, asıl nedenlerin, ülkede henüz kapitalist sınıflı topluma özgü üst yapı kurumlarına temel oluşturması mümkün olmayan kapitalizm öncesi bir evrenin yaşanmakta olmasında aranması daha doğru olacaktır. Nitekim bu unsurun yansımalarını sınırlı ölçekte örgütlenmiş işçilerin bilinçsel yapılanmalarında da gözlemleyebilmekteyiz. Bu açıdan, İstanbul Umum Amele Birliği'nin 1923'te ifade edilen ve "bizim memleketimizde Avrupa'daki emsaline benzer bir tarzda demir, petrol veya kömürden yüreklere malik bir kapitalist zümre yetişmediği" yolundaki görüşler oldukça açıklayıcıdır.

Toplumun farklı çıkarlardan oluşan sınıflardan meydana geldiği ve herkesin aynı zamanda gülüp ağlamadığı görüşünün çalışma hayatının tüm tarafları tarafından reddedilmeyen bir gerçek haline gelebilmesi için bazı önemli toplumsal dönüşümlerin tamamlanması gerekmiştir.

1946-1950 Dönemi

2.Dünya Savaşı'nın faşizmin ve nazizmin yenilgisiyle sonuçlanması, tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de demokratikleşme yolunda yeni bir ivme getirirken, işçi sınıfı birikiminde geçmiş yılların sanayileşme hamlelerinin ürünü olarak beliren artış işçi ve sendika sorunlarının siyasal yaşamın önemli gündem maddelerinden biri haline getirdi. Esasen, çok partili demokratik yaşamın belli sınırlılıklarla da olsa başlamış olması, mevcut siyasal partileri halktan yükselen taleplere karşı daha duyarlı yaparken örgütlü işçi kesimiyle daha yoğun bir ilgi kurmaya teşvik etti.

Cemiyetler Kanununun "sınıf esasına müstenit" cemiyet kurmayı yasaklayan hükmünün 10 Haziran 1946'da kaldırılmasıyla sendikal örgütlenmede hızlı bir canlanma baş gösterdi. Kurulan sendikaların önemli bir bölümünün o tarihte, geçmiş oluşumların birer uzantısı olarak var olan iki sol partiyle ilişkili oldukları görülmekteydi.

Esat Adil'in başkanlığında 14 Mayıs 1946'da kurulan TSP (Türkiye Sosyalist Partisi), ülke çapında örgütlenme ilkesinden hareketle kurulmasına önayak olduğu sendikaların Türkiye İşçi Sendikaları Federasyonu adı altında bir üst örgütte birleşmesine çalışmaktaydı. Kurulacak örgütün uluslararası düzeyde de Dünya Sendikalar Federasyonu ile ilişkilenmesi amaçlanmaktaydı.

20 Haziran 1946'da Şefik Hüsnü'nün önderliğinde kurulan TSEKP (Türkiye Sosyalist Emekçi ve Köylü Partisi) ise, işyeri ve işletme düzeyinde kurulan sendikaların kent ve bölge düzeyinde işçi sendikaları birlikleri, işkolu düzeyinde de federasyonlarda bir araya gelmesini ve bunların ülke düzeyinde bir konfederasyon çatısı altında birleşmesini öngörüyordu. Bu dönemin önemli sendikal örgütlerinden İstanbul İşçi Sendikaları Birliği, TSEKP'nin öncülüğünde kurulmuştu.

Ancak, hızla beliren bu tür sendikal hareketlenmeler rejimin özgürlük anlayışının sınırlarını zorlamaktaydı. Nitekim, çok geçmeden 17 Aralık 1946'da sıkıyönetim kararıyla sosyalist partiler ve "tehlikeli" sayılan sendikalar kapatılmıştı. Bu uygulama Sovyet müdahalesi kuşkusıyla beslenen soğuk savaş ortamının iç politikayı kısırlaştıran sonuçlarının ilk örneklerini oluşturdu. Bu etken, İsmet Paşa'nın 10 Mayıs 1946'da CHP Kurultayında yaptığı konuşmada

şöyle yansımuştur: "Bizim kanun yolu ile de menetmeğe çalışacağımız cemiyet ve partiler, kökü dışarda, yani yabancı aleti olan cemiyet ve partiler ve onlardan mülahem olanlardır." Bu anlayış ve endişeler, 20 Şubat 1947 tarihli ve 5018 sayılı Sendikalar Kanununda da aynen yansıdı. İngiltere'den gelen iki uzmanın katkılarıyla hazırlanan söz konusu kanunun 5.maddesi sendikal örgütler "siyasetle, siyasi propoganda ve siyasi yayın faaliyetiyle iştigal edemezler ve herhangi bir siyasi teşekkülen faaliyetlerine vasıta olamazlar" hükmünü öngörmekteydi. Gerçekte, sendikaların her türlü faaliyetinin doğası gereği siyasal nitelik taşıması dolayısıyla, böylesine bir yasağın siyasal iktidarların elinde sendikaların her bakımdan baskı altına alınmasına olanak sağlayan bir imkân oluşturma-ya daha sonraki dönemlerde yaşanan örnekleriyle görüldü.

Aslında iki büyük partinin yöneticileri, kendi dilden sularında olmak kaydıyla sendikaların siyasetle uğraşmasına karşı değillerdi. Celal Bayar, Ekim 1946'da "Demokrat Parti'nin himayesinde ve işçilerin kendilerinin de bir teşkilatlanı bulunmasını istiyorum" demekteydi.

Öte yandan, CHP de 1947 yılında kurduğunu İşçi Bürosu aracılığıyla kendisiyle uyumlu sendikalar ve sendika liderleri oluşturmak yönünde çaba göstermekten geri kalmadı. 1948'de kurulan İstanbul İşçi Sendikaları Birliği gibi örgütlerin kurulması ve yakın zamanlara kadar Türk sendikacılığında önemli sorumluluklar üstlenmiş olan pek çok sendika liderinin yetişmesi bu çabaların sonucunda sağlandı.

Savaş sonrasının ekonomik sıkıntılarla dolu ortamında işçilerin hoşnutsuzluklarının yönlenebileceği tek

kanal olarak DP kalmıştı. İşçiler ve sendikalar, CHP ve DP arasındaki çekişmenin yansıdığı ortamlardan biri konumuna geldiler. 4 Eylül 1949'da hükümetin ekonomik politikasını eleştirmek amacıyla İstanbul Mensucat Sanayii İşçileri Sendikası'nın öncülüğünde yapılan toplantı bunun örneklerinden biri oldu. DP'yi destekleyici yönde beliren bu eylem CHP yanlısı İstanbul İşçi Sendikaları Birliği'nin muhalefetiyle karşılaştı. Keza, o dönemin önemli sendikalarından Tekstil Sanayii İşçileri Sendikası'ndan bir grup, hükümet yanlısı bulduğu için yönetim kurulunu eleştirmekteydiler. Bunlar, sendikadan ayrılarak 20 Ocak 1950'de Hür Mensucat İşçileri Sendikası adıyla DP Yanlısı bir örgüt kurdular.

Sorumluluğunu CHP iktidarının taşıdığı, 1947 tarihli Sendikalar Kanununun grev hakkını öngörmemesi, DP'lilere sendikaları etkilemede yararlandıkları önemli bir propaganda malzemesi sağlamıştır. Kanunun görüşülmesi sırasında muhalefet adına konuşan Fuat Köprülü, grev hakkı konusunda "bu hak tanınmadıkça orada demokratik manada sendika ve hürriyetin mevcut olduğu asla iddia edilemez" diyordu. DP, 25 Haziran 1949'da programında grev hakkına yer verdi. CHP ise, o tarihte grev hakkına gerek olmadığı görüşündeydi.

CHP İktidarının, sendikal talepleri karşılamadaki yetersizliğinin yolaştığı hoşnutsuzluğu arkasına alabilecek tek muhalif güç olarak DP vardı. Bu nedenledir ki DP'nin 1950'deki seçim başarısında az da olsa örgütlü işçi kesiminden kaynaklanan desteğin de payı olduğunu ileri sürmek yanlış görünmemektedir.

1950-60 Dönemi

DP'nin sendikalarla sıcak ilişkileri iktidarının ilk yıllarında da devam etti. Başta grev hakkı olmak üzere bazı vaatlerin yerine getirilmediğinin görülmesi için bir süre geçmesi gerekti.

Grev hakkı vaadine DP'nin 29 Mayıs 1950 tarihli ilk hükümet programında da yer verildi. 15 Ekim 1951'de onaylanan programında ise grev hakkından da toplu sözleşme hakkından da bahis yoktur.

1952'den sonra ise DP iktidarının sözcüleri, "grev hakkının memleket aleyhine çok zararlar getirebileceği" ve "önceliği haiz bir mesele olmadığı" yolunda görüşler ortaya koymaya başlamışlardır.

Öte yandan, grev hakkı talep eden sendikalarla karşı baskı uygulanması da gecikmemiştir.

DP'nin iktidara geçtiği tarihte varolan ve sendikalarla ilişkiye önem veren sol eğilimli bazı siyasal partilerin yararlandıkları özgürlük ve müsamaha ortamı da çok kısa ömürlü olmuştur. Türkiye İşçi ve Çiftçi Partisi ile Sosyal Adalet Partisi, DP iktidara geçtiği tarihte faaliyetini sürdürmekteydi.

Aralık 1946'da yargılanarak kapatılmış bulunan Türkiye Sosyalist Partisi de bu yıllarda yeniden faaliyete geçmiş ve 16 Eylül 1951'de yapılan ara seçimlerine katılmıştı. DP, Ekim 1951'de başlattığı "tevkifat" ile sendikalar üzerinde etkili olma potansiyeli taşıyan tüm sol siyasal oluşumları yasakladı.

DP iktidarının ilk yıllarında sendikalar üzerinde etkili olmayı amaçlayan bir diğer siyasal oluşum da Eylül 1950'de İstanbul'da kurulmuş olan Demokrat İşçi Partisi'dir. Demokrat İşçi Partisi, Şubat 1952 tarihinde birinci kongresine sunulan raporunda "bütün gayretini işçi sınıfını siyasi

bir kuvvet haline getirmek için sarfettiğini" belirtmekteydi. Bu örgüt, Haziran 1953'te ikinci kongresinde İşçi Partisi adını aldı.

Ancak, İşçi Partisi, DP ve CHP gibi iki büyük parti arasında çekişme alanı haline gelmiş olan işçi hareketi üzerinde etkili olamadı. Özellikle de iktidar partisi olarak DP'nin sendikaları denetim altına almak için çok değişik yollardan ve olanaklardan sonuna kadar yararlanmayı mübah sayan politikaları, İşçi Partisi'nin sendikalardan beklediği desteği engelledi. Bu koşullar altında, 1954'te Yapılan genel seçimlere katılan İşçi Partisi başarılı olamadı; istifalar ve kopmalar sonucunda zayıflayarak silindi.

Grev hakından yoksun bulunan ve bugünkü gibi yasayla aidatların kaynaktan kesilerek sendikaya ödenmesini mümkün kılan check-off sisteminden yararlanma olanağı olmayan sendikaları baskı ve denetim altında tutmak, DP iktidarı açısından zor olmadı. İşçilere elle tutulur çıkarlar sağlama olanağı bulunmadığı için işçilerin ilgi ve desteğinden yoksun ve dolayısıyla güçsüz kalan sendikalar, birer dertleşme ocağı haline dönüştüler.

DP iktidarı, kendisine karşı efilimdeki sendikaları baskı altında tutma yolunda Sendikalar Kanununda mevcut bulunan siyaset yasağından geniş ölçüde yararlandı. Bu dönemde, en sıradan ve olağan sendikal etkinliklerin bile siyaset yasağı kapsamına sokulduğuna dair pek çok örnek ortaya çıkmıştır. 2 Mayıs 1954 seçimlerinde bazı sendika liderlerinin oluşturduğu "İşçi ve İşçi Dostu Milletvekillerini Destekleme Komitesi"ne karşı baskılar da bu yasağa dayandırılmıştır.

Öte yandan, sendikaların mali

bakımdan son derece güçsüz olmaları dolayısıyla, siyasal iktidarın Çalışma Bakanlığına ceza paraları adı altında biriken fonları kullanması bile, sendikaları bağımlılaştırmak yolunda etkili olabilmıştır. Başka pek çok yasağın yanı sıra Sendikalar Kanununun "birlik" olarak ifade edilen bölge esasına göre kurulmuş sendikal örgütlenmeleri yasaklayacak biçimde uygulanması da sendikaları denetim ve baskı altında tutma yönünde siyasal iktidar tarafından kullanılmıştır.

DP'nin sendikaları baskı ve denetim altında tutmak yolundaki çabaları, özellikle dönemin sonuna doğru, izlenen ekonomik politikanın yolaştığı sorunlar belirginleştiği ölçüde yoğunlaştı.

1960'lara doğru DP'nin bir yan örgütü niteliğiyle faaliyet gösteren Vatan Cephesi Ocaklarının başta gelen faaliyet alanlarından biri sendikalardı. 1960'a gelindiğinde pek çok sendika ve 1952'de kurulmuş olan Türk-İş, Vatan Cephesi örgütleri de kullanılmak suretiyle siyasal iktidarın güdümüne sokulmuş bulunuyorlardı.

Sendikaları siyasal açıdan belli bir çizgide tutma yönünde etkileri görülen ve uluslararası alandan kaynaklanan bazı faktörler de ilk defa bu dönemde yoğun bir biçimde ortaya çıkmaya başlamıştır. ABD'nin, 2.Dünya Savaşının bitimini izleyen dönemde, dünya üzerindeki denetimini daha yoğun ve daha etkin kılmak biçiminde beliren Truman doktrinini benimsemesi, soğuk savaş ortamında bazı özel boyutlar kazanmış ve sendikacılık alanında da yansımaları görülmüştür. Bu yöndeki gelişmelerin Türkiye'deki uzantıları, henüz yeni yeni biçimlenmekte olan sendikacılık hareketinin AİD kanalıyla kurulan bağlantılar çerçevesinde etkilenmesiyle

somutlaşmıştır. Daha sonraki dönemlerde Türkiye sendikacılık hareketinin önemli bir unsuru haline gelecek olan "partiler üstü politika"nın benimsenmesini sağlama yolundaki etkiler bu dönemde 1952'de Türk-İş'in kuruluş aşamasından itibaren yoğunlaşmıştır.

DP'nin sendikaları baskı ve denetim altına alma yolundaki çabaları, her şeye rağmen, belli bir sosyal uyanışın içten içe varlık kazanmasını engellemeye yeterli olmamıştır. 1950'lerin sonlarına doğru, işçilerin özelemlerini siyasal alana aktarabilecek bir kanal olarak CHP'den başka bir siyasal oluşum mevcut değildi. CHP, bu yönde belirginleşen eğilimlere yanıt verme gereksinimiyle işçi sorunlarına giderek artan bir önem vermeye başladı.

CHP, muhalefete düştükten hemen sonra, grev hakkını savunmaya başladı. Grev hakkı, 1953'te CHP programında yer aldı.

CHP'nin 1957 yılında iktidara muhalif ve grev hakkı talep eden İstanbul İşçi Sendikaları Birliği ile ilişkiye girmesi, mücadele stratejisine yeni bir boyut getirdi. CHP tarafından 1959'da hazırlanan "İşçi ve İşveren Teşekkülleri Kanun Projesi"nde de grev hakkına yer verilmiştir. Nihayet, 27 Mayıs'a bir yıl kala 12 Ocak 1959'da toplanan CHP 14. Kurultayında kabul edilen İlk Hedefler Bildirisi'nde de sendika özgürlüğü ve grev hakkı temel bir hak olarak belirlenmişti. Grev hakkının elde edilmesi ile birlikte sendika ve siyaset ilişkilerinde yeni bir sıçramanın gerçekleşmesi, daha sonraki dönemde mümkün olabildi.

SÜRECEK

Çalışma Ekonomisi & Endüstri İlişkileri Bölümü
A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi,

Bizim Nâzım

Kirve KALENDER

"Benim kuvvetim:
bu büyük dünyada
yalnız olmamaklıdır."⁽¹⁾

"UNESCO himayesinde 2002 Nâzım Hikmet yılı etkinlikleri, İstanbul'dan New York'a, Paris'ten Londra'ya ve Sydney'e dek uzanacak; kelimenin tam anlamıyla dünyanın dört bir köşesinde kutlanacak..."⁽²⁾

"25-27 Ocak 2002 tarihlerinde Nâzım Hikmet Vakfı'nın düzenlediği uluslararası sempozyuma katılacak bilimciler, araştırmacı ve edebiyatçılar şöyle: Erik Stinus, Nedim Gürsel, Richard Mckane, Monika Carbe, John Berger, Adonis, Cevat Çapan, Ataol Behramoğlu, Mava Pinhas Cohen, Özdemir İnce, Titos Patrikios, Erdal Alover, Oğuz Makal, Margarita Malayeva, Zehra İpsirolu, Antonina Sverçevskaya, Ayşegül Yüksel, Konur Ertop, Doğan Hızlan, Atilla Coşkun, Akşin Babayev, Turgay Fişekçi, Svetlana Ulurgaari, Cengiz Aytmatov, Anar Rızaev, Timur Muhittin, Feridun Andaç, Necati Sönmez..."⁽³⁾

Ve kimilerine göre de "UNESCO tarafından tüm dünya için belirlenen 'Nâzım Hikmet Yılı'ndayız..."⁽⁴⁾ (...) Şimdi bizlere düşen ise (...) Nâzım'ı artık 'vatandaşımız' olarak geleceğe taşımak'tır..."⁽⁵⁾

Anlaşılabileceği üzere Nâzım Hikmet müthiş revaçta... Ve de görüleceği üzere Nâzım Hikmet, O'nu evcilleştirmek, "light"laştırmak, ege-men kültürün bir parçasına dönüştürmek ya da "kabul edilebilir" şekle sokmak isteyenlerin yoğun tahriflerine maruz...

Özellikle çeşitli vakıflar ve ban-

kaların, bazı bakanlıkların, sanayicilerin "kültür hizmetleri" şubelerinin "Nâzım Annaları"nda, komünist Nâzım'ın gerçeği, bir tür "otosansür"e kurban edilirken; UNESCO tarafından 2002'nin "Nâzım Hikmet Yılı" olarak ilan edilmesi; "Komünist Nâzım" ile "O'nu evcilleştirmek" isteyenlerin çatışma ve saflaşmalarını devreye sokmaktadır...

"Ta ta aa ta Ha ta tta ta/ Tarih/ sınıf-ların/ mücadelesidir./

1921/ Kanunusani 28/ Karadeniz/ Burjuvazi/ Biz/ On beş hesap çengelinde sallanan/ On beş kesik baş/ On beş arkadaş/ Yoldaş/ Bunların sen/ isimlerini akılda tutma/ fakat/ 28 kanunusani'yi unutma!/

'Siyah gece/ 'Beyaz kar/ 'Rüzgâr/ 'Rüzgâr./ Trabzondan bir motor açılıyor/ Sa-hil-de ka-la-ba-lık!/ Motoru taşıyorlar/ Burjuva Kemal'in omuzuna binmiş/ Kemal kumandanın kordonuna/ Kumandan kahyanın cebine inmiş/ Kahya adamlarının donuna/ Uluyorlar/ hav... hav... hak... tül/

Yoldaş unutma bunu/ Burjuvazi/ ne zaman aldatsa bizi/ böyle haykırır/ hav... hav... hak... tül/

Gördün mü ikinci motorun/ İçinde kim var/ Arkalarından gidiyorlar/ İkinci motor birinciye yetişti/ Bordaları bitişti/ Motorlar sarsılıyor/ Dalgalar sallıyor/ Sallıyor dalgalar./

Hayır/ İki motorda iki sınıf çarpıyor/ Biz/ Onlar/ Biz silahlı/ Onlar kamalı/ turnaklarımız/ Kavga son nefese kadar/ Kavga/ Dişlerimiz ellerini kemiriyor/ Kamanın ucu giriyor/ girdi.../

Yoldaşlar ey!/ artık lüzum yok fazla söz/ Bakın göz göze/ Karadeniz/ On beş kere açtı göğsünü/ On beş kere örtüldü/ On beşlerin hepsi/ Bir komünist gibi öldü," diye haykı-

ran Nâzım Hikmet, öncelikle bir komünisttir... Dönemindeki kapışmada Sovyet Devrimi ve mazlum uluslar tarafından; ezilenlerin kurtuluşu içinse Komünist Enternasyonal'in program ve taktiklerini savunmaktadır...

Marx'ın, Lenin'in⁽⁶⁾ siyasal mirasını benimsemiş, dünya devrimine inanmış; komünizme en saf haliyle bağlı kalmış, "büyük kurtuluş gününe" inancını kaybetmeden ölmüştür... Yani Nâzım Hikmet; bugünlerdeki çok yaygın vurgu ile sadece bir "milli kurtuluşçu", ya da "yurtsever" değil; bunlarla beraber ama bunların ötesinde komünisttir... Çünkü onun yurtseverliği, yalnızca komünizm için geçici bir basamak değil, aynı zamanda enternasyonalist komünist kimliğinin sürekli ve ayrılmaz bir parçasıdır...

Durnadan Mustafa Kemal'i farklı bir yere koyduğu "intibar" yaratılarak,⁽⁷⁾ dolaylı bir biçimde "kemalistleştirilme" kastına maruz bırakılan Nâzım Hikmet de, dönemindeki pek çok komünist gibi, SSCB'nin uygulamalarıyla, TKP'nin taktikleriyle görüş ayrılıklarına düşmüştür. Hatta bir dönemde TKP içindeki çekişmelerin bir sonucu olarak, "Troçkist, polis ajanı" gibi suçlamalara da hedef olmuştur. Ancak bu ve benzeri sorunlar, Nâzım Hikmet'in, sosyalizme, devrim mücadelesine bağlılığını zedelememiştir. Ne Şevket Süreyya Aydemir, ne de Vedat Nedim Tör'ün konumuna kesinlikle düşmemiştir... Eleştirilerinde de, muhalefesinde de daima "proletarya açısından" mevzilenmeye çalışmış, büyük bir içtenlikle, art niyetsiz davranmıştır. Eleştirileri ve muhalefeti, asla burjuvazinin açısından, ya da burjuvazinin değirmenine su taşıyacak içerikte olmamıştır...

İnsanları "Bir Hazin Hürriyet" (1951) konusunda; "En yakın insanınmış gibi seversin memleketini/ günün birinde, mesela, Amerika'ya ciro ederler onu/ seni de büyük hürriyetinle beraber/ hava üssü olmak hürriyetiyle, hürsün!/ Yapıştır yakana kopası elleri Valstrit'in/ günün birinde, diyelim ki, Kore'ye gönderilebilirsin/ büyük hürriyetinle bir çukuru doldurabilirsin/ meçhul asker olmak hürriyetiyle, hürsün!" diye uyarın Nâzım Hikmet: XXI. Yüzyıldaki "Modern Ortaçağ"ın ruhunu okurcasına, "Ellerinize ve Yalana Dair" (1949) de söylenmesi gerekenleri de söyler...

"Bütün taşlar gibi ve karlı/ hapiste söylenen bütün türküler gibi kederli/ bütün yük hayvanları gibi battal, ağır/ ve aç çocukların dargın yüzlerine benzeyen elleriniz/

Anılar gibi hünerli, hafif/ sütü memeler gibi yüklü/ tabiat gibi cecur/ ve dost yumuşaklıkların haşın derilerinin altında gizleyen/ elleriniz/

Bu dünya öküzün boynuzunda değil/ bu dünya ellerinizin üstünde duruyor/ insanlar, ah benim insanlarım/ yalanla besliyorlar sizi/ Halbuki açsınız/ etle, ekmekle beslenmeye muhtaçsınız/

Ve beyaz bir sofrada bir kere bile yemek yemeden/ doyarsınız/ göçüp gidersiniz bu her dalı yemiş dolu dünyadan/ insanları, ah benim insanları/ hele Asyadakiler, Afrikadakiler/ yakın Doğu, Orta Doğu, Pasifik adaları/ ve benim memleketlerim; yani bütün insanların yüzde yetmişinden çoğu/ elleriniz gibi ihtiyar ve dalgınsınız/ elleriniz gibi meraklı, hayran ve gençsiniz/ insanları, ah benim insanları/ Avrupalı, Amerikalı benim/ uyanık, atak ve unutkan ellerin gibi/ ellerin gibi tez kandırılır/ kolay aldatılırsın...

İnsanları, ah benim insanları/ antenler yalan söylüyorsa/ yalan söylüyorsa rotatifler/ kitaplar

yalan söylüyorsa/ duvarda afiş, sütunda ilân yalan söylüyorsa/ beyaz perdede yalan söylüyorsa çıplak baldırları kızların/ dua yalan söylüyorsa/ ninni yalan söylüyorsa/ rüya yalan söylüyorsa/ meyhanede keman çalan yalan söylüyorsa/ yalan söylüyorsa umutsuz günlerin gecelerinde ay ışığı/ ses yalan söylüyorsa/ söz yalan söylüyorsa/ ellerinizden başka her şey/ herkes yalan söylüyorsa/ elleriniz balçık gibi itaâtili/ elleriniz karanlık gibi kör/ elleriniz çoban köpekleri gibi aptal olsun/ elleriniz isyan etmesin diyyedir/

Ve zaten bu kadar az misafir kaldığınız/ bu ölümlü, bu yaşanan dünyada/ bu bezirgan saltanatı bu zulüm bitmesin diyyedir...

"Bir Hazin Hürriyet" ile "Ellerinize ve Yalana Dair"de O'nu "chileştirmek" isteyenlere anımsatmadan geçmeyelim: Nâzım Hikmet militan bir aydındı; partizandı; taraftıydı... Kimilerine "abartılı" gelse de, Jakoben⁽⁸⁾ bir Aydınlanmacıydı...⁽⁹⁾

Bunlardan kimin şüphesi olabilir ki? Bilinmez değil aydın olmak; iki ayağının üstünde durmaktan başlar. Kimsenin üstüne basmamak, kimse'nin kucağına oturmamakla sürer. Aydın'ın "olmazsa olmaz" ilkeleri, taviz vermeyeceği, direneceği ve satmayacağı idealleri vardır. Bu elbette bir katılık ve taraflılıktır.⁽¹⁰⁾ Bu özelliğiyle Nâzım Hikmet, - Şevket Süreyya Aydemir, Vedat Nedim Tör ya da Aclan Sayılğan'ı andıran⁽¹¹⁾, "eski solcu neo-liberaller enteller"⁽¹²⁾ hiç mi hiç benzemez...

Bunlarla birlikte Nâzım Hikmet'in sanata ilişkin görüşleri, günümüzde çokça karalanan, uzak durulması gereken bir "geçici hastalık" gibi üzerinde konuşulan "sosyalist gerçekçilik" akımı içinde kalmıştır. Militan-partizan bir sanata inanıyordu ve sanatının bütün açılımlarını bunun içinde gerçekleştirmiştir. Bu

temel görüş içinde, değişik sanat akımlarının olanaklarını (sürrealizm, dadacılık, fütürizm vs.) kullanmış, sosyalist gerçekçiliğin günümüzdeki muarızlarının iddia ettiklerinin aksine, bunun bir kalıp, cendere, reçetecilik vs. olmadığını da göstermiştir.

Devrimci bir "romantizm", olumlu kahramanlara verilen önem, tarihsel iyimserlik, sınıfa ve partiye, sosyalizme bağlılık, halk sevgisi gibi "sosyalist gerçekçiliğin" özellikleri olarak sayılan unsurlar, onun bütün eserinin vazgeçilmez özellikleridir.

Nâzım Hikmet'in çok yönlü bir sanatçı, büyük bir şair olduğunu kimse inkâr edemiyor. Kimi zaman, bir komünistin bu kadar yüksek sanatsal özellikleri nasıl olup da kendisinde taşıdığına hayret edenler, hatıta, "ah bir de komünist olmasaydı, kim bilir daha neler yapardı" diyebilenler bile çıkıyor! Nâzım Hikmet, çağdaşı pek çok komünist şair, sanatçı, yazar gibi, dünyanın büyük karmaşasının, devrimci değişim döneminin ürünüdür. Zekâ, yetenek, duygu derinliği gibi, her zaman ve herkeste olabilecek kişisel özelliklerin, hangi atmosferde hareket ettiği ve ne yapmak için kullanıldığı, önemli bir ayırım noktası doğurur.

Nâzım Hikmet'in sanatsal özelliklerinin, yeteneklerinin, duygu derinliğinin olağanüstü bir biçimde görünebilmesini olanaklı kılan şey, doğrudan doğruya dünya görüşüdür, ister aşktan söz etsin, ister doğadan, bireysel özelemlerden, her şiirini dünya görüşüne bağlayan, örtük-açık bağlantılar vardır; şiirine gücü veren de budur. Komünizm, yalnızca diyalektik ve tarihsel materyalizm ve sınıfsız toplum teorisi olarak ya da bir tez veya özelem olarak değil, bir hayat biçimi olarak eserine sinmiştir.⁽¹³⁾

"Memleketimi seviyorum/ Çınarlarına kolan vurdum, hapishane-

lerinde yatım./ Hiçbir şey gidermez iç sıkıntımı/ Memleketimin şarkıları ve tütününü gibi." içten fütursuzluğuyla; "Onlar ki toprakta karınca/ suda balık/ havada kuş kadar çokturlar/ korkak./ cesur./ cahil./ hâkim ve çokturlar./ ve kahreden/ yaratan/ ki onlardır./ destanımızda yalnız onların/ maceraları vardır," diyerek ezilenlerin, emekçilerin, ötekilerin, mağdurların, başkaldıranların safında yerini alan Nâzım Hikmet; O'nu "postmodern zamanlar"da "ehlileştir-mek" isteyenlerin çocuk katili dünyasında ya mahpusta, ya sürgünde, ya da isyan saflarında yerini alabilir...

Ve son bir şey daha: "Sen dünya-ya geldiğin zaman/ Çocuklar doğdu Anadolu'da./ mavi gözlü, kara gözlü, ela gözlü bebeklerdi./ Bitlendiler doğar doğmaz/ kim bilir kaç sağ kalır mucize kabilinden"... "Çocuklar ölebilir yarın./ hem de ne sitmadan, ne kuşpalazından/ düşerek de değil kuyulara filan/ çocuklar ölebilir yarın/ çocuklar sakallı askerler gibi ölebilir yarın/ çocuklar ölebilir yarın atom bulutlarının ışığında./ ne bir santim kemik, ne bir damla kan./ çocuklar ölebilir yarın atom bulutlarının ışığında/ arkalarında bir avuç kül bile değil/ arkalarında gölgelerinden başka bir şey bırakmadan/ negatif resimcikler boşluğun karanlığında..." diyen Nâzım Hikmet'in başkaldırdığı çocuk katili "postmodern zamanlar"ın bir vechesini de şu gerçekler oluşturmuyor mu?

"Dünyada son 10 yılda 2 milyon çocuk çatışmalarda yaşamını kaybet-ti. Her ay 800 çocuk kara mayınları yüzünden ya ölüyor ya da yaralanıyor... Her 100 çocuktan altısı, beş yaşına varmadan ölüyor... Gelişmekte olan ülkelerden 5-14 yaş arasında 200 milyon çocuk mutlak yoksulluk düzeyinin altında... Çocukların yüzde 29'u içmeye temiz su bulamıyor... Okul çağındaki 135 milyon çocuk

okuma yazma bilmiyor... Her iki çocuktan biri şiddete maruz kalıyor... 15 milyona yakın çocuk, çatışmalar yüzünden evlerinden ayrı yaşamak zorunda... 1 milyondan fazlası yetim kaldı, 6 milyona yakını ciddi biçimde sakatlandı, 10 milyonu psikolojik travma geçirdi... Yılda 2.5 milyona yakın insan kaçırılıyor. Kaçırılanların yarıya yakını kız çocuğu... Çocukların çoğu kaçırılarak seks pazarına sokulurken, bazıları bu işe aileleri tarafından zorlanıyor..."⁽¹⁴⁾ "Türkiye'deki yoksulların yüzde 42.2'si, 0-14 yaş arası çocuklar..."⁽¹⁵⁾

"Postmodern Zamanlar"ın bu vahşet tablosunda Nâzım Hikmet bizlere; I-) "Kimi şeyler, azala azala çoğalır, kimi şeyler de çoğala çoğala azalır."⁽¹⁶⁾ II-) "Kötülüğe karşı koy-mayan onu teşvik ediyor demektir."⁽¹⁷⁾ III-) "Moda denilen şey o kadar çirkindir ki, onu her altı ayda bir değiştirirler."⁽¹⁸⁾ IV-) "Uçurtmalar rüzgâr gücü ile değil o güce karşı koydukları için yükselirler."⁽¹⁹⁾ V-) "Kahraman, çevresine ölüm yaymaz, ama ölüme meydan okur,"⁽²⁰⁾ gerçeklerini öğretirken; Cervantes'in, "Don Quijote"unda; "Azra-il'i", "Kraliçe"yi, "Asker'i", "İmparator'u oynayanların karşısında "Her şeyi bilirim" diyen "Şeytan"ı oynayarak dikilir...

Tıpkı Cervantes'in satırlarındaki gibi: Don Quijote, Sancho'ya karşılık vermeye hazırlanırken, yolda beliren, akla hayale gelebilecek en garip, en değişik kişilerle dolu bir araba buna engel oldu.

Arabacı yerinde oturup katırları yöneten adam, korkunç bir şeytan kılığındaydı. Arabanın ne tentesi vardı, ne örtüsü, cascaviak bir kasadan ibaretti. Don Quijote'nin gözüne çarpan ilk şey, insan yüzü azrail oldu; onun hemen yanında, kocaman, boyalı kanatları ile bir melek duruyordu;

başka bir köşede, altın gibi parlayan tacı ile, bir imparator göze çarpıyordu; Azrail'in ayaklarının dibinde Cupidon yatıyordu; gözleri bağlı değildi, ama yayı, sadağı ve okları yanındaydı. Ayrıca tepeden turnağa silahlı bir şövalye vardı arabada; yalnız bu şövalye, zırlı başlık ya da tolga yerine, uzun ve renkli tüylerle süslü bir şapka giymişti; bundan başka çeşitli kılıklarda bir sürü insan daha görülü-yordu. Bu beklenmedik manzara Don Quijote'yi şaşırtmış, Sancho'nun aklını başından almıştı; ama Şövalyemiz hemen kendini toparladı, yeni ve tehlikeli bir macera ile karşı karşıya olduğunu sandı. Bunun üzerine, her türlü tehlikeyi göze alarak arabanın önünü kesti, meydan okuyan bir sesle bağırdı:

-Arabacı mısın, şeytan mısın ne-sin? Çabuk kim olduğunu nereden gelip nereye gittiğini, arabadan çok Kharon'un (ölülerin ruhlarını Styks Irmağından geçirip Hades'e (yeraltı ülkesine) götüren kayak) sandalına benzeyen şu döküntüdekilerin kim olduklarını söyle bana?

-Senyör- diye karşılık verdi Şeytan; tatlı bir sesle konuşuyordu, arabayı da durdurmuştu-; bizler, Angulo el Malo kumpanyasının oyuncularız; bu sabah Büyük Yortu'yu izleyen haftanın son günü olduğundan, şu tepenin ardındaki köyde Ölüm Kervanı adlı oyunu temsil ettik; akşama da, nah şu ilerdeki kasabada oynayacağız. İki yer birbirine çok yakın olduğu ve kılık değiştirme zahmetinden kurtulmak istediğimiz için, oyundaki giysilerimizi çıkarmadık. Şu gördüğünüz delikanlı Azrail'i canlandırıyor, öteki de iyilik meleğini, yazarın karısı olan şu hanım Kraliçe'yi, şu delikanlı Askeri, beri ki delimparator'u oynuyorlar, ben de Şeytan'ı. Bendeniz genellikle başrole çıkarım hep. Efendimiz'in öğrenmek istediği daha başka şeyler varsa, çekinmeden

sorabilirler; hemen cevap verebilirim kendilerine. Şeytan olduğum için, her şeyi bilirim."⁽²¹⁾

Özetin özetine gelince: Nâzım Hikmet bize, "Eski, gerçekte hiç eskimeyendir,"⁽²²⁾ gerçeğini öğreten bir anıttır...

DİPNOTLAR

1 Nâzım Hikmet.

2 Cem Erciyes, "Nâzım'la Bir Yıl", Radikal, 7 Ocak 2002, s.18.

3 Bahar Tanrısever, "Nâzım Ülke Çapında Anılacak", Cumhuriyet, 7 Ocak 2002, s.7.

4 Bkz: "2002 Nâzım Hikmet Yılı", Fırat'ta Yaşam, Yıl:3, No:121, 8 Ekim 2001, s.9; Derya Sazak, "Nâzım Yılı", Milliyet, 11 Şubat 2001, s.18; Zeynep Oral, "Anılmak Güzel Şey Be Kardeşim", Cumhuriyet, 10 Ocak 2002, s.1-6; "Nâzım Hikmet: Yaşamaya Devam Ediyor Hâlâ", Cumhuriyet, 2 Ocak 2002, s.18.

5 Oktay Ekinci, "Nâzım Yılı; Dağlar Yılı...", Cumhuriyet, 2 Ocak 2002, s.15.

6 Tıpkı dizelerinde haykırdığı üzere: "Komünistler,/ bir çift sözüm var size:/ ister devlet başında olun,/ ister zindanda,/ ister sıra neferi,/ ister parti kâtibi,/ Lenin girebilmeli,/ her zaman,/ her mekânda işinize,/ evinize,/ bütün ömrünüze/ kendi işi,/ öz evi,/ kendi ömrüymüş gibi."

7 Alın size bir örnek: "29 Mart 1938 günü, ünlü Harb Okulu Davası'nda verilen kararın niteliği aydınlanıyor: Yalan üzerine yapılan zulüm. Fevzi Çakmak'ın buyruğunda yürütülen duruşmalar, 'gerçek'i araştırmaya yönelik hiçbir iz taşıyor. Bu mahkemenin tutanaklarını okuduğunuzda, tek bir 'gerçek'le karşılaşılıyorsunuz: 'Gerçek, etkin gücün buyruğudur. O etkin güç, yazık ki, ulus kavramına çok yabancı, yurtseverliği, saltanatseverlikle karıştıran Fevzi Çakmak'tır.' Adalet, bu

gerçeğin önünde köleleşmiş, hukuk öksüzleşmiştir. (Vecihi Timuroğlu, "Memet Fuat'tan Nefis Bir Nâzım Hikmet Biyografisi", Cumhuriyet Kitap, 21 Haziran 2001, s.14-15.)

8 "Jakobenizm, ahlâk dışı bir siyasi tutum ve iddiadır. Çünkü 'yeterli olgunluk' seviyesinde görmediği herkesi bir avuç kişinin, küçük bir grubun arzularına göre yaşatmaya zorlamaktadır," ("Siyasallaşma velstismar", Bin-yıl Pazar, 24 Eylül 2000, s.10.) diyen İslâmcı Ali Bulaç'ın görüşlerinin sol-liberaller, "sivil toplum"cular ve postmodernler tarafından şiddetle savunulduğunu da geçerken anımsatalım!

9 Bkz: Kızılçık Dergisi, No:8, Haziran-Temmuz 2001; Hasan Hüseyinçebi, "1789 Fransız Devrimi", s.36-40; Tektaş Ağaoğlu, "Jakobenlik Nedir, Ne Değildir?", s.41-44; Orhan Gökdemir, "Yeni Bir Aydınlanma'çın", Fabrika Dergisi, No:50, Temmuz 2001, s.5-12; Ali Utku, "Foucault ve Aydınlanmanın Şantajı: 'Bir Diyaloğ(suzluğ)un Öyküsü'ne Katkı", Tezkire Dergisi, Yıl:10, No:19, Şubat-Mart 2001, s.160-167; Hatice Nur Erk(zan, "Batı(Aydınlanmaya Etkileri Bakımından)bn-i R((t", FelsefeLogos Dergisi, No:14, 2001/2, s.107-115; Alev Alatlı, "İkinci Aydınlanma Çağı", Doğu Batı Dergisi, Yıl:3, No:10, Şubat-Mart-Nisan 2000, s.9-12; Muzaffer Oruçoğlu, "İnsan", Devrimci Demokrasi Gazetesi, Yıl:1, No:18, 1-16 Kasım 2001, s.12; İzzettin Önder, "Sistemin Yaratamadığı İnsan", Sol Dergisi, No:150, 14 Eylül 2001, s.39; François Laplantine, Etnopsikiyatri, çev: Nilüfer Aldemir, Ütopya Yay., 2001; Hasan Ünal Nalbantoğlu, "Yeni Ekonomi Koşullarında İnsan", Defter Dergisi, Yıl:14, No:44, Yaz 2001, s.11-32.

10 Bkz: İkinci Bilim ve Siyaset Dergisi, Yıl:1, No:1, Yaz-Sonbahar

2001, Haluk Gerger, "Aydın Üzerine", s.23-27; Metin Çulhaoğlu, "Cumhuriyet Dönemi Türk Aydınının İlgi Çekici Üç Özelliği", s.28-31; Kadir Cangızbay, "Münevver'den 'Entel'e", s.7-10; Avni Özgürel, "Hani 'Liberal' Aydınlar?", Radikal, 24 Ekim 2001, s.9; Erol Manisalı, "Az gelişmiş Ülkenin Aydını... Yorgun Savaşçı...", Cumhuriyet, 17 Aralık 2001, s.9; Oral Çalışlar, "Aydın ve Entel Kelimeleri", Cumhuriyet, 23 Aralık 2001, s.4; Hasan Bülent Kahraman, "Mesele Direnmekte", Radikal, 22 Şubat 2001, s.22.

11 Bkz: Hasan Pulur, "Dönellik Zor Zanaat!", Milliyet, 22 Ekim 2001, s.3.

12 "Sosyalist modelin yıkılışının, bütün dünyada okur-yazar katlarına zihinsel savrulma olarak yansıdığını; küçük bir grup Marksist aydının siperdeki yerini korumasına karşılık, önemli bir kesimin liberalizm, çevrecilik, dindarlık ve benzer kalelere sığındığını biliyoruz. (...) Büyük bir bölümü eski solcu, hatta darbeci, sonra liberal Özal'cı, derken İslâmcı, türbancı, küreselci ve liberalci libaslarını giyinen bu ampul aydınlarının kimi, doğrudan ABD'den emir alıyorlardı." (Mine Kırıkanat, "Ampul Aydınları", Radikal, 24 Ekim 2001, s.7.)

13 Aydın Çubukçu, "Yaşayan Bir Nâzım Hikmet'çin", Özgürlük Dünyası Dergisi, No:115, Kasım 2001, s.69-72.

14 "Küçüklerin Dünyası Yok", Radikal, 20 Kasım 2001, s.5.

15 Şükrü Hatun, "Yoksulluk Çocuğu Vurur", Radikal, 21 Kasım 2001, s.9.

16 Lza-Tes.

17 Latin Atasözü.

18 Oscar Wilde.

19 W. Churchill.

20 Aristo.

21 Cervantes, Don Quijote, Cilt:2, Sosyal Yay., s.91-92.

22 Melih Cevdet Anday.

Dil Kampanyasının Düşündürdükleri...

GORAN SİDAR

Dil kampanyası ile ilgili son gelişmeler ibret verici..

T.c. Pkk üzerinden sahneye koyduğu "dil kampanyası" oyununda hedeflerinin bir çoğuna ulaştı..

Sorulacaktır: T.c'nin hedefi ne idi, hangi hedeflere, nasıl ulaştı?

T.c. KUKM'sinin bütün kazanımlarını ortadan kaldırmak için uzun vadeli bir planı adım adım uyguluyor. Tarih bilinci dumura uğramış bazı "Kürt aydınları" kabul etmese de bu böyledir.

Bu planın, genel olarak iki ana hedefi vardı..

1-Özgürlük ve bağımsızlık için ayağa kalkmış ve bunun için son 30 yıl içinde çok büyük bedeller ödemiş olan radikal Kürt hareketini imha etmek ya da terbiye ederek yeniden düzen sınırları içine çekmek..

2-Kürt başkaldırısının uluslararası ilişki ve platformlarda T.c'nin başına açtığı belaları bertaraf etmek..

Bunun için T.c'nin, öncelikle mücadelenin toplumsal temellerini zayıflatması, Kürt hareketini ezmesi ve düzen sınırları içine çekmesi gerekiyordu. Bu noktada ona genekli olan şey, batılı dostlarının kendisine zaman tanıması ve bu süre içinde de her türlü desteği vermesiydi. Ne de olsa onlar da vakti zamanında benzer belalarla uğraşmışlar ve kendi sömürgelerinde, vahşi uygulamalarla sorunlarını "çözmüş"lerdi. Bazılarının başında ise hala benzer belalar vardı ve onların sicilleri Türk devletinden daha temiz değildi. T.c'nin talebi, durumu araziye uydurabilmek için kendisine anlayışla yaklaşılmasıydı.

İsteddiği oldu... Uluslararası sistemin egemenleri bir kez daha Türk devletine çok cömert davrandılar; Kürt direnişini ezerek ideolojik olarak sisteme entegre ettikten sonra, barbarlığını gizleyeceği "demokratik" rüşşar yapması için "kendisine zaman tanınması ve fiili destek sunulması" yönündeki talebine anlayışla ve sabırla yaklaştılar.

Ancak her şeye rağmen Kürt ulusunun kendi talep-

leri için ayakta olması ve yer yüzündeki diğer halklar gibi özgürce yaşama isteğini kitlesel biçimde ortaya koyması, diplomatik alanda T.c'ye büyük sorun yaratıyordu. T.c, bu alanda yeniden inisiyatifi eline geçirmek, Kütlere verilen ve verilecek olan dış desteği kesmek ve kendi tezlerini yeniden dünyaya kabul ettirmek için çok yönlü bir uğraş içindeydi.

Bu planın en önemli ayağı Kürtlerin bir kurtarıcıya bağlanmasıydı. Bunun için Kürt kitlelerinin ve özgürlük için yola çıkan militanların düşünme ve sorgulama hakkı da dahil olmak üzere tüm haklarını "kendi "rıza-larıyla" bir kurtarıcıya devretmeleri gerekiyordu. Bir peygamber yaratılması ve bu peygamberin bütün Kürtlerin beynine şırınga edilmesi görevini "Türk" solcuları ve medyası üstlendi. Bir çok önemli gelişmeyi sunmayarak, görmezden gelerek unutturmayı yöntem edilen Türk medyası, kürt ve kürdistan kavramlarının Apo ve partisiyle özdeşleştirilmesi için ne gerekiyorsa yaptı. Kürt ulusunun beyni ağır bir bombarduman altına alınarak istila edildi.

Sonuçta KUKM'sinin PKK ile, PKK'nin de Öcalanla özdeşleştirilmiş olması, hem dış ilişkilerde hem de "iç"te Türk devletinin işini son derece kolaylaştırdı. KUKM'sinin tasfiye planlarının uygulamasında T.c'nin önüne çok büyük olanaklar açtı.. Peygamberleştirilen Öcalan artık İmralı'ya getirilebilir ve tasfiye planının yeni safhası uygulanmaya konulabilirdi.. Tek sorun, Öcalan'ın partisini ve Kürtleri kontrol edip edemeyeceğiydi. Öcalan bu yönde bir hayli yol almış iç ve dış temizliklerle kendine kayıtsız koşulsuz itaat eden bir parti yaratmış, PKK içindeki ve dışındaki Kürt muhalefetini etkisizleştirerek deyim yerindeyse T.c'ye dikensiz gül bahçesi sunmuştu. Şimdi sıra kendini ispatlamaya gelmişti, bunun için hizmette kusur göstermesi gerekiyordu.

Evet, İmralı'ya yerleştirilen Apo, 3 yıldır efendileri-ne kusursuzca hizmet ediyor.

Tarih hafızası dumura uğratılmış, belleği iğdiş edilmiş olanların bolluğu dikkate alınırsa, en azından son 3 yıl içinde yaşananların bıkıp usanmadan tekrarlanması ve hafızalarda sürekli canlı tutulması gerekiyor.

Kimlik bildirimi ve dil kampanyası Türk devletine hizmetin son halkaları.. Kimlik bildirimi oyunu da bir devlet operasyonuydu.. Önce Kürtleri yeniden PKK'ileştirme ve ardından da PKK'yi lağvederek Kürtlerde geriye kalan değer ve inançları da yozlaştırma ve parçalamak hedeflendi.

Ne yazık ki bu oyun da hepimizin gözleri önünde sahnelendi ve başarıyla uygulandı.

Daha bu oyun sahnelenirken, yeni bir perde açıldı ve oyunun Türkiye ayağı olan dil kampanyası sahneye kondu:

Unutmayı alışkanlık haline getiren ve bir gün öncesini bile hatırlamak istemeyen politikacılarımız bu operasyonun da figüranları olmakta bir sakınca görmediler..

Öyle görülüyor ki devlet ve İmralı partisi koordine-li biçimde geliştirdikleri dil kampanyası ile amaçlarının önemli bölümüne ulaşmış oldular.

Bazıları tekrar da olsa, bunlardan bir kaçını bir kez daha vurgulamakta yarar var..

1-Bu kampanya ile Kürtlere, bizzat kendi elleriyle, ayrı bir ulus oldukları ve kürdistan diye bir ülkelerinin olduğu gerçeğini red ettirmiş oldular. Avrupa insan hakları sözleşmesine, uluslararası onlarca sözleşmeye göre azınlıklara bile tanınması gereken bir hakkı, dilekçeci "Kürt öğrencileri" ve "velileri" bütün bir ulus adına "İNSİYATİF" kullanarak red ettiler.

Ancak ortada bir sorun vardı: PKK bütün taleplerinden vazgeçmiş ve bütün dünya devletlerine de "Türkiye'nin içişlerine karışmayın, Türk devletini AB'ye alın ve yardım edin" diyebilirdi, ama Kürtlerin de ulusal taleplerinden vazgeçip geçmediği, PKK gibi düşünüp düşünmediği nereden anlaşılacaktı?

Bunun da belgelenmesi gerekirdi.

İşte dil kampanyası ile tam da bu sağlanmış oldu; öğrencileri, aileleri, aydınlarıyla, HADEP-DDP-HAK-PAR'dan oluşan legal partileriyle, PSK ve diğer bazı Kürt örgütleriyle tüm "Kürtler " Kürtçe'nin seçmeli dersler arasına alınmasını istiyorlardı; talepleri buydu ve bunu öğrencilere verdirtilen binlerce dilekçe ve onların taleplerini desteklediklerini açıklayan yüzlerce parti-kurum ve şahsiyetler eliyle ortaya koymuş oluyorlardı.

Hazırlanan mizansen tutmuş, T.c. oniki'den vurmuştu.

Böylece Türkiye'de artık neredeyse bütün sendikaların programına bile girmiş olan anadille eğitim hakkı talebi, "seçmeli ders" talebiyle bizzat Kürtlere red ettirilmiş oldu.

Dünyada böyle bir örnek var mı bilemiyorum ama 40 milyonluk bir ulus için bu son derece onur kırıcı bir durumdur. Kürt öğrencileri kendi adlarına hareket eden ve biz "anadille eğitim istemiyoruz, bizim talebimizi böyle gösterenler bizi ihbar ediyorlar, biz anayasal çerçeve içinde kalmaya özen gösteriyoruz, amacımız Türkiye'yi dışarıda zor durumda bırakmak değil" diyen bu dilekçe organizatörlerini protesto etmelidirler. Bizlerde öğrencilik yaptık ama o zamanlar böyle bir onursuzluğu kimse aklına getirmeye bile cesaret edemezdi. Darbe koşullarında bile Kürt öğrencilerinin şiarı "sömürgeci ve asimilasyoncu eğitime son", "ana dille eğitim" idi.. Ama şimdi MEDYA TV'de konuşturulan gözaltına alınmış "AİLE TEMSİLCİLERİNE" "biz anadille eğitim talep etmiyoruz" dedirtiyorlar. Onları dinledikçe yüreğim acıyor. Kürtler bu dilekçe kepezeliğiyle fiilen kullandıkları haklarının bile gerisine düşürülmüş oldular. Oysa ki bir Filistinli öğrenci ya da veli İsrail devlet yetkililerine böyle bir dilekçe verse derhal hain damgası yiyerek afaroz edilirdi.

2-Bu dilekçe kepezeliği ikinci bir Lozan vakasıdır. O zamanlar sadece milletvekillerine İnönü'yü destekleyen telgraflar çektilmişti. Şimdi aynı şey açık kampanya ile yapılıyor ve neredeyse bütün Kürtlere kendi dilleriyle eğitim istemediklerini beyan eden açıklamalar yaptırılıyor.. O zamanlar, Kürtleri Lozan'da temsilinden düşürmek ve arkalarına almak için hiç değilse "bu devlet Türk ve Kürdün ortak devletidir" söylemi egemendi. Şimdilerde ülke ve ulus olmanın getirdiği hak ve söylemden de vazgeçildiği gibi, azınlıklara tanınan "anadille eğitim" hakkı bile talep edilmiyor.

Türkiye AB'ye girmeye hazırlanırken, üzerinde durduğu en önemli sorun, görüşmeler sürecinde Kürtlerin pazarlıkları zorlayan bir taraf olarak ortaya çıkmamasıydı. Birlik müzakerelerinde Kürtlerin güçlü bir iradeyle ulusal talep sahibi bir halk olarak ortaya çıkması, bütün hesapları alt üst edebilirdi. Bunun ince bir planla kırılması gerekiyordu. Türkiye bu engelleri aşar ve Kürt meselesini bireysel haklar meselesine indirgeyerek AB'ye üye olabilirse, Kürtlerin sömürgeleştirilmesini sağlamış Lozan' antlaşmasına imza atmış devletlerin

sayısını otomatik olarak artırmış ve AB devletlerini de mevcut statünün garantörleri haline getirmiş olacaktı..

İşte tam da bu noktada Apo ve PKK, T.c'ye arayıp da bulamayacağı olanaklar sağladı öğrencilere ve velilere verdirilen dilekçeler, birliğe kabul edilme pazarlığının en önemli konularından biri olan "anadille eğitim" engelini aşmasında Türkiye'ye çok büyük bir manevra alanı sağladı. Lozan görüşmeleri sırasında "Kürt milletvekillerine" Lozan'a çektilen telgraflar hangi rolü oynadıysa, öğrencilere ve ailelere verdirilen dilekçeler de şimdi aynı rolü oynayacaktır. İşin başında İmralı'da istedikleri gibi oynattıkları birinin olması ise Kürt dinamizmini kontrol altında tutmada TC için bir güvence görülmektedir. Zaman zaman ortaya çıkabilecek olası kontrol dışı hareketleri istenilen çerçeveye çekmek isini de Apo ve ekibi yerine getirmektedir.

3-Türkiye'nin "Kürtçenin Seçmeli Dersler arasına alınması" talebini "büyük bir kavga ve mücadele sorunu" gibi göstermeye çalışması ise ezilenleri manipüle etmek için oldukça iyi düşünülmüş bir senaryodur. PKK ve T.c'nin Seçmeli Dil Dersi talebini anadille eğitim talebi olarak sunmaları, yine T.c'nin "öğrencilerin arkasında PKK var" yönlü propagandaları öne çıkarması hem T.c'ye hem de PKK'ye çok büyük olanaklar sağladı.

T.c'nin önemli amaçlarından biri de programını başarıyla uygulayabilmek için PKK'nin kendi kitlesi ve Kürt ulusu üzerindeki kontrolünü sürdürmesiydi.. Artık hepimiz biliyoruz ki Öcalan'ın polis sorgusunda üzerinde en çok durulan nokta, Öcalan'ın PKK ve halk üzerindeki etkinliğini sürdürüp sürdüremeyeceği hususuydu.. Öcalan yarattığı sistemi iyi tanıyordu ve bu konuda Türk sorgucularına kesin güvence veriyordu. Haklı da çıktı.

Ancak Öcalan'a bağlılığın giderek zayıfladığı, PKK'nin kitleler üzerindeki etkinliğinin her geçen gün azaldığı da bir gerçektir.

Devlet, Seçmeli Dil Dersi talebini saldırı hedefi yapmakla, Türk güvenlik birimlerinin 12 maddelik ultimatomunun ardından teslimiyetin son aşamasını uygulamaya sokan PKK'ye verilen desteğin zayıflamasının önüne geçmiş oldu. Bu kez sadece PKK kitlesi değil, PKK dışında kalan bir çok çevre ve yazar-çizer takımı da kampanya ile birlikte PKK politikalarına angaje oldular.. Bugüne kadar gelişmeleri seyretmekle yetinen yığın-umutsuz bir çok "aydın", "politikacı" ve şahsiyet

de kampanyayı desteklemek için harekete geçirildi.. Bütün Kürtleri, Seçmeli Dil Dersi talebinin arkasına takmak için bu baylarda imza kampanyalarına dahil oldular.

4-Kampanyacılar "saldırının" gürültüsü arasında PKK'nin son adımları ve geldiği yer de tartışma gündeminden düşürüldü. Bir çok çevre ve şahsiyet dilekçelerin içeriğini bir yana bırakıp, uzun zamandır sessizce sürdürülen fakat son anda birden bire alevlendirilen kampanyanın saldırıya uğrayan (!) mağdur öğrencilerini fikirleriyle birlikte destekleme telaşına düştü. İşin tehlikeli yanı buydu. Yani saldırıya uğradığı için mağdura arka çıkmak yerine, MAĞDURLA ÖZDEŞLEŞME, MAĞDURUN TALEPLERİYLE BÜTÜNLEŞME durumuna düşüldü. PKK ve T.c'nin amacı da buydu. Bir çok kez içine düşülen yanlış, bu kez de tekrarlandı ve devlet Kürt politik güçlerini "saldırıyor gibi görüldüğü NOKTAYI, yani kendi dilinin eğitim dili olmadığının tasdiki anlamına gelen seçmeli dil dersi talebini SAVUNMA noktasına çekmiş oldu.

Böylece Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne giriş müzakerelerine başlayabilmek için 19 Mart'a kadar yerine getirmesi gereken yükümlülükler konusunda Türkiye'ye altın tepsi içinde büyük bir fırsat sunuldu.

Yinelıyorum::

Bütün Kürt politik güçleri, yurtsever çevreleri bu kampanyayı açık ve net biçimde reddetmelidir. Başta dilekçe veren öğrenciler olmak üzere; PKK + Devlet esgüdümüyle hazırlanan bu mizansene bilmeden ortak edilen herkes destek ve imzalarını geri çekmeli, ırkçı-sömürgeci eğitime karşı anadille eğitim haklarından asla vazgeçmeyeceklerini bütün dünyaya ilan etmelidirler.

Kendi Kaderini Tayin Hakkı'nın dil alanındaki somut ifadesi "SÖMÜRGEÇİ VE ASİMİLASYONCU EĞİTİMİN SON BULMASI ve ANA DİLLE EĞİTİM" şiarıdır. Her onurlu yurtsever Kürt, kendi çocukları için, gelecek kuşaklar için DİL hususunda bu talebi öne çıkarmalıdır..

* www.Rizgari.com'dan alınmıştır.

Tarih hafızası dumura uğratılmış, belleği iğdiş edilmiş olanların bolluğu dikkate alınırsa, en azından son 3 yıl içinde yaşananların bıkıp usanmadan tekrarlanması ve hafızalarda sürekli canlı tutulması gerekiyor.

Kimlik bildirimi ve dil kampanyası Türk devletine hizmetin son halkaları.. Kimlik bildirimi oyunu da bir devlet operasyonuydu.. Önce Kürtleri yeniden PKK'lileştirme ve ardından da PKK'yi lağvederek Kürtlerde geriye kalan değer ve inançları da yozlaştırma ve parçalamak hedeflendi.

Ne yazık ki bu oyun da hepimizin gözleri önünde sahnelendi ve başarıyla uygulandı.

Daha bu oyun sahnelenirken, yeni bir perde açıldı ve oyunun Türkiye ayağı olan dil kampanyası sahneye kondu:

Unutmayı alışkanlık haline getiren ve bir gün öncesini bile hatırlamak istemeyen politikacılarımız bu operasyonun da figüranları olmakta bir sakınca görmediler..

Öyle görülüyor ki devlet ve İmralı partisi koordine-li biçimde geliştirdikleri dil kampanyası ile amaçlarının önemli bölümüne ulaşmış oldular.

Bazıları tekrar da olsa, bunlardan bir kaçını bir kez daha vurgulamakta yarar var..

1-Bu kampanya ile Kürtlere, bizzat kendi elleriyle, ayrı bir ulus oldukları ve kürdistan diye bir ülkelerinin olduğu gerçeğini red ettirmiş oldular. Avrupa insan hakları sözleşmesine, uluslararası onlarca sözleşmeye göre azınlıklara bile tanınması gereken bir hakkı, dilekçeci "Kürt öğrencileri" ve "velileri" bütün bir ulus adına "İNSİYATİF" kullanarak red ettiler.

Ancak ortada bir sorun vardı: PKK bütün taleplerinden vazgeçmiş ve bütün dünya devletlerine de "Türkiye'nin içişlerine karışmayın, Türk devletini AB'ye alın ve yardım edin" diyebilirdi, ama Kürtlerin de ulusal taleplerinden vazgeçip geçmediği, PKK gibi düşünüp düşünmediği nereden anlaşılabilecekti?

Bunun da belgelenmesi gerekirdi.

İşte dil kampanyası ile tam da bu sağlanmış oldu; öğrencileri, aileleri, aydınlarıyla, HADEP-DDP-HAK-PAR'dan oluşan legal partileriyle, PSK ve diğer bazı Kürt örgütleriyle tüm "Kürtler" Kürtçe'nin seçmeli dersler arasına alınmasını istiyorlardı; talepleri buydu ve bunu öğrencilere verdirtilen binlerce dilekçe ve onların taleplerini desteklediklerini açıklayan yüzlerce parti-kurum ve şahsiyetler eliyle ortaya koymuş oluyorlardı.

Hazırlanan mizansen tutmuş, T.c. oniki'den vurmuştu.

Böylece Türkiye'de artık neredeyse bütün sendikaların programına bile girmiş olan anadille eğitim hakkı talebi, "seçmeli ders" talebiyle bizzat Kürtlere red ettirilmiş oldu.

Dünyada böyle bir örnek var mı bilemiyorum ama 40 milyonluk bir ulus için bu son derece onur kırıcı bir durumdur. Kürt öğrencileri kendi adlarına hareket eden ve biz "anadille eğitim istemiyoruz, bizim talebimizi böyle gösterenler bizi ihbar ediyorlar, biz anayasal çerçevede içinde kalmaya özen gösteriyoruz, amacımız Türkiye'yi dışarıda zor durumda bırakmak değil" diyen bu dilekçe organizatörlerini protesto etmelidirler. Bizlerde öğrencilik yaptık ama o zamanlar böyle bir onursuzluğu kimse aklına getirmeye bile cesaret edemezdi. Darbe koşullarında bile Kürt öğrencilerinin şiarı "sömürgeci ve asimilasyoncu eğitime son", "ana dille eğitim" idi.. Ama şimdi MEDYA TV'de konuşurulan gözaltına alınmış "AİLE TEMSİLCİLERİNE" "biz anadille eğitim talep etmiyoruz" dedirtiyorlar. Onları dinledikçe yüreğim acıyor. Kürtler bu dilekçe kepazeliğiyle fiilen kullandıkları haklarının bile gerisine düşürülmüş oldular. Oysa ki bir Filistinli öğrenci ya da veli İsrail devlet yetkililerine böyle bir dilekçe verse derhal hain damgası yiyerek afaroz edilirdi.

2-Bu dilekçe kepazeliği ikinci bir Lozan vakasıdır. O zamanlar sadece milletvekillerine İnönü'yü destekleyen telgraflar çektilmişti. Şimdi aynı şey açık kampanya ile yapılıyor ve neredeyse bütün Kürtlere kendi dilleriyle eğitim istemediklerini beyan eden açıklamalar yaptırılıyor.. O zamanlar, Kürtleri Lozan'da temsilinden düşürmek ve arkalarına almak için hiç değilse "bu devlet Türk ve Kürdün ortak devletidir" söylemi egemendi. Şimdilerde ülke ve ulus olmanın getirdiği hak ve söylemden de vazgeçildiği gibi, azınlıklara tanınan "anadille eğitim" hakkı bile talep edilmiyor.

Türkiye AB'ye girmeye hazırlanırken, üzerinde durduğu en önemli sorun, görüşmeler sürecinde Kürtlerin pazarlıkları zorlayan bir taraf olarak ortaya çıkmamasıydı. Birlik müzakerelerinde Kürtlerin güçlü bir iradeyle ulusal talep sahibi bir halk olarak ortaya çıkması, bütün hesapları alt üst edebilirdi. Bunun ince bir planla kırılması gerekiyordu. Türkiye bu engelleri aşar ve Kürt meselesini bireysel haklar meselesine indirgeyerek AB'ye üye olabilirse, Kürtlerin sömürgeleştirilmesini sağlamış Lozan' antlaşmasına imza atmış devletlerin

